

3/10
ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

APPIANOY

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1960

18072

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

18072

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1960

Κεφαλή ἀγάλματος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐκ Μαγνησίας
(Μουσεῖον Κωνσταντινουπόλεως)

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Α'. Τὰ γράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Τὰ διασωθέντα ἔργα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μαρτυροῦν, δτὶ οἱ πρόγονοί μας ἐκαλλιέργησαν ὑπερόχως ὅλα τὰ εἰδῆ τοῦ λόγου. Τὰ δημιουργήματα αὐτῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον εἶναι ἀθάνατα μνημεῖα, προκαλοῦντα τὸν θαυμασμὸν ὅλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν ἐπικήνην ποίησιν λ.χ. δὲν ἔχει ἀναφανῆ μέχρι σήμερον ποιητῆς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν "Ομηρον καὶ πολὺ δλίγοι ήμποροῦν να συναγωνισθοῦν τὸν ἴδιον μας λύρικὸν ποιητὴν Πίνδαρον ἢ τοὺς δραματικούς μας ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὔριπον.

'Αλλὰ καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἡ δημιουργία τῶν προγόνων μας εἶναι ἀφθαστος. Εἰς τὴν ἵστοριαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς τὴν ἥτιορικὴν δημοσθένης, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τόσοι ἄλλοι, ἀφηγησαν ἔργα, τὰ δόποια δεικνύουν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀργαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Β'. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἱστοριογραφίας.

"Ο πεζὸς λόγος διεμορφώθη πολὺ βραδύτερον τῆς ποιήσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖται, διότι ἡ ποίησις εἶναι κυρίως προϊὸν τῆς φαντασίας, τὴν ὄποιαν εἶχε πλουσίαν ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἐνῷ δὲ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὀριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβολογίαν ἐκφράσσεως. Εἰς τοῦτο ἄλλως τε συνετέλεσε καὶ ἡ σχετικῶς βραδεῖα διάδοσις τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα (μόλις τὸν ἔβδομον αἰῶνα π. Χ.).

'Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ πρῶτον χρονολογικῶς ἀναπτυχθὲν εἶναι ἡ ἱστοριογραφία. Τοῦτο, διότι τὸ 'Ἑλληνικὸν ἔθνος, εὐχαριστούμενον ἀπὸ παλαιοτάτους χρόνους ν' ἀσχολῆται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως μὲ τὴν ἔνδοξον πάντοτε ἱστορίαν του, αὐ-

τὴν ἐκινήθη πρῶτον νὰ ἐκθέσῃ καὶ διὰ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅταν ἀνδρωθὲν ἡ σθάνθη τὴν πρὸς τοῦτο ἴκανότητα.

Ο πρῶτος ἄξιος τοῦ ὀνόματος ἴστορικός, ὁ ὄποιος καὶ πατήρ τῆς ἴστορίας καλεῖται, εἶναι ὁ Ἡρόδοτος. Οὗτος, γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 489 καὶ ἀποθανὼν τὸ 410 εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, ἔγραψε τὴν ἴστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων.

Ο μέγας Ἀθηναῖος ἴστορικὸς Θούκυδης (470 - 397) ἐτελειοποίησε τὸ εῖδος τοῦτο τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ συγέραψε τὴν ἴστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 404). Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν συμπλήρωσῃ, διότι τὸ ἔργον του λήγει εἰς τὸ 21ον τοῦ πολέμου ἔτος. Ο Ἀθηναῖος ἴστορικὸς Ξενοφῶν (434 - 355) συνέχισε τὴν ἴστορίαν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἐξέθεσε τὰ μετ' αὐτὸν γεγονότα εἰς τὰ «Ελληνικά» του. Οὗτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς γνωστῆς μας «Κύρου Ἀναβάσεως», καθὼς καὶ ἄλλων ἴστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν ἔργων.

Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἴστορικούς καὶ ἄλλους κατὰ καιρούς ἀνεφάνησαν, ἐκ τῶν ὄποιων γνωστότεροι εἶναι οἱ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀκμάσαντες Πλούταρχοις ἐκ Χαιρωνείας (50 - 127 μ. Χ.) καὶ Ἀριανός, περὶ τοῦ ὄποιου ἥδη θ' ἀσχοληθῶμεν ἰδιαιτέρως, διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Γ'. Ο βίος τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ο Ἀρριανός, γεννηθεὶς τὸ 95 μ. Χ. εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας, ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Ἑλλὰς εύρισκετο ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ ὄποια ἐξετένετο ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὦκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βορείου θαλάσσης μέχρι τῆς Αφρικῆς. Ο Ἀρριανὸς ἦτο σύγχρονος τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ (117 - 138 μ. Χ.), Ἀντωνίου τοῦ Εύσεβους (138 - 162 μ. Χ.) καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (162 - 180 μ. Χ.). Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἔδειξε μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Νέος ὁν ἤλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἡπείρου, ὃπου εἶχεν ἰδρύσει φιλοσοφικὴν σχολὴν ὁ ἐπιφανῆς στωικὸς φιλόσοφος Ἐπίκετηος (50 - 120 μ. Χ.). Ο Ἀρριανός, ἔγινε προσφιλέστατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου τούτου καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του. Ἀργότερον μετέβη εἰς τὰς

'Αθήνας καὶ συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀνθούσας τότε δητορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σχολάς. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν καὶ ἔξετιμήθη πολὺ παρ' αὐτοῦ. Προσκληθεὶς εἰς Ῥώμην, ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐπονομασθεὶς Φλάβιος. Κατὰ τὸ 130 μ. Χ. διωρίσθη τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησεν ἐπὶ ἑπταετίαν. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν διοικητικήν του ἵκανότητα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἀποκρούσας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σκυθικοῦ λαοῦ τῶν Ἀλανῶν. Τὸ 147 ἐπανέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπώνυμος ἀρχῶν αὐτῶν. Τὸ 171 γίνεται καὶ πρύτανις τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Εἰς βαθὺ γῆρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Νικομήδειαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 180.

Δ'. "Ἐργα τοῦ Ἀρριανοῦ.

'Ο Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος συγγραφεύς. Εἰς τὸν ὅλον βίον του καὶ εἰς τὴν συγγραφικήν του δρᾶσιν εἶχε ὡς πρότυπον τὸν Ξενοφῶντα. "Οπως ἐκεῖνος εἶχε πεφιλημένον διδάσκαλον τὸν Σωκράτην, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἐτίμα καὶ ἡγάπα τὸν φιλόσοφον Ἐπίκτητον. Ἐπίσης ὅπως ὁ Ξενοφῶν, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε ποικίλα συγγράμματα, ιστορικά, γεωγραφικά, φιλοσοφικά καὶ στρατιωτικά. "Ἐργα του εἶναι :

α) *"Ιστορικά":* Ή «Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου», διηγημένη εἰς 7 βιβλία, κατὰ μίμησιν τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως» τοῦ Ξενοφῶντος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἔξιστορεῖ ὅχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον του.

Πηγαὶ τῆς ιστορίας του, καθὼς ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τὸ προσοίμιόν του, εἶναι τὰ παλαιότερα περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συγγράμματα καὶ ιδίως τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἱ δόποιοι ἦσαν στρατηγοὶ παρακολουθήσαντες τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν.

"Άλλο ιστορικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἀρριανοῦ εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον «Ἰνδική», εἰς τὸ δόποιον περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἔγραφη εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡροδότου.

β) *Γεωγραφικά* εἶχε γράψει ἀρκετά. Ἐκ τούτων περιε-

σώθη μόνον δ «Περίπλους Εύξεινου Πόντου», εἰς τὸν ὅποῖον περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὔξείνου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου, τὰ δποῖα δὲ Ἰδιος εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ὅταν ἦτο τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας.

γ) Στρατιωτικὰ ἔργα εἶναι: 1) «Τέχνη τακτική», ὅπου πραγματεύεται περὶ τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων καὶ περὶ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἵππικου τῶν Ρωμαίων. 2) «Ἐκταξίς τῶν Ἀλανῶν», ὅπου ἐκθέτει τὴν διάταξιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλανῶν ἐκστρατείαν.

δ) Φιλοσοφικὰ ἔργα εἶναι: 1) «Ἐπικήτητον διατριβαῖ», εἰς τὰς ὁποίας ἐκθέτει τὴν διδασκαλίαν τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου. 2) «Ἐπικήτητον ἐγχειρίδιον», τὸ δποῖον εἶναι περὶ ληψίς τῶν «Διατριβῶν».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ τὸν «Κυνηγετικόν», ὃς συμπλήρωμα τοῦ ὄμωνύμου ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος.

Ε'. Ή γλῶσσα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοί μας συγγραφεῖς, δὲ Ξενοφῶν, δὲ Λυσίας, δὲ Ἰσοκράτης κ. ἢ., ἔγραψαν εἰς τὴν λεγομένην ἀττικὴν διάλεκτον, ἥτοι εἰς τὸ γλωσσικὸν ἴδιωμα, τὸ δποῖον ἥτο ἐν χρήσει τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ διάλεκτος αὕτη βραδύτερον ἐδέχθη τύπους καὶ λέξεις ἀπὸ τὰς ὅλας ἐν χρήσει ἑλληνικὰς διαλέκτους, ἥτοι τὴν Ἰωνικήν, τὴν δωρικὴν καὶ τὴν αἰολικήν. Τοιουτοτρόπως διὰ τῆς συγχωνεύσεως αὐτῶν διεμορφώθη ἡ λεγομένη κοινὴ γλῶσσα, ἡ δποία διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐλαβεν εὑρυτάτην διάδοσιν. Ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα ὡμιλεῖτο καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἔγραφετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ δὲ μωροὶ συγγραφεῖς τῆς μεταγενεστέρας ταύτης ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Θουκυδίδου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι δύναμέζονται ἀττικισταῖ, ἥτοι μιμηταὶ τῆς ἀττικῆς. Τοιοῦτος ἥτο καὶ δὲ Ἀρριανός, δὲ δποῖος καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν προσεπάθησε νὰ μιμηθῇ τὸν Ἀθηναῖον συγγραφέα τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως». Ἡ μιμησίς του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχής, ἀν καὶ ἐνίοτε ἀστοχεῖ εἰς τινας τύπους καὶ συντακτικὰς χρήσεις. Πάντως τὸ οὖφος του, ἴδιως εἰς τὴν «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν», ἔχει ζωηρότητα

καὶ φυσικότητα, εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ εύσυνειδησία καὶ ἀμεροληψία τοῦ ἴστορικοῦ.

ΣΤ'. Ο στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

1. Ο Μακεδονικὸς πεζικὸς στρατὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ἀπὸ τοὺς πασιστὰς καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλούς.

α) Ἡ φάλαγγα ἀπετέλει τὴν κυρίαν βάσιν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν ὠνομάζοντο πεζέταιροι. Ἡ φάλαγξ διῃρεῖτο εἰς ἑπτάξεις, ἥτοι τάγματα· ἐκάστη τάξις εἶχε τρεῖς λόγους καὶ ἔκαστος λόγος 500 περίπου ἄνδρας.

Οἱ φάλαγγῖται ἦσαν ἔφερον πλήρη πανοπλίαν, ἥτοι περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημῖδας, κυκλοτερῆ ἀσπίδα καὶ τὴν μακεδονικὴν σάρισσαν (μακρὸν δόρυ). Ἐτάσσοντο συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν. Αἱ δὲ σάρισσαι τῶν πέντε πρώτων σειρῶν προεξεῖχον τῆς ὅλης φάλαγγος καὶ ἐσχημάτιζον ἀδιαπέραστον τεῖχος ἀπὸ αἰχμάς.

β) Οἱ ὑπασπισταὶ ἦσαν ἐλαφρότερον ὡπλισμένοι. Ἐφερον ἐλαφροτέραν ἀσπίδα, λινοῦν θώρακα, μακρὸν ξίφος καὶ βραχὺ δόρυ. Ἐπομένως ἦσαν ἐπιτήδειοι διὰ ταχείας καὶ τολμηρὰς κινήσεις εἰς μέρη, εἰς τὰ ὄποια ἡ φάλαγξ δὲν ἤδυνατο νὰ κινηθῇ. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως, διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθησαν «ὑπασπισταί». Βραδύτερον ὅμως ἐπολλαπλασίσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἕδιον σῶμα εὐκινήτου πεζικοῦ, τὸ ὄποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σῶμα τῶν Αθηναίων πελταστῶν.

γ) Οἱ ψιλοί ἦσαν πολὺ ἐλαφρῶς ὡπλισμένοι, ἥτοι ἔφερον ἐν εἴδος ὅπλου, ἀναλόγως τοῦ ὄποιου ὠνομάζοντο πελτασταί, τοξόται, ἀκοντισταί ἢ σφενδονηταί.

2. Τὸ ἵππικὸν διεκρίνετο: 1) Εἰς τὸ βαρὺ ἵππικὸν καὶ 2) εἰς τὸ ἐλαφρόν.

α) Τὸ βαρὺ ἵππικὸν συνέκειτο ἐξ εὐγενῶν Μακεδόνων, οἱ ὄποιοι ὠνομάζοντο ἐταῖροι. Οὗτοι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ ξυστόν, ἥτοι βραχεῖαν λόγγην. Οἱ ἑταῖροι ἐσχημάτιζον 8 ὄλας· ἐκάστη δὲ ὥη εἶχε 150 - 300 ἵππεῖς. Ἡ ἀριστη τῶν ὥν τούτων ἀπετέλει τὴν βασιλικὴν ἶλην, ἡ ὄποια ἐλέγετο καὶ ἡ γη ματῶν ἐταῖρων, ἥτο δὲ ἔφιππος σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως. Μετὰ

τῶν Μακεδονικῶν ἡλῶν συνέπραττον καὶ ἵλαι Θεσσαλικαὶ ἐξ εὐγενῶν Θεσσαλῶν ἴππεών.

β) Τὸ ἐλαφρό δὲ νίππεις, οἱ ὅποιοι ἀντὶ ξυστοῦ ἔφερον σάρισσαν. Οὗτοι ὡνομάζοντο πρόδρομοι καὶ ἔξετέλουν γρέη ἀνιχνευτῶν ὡς πρόσκοποι ἢ ἔχορσιμοποιοῦντο διὰ τὴν δίωξιν καὶ σύλληψιν τῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἀντιπάλων.

3. Ο στόλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατ' ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐξ 160 πλοίων, μὲ τὰ ὄποια διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. Βραδύτερον διελύθη, μὴ δυνάμενος νὰ ἔξυπηρετήσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διαρκούσσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκροτήθη νέος ἰσχυρὸς στόλος ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατήρτισεν ἄλλον στόλον, διὰ τοῦ ὄποιου κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. Μὲ τῷμα δὲ τοῦ στόλου τούτου ὁ ἐκ Κρήτης ναύαρχος Νέαρχος ἔπλευσε τὸ 327 ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Z'. Ή κατάστασις εἰς τὴν Ἑλλάδα
κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χρόνους.

Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἔξιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς καθόλου δράσεώς του, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, διποτες ἐνεφανίζετο πρὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν μακρὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατέπεσεν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν. Ταύτην ἀνέλαβεν ἡ Σπάρτη, ἡ ὄποια ὅμως διὰ τῆς ἀγερώχου πολιτικῆς της προύκαλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν πόλεων. Αὕται συνησπίσθησαν ἐναντίον της, ἡ δὲ Σπάρτη ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν, οἱ ὅποιοι λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιβάλουν τὰς θελήσεις των διὰ τῆς λεγομένης Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387). Μετ' ὅλιγον οἱ Ἀθηναῖοι ἀνακύπτουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲν διατηρεῖται, διότι γρήγορα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τοὺς συμμάχους των. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Θῆβαι λαμβάνουν μεγάλην ἴσχυν καὶ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν, λαμπρύνθεῖσαι μὲ τὰς νίκας τοῦ Ἐπαμεινάνδου καὶ τοῦ

Πελοπίδου. Ἄλλα καὶ ἡ δύναμις τῶν Θηβῶν καταπίπτει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362). "Ἐκτότε καμμία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἑλληνικὰς πόλεις δὲν εἶχε δύναμιν, ίκανὴν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν. Μὲ τοὺς ἀνταγωνισμούς των, μὲ τὴν τυφλὴν πολιτικὴν τῆς ἐπικλήσεως βοηθείας ἀπὸ τοὺς φυσικούς των ἔχθρούς, τοὺς Πέρσας, μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν καὶ ἡθικὴν ἀναρχίαν περιέπεσαν δλαι εἰς πολιτικὴν ἀδυνατίαν καὶ ἀφάνειαν.

Τότε ἀναφαίνεται μία νέα σφριγῶσα καὶ κραταιὰ ἑλληνικὴ δύναμις, ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων. 'Ο Φίλιππος Β' συλλαμβάνει τὸ σχέδιον τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς ἄγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν, ὡς μόνων φυσικῶν ἀντιπάλων των, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῆς Κορίνθου (338) ἀνακηρύσσεται ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἄλλ' ὁ βίαιος θάνατός του δὲν τὸν ἀφησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἡλθεν ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος νὰ πραγματοποιήσῃ τοῦτο μὲ τὴν μεγαλεπήθιον δρᾶσίν του, ἡ ὅποια ἴστορεῖται εἰς τὸ προκείμενον βιβλίον.

M E P O Σ A'

—
K E I M E N O N

~~X~~

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἐριστόβουλος ὁ Ἐριστόβουλου ὅσα 1 μὲν ταῦτα ἀμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντη ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δὲ οὐ ταῦτα, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἄμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. "Ἀλλοι 2 μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδέ τοις ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ ἀξιμφωνότεροι ἔσται ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἐριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὃ μέν, ὅτι ξυνεστράτευσε βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἐριστόβουλος." Πτολεμαῖος δὲ πρὸς τῷ ξυνεστρατεῦσαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὅντι αἰσχρότερον ἢ τῷ ἄλλῳ φεύσασθαι ἦν· ἀμφω δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἥδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη ξυγγράψαι ἀπῆκε. "Οστις δὲ ἀ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, 3 ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντη ἀπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα. "Οστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσούτοις ξυγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἥλθεν ἥδε ἢ ξυγγραφή, τά τε ἔκεινων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς ἥμετέροις ἐντυχών, οὕτω θαυμαζέτω.

► **Ο Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ ἀναγνωρίζεται
ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων (336 π. Χ.).**

(Κεφ. 1)

I. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἀρχοντος Πυθοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν· εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. Ἐνταῦθα 2 ξυναγαγόντα τοὺς "Ἐλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,

αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἦντινα Φιλίππων ἥδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἑκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρίνασθαι μὴ εἶναι σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς τὸν ἄλλων ἔξηγεισθαι. Νεωτερίσαι δ' ἀττα καὶ τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. Ἀπλῶν Αθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππων δοθέντων Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ξυγχωρῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' ἐς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

Γ' Οὐλέξανδρος, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ συνόδου τῶν Ἑλλήρων ἀρχηγὸς τῆς ἐναρτίου τῶν Περσῶν στρατιᾶς, ἐπιστρέψει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θέλων δὲ νὰ ἔξασφαλίσῃ τὴν ἀρχήν του, πρὸν ἐπιχειρήσῃ τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν τον εἰς τὴν Ἀσίαν, στρέφεται πρὸς Β. τὴν ἀνοιξιν τοῦ 335 π. Χ. καὶ ὑποτάσσει τοὺς πέριξ τῆς Μακεδονίας λαούς, Θράκας, Γέτας, Τριβαλλούς, Ἰλληρίους κλπ. Ἀλλ' ἐνῷ ἐπολέμει εἰσέτι κατ' αὐτῶν, πληροφορεῖται τὴν ἀποστασίαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὡς ἀστραπὴ καταφθάνει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ στρατοπεδεύει ἔξωθεν τῶν Θηβῶν. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα κυριεύει τὴν πόλιν καὶ ἐγκαθιστᾷ εἰς τὴν Καδμείαν μακεδονικὴν φροντιδάν. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέψει καὶ πάλιν εἰς Μακεδονίαν, διόπου συμπληρώνει τὰς ἐτοιμασίας τον, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν πορείαν.]

Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν (334 π. Χ.) (Κεφ. 11-12)

3 XI. "Αμα δὲ τῷ ἥρι ἀρχομένῳ ἔξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόντου, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζούς μὲν ξύν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις οὐ πολλῷ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππεας δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. Ἡν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινῖτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς. Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ

Πάγγαιον ὄρος τὴν ὡς ἐπ' Ἀβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἐλληνίδας ἐπὶ θαλάσσῃ φυισμένας / "Ἐνθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἐβρον ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἐβρον εύπετῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται.. Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ἐς Σηστὸν ἀφικνεῖται ἐν εἴκοσι 5 ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἰκοθεν ἔξορμήσεως. Ἐλθὼν δ' ἐς Ἐλαιοῦντα θύει Πρωτεσιλάω ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἐλλήνων τῶν ἀμα Ἀγαμέμνονι ἐς Ἰλιον στρατευσάντων. Καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἵ γενέσθαι ἡ Πρωτεσιλάω τὴν ἀπόβασιν.]

[Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6 ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἀβυδον· καὶ διέβη- σαν τριήρεις μὲν ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολ- λοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα κατάραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτὸν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἐλλησπόντου ἐγένετο, σφάξαντα ταῦ- ρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηίσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον.

Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεώς ξύν τοῖς ὅπλοις ἐκ- 7 βῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εύρωπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους. Ἀνελθόντα δ' ἐς Ἰλιον τῇ τε Ἀθηνᾶς θῦσαι τῇ Ἰλιάδι καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὅπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σφάζομενα.]

[Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. Θῦσαι δ' αὐτὸν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκείου λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτού- μενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, δὲ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.

XII. Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς "Ιλιον Μενοίτιος τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν "Ελληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσεν. Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὑδαιμόνισεν ἄρα, ὡς λόγιος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὁμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν.

6 **Ἐ**ξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσβην ἤκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκοῦ τὸν Ἐλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Περιώτην· τῇ δ' ἄλλῃ Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, ὃς ῥέων ἐκ τῶν ὅρῶν τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἐλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὔξείνου πόντου. Ἔνθεν δ' ἐς Ἐρμωτὸν ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. Σκοποὶ δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμών ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίος, ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν ἵλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἡς ἵλαρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδόμων καλουμένων ἵλας τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδιθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληφθείρους ἀπέστειλε σὺν Πανηγύρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἐνὶ τῶν ἑταίρων.

8 **Ἄ**πει τὸν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ρεομίθρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἐλλησπόντων Φρυγίας ὑπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεία πόλει κατεστρατοπεδεύκοτες ἦσαν ξὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς "Ελλησι τοῖς μισθοφόροις. **Ἄ**

9 Βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκὼς ἡγγέλλετο, Μέμνων ὁ Ρόδιος παρήνει μὴ διὰ κινδύνου ἴεναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας τῷ τε πε-

ζῷ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου προϊόντας δὲ τόν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. Οὐ γάρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων. Ἀρ- 10 σίτην δὲ λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἀν περιίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑφ' οἴτε ταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀρσίτη προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριβὰς ἐμποιεῖν ἔκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὔνεκα.

‘Η πρώτη μάχη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν (334 π. Χ.).

(Κεφ. 13-16)

α') ‘Η προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 13-14)

XIII. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προύχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ξυντεταγμένῳ τῷ δτρατῷ διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δ' ἵππεας κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγών, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἐπεσθαι¹ τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἥγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἵππεας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ϕιλῶν ἐς πεντακοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπεῖχε τοῦ ποταμοῦ 2 τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες ἀπήγγελον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. “Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ξυνέτατεν ὡς μαχουμένους.”

Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε· «Ἐμοὶ 3 δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ, ὡς ἔχομεν. Τοὺς γάρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἥμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτη παρέξειν ἔωθεν εὐπετῶς τῷ

στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περά-
 4 σαντες, πρὸν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. Νῦν δ' οὐκ ἀκιν-
 δύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἶόν τ' ἐν
 μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ
 αὐτοῦ ὁρᾶται βαθέα, αἱ δὲ ὅχθαι αὗται ὁρᾶς ὅτι ὑπερύψηλοι
 5 καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν· ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ κέ-
 ρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται ἐς φάλαγ-
 γα ἔυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἵππεῖς καὶ τὸ πρῶτον
 σφάλμα ἔς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπέρ παντὸς
 τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν.

6   Ἀλέξανδρος δέ, « ταῦτα μέν », ἔφη, « ὃ Παρμενίων, γι-
 γνώσκω· αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐ-
 πετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν ῥεῦμα,—οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρα-
 νικὸν ἐκφαυλίσας,—εἰρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχο-
 7 μεν. Καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς
 τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους δέξυτητος ποιοῦμαι· ἀναθαρρή-
 σειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας,
 ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον».

¶ Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κε-
 ρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγε. Προ-
 ετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος,
 ἔχων τοὺς ἑταίρους τοὺς ἵππεας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς
 'Αγριανας τοὺς ἀκοντιστάς.] **[Αμυντας** δὲ δ 'Αρραβαίου τοὺς
 τε σαρισσοφόρους ἵππεας ἔχων Φιλώτας ἐπετάχθη καὶ τοὺς
 2 Παίονας καὶ τὴν ἔλην τὴν Σωκράτους. Ἐχόμενοι δὲ τούτων
 ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων, ὃν ἡγεῖτο Νικάνωρ
 ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὁρόντου
 φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ ἡ Κρα-
 τέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Αμύντου τοῦ Ἀνδρομέ-
 3 νους· ἐπὶ δὲ ὃν Φίλιππος ὁ Αμύντου ἥρχε. Τοῦ δὲ εὐωνύμου
 πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἵππεῖς ἐτάχθησαν, ὃν ἡγεῖτο Κάλας

ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεῖς, ὃν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θρᾷκες, ὃν ἦρχεν Ἀγάθων· ἔχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἡ τε Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἵππεῖς μὲν ἥσκαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ⁴ μισθοφόροι διλίγον ἀποδέοντες δισμυρίουν· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὅχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἵππεων· καὶ γάρ οὐπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὅχθην χωρία. Ή δ' Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων—δῆλος γάρ ἡ τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ—κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτη πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ ὅχθῃ τὰς ἵλας τῶν ἵππεων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφότερα τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου τοῦ⁵ ποταμοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἤγον, καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἐκατέρων. Οἱ γάρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὅποτε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν. Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἐπεσθαί τε καὶ ἀνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἵππεας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἵλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἡ δὴ καὶ ἐτύγχανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἵππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν δὲ παρατείνων τὴν τάξιν, ἡ παρεῖλκε τὸ ῥεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φάλαγγι προσμείξῃ αὐτοῖς.

β') "Εναρξις καὶ διεξαγωγὴ τῆς μάχης.

(Κεφ. 15)

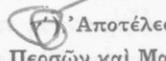
XV Οἱ δὲ Πέρσαι, ἦ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὅχθῃ, ταύτη καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὅχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς ἔστ' 2 ἐπὶ τὸ ὄδωρο καταβαίνοντες. Καὶ ἦν τῶν τε ἵππων ὡθισμός, τῶν μὲν ἔκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δὲ εἰργειν τὴν ἔκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεσις, οἱ Μακεδόνες δὲ ξὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. **[**Αλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ καὶ αὐτοὶ ἐξ οὐ βεβαίου τε καὶ ἄμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὅχθης ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οὐ τε Μέμνονος παιδες καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε.

3 Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ἔυμμείξαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, δσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γάρ τὴν πλησίον ἦν, ἄμα οὐ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος, ἵνα τὸ πᾶν στίφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν 4 τετάγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ἔυνειστήκει μάχη καρτερά· καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς τὴν ἄστρασιν. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχίᾳ δὲ μᾶλλον τι ἐώκει· ἔυνεχόμενοι γάρ ἵπποι τε ἱπποῖς καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἥγωντίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι ἐς ἄπαν ἀπὸ τῆς ὅχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἰρξαί τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν, 5 οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὖθις ἀπώσασθαι. Καὶ ἐκ

τούτου ἐπλεονέκτουν ἥδη οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ ὥρᾳ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο.]

[Ἐνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ μά-⁶
χῃ. δ' δ' Ἀρέτην ἔτει δόρυ ἔτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν·
τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ ξυντετριμένον τὸ δόρυ ἦν, δ' δὲ
τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο,
καὶ τοῦτο δείξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἴτειν ἐκέλευσεν· Δημά-
ρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἑταίρων, δίδωσιν
αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

[Καὶ δις ἀναλαβών καὶ ὃδὼν Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προϊππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἀμά οἰ ὕσπερ ἐμβολον τῶν ἵππεων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ροισάκης μὲν ἐπελαύνει ⁷
τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κο-
πίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δ' ἔσχε τὸ κράνος. [Καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δ' ἀνετέτατο μὲν ἥδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὅπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δ' αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὕμου, καὶ ἀποκόπτει τὸν ὕμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κο-
πίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες ἀεὶ τῶν ἵππεων ὅσοις προύχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.

Αποτέλεσμα τῆς μάχης.
Αἱ ἀπώλειαι Περσῶν καὶ Μακεδόνων. Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

XVI. Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοί τε πανταχόθεν ἥδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοί τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν

- ιππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμεμειγμένων τοῖς ἵππεῦσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτη πρῶτον, ἢ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν.[¶] Ως δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἐκάτερα τῆς ἵππου,
 2 καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. Τῶν μὲν δὴ ἵππεων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. Οὐ γάρ πολλὴ ἡ διώξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη
 Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· ὃν τὸ στῖφος,
 ἢ τὸ πρῶτον ἑτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ
 λογισμῷ βεβαίω ἔμενε[¶] καὶ τούτοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν
 καὶ τοὺς ἵππεας πάντη προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δὲ[¶] δλίγου
 κατακόπτει αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδείς, ὅτι μὴ διέλαθε τις,
 3 ἐν τοῖς νεκροῖς, ἐζωγρήθησαν δ' ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους.[¶] Επεισον
 δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ Πετίνης
 καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σατράπης, καὶ ὁ τῶν Καππαδοκῶν ὑπαρχος Μιθρόβουζάνης καὶ Μιθριδάτης ὁ Δαρείου
 γαμβρὸς καὶ Ἀρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς,
 καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικός, καὶ
 ὁ τῶν ξένων ἡγεμῶν[¶] Ωμαρῆς. Ἀρσίτης δ' ἐκ μὲν τῆς
 μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς
 αὐτοῦ, ὡς λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ
 ἐν τῷ τότε πταίσματος.[¶]
- 4 Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἑταίρων ἀμφὶ τοὺς εἰκοσι καὶ
 πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ
 εἰκόνες ἐν Δίφῳ ἐστᾶσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον
 ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει.
 Τῶν δὲ ἄλλων ἵππεων ὑπὲρ τοὺς ἔξηκοντα, πεζοὶ δ' ἐς τοὺς
 5 τριάκοντα. Καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος
 ξὺν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ
 παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὅσαι ἄλλαι
 ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραῖ.[¶] Καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπει-

θών τ' αὐτὸς ἑκάστους καὶ τὰ τραύματα ἵδων καὶ ὅπως τις
ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὃ τι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύ-
σασθαι οἱ παρασχῶν]

‘Ο δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ 6
καὶ τοὺς μισθοφόρους "Ἐλληνας, οἱ ξὺν τοῖς πολεμίοις στρα-
τεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε,
τούτους δήσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργάζε-
σθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς "Ἐλλησιν "Ἐλληνες
ὄντες ἐναντία τῇ Ἐλλάδι ὑπέρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. ’Α- 7
ποπέμπει δὲ καὶ ἐς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς
ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾶ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγρα-
φῆναι ἐκέλευσε τόδε· «'Αλέξανδρος Φιλίππου καὶ
οἱ "Ἐλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν
βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων»]

[Ἑπότη μεγάλην τίκην παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν κατέστησε
τὸν Ἀλέξανδρον κύριον ὅλης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ Δασκύλειον, ἡ
καθέδρα τοῦ σατράπου τῆς Φρυγίας, αἱ Σάρδεις, ἡ μεγάλη πρωτεύον-
σα τῆς Ανδίας, ἡ Ἐφεσος, ἡ Μαγνησία, αἱ Τράλλεις καὶ ἄλλαι πό-
λεις τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος παρεδόθησαν προσθύμως εἰς αὐτόν.
Ἀφοῦ κατέλυσε τὰ διλιγαρχικὰ πολιτεύματα, τὰ ὅποια βιαίως εἶχον
ἐγκαθιδρυθῆ, καὶ ἀποκατέστησε τὰς δημοκρατίας εἰς τὰς πόλεις αὐ-
τάς, συνεχίζει τὴν πορείαν του. Κυριεύει κατόπιν πολιορκίας τὴν Μί-
λητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, αἱ ὅποιαι μόραι εἶχον ἀντισταθῆ εἰς
αὐτόν, καὶ προχωρεῖ. Διασχίζων δὲ τὴν Λυκίαν, τὴν Παμφυλίαν, τὴν
Πισιδίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ φθάνει εἰς τὸ Γόρδιον].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

‘Ο ’Αλέξανδρος εἰς τὸ Γόρδιον λύει
διὰ τοῦ ξίφους τὸν δεσμόν.

(Κεφ. 3)

III. ’Αλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἄμαξαν ἴδειν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἄμαξης τὸν δεσμόν.

- 2 Λόγος δὲ περὶ τῆς ἄμαξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώροις πολὺς κατεῖχε Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα πένητα, καὶ δλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτρῶν, τῷ δὲ ἄμαξεύειν τὸν Γόρδιον.
3 Καί ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἀετὸν καὶ ἐπιμεῖναι ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλαγέντα τῇ ὅψει λέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θείου παρὰ τοὺς Τελμισσέας τοὺς μάντεις· εἶναι γάρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα ἔξηγεσθαι καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδόσθαι αὐτοῖς καὶ 4 γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. Προσάγοντα δὲ κώμη τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὑδρευομένῃ καὶ πρὸς ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε^{τήν} δέ, εἶναι γάρ καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελεῦσαι τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. Καί, δεηθῆναι γάρ αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἔξηγήσασθαι, θῦσαι τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδὶ καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα⁵ Μίδαν ὄνομα. ”Ηδη τ’ ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ γενναῖον, καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύγας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμόν, ὅτι ἄμαξα ἔξει αὐτοῖς βα-

σιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. "Ετι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδαν ὁμοῦ τῷ πικτρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἀμάξῃ. Τοὺς δὲ ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκεῖνον γνῶναι 6 δύντα, δύντινα δὲ θεός αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἀμαξα· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδαν, Μίδαν δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἀμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἀκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ. Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τόδε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, δστις λύσεις τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἀρξαι τῆς Ἀσίας.⁷ Ήν δὲ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κρανείας, καὶ τούτου οὕτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.]

'Αλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ 7 δεσμοῦ, ἀλυτον δὲ περιιδεῖν οὐκ ἥθελε, μή τινα καὶ τοῦτο ἐξ τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσηται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμὸν καὶ λελύσθαι ἔφη· 'Αριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἑστορα τοῦ ῥυμοῦ, δις ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων τὸν δεσμόν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. "Οπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ 8 ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ 'Αλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἴσχυρίσασθαι. 'Απηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἔξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηνα· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ 'Αλέξανδρος τοῖς φήγασι θεοῖς τά τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.]

[Ἐκ τοῦ Γορδίου τῆς Φρονγίας δὲ 'Αλέξανδρος προελαύνει καὶ καταλαμβάνει τὴν "Αγκυραν, ἡ ὅποια ἦτο κέντρον μεγάλων ἐμποριῶν δόδων. Τρέπεται ἐπειτα πρὸς νότον. Προχωρεῖ δρμητικῶς πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, διέρχεται τὸν "Άλιν ποταμὸν καὶ ὑποτάσσει τὴν χώραν ἄνευ ἀντιστάσεως. "Ἐπειτα διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας

καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύονσαν αὐτῆς Ταρσόν, τὴν δπολαν διαρρέει
ὁ Κύδνος ποταμός].

*Ο *Αλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του.

(Κεφ. 4)

- 7 IV... Ἀλέξανδρος δέ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν· οἱ δὲ ἐς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι ῥίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὄντας, ἵδρωνται καὶ καύματι ἔχόμενον. Ὁ δὲ Κύδνος ῥεῖ διὰ μέσου τῆς πόλεως· οἴα δὲ ἐκ Ταύρου ὅρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ χώρου καθαροῦ ῥέων, ψυχρός τέ ἐστι καὶ τὸ ὄδωρο καθαρός.
 8 σπασμῷ τε οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον καὶ θέρμας ἴσχυρας· καὶ ἀγρυπνίᾳ· ξυνεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἰεσθαι εἶναι βιώσιμον. Φίλιππον δὲ Ἀκαρνάνα, ἰατρόν, ξυνόντα Ἀλεξάνδρῳ καὶ τά τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα, καθῆραι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι.
 9 Τὸν μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γάρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρήματιν, ὡστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον. Τὸν δέ, ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χειρας ἔχοντα, αὐτὸν μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα, ἐν ᾧ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν δὲ τῷ Φίλιππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. Καὶ δόμοῦ τὸν τε Ἀλέξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγινώσκειν τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθὺς ἐνδηλὸν γενέσθαι, ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γάρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι, ὅσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθήσεσθαι γάρ
 10 πειθόμενον. Καὶ τὸν μὲν καθαρθῆναι τε καὶ ῥάτσαι αὐτῷ
 11 πειθόμενον.

τὸ νόσημα· Φιλίππω δὲ ἐπιδεῖξαι, ὅτι πιστός ἐστιν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφ' αὐτόν, ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος ἔς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὃν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐρρωμένος.

[Μετὰ τὴν ἴασίν τον ὁ Ἀλέξανδρος τρέπεται νοτιώτερον ἀκόμη. Καταλαμβάνει τὴν πόλιν Ἀγχίαλον καὶ ὑποτάσσει τὰς δρεινὰς φυλὰς τῆς Κιλικίας, ἵνα ἔχῃ τὰ νῶτά τον πλήρως ἐξησφαλισμένα. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ταρσὸν καὶ ἐκεῖθεν τὸ μὲν ἵππικόν τον ἀποστέλλει ὑπὸ τὸν Φιλάρταν εἰς τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ ἔρχεται μὲ τὸν ὑπόλοιπον στρατόν τον εἰς τὴν πόλιν τῆς Κιλικίας Μαλλόν. Ἐκεῖ πληροφορεῖται, ὅτι ὁ Δαρεῖος μὲ πολυνάριθμον στράτευμα ἔχει στρατοπεδεύσει εἰς Σάχονς. Οὗτοι ἡσαν πόλις τῆς Ἀσσυρίας, ἀπέχουσα δύο ἡμερῶν δρόμον ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ Ἀμανοῦ δρονς καὶ κειμένη εἰς πολὺ ἀναπεπταμένον πεδίον κατάλληλον διὰ τὰ κινήται ἐλευθέρως δ πολυνάριθμος περσικὸς στρατός.

"Ο Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὰ στενὰ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἰσσόν. Ἀφήρει ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας Μυρίανδρον, διπόθεν ἐσκόπευε νὰ εἰσβάλῃ τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ περισκοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ σφοδρὰ καταιγίς καὶ δρμητικὴ θύελλα τὸν ἥναγκασαν νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δαρεῖος, παρεξηγήσας τὴν βραδύτητα τοῦ Ἀλέξανδρου, ἐνόμισεν, ὅτι οὗτος ἐφοβεῖτο νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ. Τὴν ἴδεαν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ διάφοροι κόλακες, οἱ δοποῖοι περιεστοίχιζον τὸν μέγαν βασιλέα. Δι' αὐτὸν οὗτος ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τοὺς Σάχονς καὶ διὰ τῶν πυλῶν τοῦ Ἀμανικοῦ δρονς νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἰσσόν].

‘Η μεγάλη μάχη τῆς Ἰσσοῦ (333 π. Χ.). Ἀλέξανδρος
καὶ Δαρεῖος ἀντιμέτωποι.

(Κεφ. 7 - 12)

α') ‘Η προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 7 - 9)

VII. Υπερβαλών δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας
τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἰσσὸν προῆγε· καὶ ἐγέ-
νετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθών. Τὴν δὲ Ἰσσὸν κατασχών,
ὅσους διὰ νόσου ὑπολειειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κα-
τέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν· ἐς δὲ τὴν
2 ὑστεραίαν προύχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. Καὶ
Ἀλέξανδρος, ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ὅντα Δαρεῖον,
ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τρια-
κόντορον τῶν ἑταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὄπίσω ἐπὶ Ἰσσόν,
κατακεψομένους, εἰ τὰ ὅντα ἔξαγγέλλεται. Οἱ δὲ ἀναπλεύ-
σαντες τῇ τριακοντόρῳ δτὶ κολπώδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα,
μᾶλλον τι εὔπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς
Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι
Δαρεῖον.

3 ‘Ο δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἵλαρχας καὶ τῶν
ξυμμάχων τοὺς ἥγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἥδη
σφίσι καλῶς κεκινδυνευμένων καὶ δτὶ πρὸς νενικημένους ὁ
ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ δτὶ ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν
στρατηγεῖ ἀμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρείῳ ἀγαγῶν καθεῖρξαι τὴν
δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν
ξύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δὲ ἀχρεῖ-
ον τὸ πλῆθος ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώ-
4 μας παραπλησίοις. Μακεδόνας τε γάρ Πέρσαις καὶ Μήδοις,
ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολε-

μικοῖς πάλαι ἥδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἀλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους, ἐς χεῖρας ἥζειν· ὅσοι τε "Ἐλληνες" Ἐλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ξὺν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ξὺν σφίσιν ὑπὲρ τῆς Ἐλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρᾷκας καὶ Παίονας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Ἀγριανας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξεσθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξήσει, τὰ δὲ ἄθιλα, ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυεν. Οὐ γάρ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσειν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε δι περ ὅφελος καὶ Μήδων καὶ δσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποιεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφίσιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κοινὸν ξύν λαμπρότητη τῇτι ἥδη πεπραγμένων ὑπεμίμησκε καὶ εἰ δή τω ἴδιᾳ τι διαπρεπές ἐς κάλλοις τετολμημένον, ὁνομαστὴ ἔκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπεξήσει.

Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἀμα Ξενοφῶντι μυρίων ἐς μνήμην ἐλθεῖν, ὡς οὐδέν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἀλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπειοιότες, οὐδὲ ἵππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοπονησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρᾳκῶν, οὐδὲ δση ἀλλη σφίσιν ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν ἢ Ροδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ Ξε-

9 νοφῶντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, δσα κατιόντων ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον καθ' ὅδόν σφισιν ἐπεγένετο, νικῶντες ἐπῆλθον· δσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινεῖσθαι εἰκός. Οἱ δ' ἄλλοις ἄλλοθεν δεξιούμενοί τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἥδη ἐκέλευον.

VIII. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει· προπέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἵππεών δλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασκεψομένους τὴν ὅδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ἦσε, ὡς 2 κατασχεῖν αὖθις τὰς πύλας. Ὡς δ' ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὖθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἔω κατήρει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὅδόν καὶ ἔως μὲν πάντη στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἦγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν ἀεὶ τὸ κέρως ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν δπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὅρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὔρυχωρίαν προήεσαν, ξυνέτασσεν ἥδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὅρε τῶν πεζῶν τὸ τ' ἄγημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, δῶν ἥγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἔχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίνου. Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν δπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ 4 ἀρξαμένω τεταγμένοι ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἔχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δὲ εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἀρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἥγεῖτο· καὶ παρήγγελτο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θά-

λασσαν, ώς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντη
ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἥμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἔξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἥδη Ἀλέ-⁵
ξανδρος ώς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἵππεων διαβιβάζει πέραν τοῦ
ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν
καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν
δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξειε. Καὶ πρώτους μὲν τοῦ ὁπλι-⁶
τικοῦ τοὺς "Ἐλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυ-
ρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις
τῶν Καρδάκων καλουμένων ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἐς ἔξακισμυ-
ρίους· ὁπλῖται δ' ἡσαν καὶ οὗτοι. Τοσούτους γάρ ἐπὶ φάλαγ-⁷
γης ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. Ἐπέταξε δὲ
καὶ τῷ ὅρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δε-
ξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νάτου ἐγένον-
το τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γάρ ὅρος, ἵνα ἐπετάχθη-
σαν, πῃ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὥσπερ
ἐν θαλάσσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα ἐς ἐπικαμπήν προϊὸν τοὺς ἐπὶ⁸
ταῖς δύναμεσι τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ
Ἀλεξάνδρου ἐποίει. Τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ ψιλῶν τε καὶ
ὁπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὡφέλιμον,
ὅπισθεν ἦν τῶν Ἐλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φά-
λαγγης τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γάρ ἡ πᾶσα ἔνν Δα-
ρείω στρατιὰ μάλιστα ἐς ἔξηκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

Ἀλέξανδρος δέ, ώς αὐτῷ πρόσω ίόντι τὸ χωρίον διεῖχεν⁹
ὅλιγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἵππεας, τοὺς τε ἔταίρους
καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ
τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ ἅμα οἴ ἔταξε, τοὺς δ' ἐκ Πε-
λοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμ-
πει ώς Παρμενίωνα.

Δαρεῖος δέ, ώς συντεταγμένη ἥδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ,¹⁰
τοὺς ἵππεας οὕστινας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προετετά-

χει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτη μᾶλλον τι ἵππασιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
 11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. ‘Ως δ’ ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

IX. ‘Ἐν τοσούτῳ δ’ Ἀλέξανδρος κατιδὼν δλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκούσαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τοῦ ἔαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἵππέας ταύτη τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλούς ἵππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος ἀφανῶς 2 διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἵππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὃν ἥγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὃν ἥγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὃν ἥρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ’ Ἀγριανας, ὃν ἥρχεν Ἀτταλος, καὶ τῶν ἵππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπήν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νώτου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νώτου σφῶν τεταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρῆτες τοξόται καὶ οἱ Θρᾷκες, ὃν ἥγεῖτο Σιτάλκης, πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

'Επεὶ δ' οὕτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ 3 ἔωντοῦ ἐφαίνετο, πολύ τε ταύτη ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἥλας τῶν ἑταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἣς ἵλαρχης ἦν Περοίδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἣς ἤγειτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς το- 4 ἔότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἐλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὓς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγγάγων ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα. 'Επει γάρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὕτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ῥαδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἀκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν δὲ χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἴππεας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.

β') 'Η διεξαγωγὴ τῆς μάχης.

^τΗττα καὶ ἐπαίσχυντος φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 10 - 11)

X. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μέν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῷ ἡ πρόσοδος· τοὺς γάρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὅχθαις πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνοις οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενε· καὶ ταύτη εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. 'Ως δὲ ὅμοιος ἦδη ἦν τὰ στρατόπεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντη Ἀλέξανδρος παρεκάλει ἀνδρας

ἀγαθούς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὄνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἴλαρχας καὶ λοχαγούς ὄνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἦταν ἀρετὴν γνωριμώτεροι ήσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοή ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.

3   Οὐδὲ ἥγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἥδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ξυντονωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατὰ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὁξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλῆξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι.

4   Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἴκασεν Ἀλέξανδρος. Εὔθὺς γάρ ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα προτεταγμένοι· καὶ ταύτη μὲν λαμπρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἑλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἥ διέσχε τῶν Μακεδόνων 5 ἡ φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἥδη τοὺς ταύτη τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὕτε τῇ ἵση σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὅχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι—ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ Ἑλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἥ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.

6   Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερὸν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἥδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ'

*Ἀλεξάνδρου ἥδη φαινομένης εύπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφανίσαι. Καὶ τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε Ἐλ-⁷ ληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

XI. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις τετραμένους ἥδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὅρῶντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπό τε τοῦ ποταμοῦ ἀπεώσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἥδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς² τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὑρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς Ἰλας τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ταύτη ξυνέστη ἵππομαχία καρτερά· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖον τε πεφευγότα ἥσθιοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ξυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δ' ἥδη λαμπρά τε καὶ ἐκ τούτων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν βαρέως ὡπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς κατὰ στενὰς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ξὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες οὐ μεῖον ὑπὸ ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὑρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὡστε οὐ μείων ἢ τῶν πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἵππων ἐγίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐφοβή-⁴ θη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτη ἀπορρηγγύμενον κατεῖ-

δε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος 5 ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. Καὶ ἔστε μὲν δικαιοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐνετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος διεσφύζετο· ὡς δὲ φάραγξέ τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν ἄρμα ἀπολεῖπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κάνδυν ἐκδύει· δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολεῖπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς ἔφευγε.

6 Καὶ ἡ νῦξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν φάος ἦν, ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ ξυνεσκόταζέ τ' ἥδη καὶ τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ 7 τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἄρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κάνδυν καὶ τὸ τόξον. Καὶ γὰρ καὶ ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρρήσει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἴππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε.

8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομίθρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγησαμένων τοῦ ἴππικου· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης, καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένετο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν 9 φάραγγα. Τό τε στρατόπεδον τοῦ Δαρείου εὐθύς ἐξ ἔφόδου ἔλλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ υἱὸς Δαρείου νήπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἔλλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτὰς Πέρσῶν τῶν δύμοτίμων γυναικες οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναικας σφῶν ξύν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον

ἐσταλκότες· ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ καὶ δσα ἄλλα μεγάλω βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν καὶ στρα-¹⁰ τευομένῳ ὅμως συνέπεται, πεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἑάλω. Ἀλλα καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα δλίγον ὑστερον ἑάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἀρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην. Μεγαλοψυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 12)

XII. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος, ὃ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ἔμναγαγών ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δύναμει πάσῃ ἐκτεταγμένῃ λαμπρότατα ὡς ἐς πέλεμον καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν δσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ἔμνεγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ ἔμνεγνωμενον ἔμμαθε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἑκάστους ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. Καὶ Κιλικίας μὲν ² ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἵνα τῶν σωματοφύλακων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἀρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. Καὶ τοῖς Σολεῦσι τά τε πεντήκοντα τάλαντα, ἀ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε καὶ τοὺς ὅμηρους ἀπέδωκεν.

"Ο δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς ³ ἢ τῶν παίδων ἡμέλησεν. Ἀλλά, λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμω-

4 γῆν καὶ ὄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· πυθέσθαι οὖν, αἴτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὔτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσι· καὶ τινα ἔξαγγειλαι, ὅτι « ὡς βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ως ἔξιγγέλθη αὐταῖς, ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κάνδυν τὸν βασιλικόν, καὶ ἡ ἀσπὶς ὅτι κεκόμισται ὅπισω ἡ Δαρείου, ως ἐπὶ τεθνεῶ-
5 τι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσι ». Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἵνα τῶν ἑταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ζῆ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν κάνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἀρματὶ καὶ ταῦτα ὅτι μόνα ἔχει Ἀλέξανδρος. Καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐξ τὴν σκηνὴν τά τε Δαρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχωρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ὄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθρον οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐννόμως. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.

6 Λόγιος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ ἔλθεῖν εἰσω ξὺν Ἡφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἑταίρων· καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου ἀμφιγυνοήσασαν, ὅστις δὲ βασιλεὺς εἴη αὐτοῖς, ἐστάλθαι γὰρ ἀμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἡφαιστίωνι προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μεῖζον αὐτῇ ἐφάνη ἐκεῖ-
7 νος. «Ως δὲ δὲ Ἡφαιστίων τ' ὅπισω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν ἀμφ' αὐτήν, τὸν Ἀλέξανδρον δείξας, ἐκεῖνον ἔφη εἶναι Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑποχωρεῖν,
8 Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτήν ἀμαρτεῖν· καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ-
νον εἶναι Ἀλέξανδρον. Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὕθ' ως ἀληθῆ οὕθ' ως πάντη ἀπιστα ἀνέγραψα. Ἀλλ' εἴτε οὔτως ἐπράχθη, ἐπαινῶ
9 Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως καὶ τῆς
ἐς τὸν ἑταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς
ξυγγράψασιν Ἀλέξανδρος ως καὶ ταῦτα ἀν πράξας καὶ εἰ-
πών, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον.

[Μετὰ τὴν τραγικὴν συμφοράν τον δὲ Δαρεῖο φεύγει διὰ νηστὸς μαζὶ μὲ τὴν ὀλιγάριθμον ἀκολούθιαν τον. Τὴν ἐπομένην συγκεντρώ-
ρων καθ' ὅδον τὰ διεσκορπισμένα λείφατα τοῦ στρατοῦ τον προχωρεῖ
εἰς τὴν Θάφακον καὶ τὸν Ἐνφράτην. Ἐξ ἄλλου δὲ Ἀλέξανδρος προε-
λαύνει πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ πλησιάζει εἰς τὴν μεγάλην καὶ πλου-
σιαν πόλιν Μάραθον. Καθ' ὅδον δὲ νίδος τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας τὸν
νηποδέχεται μὲ τιμάς. Στεφανώνει μὲ χρυσοῦν στέφαρον τὴν κεφαλὴν
τοῦ νικητοῦ καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν].

'Επιστολαὶ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 14)

XIV. "Ετι δ' ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὅντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολήν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παιδας. Ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, διτὶ Φιλίππω τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ ξυμμαχία ἐγένετο καί, ἐπειδὴ Ἀρσης δὲ νίδος Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, διτὶ Φί-
λιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα "Ἀρσην ἥρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθών. Ἐξ οὖς δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὕτε πέμψαι τινὰ Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναι τε ξὺν στρατιῇ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἔργάσασθαι Πέρσας. Τούτου 3
ἔνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῷαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῷ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναικά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παιδας τοὺς ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἔθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ξύμμαχος εἶναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἡξίου Ἀλέ-
ξανδρον παρ' αὐτὸν ξὺν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμᾳ, τοῖς ἀγγέ-
λοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἥκουσι, τοὺς τὰ πιστὰ ληφομένους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

- 4 Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ξυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἡ Ἀλεξάνδρου ἔχει διδεῖ. «Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμὸν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος
- 5 Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν ὑπάρξάντων ὑμῶν. Καὶ γάρ Περινθίοις ἐβοηθήσατε, οἱ τὸν ἐμὸν πατέρα ἡδίκουν, καὶ ἐς Θράκην, ἃς ἡμεῖς ἥρχομεν, δύναμιν ἔπειμψεν Ὁχος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβούλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἀπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἀρσην ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγώου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν
- 6 νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἑλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμποντος, ὅπως πρός με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ὄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην, ἦν τοῖς Ἑλλησι κατεσκεύασα, διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσα ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας.
- 7 Ἐπεὶ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγοὺς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχων τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κατέψυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἀκοντες παρ' ἐμοὶ εἰσιν,
- 8 ἀλλὰ αὐτοὶ ἔκόντες ξυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. Ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἀπάσης κυρίου ὄντος ἥκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῇ, μὴ ἐλθὼν πάθης τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν φίλων τὰ

πιστὰ ληψομένους. 'Ελθὼν δὲ πρός με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναικαν καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις αἴτει καὶ λάμβανε. "Ο τι γάρ ἀν πείθης ἐμέ, ἔσται σοι. Καὶ τοῦ λοιποῦ,⁹ ὅταν πέμπης παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἔξ ἵσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίων δοντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἰ του δέη· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλεύσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὖ ἀν ἣς".

['Ολόκληρος ἡ Φοινίκη ὑποτάσσεται χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὸν προελαύνοντα 'Αλέξανδρον. Μόνον ἡ Τύρος ἀφεῖται ὑποταγὴν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν 'Αλέξανδρον νὰ μὴ τὴν προσβάλῃ, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τηρήσῃ στάσιν οὐδετέραν ἀπέναντι τῶν δύο ἐμπολέμων. 'Ο 'Αλέξανδρος δέχεται τοῦτο, ὑπὸ τὸν δρον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ νὰ θυσιάσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἐκεῖ παλαιότατον ναὸν τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. Οἱ Τύριοι δυως δὲν θέλουν νὰ ἴκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τοῦ 'Αλέξανδρου, δὸποιος ἀγανακτήσας ἀποφασίζει νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν βιαίως. Εἰς συγκέντρωσιν τῶν στρατηγῶν του ἔξηγεε ὅτι ἡ κατάληψις τῆς Τύρου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι μὲ τὴν ἀμφίβολον στάσιν ταῦτης δὲν θὰ ἴσσαν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν των, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ Πέρσαι, κατέχοντες τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, θὰ ἴσσαν θαλασσοκράτορες καὶ θὰ ἡδύνατο νὰ προσλάβον μὲ τὸ μέρος των τὰς ὑπόπτους ἐλληνικὰς πόλεις καὶ νῆσους καὶ νὰ μεταφέρον τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σκέπτεται ὅτι μὲ τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου θὰ διηγολύνετο ἡ κατάληψις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἴγυπτου καὶ θὰ ἔξησφαλίζετο ἡ θαλασσοκρατία τῶν Μακεδόνων. Αἱ σκέψεις αὗται ἐπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τὸν στρατηγὸν του καὶ ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Τύρου. 'Η πόλις ἦτο δχροὰ καὶ ἡ ἀντίστασις πεισματώδης, διαρκέσασα ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας. 'Αλλ' ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν ἐνίκησε. Τὰ τέως ἀκλόνητα δχροὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ θεωρούμενα ἀπόρθητα τείχη τῆς ἐπεσαν πρὸ τῆς δρμητικῆς καὶ πεισμονος δυνάμεως τοῦ 'Αλέξανδρου. Οἱ Μακεδόνες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν θριαμβεύταί (Αἴγυπτος 332)].

‘Ο Δαρεῖος ζητεῖ εἰρήνην. ’Απάντησις τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 25)

XXV. “Ετι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ξυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἀπαγγέλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρός τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἔθελεν Ἀλεξάνδρῳ Δαρεῖον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἐλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· ἀγαγόμενον δὲ γυναικα τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ξύμμαχον.

2 Καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλόγῳ τῶν ἑταίρων ἀπαγγελθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, δτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὁν ἐπὶ τούτοις ἡγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίωνι ἀποκρίνασθαι, δτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἐπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἔστιν, ἀποκρινεῖσθαι Δαρείῳ,
3 ἀπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. Ἔφη γάρ οὕτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γάρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· ἀγαγέσθαι τε γυναικα εἰ ἔθέλοι τὴν Δαρείου παῖδα, ἀγαγέσθαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευε τε αὐτὸν ἥκειν, εἰ τι εὑρέσθαι ἔθέλοι φιλάνθρωπον παρ’ αὐτοῦ.

Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρεῖος, τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὐθις ἦν.

[Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν κατάληψιν τῆς Τύρου δ Ἀλέξανδρος στρέφεται πρὸς Ν. μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τούτου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, μεγάλης πόλεως τῆς Παλαιστίνης, μετὰ δίμηνον δὲ πολιορκίαν τὴν κυριεύει καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ ὡς δρμητήριον (Νοέμβριος 332). Ἀπὸ τὴν Γάζαν προχωρεῖ τώρα ἀνεμπόδιστος πρὸς τὴν Αἴγυπτον].

ΒΙΒΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

·Ο ·Αλέξανδρος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

·Η κτίσις τῆς ·Αλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

I. ·Αλέξανδρος δ' ἐπ' Αἴγυπτου, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὡρμήθη. ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμη ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων ἦκεν ἐς Πηλουσίον τῆς Αἴγυπτου. ·Ο δὲ ναυτικὸς στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴγυπτον καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὁρμούσας. Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, δις ἦν σατράπης Αἴγυπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τὴν 2 τ' ἐν Ισσῷ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι αἰσχρῷ φυγῇ ἔψυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ' ·Αλεξάνδρου ἔχόμενα, αὐτῷ τ' οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ ·Αλέξανδρον.

·Ο δ' ἐς μὲν Πηλουσίον φυλακὴν ἐσήγαγε, τοὺς δ' ἐπὶ 3 τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ' ·Ηλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον καὶ δσα καθ' ὁδὸν χωρίᾳ ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς ·Ηλιούπολιν ἐκεῖθεν δὲ διαβάς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν καὶ θύει ἐκεῖ 4 τοῖς τ' ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ "Απιδὶ καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν" ἥκον δ' αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῆται ἐκ τῆς ·Ελλάδος οἱ δοκιμώτατοι. ·Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τοὺς τε ὑπασπιστὰς λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριανας καὶ τῶν ἴπτέων τὴν βασιλικὴν ἔλην τὴν τῶν ἑταίρων.

·Ἐλθόν δ' ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν 5 περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν ·Αλεξανδρεία πόλις ὅκι-

σται, Ἀλέξανδρου ἐπώνυμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἀνεύδαιμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δείμασθαι ἔδει καὶ ἴερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὕντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, "Ισιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἢ περιβεβλῆσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἴερά καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα δ' Ἀλέξανδρος κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἀμυνος, τὸ δόποιον εὑρίσκετο εἰς μίαν ὅσαν τῆς λιβυκῆς ἐρήμου. Πρόγραμμα μετέβη ἐκεῖ καὶ ἔλαβεν εὐχάριστον χρησμόν. Ἐπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μέμφιν, δύον ἐδέχθη ἐπικουρίας ἀποσταλείσας ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ἀφοῦ δὲ ἐτακτοποίησε μὲ σύνεσιν τὰ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὴν ἄνοιξιν τοῦ 331 ἐπανῆλθεν εἰς Φοινίκην καὶ ἐκεῖθεν διλύον ἀργότερον κατηνθύνθη εἰς Θάψακον].

Ἐπιστροφὴ εἰς Φοινίκην. Διάβασις τοῦ Εύφρατου
καὶ τοῦ Τίγρητος.

(Κεφ. 7)

VII. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἐκατομβαιῶνος ἐπὶ ἀρχοντος Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐζευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γὰρ Μαζαῖος, δτῶ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἵππεας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, πεζοὺς δ' ἑξακισχιλίους καὶ τούτων "Ελληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως 2 μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσεν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχὴς ἡ γέφυρα ἐζευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὅχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι, μὴ ἐπίθουντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἤκουσεν ἥδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ὠχετο φεύγων ξύν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. Καὶ

εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ ὅχθῃ τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ἔν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

"Ἐνθεν δὲ ἔχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εύφρατην 3 ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὅρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλούμενης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δὲ ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦγεν ἀπὸ Εύφρατου ὅρμηθείς, ὅτι τὴν ἑτέραν ιόντι εὔπορωτερα τὰ ἔνυπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως ἐπιφλέγον. Ἀλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ Δα- 4 φλέγον. Ἀλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ Δα- φλέγον στρατεύματος κατασκοπῆς ἔνεκα ἀπεσκεδασμένων ἐξήγρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἔνεκα ἀπεσκεδασμένων ἐξήγρειαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθηται ἔγνωκὼς εἰργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνοι· καὶ εἶναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ἔν τῇ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. Ταῦτα 5 ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἦει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα. 'Ως δὲ ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυλακήν, ἥντινα ἀπολελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὁξύτητα τοῦ βίου, οὐδενὸς δὲ εἰργοντος.

'Ενταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ 6 πολὺ ἐκλιπές ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἥλιῳ καὶ τῇ γῇ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέγει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἡ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ιερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. "Ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ἦει διὰ τῆς Ἀσσυρίας 7 χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυηνῶν ὅρη, ἐν δεξιᾷ δὲ αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τετάρτη δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἵππεῖς πολέμιοι ἀνὰ τὸ πεδίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Συντάξας οὖν τὴν στρατιὰν προούχωρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὕτοι κατιδόντες ἔφασκον δοκεῖ εἶναι σφιστιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἵππεας.

Γ' Ο 'Αλέξανδρος τότε παραλαβών τὴν βασιλικὴν ἔλην καὶ μίαν τῶν ἑταίρων, καθὼς καὶ ἀρχητοὺς ἀνιχνευτάς, ἔτρεχεν ἐσπενσμένως ἐνῷ τὸν ἄλλον στρατόν του διέταξε ν' ἀκολουθῆ μὲ κανονικὸν βῆμα. Οἱ ἵππεῖς τῶν Περσῶν, ὅταν εἶδαν ὅτι δ' Ἀλέξανδρος ἥρχετο δρμητικῶς ἐναρτίον των, ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Ζ' ο 'Αλέξανδρος τοὺς καταδιώκει ἀκάθετος, τοὺς διασκορπίζει καὶ φονεύει ἀρχητοὺς ἐξ αὐτῶν. Μερικοὶ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι καὶ δίδονται τὴν πληροφορίαν ὅτι δ' Δαρεῖος ἡτο πλησίον μὲ πολυάριθμον στράτευμα. Πράγματι δ' Δαρεῖος εἶχε συγκεντρώσει τεραστίας δυνάμεις ἀπὸ δῆλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπεράντου κράτους του καὶ ἥρχετο μὲ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποπλύνῃ τὴν ἥπταν, τὴν δύοιαν εἰχεν ὑποστῆ εἰς Ἰσσόν. Ἐλέγετο δτι τὸ στράτευμα τοῦ Δαρείου ἀνήρχετο εἰς 1.000.000 πεζούς, 40.000 ἵππεῖς καὶ 200 δρεπανηφόρα ἀρματα. Εἶχε μαζί του καὶ μερικοὺς ἐλέφαντας, τοὺς δύοις ἔφερον οἱ Ἰνδοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Μὲ αὐτὴν τὴν δύναμιν ἡτο στρατοπεδευμένος δ' Δαρεῖος εἰς τὰ Γαγγάμηλα πλησίον τοῦ Βουμήλου ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 600 περίπον σταδίων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Αρβήλων, εἰς τόπον τελείως δμαλόν. Ἐναρτι τῆς δυνάμεως αὐτῆς δ' Ἀλέξανδρος διέθετε 40.000 πεζούς καὶ 7.000 ἵππεῖς. Δὲν ἔχασεν δμας τὸ θάρρος του καὶ μὲ τὴν μεγαλοφυῖαν του συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐν πρώτοις παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διὰ νὰ ἀραπανθῆ δ' καταπεπονημένος στρατός του. Περιέφραξε τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ χαράκωμα καὶ ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ μεταγωγικά καὶ τοὺς ἀνικάνους πρὸς μάχην. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν μάχημον δύναμίν του, ἐν καιρῷ ωντὸς ἐκινήθη μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ τὰ ἔξημερά ωματα. Ἐξ ἄλλου δ' Δαρεῖος ἔμαθεν ὅτι δ' Ἀλέξανδρος ἥρχετο ἐναρτίον του καὶ παρέταξε τὸν στρατόν του πρὸς μάχην.

Οι δύο στρατοὶ ἀπεῖχον μόνον τριάκοντα στάδια (περίπου 6 χιλιόμετρα). Ζ' ο 'Αλεξανδρος κατέβαινε μὲ τὸν στρατόν του κάτω ἀπὸ τοὺς λόφους πρὸς τὴν φάλαγγά του. Παραλαβὼν δὲ τοὺς ἐλαφρὰ διπλούς στρατιώτας καὶ τοὺς ἑταίρους ἐκ τῶν ἵππων, περιήρχετο ἐξετάζων δλον τὸν τόπον, δύον ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ τὴν μάχην. Ὅταν ἐπέστρεψε, συνεκάλεσεν δλον τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατεύματος καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς στρατιώτας διὰ τὸν μεγάλον ἀγῶνα. «Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν—ἔλεγε—δὲν θ' ἀγωνισθῶμεν περὶ

τῆς Κοίλης Συρίας ἢ τῆς Φοινίκης, οὐδὲ χάριν τῆς Αἰγύπτου, διπος προηγούμενώς, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὴν θὰ κοιθῇ τελικῶς ἡ τύχη δλης τῆς Ἀσίας καὶ θὰ ἀποφασισθῇ ποῖοι θὰ λάβουν τὴν ἔξουσίαν αὐτῆς ». Ἀφοῦ ἀπηνθύνεται τὰς προτροπὰς αὐτὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διέταξε νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατὸς καὶ ν' ἀναπαυθῇ. Λέγοντας δὲτοι δος Παρμενίων τὸν προέτρεψε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Περσῶν ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη δὲτοι δὲν ἦτο καλὸν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ κλέψῃ τὴν νίκην, ἀλλ' δὲτοι ἔπειτε νὰ νικήσῃ φανερὰ καὶ χωρὶς πανοργίαν.

Οἱ δύο στρατοὶ λοιπὸν παρατεταγμένοι μὲ δῆλας τὰς ἀπαιτούμενας διὰ τὴν μάχην προετοιμασίας μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας, ἀνέμενον ἔως τὰ ἐξημερώματα, δὲτοι ἥρχισαν κινούμενοι].

* Η κρίσιμος μάχη εἰς τὰ Γαυγάμηλα (331 π. Χ.).

Νέα φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 13 - 15)

XIII. 'Ως δὲ ὅμοιος ἦδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὥφθη Δαρεῖος τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν, οἱ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ 'Ινδοὶ καὶ 'Αλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτὸν 'Αλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἔλην τὴν βασιλικήν. 'Ηγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ 'Αλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐώνυμῳ. "Ηδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἵππεῖς² παριππεύοντες ἤπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς 'Αλεξάνδρου τάξεως, καὶ 'Αλέξανδρος ἔτι ὄμως ἤγειν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἔγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὀδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. "Ενθα δὴ δείσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχία, διμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἀρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐώνυμου περιππεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ἢ 'Αλέξανδρος ἤγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας.

Τούτου δὲ γενομένου 'Αλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς³

αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἵππεας, ὃν Μενίδας ἤγειτο. Ἐντεκ-
δραμόντες δ' ἐπ' αὐτοὺς οἱ τε Σκύθαι ἵππεῖς καὶ τῶν Βα-
κτρίων οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν δλίγους
ὄντας πολλῷ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά
τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις
ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι
πελάσαντες τοῖς Παίοσι τε καὶ ξένοις τούς τε σφῶν φεύγον-
τας ἥδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν ξυ-
4 στῆναι ἐποίησαν. Καὶ ἔπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάν-
δρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ
τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλκὴν πε-
φραγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὡς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέ-
χοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ' ἵλας προσπίπτοντες ἔξεώ-
θουν ἐκ τῆς τάξεως.

5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν οἱ
βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράξοντες αὐτῷ
τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτη μάλιστα ἐψεύσθησαν. Τὰ μὲν γάρ
εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἱ τ' Ἀγριανες καὶ
οἱ ξύν Βαλάκρω ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν
έταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τούς τ' ἀνα-
6 βάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιιστάμενοι ἔκοπτον.
Ἐστι δὲ ἀ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὕσπερ
παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτη
μάλιστα ξυνέβη αὐτά τε σῶα καὶ οἵς ἐπηλάθη ἀβλαβῶς δι-
ελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ τε ἵπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου
στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

XIV. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἥδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν,
ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς πε-
2 ριιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς
δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἦγεν, τῶν δ' ἐκβοη-
θησάντων ἵππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιὸν πα-

ραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἑταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτη τεταγμέ-³ υης ἦγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρεῖον. Καὶ χρόνον μέν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· ὡς δὲ οἱ τε ἵππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὑρώστως ἐνέκειντο ὡθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἡ τε φάλαγξ ἡ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἔμβεβλήκει ἥδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὅμοι τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἥδη φοβερῷ ὅντι Δαρείῳ ἐφάνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἐφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὑρώστως τῶν ἀμφὶ Ἀρέτην.

Ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ Μακεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δ' ἀμφὶ Σιμύλιαν καὶ ἡ τούτου τάξις οὐκέτι ξυνεζορμῆσαι Ἀλεξάνδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἡγωνίζοντο, δτὶ τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἡγγέλετο. Καὶ ταύτη παραρραγείσης αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερὸν ἐγίγνετο. Οἱ τε γὰρ Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκήσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινας διακόφαντας διπλῆν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. Τῶν δ' ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ ἡγεμόνες δξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἥπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νώτου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες ἐφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ

δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὕπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἡσθημένοι περιππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

- XV. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον σπουδῇ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἔξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἑταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἥγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππεῦσιν, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἵς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ κρατί² στοις ἐμβάλλει. Καὶ ἵππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἵληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ξυμπεσόντες οὔτ' ἀκοντισμῷ ἔτι οὔτ' ἔξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἥπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὖσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἔξήκοντα τῶν ἑταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.
- 3 Καὶ τούτων μέν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος· Ἀλέξανδρος δ' ἔγγυς ἦν προσμεῖξαι ἥδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γάρ ἥδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, δόπτ' Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὖθις Δα-⁴ρεῖον ἐξώρμησεν. Καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ

Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἴποντο. Ἐλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσεν αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τὸ τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

'Αλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἵππεας ἔστ' ⁵ ἐπὶ μέσας νύκτας προύχώρει αὐθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' "Αρβηλα, ὡς Δαρεῖόν τε αἱρήσων ἔκει καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν. Καὶ ἀφίκετο ἐς "Αρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς ἔξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν 'Αρβήλοις, ἀλλ' ἔφευγεν οὐδέν τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δ' ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ὅρμα τὸ Δαρείου αὐθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπὶς αὐθις καὶ τὰ τόξα ἑάλω.

'Απέθανον δὲ τῶν ἀμφ' 'Αλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκα- ⁶ τὸν μάλιστα, ἵπποι δ' ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδόν τι οἱ ήμίσεες. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἑάλωσαν δὲ πολὺ πλειόνες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ὄρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτη ἐγένετο ἐπὶ ὅρχοντος ⁷ 'Αθηναίοις 'Αριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιῶνος· καὶ 'Αριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ, ἐν δτῷ ἡ σελήνη ἐκλιπής ἐφάνη, τὴν τε μάχην 'Αλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

•Ο 'Αλέξανδρος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ Σοῦσα.

(Κεφ. 16)

XVI. Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὅρη τὰ 'Αρμενίων ἥλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἵ τε Βά-

- κτριοι ἵππεῖς, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυντεάχθησαν, ἔφευγον
καὶ Περσῶν οἵ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων
2 καλούμενών οὐ πολλοί. Προσεγένοντο δ' αὐτῷ κατὰ τὴν φυ-
γὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων
τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἦγον. Ταύτη δ' αὐτῷ
ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγίγνετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε
καὶ Βαβυλῶνος ἥξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμέ-
νη τ' ἐκείνη πᾶσα ἦν καὶ ὀδός τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή,
καὶ ἄμα τοῦ πολέμου τὸ ἀθλον ἡ Βαβυλὼν καὶ τὰ Σοῦσα
ἐφαίνετο· ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὔπορος.
- 3 Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γάρ ἐξ Ἀρβή-
λων ὅρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προύχώρει. "Ηδη
τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην
ώς ἐς μάχην ἦγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπῆγντων αὐ-
τῷ ξὺν ιερεῦσί τε καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέρον-
τες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήμα-
4 τα. Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ιερά, ἀ
Ξέρξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίοις, τὰ
τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ιερόν, διν μάλιστα θεῶν τιμῶσι
5 Βαβυλώνιοι... "Ενθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ δσα
ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ιερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι, ἐπραξε, τά
τ' ἄλλα καὶ τῷ Βήλῳ, καθ' ἀ ἐκεῖνοι ἔξηγοῦντο, ἔθυσεν.
- 6 Αὐτὸς δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῷ
κατὰ τὴν ὅδὸν ὃ τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου καὶ παρὰ
Φιλοξένου ἐπιστολεύει. Φιλόξενον γάρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης
ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. Τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ
Φιλοξένου ἐνεγέργαπτο, ὅτι τὴν τε πόλιν οἱ Σουσῖοι παρα-
7 δεδώκασι καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά ἔστιν Ἀλεξάνδρῳ.
"Αφίκετο δὲ ἐς Σούσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις
εἴκοσι· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τά τε χρήματα παρέλαβεν,
ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν ἄλλην

κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ὅλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἐλλάδος ἄγων ἤλθε, τά τ' ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες. Καὶ 8 ταύτας Ἀθηναίοις ὅπισω πέμπει Ἀλέξανδρος, καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμειῷ αἱ εἰκόνες, ἣ ἀνιψεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου.

[Συνεχίζων ἀδιακόπως τὴν πορείαν τὸν δ' Ἀλ. διέρχεται διὰ τῆς ὁρευῆς χώρας τῶν Οδξίων (B.A. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος), διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Περσίδος καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν. Ἐκεῖθεν προχωρεῖ πρὸς Μηδίαν, διότι εἰχε πληροφορηθῆ διτὶ δ' Δαρεῖος ενδιόσκετο ἔκει. Ἀλλ' δ' Δαρεῖος εἰχε προλάβει τὰ φύγη. Ὁ Ἀλ. προχωρεῖ εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἵχνη τοῦ φεύγοντος Δαρείου διαβαίνει τὰς Κασπίας πόλας. Ἐκεῖ μαθάνει διτὶ δ σατράπης τῆς Βακτριανῆς Βῆσσος κρατεῖ αἰχμάλωτον τὸν Δαρεῖον. Σπεύδει τότε δ' Ἀλ. εἰς κατάδιωξιν τοῦ Βῆσσου. Ἀλλ' οὗτος φεύγων πληγώνει καθ' ὅδὸν θανασίμως τὸν Δαρεῖον, τὸν δποῖον ἔθεώρει πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν τοῦ. Ὁ Ἀλ. ενδίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρόν. Κατόπιν προχωρεῖ. Ὑποτάσσει τὸν Μάρδονος, Ὑρκανίους καὶ Παρθιναίους, εἰσελάνει εἰς τὴν Ἀρείαν (τὸ σημερινὸν Ἀργανιστάν), διέρχεται τὴν Ἀραχωσίαν καὶ τὸν Ἰνδικὸν Κανάκασον καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, τὴν δποίαν κυριεύει ἀνεν ἀντιστάσεως. Διαβαίνει ἔπειτα τὸν Ὡξον ποταμὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς Σογδιανήν. Ἐκεῖ συλλαμβάνει τὸν Βῆσσον, τὸν δποῖον τιμωρεῖ σκληρῶς δι' ἀκρωτηριασμοῦ. Πορεύεται κατόπιν πρὸς τὸν Ἰαξάρτην ποταμόν, τὸν δποῖον οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον καὶ Τάναιν, καὶ δ' δποῖος χωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Ενδόπητρν. Ἐκεῖ κτίζει πόλιν, ἡ δποία ὠνομάσθη Ἀλ εξ ἀ δρε εια ἡ ἐ σ χά τη (ἡ Ἀλεξάνδρεια ἡ παρὰ τῷ Τανάϊδι). Ἀπ' ἐκεῖ ἐπιστρέφει εἰς Σογδιανήν, ὑποτάσσει τὴν χώραν τῶν Παρατακηνῶν, διαβαίνει τὸ δρός Παραπάμισον καὶ κατέρχεται διὰ Νικαίας εἰς τὸν Κωφῆνα παταμόν. Φθάνει τέλος εἰς τὴν πόλιν Τάξιλα, μεταξὺ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου. Ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως Πώρου. Τὸ βασίλειον τούτον ἔκειτο πέραν τοῦ Ὑδάσπου καὶ ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Ὑδραύτου. Ὁ Πῶρος προβάλλει σθεναρὰν ἀντίστασιν καὶ μάχεται γενναίως μὲ 30 χιλ. Ἰνδονός πεζούς, 4 χιλ. ἵππεῖς, 30 ἄρματα καὶ 200 πυργοφόρους ἐλέφαντας. Ἡ ἀντίστασίς τον δμως συνετρίβη].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Αλέξανδρος καὶ Πῶρος.

(Κεφ. 18 - 19)

XVIII. Καὶ ἐν αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ὄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξανδροῦ ἐπὶ τῇ ὅχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεῖδον Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμῆτες ἀντὶ κεκυρηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

- 2   Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πώρου δύο παιδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτη Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἀρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἵππαρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς Πώρου ξύμπαντες. Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.
- 3   Τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἔξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὅγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεῖς δὲ τῶν μὲν ἵπποτοξοτῶν, οἱ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἕργου ἥψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἑταῖρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ὄλλων ἵππέων ὡς διακόσιοι.
- 4   Πῶρος δὲ μεγάλα ἕργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἵππέων τὸν φόνον κατεῖδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἔρημους τῶν ἡγεμόνων λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἥπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἔξαρχων τῆς ἀμφ' αὐτὸν τῆς

φυγῆς ἀπέχωρει, ἀλλὰ ἔστε γάρ οὐπέμενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ 5 μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος, τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὄμον, δὲ δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γάρ τοῦ ἀλλού σώματος ἥρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ, περιττὸς δὲ κατά τε τὴν ἴσχυν καὶ τὴν ἀρμονίαν, ὡς ὑστερὸν καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν), τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπέχωρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. Καὶ Ἀλέξανδρος μέγαν 6 τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ίδων ἐν τῇ μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. Πέμπει δὴ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν Ἰνδόν· καὶ Ταξίλης προσιππεύσας, ἐφ' ὅσον οἱ ἀσφαλές ἐφαίνετο, τῷ ἐλέφαντι, δὲς ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπιστήσαί τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γάρ εἶναί οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ ἀκοῦσαι τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου λόγων. Ὁ δὲ ίδων ἄνδρα ἔχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν 7 Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς ἀκοντίσων· καὶ ἀν καὶ κατέκανε τυχόν, εἰ μὴ οὐ ποφθάσας ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πώρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πώρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ' ἀλλους τε ἐν μέρει ἔπειμπε καὶ δὴ καὶ Μερόγην ἄνδρα Ἰνδόν, δτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πώρῳ τὸν Μερόγην ἔμαθε. Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόγην 8 ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δίψους ἀμά ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπιέ τε καὶ ἀνέψυξεν, ἀγειν αὐτὸν σπουδῇ ἐκέλευσε παρ' Ἀλέξανδρον.

XIX. Καὶ ὁ μὲν ἥγετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα ἐπιύθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν ἑταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πώρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε μέγεθος ἐθαύμαζεν, οὐπέρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου καὶ δτι οὐ δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἀν ἀνήρ ἀγαθὸς ἄνδρι ἀγαθῷ προσέλθοι οὐπέρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἀλλον καλῶς ἥγωνισμένος. "Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσειπὼν αὐτὸν 2 λέγειν ἐκέλευσεν δ τι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρί-

νασθαι λόγος, δτι «βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὃ Ἀλέξανδρε». Καὶ Ἀλέξανδρος ἡσθεὶς τῷ λόγῳ «τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὃ Πῶρε», ἔφη, «έμου ἔνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἔνεκα δ τι σοὶ φί-
3 λον ἀξίου». Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι. Καὶ Ἀλέ-
ξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἡσθεὶς τὴν τε ἀρχὴν τῷ
Πώρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς
τῇ πάλαι οὕσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως
αὐτός τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ
ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἔχρησατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ
μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρον τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου
ποταμοῦ Ἰνδοὺς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο.

[Απὸ τὸν Ὑδάσπην δ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς Α. καὶ δια-
βὰς τοὺς ποταμοὺς Ἀκεσίνην καὶ Ὑδραώτην φθάνει ἔως τὸν Ὑφα-
σιν ποταμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶται τον ἀρνοῦνται νὰ βαδίσουν
περαπτέρω, ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀφοῦ ἀνήγειρεν ἐπὶ τῆς δυτι-
κῆς ὅχθης τοῦ Ὑφασιος ποταμοῦ δώδεκα πυργοειδεῖς βωμοὺς πρὸς
τιμὴν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν καὶ ὡς τὸ ἔσχατον δριον τῶν κα-
τατήσεών τον πρὸς ἀνατολάς, ἐπιστρέφει εἰς Νίκαιαν. Ἔκεῖ ἐπιβιβά-
ζεται μὲ τὸν στρατὸν τον εἰς δύο χιλιάδας πλοῖα, τὰ δποῖα ἐν τῷ με-
ταξὺ ἐναντηγήθησαν. Δι' αὐτῶν καταπλέει τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ὑπο-
τάσσει τοὺς παραποταμίους λαοὺς καὶ κτίζει νέας πόλεις. Μεταξὺ τῶν
κατακτηθέντων λαῶν εἶναι καὶ οἱ Μαλλοί, πολεμικότατον ἔθνος τῆς
Ἰνδικῆς. Ἐξακολούθει τὸν πλοῦν καὶ φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα,
ἔκει δπον δ Ἰνδὸς σχίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ Δέλ-
τα. Ἀπ' ἔκει δ Ἀλέξανδρος τὸν μὲν Νέαρχον, τὸν δποῖον διώρισεν
ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, διέταξε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν στόλον διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ
ώκεανον καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ
τοῦ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τῆς ἀμμώδους
καὶ ἀνύδρου Γαδρωσίας. Πρόγραμματι, κατ' Αὔγουστον τοῦ 325 ἀναχωρεῖ
ἐκ Πατάλων καὶ φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ωρειτῶν. Ἔκει κτίζει
τὴν ἐν Ὡρείταις Ἀλεξάνδρειαν, τὴν δποίαν καθιστᾶ πρωτεύονσαν
τῆς χώρας ἐκείνης].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Πορεία διὰ τῆς Γαδρωσίας ἐρήμου.

(Κεφ. 23 - 26)

XXIII. "Ενθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἀπόρον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἀλλων καὶ ὅδωρ πολλαχοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἡγαγκάζοντο τὴν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ Θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἵδεῖν τοὺς ὄντας καὶ, δσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς που ἢ δρόμου ἐπιμεληθέντας. 'Αλλ' ἦν γάρ ἐρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ Θόαντα τὸν Μανδροδόρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἵππεῦσι, κατασκεψόμενον, εἰ πού τις δρόμος ὥν τυγχάνει ταύτῃ ὁ ὅδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας τινάς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς· πεποιησθαι δὲ τὰς καλύβας ξυνθέντας τὰς κόρχας· στέγην δ' εῖναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἵχθυών· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὅδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, καὶ οὐδὲ πάντη γλυκεῖ τῷ ὅδατι.

"Ως δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χῶρόν τινα τῆς Γαδρωσίας,⁴ ίνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἔαυτοῦ σφραγῖδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. 'Εν φ' δ' ἦει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἔνθεν περ ἐγγυτάτῳ ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγῖδος αὐτοὶ τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἔχρήσαντο, καὶ δσοι μᾶλιστα λιμῷ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις

5 μετέδωκαν. Ἐς τοσόνδε γάρ πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἥδη ὅλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου ἔνν λογισμῷ ἔδοξε σφισιν ἔμπροσθεν ποιήσασθαι. Καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ἔννεγνω τοῖς πράξασιν. Αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδραμῶν ἔνναγαγεῖν ἥδυνήθη ἐς ἐπιστισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ περιπλεούσῃ ἔνν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρητέα τὸν

6 Καλλατιανόν. Καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ τῶν ἄνω τόπων σῖτόν τε, ὃσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι ἀλέσαντας καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρόβατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὖτόπον Τήλεφον κατέπεμψε τῶν ἔταίρων ἔνν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀληλεσμένῳ.

XXIV. Αὐτὸς δὲ προύχώρει ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γαδρωῶν, δὲ χῶρος Ποῦνα ὄνομάζεται, ἵναπερ ἀφίκετο ἐξ "Ωρῶν ὁρμητεῖς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἔξήκοντα. Καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ἔννηγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ἔννημαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἡ στρατιά,

2 ἔννημβληθῆναι ἀξιαί εἴναι τοῖς τῇδε πονηθεῖσι πόνοις. Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα ταύτη ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὕπω τις πρόσθεν διειθὺλων ταύτη ἔνν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγεν. Καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ἔνν εἴκοσι μόνοις τῆς στρα-

3 τιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ἔνν ἐπτὰ μόνοις καὶ τοῦτον. Ἐλθεῖν γάρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους τούτους ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἔξαγγελλόμενα ἕριν ἔμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. Τούτων τ' οὖν ἔνεκα καὶ ἀμάρτιας τῷ ναυτικῷ ἔγγυθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι Ἀλέξανδρον.

4 Τὸ τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὄδατος τὴν ἀπορίαν πολ-

λὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θέρμης, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμους βαθείας, οὐνεναγμένης, ἀλλ' οἰας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἡ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. Καὶ ἄμα ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαί-⁵ νοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἄμα οὐ βεβαίῳ. Τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορίᾳ γάρ ὑδατος οὐ ξυμμέτρους μᾶλλόν τι ἥγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι.⁶ Οπότε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἥντινα ἀνύσαι ἔχονται, ἔωθεν πρὸς ὑδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντη ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ δόδοι ποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖσιν, ἐνταῦθα ἀν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἄμα δίψει ἀπαύστῳ ξυνεχόμενοι.

XXV. Τῶν δὲ δὴ ὑποζύγιων πολὺς δὲ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῆς στρατιᾶς ἔγίγνετο· ξυνιόντες γάρ, διότε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἡ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ δὴ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν, καὶ ὅτι ξύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. Καὶ Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γυγνόμενα, ἵσσιν δὲ τῶν παρόντων ἑώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλόν τι ἡ τὴν ὡς γιγνωσκομένων ἐπιχώρησιν.

Οὔκουν οὐδὲ τοὺς νόσῳ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ τοὺς² διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι ἦν εὐμαρῶς ἀπορίᾳ τε τῶν ὑποζύγιων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὖσας αὐτοῖς ὑπὸ βάθους τῆς ψάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἱέναι τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. Καὶ³ οὕτως οἱ μὲν νόσῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμά-

του ἡ καύματος ἡ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὕτε οἱ ἄξοντες ἥσαν οὕτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ τὸ καθ' Ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὑπνῷ κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδούς γενόμενοι, οἴτα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἔξαναστάντες, οἵς μὲν δύναμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἵχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλυντο.

4 Ευνηγέρθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἥκιστα ἐπίεσεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. Τεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπὸ ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὓς τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὅρη, ἔναπερ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται,
 5 οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὅρῶν τὰς κορυφάς. ‘Ως δὲ ηὔλισθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἐνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέρῳ φυλακήν τῆς νυκτός, ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὅμβρων ὁ χειμάρρος ὃ ταύτη ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὅμβρων τοσούτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζύγίων, δσα ἀπελείπετο, αὐτούς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξύν τοῖς δρποῖς καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.

6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὅπότε ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ὕδατι ἀθρόῳ ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. Καὶ τούτων Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἀμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἡ τὰ ῥεύματα διαφθείρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

XXVI. Ἐνθα δὴ ἔργον καλὸν εἴπερ τι ἀλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδιξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἔτι ἔμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν.¹ Ιέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ φάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἥδη ἐπιφλέγοντος, δτι πρὸς ὅδωρ ἔχρη ἔξανθσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ δυμως ἡγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἀλλοὺς στρατιώτας, οἵαπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἴσβτητι τῆς ταλαιπωρήσεως.² Ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν 2 τινας κατὰ ζήτησιν ὅδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὑρεῖν ὅδωρ ἔξαλλεξγμένον ἔν τινι χαράδρῳ οὐ βαθείᾳ ὀλίγην καὶ φαύλῃ πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ἔξαλλεξαντας σπουδῇ ἵ-³έναι παρ'³ Ἀλέξανδρον, ὡς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὡς δ' ἐπέλαζον ἥδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὅδωρ προσενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπιτινέσαι τοὺς κομίσαντας, λα- 3 βόντα δ' ἐν δίψει πάντων ἐκχέαι· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόν- δε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ἔξυμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἄν τινα πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὅδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. Τοῦτο ἐγώ, εἴπερ τι ἀλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἄμα στρατηγίαν ἐπιτινῶ Ἀλεξάνδρου.

Ευνηγέθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. Οἱ 4 γάρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνῆσθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γάρ εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὅμοιαί πάντη νενημένη, ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὕτ' οὖν δένδρα ἔυνήθη παρ'⁴ αὐτὴν πεφυκότα, οὕτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξ, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἀλλοῖς ἀνθρώποις, τὴν μείζονα.⁵ Ενθα δὴ Ἀλέξανδρον ἔυνέντα, δτι ἐν ἀριστε- 5 ρᾷ δεῖ ἀποκλείναντα ἀγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἄμα οἱ ἱππέας

προχωρῆσαι· ώς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἐξέκαμπνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολλούς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι καὶ εὑρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὄδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν· καὶ ἐς ἐπτὰ ἡμέρας ἰέναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἡγίονος. Ἐνθεν δέ, ἥδη γάρ γιγνώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς μεσογαλαῖς ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

[Ο] 'Αλέξανδρος ἔπειτα φθάνει εἰς Καρμανίαν μὲν πολλὰς ἀπωλείας. Ἔκει συναντᾶται μὲν τὸν Κράτερον, δόποιος εἶχε διέλθει ἐπιτυχῶς διὰ τῆς Ἀραχωσίας καὶ τῆς Δραγγιανῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ Νέαρχος μὲν τὸν στόλον καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Καὶ τὸν μὲν Νέαρχον δό 'Αλέξανδρος διατάσσει νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, τὸν δὲ Ἡφαιστίωνα μὲν τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατεύματος ἀπέστειλεν εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὅδοῦ. Αὐτὸς δὲ πορεύεται εἰς Πασαργάδας, ὅπου ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου].

'Ο 'Αλέξανδρος εἰς τὸν τάφον Κύρου τοῦ Μεγάλου.

(Κεφ. 29)

4. XXIX. Ἐλύπησε δ' 'Αλέξανδρον ἡ παρανομία ἡ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ώς λέγει Ἀριστόβουλος. Εἴναι γάρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκείνου τάφον καὶ αὐτὸν ἀλσος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων καὶ ὄδατι εἴναι κατάρρυτον καὶ πόσαν βαθεῖαν πεφύκεναι ἐν τῷ λειμῶνι.

5. Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετράγωνον σχῆμα πεποιησθαι, ἀνωθεν δὲ οἰκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἰσω στενήν, ώς μόλις ἀν εἴναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλω πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσῆν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθα-

πτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῆς πυέλω· πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. ⁶ Ἐπεῖναι δὲ καὶ κάνδυς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου ἔργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑσινθινοβαφεῖς λέγει, ὅτι ἔκειντο, αἱ μὲν πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χρόας, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἡ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ τὸν τάφον φερούσῃ οἰκημα συμκρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οὐ δὴ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενος τὴν φυλακήν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐξ ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τετεγμένα καὶ ἱππος κατὰ μῆνα ἐξ θυσίαν. ⁷ Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· καὶ ἐδήλου περσιστὶ τάδε· Ὡ ἀνθρωπε, ἐγὼ Κῦρος εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος καὶ τῆς ⁸ Ασίας βασιλεύσας μὴ οὖν φθονήσῃς μοι τοῦ μνήματος.

⁹ Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελές γάρ ἦν αὐτῷ, διπότε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωβήσαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὔογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτη εύφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυνθλῶντες αὐτῆς. ¹⁰ Ως δὲ οὐ προύχωρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.

Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν, καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπι-

θεῖναι, ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην
ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τᾶλλα, ὅσα ἔς κόσμου ἔκειτο, κατὰ ἀριθμόν
τε καὶ τοῖς πάλαι ὄμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι
τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα,
11 καὶ ἐπιβαλεῖν τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος
δὲ ἔνδιλαβὸν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλω-
σεν, ὡς κατειπεῖν τοὺς δράσαντας, οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε
ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἀλλῃ πῃ ἐξηλέγχοντο ξυ-
νειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἀπὸ τὰς Πασαργάδας ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται εἰς Περσέπολιν
καὶ τέλος εἰς τὰ Σοῦσα (Φεβρ. 324). Μετ' ὀλίγον καταπλέει ἐκεῖ καὶ
δέ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον τον. Εἰς τὰ Σοῦσα δὲ Ἀλέξανδρος ἡσχολήθη
εἰς τὸ δυσχερές ἔργον τῆς ἑνώσεως τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ἀσιατικῶν στοι-
χείων, διὰ τὰ καταστήσῃ δμοιογενέστερον τὸ ἀπέραντον κράτος τον.
Διδωρ πρῶτος τὸ παραδειγμα τῆς ἑνώσεως ταντῆς νυμφεύεται τὴν
θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειραν, πειθεὶ δὲ καὶ ὅγδοήκοντα ἐπιφα-
νεῖς στρατηγὸνς καὶ φίλους τον τὰ νυμφευθοῦν Περσίδας εὐγενῶν οἰ-
κογενεῖν. Οἱ γάμοι οὗτοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης δέχε-
ται 30.000 Πέρσας ὀπλίτας εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατόν, τοὺς διοίσους
ώπλισεν Ἑλληνικῶς καὶ ὠνόμασεν Ἐπιγόνον τον Περσικὸν κόλπον καὶ ἐπειτα
διὰ τοῦ Τίγρητος φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὁπιν. Ἐκεῖ δὲ Ἀλέξανδρος
δοκιμάζει μεγάλην πικρίαν, διότι οἱ στρατιῶται τον στασιάζουν, πα-
ραπονούμενοι διὰ τὴν εὐνοιαν, τὴν διοίαν δεικνύει πρὸς τοὺς Πέρσας.
Οἱ Ἀλέξανδρος ἐκφωνεῖ δριμὺν λόγον ὑπερθυμίζων δσα δ πατήρ τον
καὶ αὐτὸς ἐπραξαν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐν τέλει μὲ τὴν σθε-
ναρὰν στάσιν τον ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας τὰ ζητήσοντα δακρύοντες
συγγνώμην. Οἱ βασιλεὺς μεγαλοψύχως φερόμενος συγχωρεῖ δλονς.
Τέλος δὲ μὲ θυσίαν καὶ κοινὴν ἐστίασιν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐργά-
ζεται ἡ συμφιλίωσις. Μετὰ τοῦτο 10 χιλ. Μακεδόνες, ἀνίκανοι διὰ
πόλεμον, δέχονται τὰ ἐπιστρέψοντα εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀποστέλλεται
δὲ αὐτὸνς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πιστοῦ εἰς αὐτὸν στρατηγοῦ Κρατέ-
ρου, ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε μισθὸν μέχρι τῆς ἀφίξεώς των καὶ ἀνὰ ἐν τά-
λαντον ὡς δᾶρον.

*Ἐπειτα δὲ Ἀλέξανδρος συνεχίζει τὴν πορείαν τον καὶ φθάνει εἰς

τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, ὅπου ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς ἀγῶνας καὶ ἔοτεῖς. Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀποθνήσκει ὁ στρατηγὸς Ἡφαιστίων, ἐπιστήθιος καὶ ἀγαπητότατος φίλος του. Ὁ θάνατος τούτον κατέθλιψε βαθύτατα τὸν βασιλέα. Ὁ γενός μετεκομίσθη εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲν μεγαλοπρέπειαν. Μετ' ὀλίγον ἥλθεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὃπου ἐδέχθη πρεσβείας ἀπὸ δλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ τὰ τὸν συγχαροῦν διὰ τὰ κατορθώματά του. Εἶχε πλέον φθάσει εἰς τὸ ὄψιστον σημεῖον δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐπεδόθη εἰς τὴν διαρρύθμισιν τοῦ ἀχανοῦς κράτους του καὶ ἐσχεδίαζε τὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ τὰ διλοκηρώσῃ τὴν θαλασσίαν ὡδόν, ἣ ὅποια συνενώνει τὸν Ἰνδὸν μὲ τὸν Εὖφρατην. Ἄλλ' ἐνῷ ἥρχισε τὰς μεγάλας παρασκευαὶ διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἥλθεν ἡ μοιραία ὥρα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἥσθιένησε βαρέως καὶ τὴν ὁγδόην ἡμέραν τῆς ἀσθετείας τον ἀπέθανε (323).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐπίλογος τοῦ συγγραφέως. Κεφ. 28 - 30)

XXVIII. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὄλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἀρχοντος Ἀθήνησιν ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὄκτω, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὄκτω τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοποιώτατος καὶ δέξυτας τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμότατος καὶ φιλοκινδυνότατος καὶ τοῦ θείου ἐπιμελέστατος· ἥδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ξυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ δὲν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἰκός ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ δόπλισαι τε καὶ κοσμῆσαι δαχμονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις 3 τῷ ἀδεεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα γενναιότατος. Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὸν καὶ δεῖσαι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ξυντεθέντα ἢ δύμοιο γηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἀλῶναι ἀσφαλέστατος χρημάτων τ' ἐς μὲν ἥδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐποιίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

XXIX. Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὁδύτητα ἢ ὑπὸ ὄργης, ἢ εἴ τι ἐξ τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μεγάλα τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθείη καὶ τὸ διηγεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ τοὺς

πρὸς ἥδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλεῦσι ξυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους· ἀλλὰ μεταγνῶναι γε, ἐφ' οὓς ἐπλημμέλησε, μόνῳ οἴδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελή² σαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ πραγθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἀμαρτίαν, κακῶς γιγνώσκοντες. Μόνη γάρ ἔμοιγε δοκεῖ λασις ἀμαρτίας ὅμοιογενῆ τε ἀμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγιγνώσκοντα, ὡς τοῖς παθοῦσί τι ἀχαρι οὐ πάντη χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμενα, εἰ δὲ δράσας αὐτὰ ἔνγγιαροίη, δτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τινι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μή ποτε ἀν παραπλήσιόν τι ἀμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.

"Οτιδ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ τοῦτο ἐ³ μοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα· οὐκουν δοκεῖ ἔμοιγε ἡ Μίνωος γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ραδαμάνθυος· οἵτις δὴ ἐς Δία ἀνενεγθεῖσα ἡ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶς αὐτῶν ὑβρεὶ προστίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἱωνος τοῦ Ἀπόλλωνος. Ως ἔμοιγε καὶ ἡ⁴. Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ εἶναι πρός τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντη ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀποστροφήν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὁξύτητός τε καὶ ὑβρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμεῖξαί μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγήμασι τοὺς ὄμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι δέ, ὡς λέγει 'Αριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου ἔνεκα μακροὶ αὐτῷ ἔγιγνοντο (οὐ γάρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἔταίρους.

XXX. "Οστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἔξια κακίζεσθαι ἔστιν, προφερόμενος κακίζετω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ Ἀλεξάνδρου ἐς τὸν ξωρίον ξυναγαγόντων οὕτω δὴ ἐκλογίζεσθω,

δστις τ' ὧν αὐτὸς καὶ ὁποίᾳ τύχῃ κεχρημένος, ὅντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὔτυχίας ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ' ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἔξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὄνόματι, κακίζει, σμικρότερός τ' ὧν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

- 2   ‘Ως ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὕτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὕτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὕτε τις εἰς ἀνθρωπος, ἐς ὃν οὐ πεφοιτήκει τὸ ’Αλεξάνδρου ὄνομα. Οὔκουν οὐδὲ ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἐοικώς. Καὶ ταῦτα χρησμοῖ τ' ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ ’Αλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ ἡ ἐς τοῦτο ἔξ ἀνθρώπων τιμὴ τ' αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὖσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ 3 τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμην ἔστιν ἀ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν ’Αλεξάνδρου ἔργων, ἀλλὰ αὐτόν γ' ’Αλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζωντά δ' ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκιστα ἀληθείας τε ἔνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἄμα ωφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὑρμήθην οὐδὲ αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφήν.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

1 - 3. Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάγου ἐξ Ἑορδαίας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς καὶ φύλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνεξεστράτευσε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔλαβεν ὡς μερόδιον τῆς μεγάλης κληρονομίας τὴν Αἴγυπτον, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσεν. Ἀνεδίχθη μέγας προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ ὅποια ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς πηγὴν λίαν ἀξιόπιστον. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα.—
Ἀριστόβουλος, υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς, συνεξεστράτευσε καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνέγραψε δὲ ἴστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἐπίσης μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν.—**ταύτα**, δηλ. συμφωνοῦντες μεταξύ των. — ἀναγράφω ἐκθέτω, ἀναφέρω εἰς τὸ παρὸν ἔργον μου. — **ἐπιλεξάμενος** (ἐκλέξας), ἐνν. ἀναγράφω.—**ὑπὲρ** = **περί**. — **οὐδὲ** = **καὶ** οὐ· οὐδὲ **ἔστι** (τις) **ὑπὲρ** **ὅτου** (= **περὶ οὗτινος**), ἐνν. ἀνέγραψαν καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς (ἄλλος) περὶ τοῦ ὅποιου συνέγραψαν (καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου συνέγραψαν). — **ὅτι**, αἰτιολ.—**Ἀριστόβουλος**, ἐπεζήγησις τοῦ ὁ μέν.—πρὸς τὸ ξυστρατεῦσαι, ὅτι διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἰδιος μετέσχε τῆς ἐκστρατείας. — **αἰσχρότερον** · ἀττ. **αἰσχιον**. — **τῷ ἄλλῳ** = **ἄλλῳ τινὶ**. — ἀμφω δέ, ἐνν. **πιστότεροι** ἔδοξαν.—**ὅτι** **ξυγγράφουσι** (μτχ.) **οὐδοῖς**... ἀπῆν διότι εἰς αὐτούς, ὅτε συνέγραφον, δὲν ὑπῆρχεν.—**ἀνάγκη** φόβος.—**μισθὸς** ἐλπὶς ἀμοιβῆς.—**τοῦ ἄλλως** τι **ξυγγράψαι** ὥστε νὰ συγγράψουν κάτι κατ’ ἄλλον τρόπον. — **ἢ** ὡς **ξυνηνέχθη** (= **συνέβη**) ἢ ὅπως πράγματι συνέβη. — **ἔστι δὲ ἂ** = **τινὰ δέ**, ἐνν. **ἀνέγραψα**. — πρὸς μὲν γεν. = **ὑπὸ** (ποιητ. αἴτ.). — ὡς λεγόμενα ὡς φήμας.—**ἄνθ' ὅτου** διὰ ποιὸν λόγον. — **ἐπὶ τοσούτοις** συγγραφεῦσι μετὰ τοσούτους συγγραφεῖς. — **ἀναλέγω** ἀναγινώσκω. — **ἐντυγχάνω** τινὶ συναντῶ, συναναστρέφομαι κάποιον. ἐπὶ βιβλίων (ὅπως ἐδῶ) = ἀναγινώσκω, μελετῶ. — **οὕτω** = **τότε**.

Κεφάλαιον 1.

1 - 3. Λέγεται, ἐδῶ ἐν προσωπ. συντάξει. — **ἐπ'** ἀρχοντος **Πυ-**

θοδήμου, ητοι τὸ 336 π. Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα ἔχρονολογοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἀρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ δοῖος διὰ τοῦτο ἐκάλειτο ἐπώνυμος). — παραλαβόντα... Ἐλέξανδρον... παρελθεῖν· τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγεται (ἔδω ἡ σύνταξις τρέπεται εἰς ἀπρόσωπον, ὅλα δὲ τ' ἀπαρέμφ. μέχρι τέλους τῆς § 3 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ λέγεται· κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ν' ἀποδοθοῦν διὰ ῥημάτων ἀορ. ἢ παρατ.). — ἐξ Πελοπόννησον, δηλ. εἰς Κόρινθον. — παρέρχομαι πορεύομαι. — Φιλίππων = εἶχον δώσει), τὸ 337 π. Χ. κατὰ τὴν τότε κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήων ἐν Κορίνθῳ. — παρ' ἐκάστων παρ' ἐνδε ἐκάστου, παρὰ πάντων (τῶν ἐκπροσώπων τῶν πόλεων). — πλὴν Λακεδαιμονίων, οὗτοι καὶ εἰς τὸν Φίλιππον ἐπίσης εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν. — ἐξηγοῦμαι τινος προηγοῦμαι, εἴμαι ἡγεμών τινος. — νεωτερίζω στασιάζω, δεικνύω στασιαστικὴν διάθεσιν. — ἄττα = τινὰ (= νεωτερίσαι ἄττα ὅτι ἐδειξε κάποιαν στασιαστικὴν διάθεσιν, ἐφάνη κάπως ἐχθρικῇ). — ἔφοδος ἐμφάνισις. — ἐκπλήττομαι φοβοῦμαι. — ἐξ τιμὴν ξυγχωρῶ τινί τι παραχωρῶ τιμητικῶς εἰς κάποιον κατί. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀπονείμει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν Φίλιππον (ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀνήγειραν ἀνδριάντα αὐτοῦ «ώς εὐεργέτου τῆς πόλεως» καὶ ἄλλα)· ηδη ψηφίζουν ὑπέρ τοῦ Ἀλεξάνδρου δύο χρυσοὺς στεφάνους καὶ ἀπονέμουν εἰς αὐτὸν θείας τιμάς. — στόλος ἐκστρατεία.

Κεφάλαιον 11.

3-5. ἐξελαύνω ἐκκινῶ, ἐξορμῶ. — ἐπιτρέπω τινί τι ἀναθέτω εἰς κάποιον κατί. — Ἀντίπατρος, υἱὸς τοῦ Ἰόλα, ἐπιφανῆς στρατηγὸς καὶ ἐμπιστος τοῦ Φίλιππου· οὗτος ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. — πεζούς μὲν ξὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις· βλ. εἰς εἰσαγ. σελ. 15. — ὁ στόλος ἡ πορεία. — Κερκινίτις, λίμνη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος (ἔχουσα μῆκος 35 χιλιομ. καὶ βάθος 1-3 μ.). — ως ἐπὶ = πρός. — Ἀμφίπολις, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὅχι μακρὰν τῆς παραλίας, ἀποικία τῶν Ἀθηναίων· ὁ Στρυμών ποταμὸς διαρρέει δληγη τὴν Μακεδονίαν καὶ μετὰ ῥοῦν 430 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸν διμώνυμον κόλπον. — παρήμειβε τὸ Πάγγαιον δρος τὴν (ὅδὸν) ως ἐπ' Ἀβδηρα παρακάμψας τὸ Πάγγαιον δρος ἐβάδιζε τὴν ὅδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Ἀβδηρα. — Πάγγαιον, δρος τῆς Ἀνατ. Μακεδονίας μεταξὺ Στρυμό-

νος καὶ Νέστου· **"Αβδηρα**, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου (οἱ κάτοικοι αὐτῆς **"Αβδηρῖται** είχον φήμην ἀνθρώπων ἀνοήτων). **Μαρώνεια**, πόλις πλησίον τῶν Ἀβδήρων.—ἐπὶ θαλάσσῃ ὥκισμένας παραθαλασσίους.—**ἔνθεν = ἔντεῦθεν**.—**"Εβρος**, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλην. Χερσονήσου, πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Ρίλου (ἀρχ. Σκόμιον), διαρρέει τὴν Ἀνατολ. Ρωμαλίαν καὶ Θράκην καὶ μετὰ ροῦν 490 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος.—**εὐπετῶς** εὐκόλως.—**Παιτική**, χώρα τῆς Β. Θράκης, μεταξὺ **"Εβρου** καὶ **Μέλανος** ποταμοῦ, ὁ ὄποιος ἐκβάλλει εἰς τὸν δύμανυμον αὐλόπον (νῦν Σάρον).—**Σηστός**, πόλις τῆς Θράκης. Χερσονήσου ἔναντι τῆς Ἀβύδου, ἀποικία τῶν Μυτιληναίων (παρ' αὐτὴν ὁ Ξέρξης ἔζευξε τὸ 480 π. Χ. τὸν Ἑλλήσποντον διὰ τὴν εἰς Εύρωπην διαπεραίωσιν τῶν στρατευμάτων του).—**"Ελαιοῦς**, πόλις τῆς Θράκης. Χερσονήσου εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ Ἑλλησπόντου.—**Πρωτεσίλαιος**, ἥρως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· οὗτος πρῶτος ἐξεπήδησε κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀσιατικὴν ἀκτὴν καὶ ἐφονεύθη παρευθὺς ὑπὸ τοῦ **"Εκτορος**.—**τῶν Ἑλλήνων**, ἡ γεν. ἐκ τοῦ πρῶτος. —**τῶν ἄμ'** **"Αγαμέμνονι** τῶν μετὰ τοῦ **'Αγαμέμνονος** (ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῆς εἰς Τροίαν ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων).—**"Ιλιον**, ἡ Τροία, πρωτεύουσα τῆς Τρωάδος (ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς **"Ιλου**).—**δ νοῦς** ὁ σκοπός.—**οἱ = ἔαυτῷ** (τῷ **'Αλεξάνδρῳ**).

6. Παραμενίων, διακεκριμένος Μακεδών στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου Β' καὶ τοῦ **'Αλεξάνδρου** οὗτος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ.—**ἡ Ἰππος** τὸ ἵππικόν. —**"Αβυδος**, πόλις τῆς Τρωάδος ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔναντι τῆς Σηστοῦ.—**τριήρεσι**, ἡ τριήρης ἦτο τὸ κυριώτερον πολεμικὸν πλοῖον τῶν ἀρχαίων, φέρον εἰς ἐκάστην πλευρὰν τρεῖς ἐπαλλήλους σειρᾶς κωπῶν (ἔξ οὖ καὶ τὸ ὄνομα).—**πλοίοις** δὲ **ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις** πρὸς τούτοις δὲ (= **ἄλλοις**) καὶ μὲ πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα (τὰ ὅποια είχον στρογγύλον σχῆμα).—**ἔς τῶν Ἀχαιῶν λιμένα**. οὗτος ἦτο κολπίσκος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τρωάδος, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου, ὀνομάσθη δὲ οὕτως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.—**καταραι**, τοῦ ῥ. **καταίρω** καταπλέω, προσορμίζομαι.—**δ πλείων λόγος κατέχει** ἡ κοινὴ παράδοσις ἀναφέρει (κοινῶς λέγεται).—**αὐτὸν αὐτο-προσώπωας**, διὰ τῆς ἴδιας αὐτοῦ χειρός.—**διαβάλλω** διαβαίνω, διαπεριασματί—**ἡ στρατηγὸς ναῦς** ἡ ναυαρχίς.—**τῷ Ποσειδῶνι καὶ**

Νηρηίσι, ἵνα ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ αἱ Νηρηίδες (θαλάσσιαι νύμφαι) προστατεύσουν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασιν.—**σπένδω** κάμνω σπονδὴν (διὰ χύσεως οἴνου).—**φιάλη,** ἦτο πλατὺ καὶ ἀβαθὲς δοχεῖον μὲ δύο λαβάς.—**πόντος** θάλασσα.

7. Βωμός, θυσιαστήριον (ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι).—**στέλλομαι** ἐκπλέω. — ἐκ τῆς Εύρώπης, δῆλ. ἐν Σηστῷ. — **τῆς Ἀσίας**, δῆλ. ἐν Ἀβύδῳ. — ἀποβατήριος καλεῖται ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως. — **τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἰλιάδι,** ἡ Ἀθηνᾶ ὄνομάζεται Ἰλιάς (Ιλιακή), διότι ἐτιμᾶτο εἰς τὸ "Ιλιον". — **θῦσαι** ἐκ τοῦ λέγουσι (ώς καὶ τὰ κατωτέρω ἀπαρ. ἀναθεῖναι, καθελεῖν). — **καθαιρῶ** καταβιάζω καὶ λαμβάνω. — **ὑπασπισταί,** ἐδῶ: οἱ ἀσπιδοφόροι. — **θῦσαι δ'** αὐτόν, ἐκ τοῦ κατωτέρω λόγος κατέχει. — **Πρίαμος**, ὁ ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου βασιλεὺς τῆς Τροίας. — **τοῦ Ἐρκείου**: ὁ Ζεὺς καλεῖται Ἐρκείος, διότι εἰς τὸ προαύλιον τῶν οἰκιῶν (= ἔρκος) ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ ὡς προστάτου τῆς οἰκίας. — **παραιτοῦμαι** ζητῶ ν' ἀποτρέψω (παραιτούμενον διότι ἔζητει νὺξ ἔξιλεώσῃ). — **ἡ μῆνις** (γεν. μῆνιος) ἡ δργή. — **μῆνιν Πριάμου... Νεοπτ.** γένει: ὁ Νεοπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πρίαμον πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἐρκείου Διός: διὰ τοῦτο τώρα ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ ἔξιλεώσῃ τὴν δργήν, τὴν ὄποιαν ἥσθινετο ἡ ψυχὴ τοῦ Πριάμου ἐναντίον τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου. — **καθῆκε,** τοῦ καθίημι κατέρχομαι: **δὴ ἔς αὐτὸν καθῆκεν** εἰς τὸ ὅποιον (γένος), ὡς γνωστόν, ἀνῆκεν αὐτός: (ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς πατρὸς μὲν ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Ἡρακλέα, πρὸς μητρὸς δὲ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς τὸ ὅποιον ἀνῆκον καὶ ὁ Ἀχιλλέως καὶ ὁ Νεοπτόλεμος).

Κεφάλαιον 12.

1. ἀνιόντα (μτχ. χρον.), τοῦ ἀνέρχομαι. — ἐπὶ τούτῳ μετὰ τοῦτον. — **ἐκ Σιγείου**, τὸ Σιγεῖον ἦτο πόλις τῆς Τρωάδος, παρὰ τὴν εἰσόδον τοῦ Ἐληγσπόντου, ὅπου καὶ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον. — **ἄρα κατόπιν.** — **Ἡφαιστίων**, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου μετασχὼν πασῶν τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἀποθανὼν τὸ 324 π. Χ. — **Πάτροκλος**, ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀχιλλέως. (Ποιὸν νόημα ἐνεῖχεν ἡ πρᾶξις τοῦ Ἡφαιστίωνος;) — **εὐδαιμονίζω** μακαρίζω. — **κήρυκος**, κτυρ. —

ἔς τὴν ἔπειτα μνήμην διὰ νὰ ἐνθυμοῦνται οἱ μεταγενέστεροι, διὰ νὰ δοξάζεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

6 - 7. Ἀρίσβη, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τῆς Ἀβύδου.—οὗ, ἥπου.—Περικάτη, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἐλάχισποντον μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Λαμψάκου· ἡ Λάμψακος, πόλις παρελλησπόντιος καὶ αὐτὴ (ἐναντὶ τῆς Καλλιπόλεως), ἔξ οὗ δρυμώμενος τὸ 405 π. Χ. ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος κατέστρεψεν ἐν Αἰγάλος ποταμοῖς τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων.—παραμείβω παρακάμπτω, προσπερνω.—πρός, μὲ δοτ. = πληντίων.—Πράκτιος, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδi.—ἐκ τῶν δρῶν τῶν σίνον.—Πράκτιος, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδi.—ἐκ τῶν δρῶν τῶν σίνον.—**Ιδαίων** ἐκ τοῦ ὅρους "Ιδης.—ἐκδιδοῖ (= ἐκδίδωσι) ἐκβάλλει.—ἔς θάλασσαν, δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα.—Ἐρμωτος, κώμη μεταξὺ Λαμψάκου καὶ Κολωνῶν· αἱ Κολωναί, πόλις τῆς Μυσίας ἀνωθεν τῆς Λαμψάκου.—σκοποί, στρατιῶται προπορεύμενοι πρὸς κατόπτευσιν, ἀνιγνευταί.—αὐτῷ ὑπ' αὐτοῦ.—τῶν ἑταίρων, βλ. εἰσαγωγήν.—ἔς Απολλωνίας, αὐτῇ ἦτο πόλις τῆς Μυγδονίας, χώρας τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην.—πρόδρομοι οἱ ἐλαφρῶς ὥπλισμένοι ἵππεῖς, πρόσκοποι (βλ. εἰσαγ.)—πάροδος δίοδος, διέλευσις.—Πρίαπος, πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἀποκία τῶν Μιλησίων.—ἐνδίδομαι παραδίδομαι.

8. τῆς πρὸς Ἑλλησπόντων Φρυγίας, δηλ. τῆς λεγομένης Μικρᾶς Φρυγίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν, ἡ ὅποια ἔκειτο εἰς τὸ ἑσωτερικόν).—**Ὕπαρχος** ὑποστατάπτης.—Ζέλεια, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν πρόποδας τῆς "Ιδης.—τοῖς Ἑλλησι τοῖς μισθοφόροις φόροις, εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὑπηρέτουν "Ἑλληνες μισθοφόροι ἀπαρτίζοντες ἴδιον σῶμα.

9 - 10. ὑπὲρ (= περὶ) τῶν παρόντων (δηλ. πραγμάτων) περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων.—Μέμνων ὁ Ῥόδιος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς ὑπηρετῶν εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν.—διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρός τινα διακινδυνεύω μαχόμενος ἐναντίον καποιοῦ.—περιόντας (αἰτιολ. μτχ.), τοῦ περίειμι ὑπερέχω.—προϊόντας (αἰτιολ.) τοῦ προέρχομαι βαδίζω ὑποχωρῶν, ὑποχωρῶ.—χιλὸς ὁ χόρτος (τὸ χορτάρι).—ἀφανίζω καταστρέφω.—ἔμπιπρημι καίω (τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀνωτέρω παρήνει).—τῶν πόλεων αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν πόλεων.—μενεῖν, ἐκ τοῦ νοούμενου ἔλεγε.—Ἀρσίτην δέ τού-

ναντίον ὁ Ἀρσίτης (ὁ τῆς πρὸς Ἑλλήσποντον Φρυγίας ὑπαρχος).—ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι = ὅτι οὐ περιόφεται· περιορῶ ἀδιαφορῶ, ἀνέγομαι, ἐπιτρέπω.—τῶν ὑφ' οἷ (= τῶν ὑφ' ἔαυτῷ) τεταγμένων ἀνθρώπων, τῶν ὑπηκόων του.—Ἀρσίτη = τῇ Ἀρσίτου γνώμῃ.—προσθέσθαι (ἐκ τοῦ λέγεται)· προστίθεμαι τινι συμφωνῶ μὲ κάπιον.—ὅτι καὶ καὶ διότι (δῆλ. πλὴν τῶν ἄλλων λόγων).—ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν τὸν Μέμνονα ὑπώπτευον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων.—τριβάς ἐμποιῶ τινι ἀναβάλλω κάτι. ἔκόντα ἐπίτηδες.—τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὖνεκα ἵνα διατηρῇ τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. Γρανικός, μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ. Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζει ἀπὸ τὰς κλιτῦς τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλει εἰς τὴν Προποντίδα.—διπλῆν, διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς μίαν φάλαγγα.—ἐπιτάσσω διατάσσω.—σκευοφόρα τὰ φορτηγὰ ζῷα, τὰ μεταγωγικά.—τοὺς προκατασκεψομένους ἐκείνους οἱ όποιοι ἔμελλον ν' ἀνιχνεύσουν.—τὰ τῶν πολεμίων τὰς ἔχθρικὰς θέσεις.—αὐτῷ, δοτ. ἡθικὴ (εἰς τὴν ἐρμην. δύναται νὸς παραλειφθῆ).—σαρισσοφόροι οἱ φέροντες σάρισσαν, δῆλ. τὸ μακεδονικὸν μακρὸν δόρυ (βλ. εἰσαγ.).—οἱ ἀπὸ (= ὑπὸ) τῶν σκοπῶν, δῆλ. προπεμφθέντες οἱ προγηθέντες ἐκ τῶν προσκόπων.—ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὅχθης τοῦ Γρανικοῦ.—ἔφεστάναι (ἐκ τοῦ ἀπήγγελον) ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῆ.—ῶς μαχουμένους (ἀντὶ ὡς μαχουμένην, κατὰ τὸ νοούμενον), μτχ. τελική.

3 - 5. ὡς ἔχομεν, δῆλ. ἔνοπλοι.—αὐλισθῆναι, ἐκ τοῦ τολμήσειν· αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.—ταύτη (ἐπίρ.) = οὕτω, ἔνεκα τούτου.—παρέξειν, τοῦ ἀπροσ. παρέχει εἶναι δυνατὸν (τὸ παρέξειν ἐκ τοῦ δοκῶ).—ἔωθεν τὸ πρωὶ (πρωὶ-πρωὶ).—τῷ στρατῷ, ἐκ τοῦ παρέξειν (θὰ εἴναι δυνατὸν εἰς τὸν στρατόν).—διαβάλλω διαβαίνω.—πόρος τὸ πέρασμα, ὁ ποταμός.—εὐπετῶς εὐκόλως, χωρὶς κόπου.—ὑποφθάνω (μὲ μτχ.) = προφθάνω νά...—ἔς τάξιν καθίσταμαι παρατάσσομαι πρὸς μάχην.—ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ ἀρχίζω τὴν μάχην.—ἔν μετώπῳ (= φάλαγγι) εἰς ἐκτεταμένην (εὔρεταιν) γραμμὴν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον μεγαλύτερον τοῦ βάθους). Ἀντιθέτως: κατὰ κέρας ἢ ἐπὶ κέρως (πρβλ. κατωτέρω § 5) = εἰς μακρὰν (βαθεῖαν)

σειράν (ώστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον 2-4 ἀνδρῶν καὶ βάθος πολλῶν).— πολλὰ (μέρη) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ποταμοῦ.— εἰσὶν αἱ = τινές.— ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας ἐκβαίνουσι (μτχ. ὑποθ.), ἐνν. ἥμιν ἔὰν ἐκβαίνωμεν ἀτάκτως καὶ εἰς μακρὰν σειράν.— ἐπικείσονται, τοῦ ἐπιτίθεμαι.— ἦπερ ἀσθενέστατον, ἐνν. ἔστι ἐκεῖ ὅπου θὰ εἶναι τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τῆς παρατάξεως μαζ.— σφάλμα ἀτυχία.— χαλεπὸν ἐπιζήμιον.— ἐξ τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν διὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ ὅλου ἀγῶνος.— σφαλερὸν ἐπικίνδυνον.

6-7. οὕτω τῷ ὀνόματι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως.— ἐκφαυλίζω τινὰ ὁμιλῶ περιφρονητικῶς διὰ κάποιον.— εἴργω τινὰ τοῦ οὐ μὴ ποιεῖν τι = κωλύω τινὰ ποιεῖν τι.— πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης ἄρμόζον εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων.— οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς... δόξυτητος οὔτε ἄρμόζον εἰς τὴν ἴδικήν μου ἀποφασιστικότητα.— ποιοῦμαι = ἡγοῦμαι.— ὅτι, αἰτιολ.— ἀξιον τοῦ σφῶν δέους τὸ ὅποιον νὰ δικαιοιογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των.— ἐν τῷ παραυτίκα ἀμέσως.— ἔπαθον, ὑποκ. οἱ Πέρσαι.

Κεφάλαιον 14.

1-3. ἡγησόμενον (μτχ. τελ.) ἐνν. αὐτοῦ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος.
ἡγοῦμαι, ἐδὼ = ἀναλαμβάνω τὴν δοίκησιν.— παράγω (ἀμεταβ.) πορεύομαι, προχωρῶ.— προετάχθησαν τοῦ δεξιοῦ ἐτάχθησαν πρῶτοι εἰς τὸ δεξιόν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας.— αὐτῷ = ὑπ' αὐτοῦ.— τοὺς ἔταιρους τοὺς ἵππεας τὸ βαρὺ ἵππικὸν (πρβλ. κεφ. 12, § 7).— τοὺς Ἀγριανας, λαὸς πολεμικώτατος οἰκῶν παρὰ τὴν Ρόδην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος· οὗτοι εἶχον ὑποταχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὅποιον ἤκοιλούθησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.— **σαρισσοφόρος**, βλ. κεφ. 13, § 1.— **Φιλώτᾳ** ἐπετάχθη ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλώτα.— τοὺς Παιονας, οὗτοι ἦσαν ἀρχαῖος λαὸς ἐν Παιονίᾳ, χώρᾳ τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξὺ Αξιοῦ καὶ Στρυμόνος.— τὴν Ἰλην τοῦ Σωκράτους, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας (βλ. κεφ. 12 § 7).— ἔχόμενοι δὲ τούτων πλησίον δὲ τούτων.— οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἔταιρων, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ (βλ. εἰσαγ. σελ. 15).— ἐπὶ τούτοις (ἐνν. ἐτάχθη) πλησίον τούτων.— ἡ φάλαγξ, ἐδὼ = ἡ τάξις, τὸ τάγμα (όμοίως κατωτέρω).— ἐπὶ δὲ (μὲ ἐπιρ. σημ.) = πλησίον δέ.— ἐπὶ δὲ ὄν = ἐπὶ δὲ (τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι), ὄν.— ἡ Κρατέρου φάλαγξ, ὁ Κρά-

τερος ἦτο εἰς ἑκατὸν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ δόποῖς εἶχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ πεζικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ παρούσῃ μάχῃ (ώς καὶ ἐν Ἰσσῷ καὶ ἐν Ἀρβήλοις).— ἔστι (ε) ἐπὶ τὸ μέσον μέχρι τοῦ μέσου (τῆς ὅλης παρατάξεως) ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων διηρεῖτο συνήθως εἰς 6 τάξεις ἐδῶ ὅμως διαιρεῖται εἰς 8.

4. δλίγον ἀποδέοντες δλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν..., σχεδόν.— ἡ ἵππος τὸ ἵππικόν.— παρατείνω ἐκτείνω.— τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ.— ὑπερδέξιος ὑπερύψηλος.— τὰ χωρία τὸ μέρη, τὸ ἔδαφος.— ἥ... ταύτη ὅπου... ἐκεῖ.— καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξύν ἐκπλήξει θεραπείᾳ καὶ ἐκ τῆς μετ' ἀπειρου σεβασμοῦ προθυμίας τῶν περὶ αὐτόν.— ἐπέχοντα, ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ καθεώρων· ἐπέχω = ἔχω θέσιν.— κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν.

5 - 7. χρόνον ἐπί τινα χρόνον.— τὰ στρατεύματα (= οἱ στρατοὶ) ἐφεστῶτες ἰστάμενοι (σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον).— ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν (= ἔνεκα τοῦ ὀκνεῖν τὸ μέλλον) ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὸ ἀδηλὸν μέλλον τοῦ ἀγῶνος.— ώς ἐπικεισόμενοι (μετ. τελική), τοῦ ἐπιτίθεμαι.— (αὐτοῖς) ἐκβαίνουσιν, μτχ. χρονική.— ἀγαθὸς γενναῖος.— καὶ μὴν καὶ μάλιστα.— προεμβάλλω ὥπιτομαι πρῶτος.— ἔταξε διέταξε· ἡ σειρά : 'Αλέξανδρος... ἔταξεν Ἀμύνταν τὸν Ἀρρ. ἔχοντα τοὺς προδρόμους ἵππεας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παιίνας καὶ μίαν τάξιν τῶν πεζῶν προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἀγοντα πρὸ τούτων (= ἐμπροσθεν τούτων) τὴν Σωκράτους ἔλην (ἐνν. ἔταξε προεμβαλεῖν).— τὴν ἡγεμονίαν τὴν πρώτην θέσιν (τὴν δόποιαν διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἔκαστην ἡμέραν τὰ διάφορα σώματα).— ὑπὸ σαλπίγγων ὑπὸ τὸν ἤχον τῶν σαλπίγγων.— καὶ... ἀλαλάζοντας (κατὰ τὸ νοούμενον ἀντί : ἀλαλάζον τὸ δεξιὸν κέρας) καὶ μὲ πολεμικὰς κραυγάς.— τῷ Ἐνυαλίῳ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου) καὶ εἰς τὴν « Κύρου Ἀνάβασιν » Ξενοφ. εἰδομεν : « τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι » (βλ. Βιβλ. Α'. κεφ. 8, § 17).— παρατείνω ἐκτείνω.— λοξὴν πλαγίαν.— ἡ παρεῖλκε τὸ ῥεῦμα ἐκεῖ ὅπου παρέσυρε τὸ ῥεῦμα, δηλ. κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ῥεύματος.— κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων.— ώς ἀνυστὸν ὅσον ἦτο δυνατὸν (ἐκ τοῦ ἀνύω καὶ ἀνύτω ἐκτελῶ, κατορθώ-

νω).—τῇ φάλαγγι ἐν μετώπῳ, εἰς ἐκτεταμένην γραμμήν.—προσμεί-
γνυμένη τινὶ συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ή... ταύτῃ, βλ. κεφ. 14, § 4.—προσέχω τινὶ πλησιάζω
κάποιον (ἢ κάτι).—βάλλω ὁπίτω ἀκόντια.—ἔξι ὑπερδεξίους ἔξι ὑψηλῶν
θέσεων.—χθαμαλὸς χαμηλός.—ἔστ' ἐπὶ τὸ ὅδωρ μέχρι τοῦ ὅδατος
τοῦ ποταμοῦ.—καὶ ἦν ὡθισμὸς τῶν ἵππέων (γεν. ὑποκ.) = καὶ ἐω-
θοῦντο οἱ ἵππεῖς.—τῶν μὲν ἐκβαίνειν... τῶν δ' εἴργειν, ἐνν.
πειρωμένων (αἰτιολ. μτχ.).—πολλῶν παλτῶν ἄφεσις, ἐνν. ήν =
πολλὰ παλτὰ ἀφίετο· παλτὸν ἀκόντιον.—ἐλαττούμενοι ἐπειδὴ
ἥσαν δλιγάτεροι.—ἔξι οὐ βεβαίους ἔξι ἐδάφους ἐπισφαλοῦς (διότι ἐκεῖ
ἥτο λασπῶδες καὶ δλισθηρόν).—οἱ δὲ Πέρσαι... = οἱ δέ Πέρσαι
οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἔξι ὑπερδεξίου τῆς ὅχθης (ἔξι ὑψη-
λῶν θέσεων ὑπεράνω τῆς ὅχθης).—ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις
ἀκόμη.—ταύτῃ εἰς τὴν θέσιν ταύτην.—κινδυνεύω μάχομαι.

3 - 5. ξυμμείγνυμένη τινὶ συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.—πρὸς αὐ-
τῶν, ποιητ. αἰτιον.—γενόμενος, μτχ. ἐναντιωμ.—δσοι γε μὴ ἔξαιρέ-
σει βεβαίως ἐκείνων, οἱ δποῖοι.—ἀποκλίνω καταφεύγω.—ἄμα οἱ =
σὺν ἑαυτῷ.—ἴνα δπο.—τὸ πᾶν στῖφος τὸ πυκνότατον πλῆθος.—
ξυνειστήκει εἶχε συναφθῆ.—ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ή μία κατόπιν τῆς
ἄλλης.—τοῖς Μακεδόσι = τῶν Μακεδόνων.—έώκει, τοῦ ἕοικα
ὅμοιάζω.—ξυνέχομαι συνωθοῦμαι.—οἱ μέν... οἱ δέ, ἐνν. πειρώ-
μενοι.—ἔξωσαι, τοῦ ἔξωθ. —ἔξι ἀπαν παντελῶς.—βιάζομαι τινα
ἔξωθ κάποιον βιαίως.—οἱ Μακεδόνες, ἐπεξήγησις τοῦ οἱ μέν.—ξυ-
στοῖς διὰ δοράτων (τὰ δποῖα μετεχειρίζοντα οἱ ἵππεῖς ὡς δόρο η
ἀκόντιον).—κρανέινος κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου κρανεῖας (διὰ ν' ἀν-
τέχῃ ὡς στερεόν).

6. ἔνθα δὴ τότε ἀκριβῶς.—ἢτε (τοῦ αἰτῶ), μὲ διπλῆν αἰτ.—
ἀναβολέα, παράθ. εἰς τὸ Ἀρέτην, ὁ δποῖος ητο ἀναβολεύς, ἵππο-
κόμος, εἰδικὸς εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθῇ τὸν ἵππεύοντα, ίνα ἀναβῆ εἰς τὸν
ἵππον.—τῶν βασιλικῶν (ἀναβολέων), γεν. διαιρ.—πονοῦμαι
μετὰ κόπου ἀγωνίζομαι.—κεκλασμένου, τοῦ κλάομαι - ὡμαι θραύ-
μαι.—οὐκ ἀφανῶς λαμπρῶς, γενναίως.

7 - 8. καὶ δς καὶ οὗτος (ὁ Ἀλέξ.).— ἐπάγω ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἱππέων ὁδηγῶ τοὺς ἱππεῖς εἰς σφῆνοιειδῆ (τριγωνικήν) παράταξιν.— ἄμ' οἱ, βλ. § 3.— ἔξελαύνω ἔξορμῶ.— παίω κτυπῶ.— καταβάλλει ρίπτει κάτω (νεκρόν),— ἐν τούτῳ αὐτὴν τὴν στιγμήν.— **Ροισάκης**, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου.— ἐπελαύνω ἐπέρχομαι (ἔφιππος).— **κοπίς**, ξίφος (καμπύλον).— τὴν πληγὴν ἔσχε ἐσταμάτησε, ἐματαίωσε τὸ κτύπημα.— **Σπιθριδάτης**, βλ. κεφ. 12, § 8.— ἀνετέτατο, τοῦ ἀνατείνομαι ὑψώνω.— ὑποφθάνω προφθάνω.— τὸν ὄμον, ἐδῶ = τὸν βραχίονα.— ἐπεκβαίνω ἐξέρχομαι κατόπιν.— **προχωρεῖ** (ἐδῶ ἀπρόσ.) = εἶναι δυνατόν.— προσγίγνομαι τινι συνενώμομαι μὲ κάποιον.

Κεφάλαιον 16.

1 - 3. αὔτοί τε καὶ ἵπποι καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ ἵπποι.— **πολλά**, σύστ. ἀντικ. τοῦ βλαπτόμενοι.— ἔγκλινω τρέπομαι εἰς φυγήν.— **προκινδυνεύω** μάχομαι εἰς τὴν πρώτην γραμμήν.— ἐνδίδωμι ὑποχωρῶ.— τὸ μέσον... αὐτοῖς τὸ κέντρον αὐτῶν.— παραρρήγνυμαι ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως).— τὰ ἐφ' ἐκάτερα ἀμφότεραι αἱ πτέρυγες τῆς παρατάξεως.— **καρτερὰ** γενική.— ἐκτρέπομαι στρέφομαι.— **ῶν** = τούτων δέ.— ἦ ἐκεῖ ὅπου.— **ἐκπλήξει** τοῦ παραλόγου ἐξ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μακεδόνων).— **βέβαιος λογισμὸς** σταθερὰ ἀπόφασις.— **ἐπάγω** τινὶ τὴν φάλαγγα ὀδηγῶ τὴν φάλαγγα ἐναντίον κάποιου.— πάντη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.— **ἐν μέσῳ** (συλληφθέντες) εἰς τὸ μέσον.— **δι' δλίγου**, ἐνν. χρόνου.— **ὅτι μή...** τις ἐκτὸς ἐὰν κανεῖς.— **ζωγρῶ** συλλαμβάνω ζωντανόν, αἷχμαλωτίζω.— **διαλανθάνω** διαφεύγω τὴν προσοχήν.— **πταῖσμα** ἀποτυχία, ἡττα.

4 - 5. **εἰκὼν** ἀνδριάς.— **ἐν Δίῳ** τὸ Δῖον ἦτο πόλις τῆς Ν. Μακεδονίας (Πιερίας) παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα ὀνομαστὸν ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ἀνδριάντας τῶν Μακεδόνων βασιλέων. ἐκεῖ ἰδρύθησαν καὶ 25 ἀνδριάντες τῶν ἐν Γρανικῷ πεσόντων ἑταίρων. Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἀπήγθησαν ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Μετέλου εἰς τὴν Ρώμην μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τὸ 164 π. Χ.— **Λύσιππος**, περίφημος γλύπτης ἐκ Σικουῶνος, ἀκμάσας τὸ δεύτερον ἡμίσυ τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος.— **Ἀλέξανδρον** ἐποίει

κατεσκεύαζεν ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου. — προκρίνομαι προτιμῶ-
μαι. — καὶ ἄλλω κόσμῳ καὶ μὲ ἄλλας στρατιωτικὰς τιμάς. — ἀτέλεια
τῶν κατὰ τὴν χώραν (δηλ. γιγνομένων) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου
τῶν γεωργικῶν προϊόντων. — τῷ σώματι λειτουργίαι σωματικὴ¹
ὑπηρεσίαι (ἀγγαρεῖαι). — κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραὶ συν-
εισφοραὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν περιουσίαν ἐκάστου. — ἐπέρχομαι ἐπι-
σκέπτομαι. — ἔρόμενος, τοῦ ἔρωτῷ. — ὅπως τις ἐτρώθῃ καὶ ὅτι
πράττω (ἐτρώθη), ἐκ τοῦ ἔρόμενος. — παρασχῶν οἱ ἐπιτρέψας
εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἐκαστον τῶν τετραμένων). — εἰπεῖν τε καὶ ἀλα-
ζονεύσασθαι, ἐκ τοῦ παρασχών. — ἀλαζονεύομαι ὑπερηφανεύομαι
διὸ καποιο κατόρθωμα.

[Πῶς τιμᾶς ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πεσόντας; Ποία ἡ διαγωγή τον
πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας; Πῶς δυνάμεθα
νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν πράξεων τούτων;]

6 - 7. ἔθαψε διέταξε νὰ θάψουν. — δῆσας, τοῦ δέω - δῶ δένω. —
ἐν πέδαις μὲ χειροπέδαις. — ἔργαζεσθαι (καθαρῶς τελ. ἀπαρέμφ.)
ἐνν. τὴν γῆν. — παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς "Ἐλλησιν παρὰ τὴν
κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἐλλήνων (τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κορίνθῳ δηλα-
δή;). — ἀνάθημα (κτυγρμ.). ἀφιέρωμα.

[Ποία ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναρτι τῶν νεκρῶν ἀντι-
πάλων τον; Πῶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς νεκροὺς "Ἐλληνας μισθο-
φόρονς καὶ πῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐξ αὐτῶν; Διατί; Ποῖον
τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς;]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον 3.

1. ἐξ Γόρδιον: τὸ Γόρδιον ἦτο παλαιὸν πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου.— **παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.— ἀκρα ἀκρόπολις.— **ὁ Γόρδιος**, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μεγ. Φρυγίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς πόλεως Γορδίου.— καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ **Μίδου**, ὃ οὐδὲ τοῦ Γορδίου Μίδας εἶναι ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλούτη του· τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲν διαφόρους παραδόσεις καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μίδας μετέπεσε κατόπιν εἰς μυθικὸν πρόσωπον.— καὶ τοῦ **Ζυγοῦ**: ζυγὸς τῆς ἀμάξης εἶναι τὸ ξύλον, τὸ ὅποιον δένεται σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ρύμον (δηλ. τοῦ μακροῦ ξύλου, ἐκατέρωθεν τοῦ ὅποίου ζευγγύνονται τὰ ζῷα).

2 - 6. λόγος πολὺς κατεῖχεν ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη.— πρόσχωρος πλησιόχωρος, γείτων.— **τῷ μέν...** **τῷ δέ, δοτ.** ὄργ.— ἀροτριῶν κτλ., τὰ ἀπαρέμφατα μέχρι τῆς παραγράφου 6 ἐκ τοῦ λόγος ... κατεῖχεν (εἰς τὴν ἔρμησείαν δύνανται ν' ἀποδοθεῖν μὲν ῥήματα ἴστορ. χρόνου).— **ἀμαξεύω** σύρω ἀμαξαν.— **ἀροῦντος** (χρον. μτχ.), τοῦ **ἀρόω - ὡ** ἀροτριῶ.— **ὁ βουλυτὸς** (ἐνν. καιρὸς) ἡ δρα τῆς ἀποζεύξεως τῶν βοῶν : ἡ ἐσπέρα.— **ὅψις θέαμα**.— **κοινόω - ὡ** ἀνακοινώνω.— **ὑπὲρ τοῦ θείου** περὶ τοῦ θείου τούτου σημείου.— **παρὰ τοὺς Τελμισσέας**: Τελμισσεῖς ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας, φημιζόμενοι διὰ τὴν μαντικήν των ἴκανότητα. — **σοφὸς ἔξηγεισθαι** ἴκανὸς εἰς τὸ νὰ ἔξηγῃ.— **ἀπὸ γένους** ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληρονομικῶς.— **μαντεία** μαντικὴ τέχνη.— **προσάγω** τινὶ πλησιάζω κάποιον.— **ἐντυγχάνω** τινὶ συναντῶ κάποιον.— **ὅπως οἱ ἔσχε** πῶς συνέβη εἰς αὐτόν.— **θύειν**, ἐκ τοῦ κελεῦσαι.— **δεηθῆναι** γάρ κλπ., ἡ σειρά: δεηθῆναι γάρ (= ἐπει) Γόρδιον αὐτῆς ξυνεπισπομένην οἱ τὴν θυσίαν ἔξηγήσασθαι ἐπειδὴ (ἔλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας.— **ὑποτίθεμαι** ὑποδεικνύω.— **συγγίγνομαι** ἐπὶ γάμῳ τινὶ νυμφεύομαι.— **ἐν τούτῳ**, δηλ. τῷ χρόνῳ.— **στάσει πιέζεσθαι σφίσι = στασιάζειν** ἀλλήλοις.— καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκ-

κλησίᾳ καὶ (ὅτι) παρουσιάσθη κατὰ τὴν συνέλευσιν. — αὐτῇ ἀμάξῃ μετὰ τῆς ἀμάξης του. — ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον ἐπειδὴ συνεδύασσαν τὸν χρησμὸν (μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης). — φράζω λέγω, ὑποδεικνύω. — ἐν τῇ ἀκρᾳ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. — χαριστήριον (κτυρμ.) ὡς εὐχαριστήριον δῶρον. — ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀετοῦ (δηλ. διότι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν πατέρα τοῦ Μίδου τὸν ἀετόν). — μυθεύεται ὑπάρχει παράδοσις. — χρῆναι (τοῦ χρή) ὅτι πρέπει, ὅτι εἶναι πεπρωμένον.

7-8. ἀπόρως ἔχω ἀπορῶ, δὲν δύναμαι. — περιορῶ ἀφήνω. — μὴ τινα... κίνησιν ἔργασθαι (φοβούμενος) μήπως προκαλέσῃ κακὴν ἐντύπωσιν. — Ἀριστόβουλος, περὶ τοῦ ὅποιον βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον §§ 1-3, σελ. 79. — ἔξελόντα, τοῦ ἔξαιρω ἀφαιρῶ. — ὁ ἔστωρ ὁ πασσαλίσκος (ὁ συνδέων τὸν ζυγὸν πρὸς τὸν δύμον, βλ. § 1). — τύλος ξύλινον καρφίον. — διαβάλλομαι διαπερῶμαι. — διαμπάξ πέρα - πέρα. — ξυνέχω συγχρατῶ. — ἔξελκύσαι, ἐκ τοῦ λέγει. ἔξελκύω ἀποσύρω, ἀποσπῶ. — ίσχυρίζομαι λέγω μετὰ βεβαιότητος. — δ' οὖν πάντως δύμως (ἀπόδοσις τοῦ προηγγένετος δύπως μέν). — ἀπαλλάστομαι ἀπό τινος ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιον. — ὡς τοῦ λογίου ξυμβεβηκότος μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χρησμὸς εἶχεν ἐκπληρωθῆ. — καὶ γάρ καὶ διότι καί... — σέλας ἀστραπή. — ἐπισημαίνω ἐπιβεβαιώνω. — ἐπὶ τούτοις ἔνεκα τούτων. — τοῖς φήνασι, τοῦ ῥ. φαίνω φανερώνω.

Κεφάλαιον 4.

7-8. Ἀριστοβούλῳ, ποιητ. αἴτ. (βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, §§ 1-3, σελ. 79). — οἱ δὲ (= ἄλλοι δὲ) λέγουσιν, ἐνν. νοσῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον. — ρίψαντα, ἐνν. ἀειτὸν (μτχ. αἴτιολ.). — νήχομαι κολυμβῶ. — καύματι ἔχομαι κατέχομαι ὑπὸ ζέστης, ὑποφέρω ἀπὸ τὴν ζέστην. — οἷα (= ἄτε,) μὲ αἴτιολ. μτχ. δηλοῦ ὅτι ἡ αἴτιολογία εἶναι πραγματική : οἷα ἀνισχουσῶν τῶν πηγῶν οἱ ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ ἄρχονται, ἐπειδὴ οὗτος πηγάζει. — ἔχεσθαι ὅτι κατείχετο (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγουσι). — ξυνόντα φίλον, ἀκόλουθον. — τὰ ἀμφὶ ιατρικὴν ὡς πρὸς τὰ ιατρικὰ ζητήματα. — ἐξ τὰ μάλιστα πιστεύομαι ἀπολαύω μεγίστης ἐμπιστοσύνης. — ἀδόκιμος ἀσήμαντος, ἀνευ ὑπολήψεως. — καθῆραι, ἐκ τοῦ ἔθέλειν (τὸ ὅποιον ἐκ τοῦ λέγουσι). καθαίρω τινὰ

φαρμάκω παρέχω εἰς κάποιον καθαρτικὸν φάρμακον. — καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι καὶ (λέγουσιν δὲ) παρεκάλει (ὁ Ἀλέξ.) τοῦτον (τὸν ιατρὸν Φίλ.) νὰ τοῦ δώσῃ καθαρτικὸν φάρμακον.

9 - 11. ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον. — παρασκευάζειν, ἔξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσι καὶ συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 11. — ὅμοιος συγχρόνως. — ἔνδηλος γίγνομαι φαίνομαι, φανερώνομαι. — δὲ τὸ καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου δὲ οὐδεμίαν ἀνησυχίαν εἶχεν ὡς πρὸς τὸ φάρμακον. — ἀκούω, μὲν ἀπαρ. = ἔχω πληροφορίας (δὲ . . .). — καὶ ἔς τὰ ἄλλα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα. — ἐπαγγέλλομαι ὑπόσχομαι: δσα ἐπαγγέλλοιτο δσα (φάρμακα) ηθελεν ὑποσχεθῇ (δὲ θὰ τοῦ δώσῃ). — ραΐζω καλυτερεύω. — δὲ βέβαιος ἔς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὥν δὲ εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εἰλικρίνειαν (αὐτῶν). — ἐρρωμένος θαρραλέος.

[Ἐκ τῶν ἀπαρεμφ. τῶν §§ 9 - 11 ποῖα ἔξαρτῶνται ἐκ τοῦ προηγηθέντος λέγοντος τῆς § 7; Ποία ἡ συντακτικὴ θέσις ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀπαρ.; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς διαγωγῆς τον πρὸς τὸν ιατρὸν τον; Ποία ἡ προκληθεῖσα εἰς τοὺς φίλους τον ἐντύπωσις;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. ὑπερβάλλω διαβαίνω. — τὸ δρος τὸ Ἀμανὸν δρος τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτείνεται μεταξὺ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας· βορείως μὲν ἐνώνεται μὲ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, ἐκεῖθεν δὲ καμπτόμενον πρὸς νότον φθάνει μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου καὶ σχηματίζει πολλὰς στενοπορίας, τὰς καλούμενας Ἀμανικὰς πύλας, αἱ δποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείας Συρίας δίοδον. — προάγω προχωρῶ. — ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν (= ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξάνδρου) χωρὶς νὰ γίνη ἀντιληπτὸς κατέλαβε τὰ νῦν τοῦ Ἀλεξάνδρου (εὑρισκομένου ἐν Μυριάνδρῳ). — χαλεπῶς αἰκίζομαι τινα σκληρῶς βασανίζω κάποιον. — Πίναρος, μικρὸς ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀμανοῦ δρούς καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰσσικὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτην). — τριακόντορος (ἐνν. ναῦς) τριακοντάκωπος (πλοῖον, τὸ δποῖον ἔχει πρὸς ἐκατέραν τῶν πλευρῶν 15 κώπας μὲ Ισαρίθμους κωπηλάτας εἰς μίαν μόνον σειράν). — τῶν ἔται-

ρων (βλ. εἰς. σ. 15). — κατασκεψομένους (τοῦ κατασκοποῦμαι) ἵνα μάθουν διὰ κατασκοπεύσεως . — εἰ τὰ δυντα ἔξαγγέλλεται ἐὰν ὅσα ἔξαγγέλλονται εἶναι ἀληθῆ . — μᾶλλόν τι εὑπετῶς κάπως εὔκολα .

3 - 5. παρακαλῶ προτρέπω . — ἐκ τῶν ἥδη σφίσι (ποιητ. αἰτ.) καλῶς κεκινδυνευμένων ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγώνων, οἱ ὅποιοι ἐνδόξως εἶχον διεξαχθῆ ὑπ' αὐτῶν . — στρατηγῷ διευθύνω τὸν ἀγῶνα . — ἐπὶ νοῦν τινι ἄγῳ ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν κάποιου τὴν ἰδέαν . — καθείργυνμι ἐγκλείω . — ἐκ τῆς εὑρυχωρίας, δηλ. ἐκ τῆς εὑρυτάτης πεδιάδος τῶν Σώχων, ὅπου ἀρχικῶς εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος . — ἐς τὰ στενόπορα, δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου ποταμοῦ . — ἵνα ὅπου . — ξύμμετρον χωρίον κατάλληλος τοποθεσία . — τοῖς δέ, δηλ. Πέρσαις . — ἀχρεῖος ἄχροτος . — παραπλήσιος ὅμοιος . — οὕτε τὰ σώματα οὕτε τὰς γνώμας παραπλησίοις (οὖσι) οἱ ὅποιοι οὕτε κατὰ τὰ σώματα οὕτε κατὰ τὸ φρόνημα εἶναι ὅμοιοι (πρὸς αὐτούς, δηλ. τοὺς Μακεδόνας) . — Μακεδόνας... ἐς χεῖρας ἥξειν (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἐννοούμενου ἔλεγεν . ἐπίσης καὶ τὰ ἐπόμενα ἀπαρέμφ. μαχεῖσθαι, ἀντιτάξεσθαι, ἀντιστρατηγεῖν) . — τρυφῶσι (μτχ.) οἱ ὅποιοι ζοῦν βίον μαλθακόν . — ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη . — ἐς χεῖρας ἥκω συμπλέκομαι . — ὅσοι τε "Ελληνες" Ελλησι, ἐνν. ἐς χεῖρας ἥξουσι . — ὑπὲρ τῶν αὐτῶν (οὐδ.) . διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, διὰ τὸν Ἰδιον σκοπόν . — ἐπὶ μισθῷ καὶ τούτῳ οὐδὲ πολλῷ διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὅχι πολύν . — ξὺν σφίσιν=σύν ἑαυτοῖς (δηλ. τοῖς Μακεδόσιν) . — ἀπονος δκνηρός . — μαλακὸς μαλθακός . — ἀντιτάξεσθαι (ἔλεγεν ὅτι) θὰ ἀντιταχθοῦν . — ἐπὶ δὲ = πρὸς τούτοις δέ . — ἀντιστρατηγῷ τινι ὡς στρατηγὸς εἶμαι ἀντιμέτωπος πρὸς κάποιον .

[Τρέψατε τὸν πλάγιον λόγον τῶν §§ 3-5 εἰς εὐθύνην. Διὰ ποίους λόγους πρέπει κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχουν θάρρος οἱ Μακεδόνες ; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Ἀλέξανδρος λέγων ὅτι « ὁ θεός ὑπὲρ ἡμῶν στρατηγεῖ ἄμεινον ; »]

6 - 7. ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀπόδειξιν ὅτι (οἱ Μακεδόνες) ὑπερέχουν (τῶν Περσῶν) εἰς τὸν ἀγῶνα . — ἐπεξήγει, τοῦ ἐπεξέρχομαι διηγοῦμαι, λέγω . — τὰ ἀθλα τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα (οἱ

καρποὶ τοῦ ἀγῶνος). — κρατῶ νικῶ. — ἐν τῷ τότε, ἐνν. χρόνῳ. — ὅτι περ ὄφελός (ἔστι) δ, τι ἀκριβῶς εἶναι χρήσιμον· κατ' ἔννοιαν = τοὺς ἀρίστους, τὸ ἄνθος. — καὶ ὡς..., ἐκ τοῦ ἐπεδείκνυεν (μετάβασις ἐκ τοῦ εἰδ. ἀπαρ. κρατήσειν εἰς εἰδ. πρότασιν). — ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι, μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα. — ὅτι μὴ εἰ μή. — τὰ ἐς τὸ κοινὸν ἔνν λαμπρότητη ηδη πεπραγμένα τὰ μέχρι τοῦδε λαμπρὰ κατορθώματα, τὰ ὅποια ἀπὸ κοινοῦ εἴχον συντελεσθῆ. — καὶ εἰ δὴ καὶ ἐὰν μάλιστα. — τῷ (ποιητ. αἰτ.) ὑπό τινος. — ίδιᾳ κατ' ίδίαν, ἀτομικῶς — τι... τετολμημένον (ἐνν. ἦν) εἶχε πραγμῆτοι λαμπρόν τι ἔργον. — διαπρεπὲς ἐς κάλλος ἔξοχον εἰς ὀραιότητα: ἔξαιρετικῶς ἔνδοξον. — ἐπὶ τῷ ἔργῳ διὰ τὸ κατόρθωμά του. — ἀνακαλῶ προσφωνῶ. — τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον τὸ ρίψοκίνδυνον αὐτοῦ. — ὡς ἀνεπαχθέστατα χωρὶς διόλου νὰ ἐνοχλῇ (διὰ τῆς καυχησιολογίας του), ητοι = μὲ μεγίστην μετριοφροσύνην.

8 - 9. ἐς μνήμην ἐλθεῖν = ἀναμνησθῆναι. — ὡς... (λέγων) ὅτι... (ἐκ τούτου συνδέεται τὸ δ. ἐτρέψαντο). — οὐδέν τι σφίσιν ἐπεοικότες (ἐναντ. μτχ.): ἐνῷ οὐδόλως (οὗτοι) ὠμοίαζον (ἡδύναντο να συγκριθοῦν) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας). — ἀξιώσις ἀξία. — ὅτι μὴ ἐκτός. — αὐτοσχεδιάζομαι παρασκευάζομαι προχείρως. — οἱ δὲ οὗτοι παρ' ὅλα ταῦτα. — ἐτρέψαντο ἐτρεψάν εἰς φυγήν. — πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος (τοῦτο λέγεται μὲ κάποιαν ὑπερβολήν, διότι τὰ Κούνοιξα, ὅπου ἔγινεν ἡ μάχη, ἀπέχουν τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια περίδου). — κατιόντων (μτχ. χρον.), τοῦ κατέρχομαι ἐπιστρέψω· κατιόντων (αὐτῶν) κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των. — ἐπιγίγνομαι τινι ἐπιπίτω ἐναντίον κάποιου. — ἐπῆλθον διῆλθον. — ὅσα τ(ε) ἀλλα εἰκός (ἔστι)... παραποτεῖσθαι, ἐνν. παρήνει ἔλεγεν, ἀνέρεν. — ἐν τῷ τοιῷδε εἰς τοιαύτην περίστασιν. — πρὸ τῶν κινδύνων (τῆς μάχης) πρὸ τῆς ἥχης. — παράκλησις παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις. — ἀλλος ἀλλοθεν δεξιεύμενοι πανταχόθεν (εἰσερχόμενοι καὶ) χαιρετίζοντες κυρίως δεξιοῦμαι = χαιρετίζω λαμβάνων τὴν δεξιάν. — τῷ λόγῳ ἐπαίροντες (αὐτὸν) διὰ τῶν λόγων των (ἔτι μᾶλλον) ἔξαπτοντες αὐτόν.

[Ποῖα τὰ νοήματα τῆς προσλαμιᾶς τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν στρατόν του; (§§ 3 - 9). Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν;]

Κεφάλαιον 8.

1 - 4. δειπνοποιοῦμαι δειπνῶ. — προκατασκεψομένους, τοῦ προκατασκοποῦμαι προανιχγεύω, κατασκοπεύω ἐκ τῶν προτέρων. — ὡς κατασχεῖν (= ὡς καθέξων) = ἵνα καταλάβῃ. — κρατῶ τινος γίνομαι κύριος. — τῶν παρόδων, δηλ. τῶν παραλίων στενῶν (τοῦ Ἀμανοῦ δρους). — πέτρα βράχος. — ἀκριβεῖς (= ἀκριβῶς) μετὰ περισκέψεως. — ὑπὸ τὴν ἔω περὶ τὴν αὐγήν. — κατὰ τὴν ὁδόν, δηλ. τὴν φέρουσαν πρὸς Ἰσσόν. — ἔως ἐν ὅσῳ. — ἐπὶ κέρως ἥγεν ἐπορεύετο εἰς μακρὸν (βαθεῖαν) σειρὰν (ὅστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον 2 - 4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ φάλαγγος ἢ ἐν φάλαγγι, βλ. Βιβλ., Α', κεφ. 13, § 4). — διεχώρει (τὰ χωρία) ἐξ πλάτος ηύρυνετο ὁ τόπος. — ἀλλην καὶ ἀλλην τὴν μίαν μετὰ τὴν ἀλλην. — παράγω διατάσσω κάποιον νὰ βαδίσῃ. — τῇ μὲν ἔνθεν μέν. — ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἔνθεν δέ. — τέως μὲν ἐπὶ τινα χρόνον. — τῶν πεζῶν τὸ ἄγημα τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν. — τοὺς ὑπασπιστὰς τὸ εὐκίνητον πεζικὸν (βλ. εἰσαγ. σελ. 15). — ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὀρξαμένω (τινὶ) ἐλὼν ἀρχίσῃ κανεὶς νὰ ὑπολογίζῃ ἀπὸ τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας. — ὡς μὴ ἵνα μή. — πάντη πανταχόθεν.

5 - 8. προσάγω προσέρχομαι. — τοῦ Πινάρου, βλ. κεφ. 7, § 1 - 2. — μάλιστα περίπου. — τῶν Φιλῶν, βλ. εἰσαγ. σελ. 15. — κατὰ τὴν φάλαγγα ἀπέναντι τῆς φάλαγγος. — τῶν Καρδάκων, οἱ Κάρδακες ἥσαν ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ μὲ βαρὺν ὄπλισμόν, τὸ ὅποιον ἐπεδίδετο εἰδικῶς εἰς τὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας· λέγονται δὲ οὕτω οὐχὶ ἐξ ὀνόματος ἔθνους ἢ τόπου, ἀλλ' ἐν τῆς λέξεως κάρδα, ἡ ὅποια παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐσήμαινε κάτι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀνδρεῖον. — ἐπὶ φαλ. ἀπλῆς εἰς μίαν γραμμήν. — ἵνα δην. — ἐπέταξε τῷ ὅρει παρέταξεν ἐπὶ τοῦ ὅρους. — ἔστιν οἱ τινές. — πῃ μὲν κάπου μέν. — διαχωρῶ διαχωρίζομαι, διασχίζομαι. — ἐξ ἐπικαμπήν προϊὸν καταλῆγον εἰς καμπυλότητα. — ἐξ βάθος οὐκ ὠφέλιμον εἰς ἀνωφελές βάθος (διότι οἱ ὅπισθεν αὐτοῦ τεταγμένοι λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ χώρου δὲν ἥδυναντο νὰ λάβουν μέρος ἀμέσως εἰς τὴν μάχην).

9. ὡς τὸ χωρίον διεῖχεν ὅτε ηύρυνετο ὁ χῶρος. — Ιόντι, χρονικ. μτχ. — παράγω, βλ. ἀνωτ. § 2. — τοὺς ἐταίρους, βλ. εἰσαγ. σελ. 15. — ὅμα οἱ = σὺν ἔαυτῷ πλησίον του. — ὡς πρός.

10 - 11. αὐτῷ ποιητ. αἴτ. — ἐπὶ τῷδε διὰ τὸν ἔξῆς σκοπὸν (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ δπως ἀσφαλῶς κλπ.). — ἔκταξις παράταξις. — ἀπὸ ξυνθήματος διὰ συνθήματος, δηλ. διὰ συμπεφωνημένου σημείου. — κατὰ Παρμενίωνα ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος. — ταύτη ἐνταῦθα. — ἵππασιμα ἦν (τὰ χωρία) ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἵππικόν. — ἀχρεῖοι... ἔφαίνοντο ἔφαίνετο δὲ τὸ δέν τὸ δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν (οἱ ἵππεῖς). — παριπεύω ἔρχομαι (ἔφιππος). — καθάπερ νόμος, ἐνν. ἦν καθὼς ἦτο συνήθεια. — τὸν νοῦν τὴν αἰτίαν. 'Ο Ξενοφῶν εἰς « Κύρου 'Ανάβασιν » (βιβλ. Α', κεφ. 8, § 22) γράφει δὲ τὸ κατὰ τὴν μάχην οἱ τῶν βαρβάρων ἀρχοντες πάντοτε κατέχουν τὸ μέσον τῆς παρατάξεως καὶ χάριν ἀσφαλείας καὶ ἵνα διαβιβάζουν ταχύτερον διαταγάς εἰς τὸ στράτευμα.

Κεφάλαιον 9.

1 - 2. δλίγου (ἐνν. δεῖν) σχεδόν. — μεταχωρῶ μετακινοῦμαι. — αὐτῷ (ποιητ. αἴτ.) δέ... τεταγμένους ἐνῷ αὐτὸς εἶχε παρατάξει. — ταύτη ἐνταῦθα (δηλ. εἰς τὸ εὐώνυμον). — παριπεύω, ἐδῶ = παρελαύνω, διέρχομαι ἔφιππος. — προέταξε τῶν ἵππεων, ἐδῶ = ἔταξε πλησίον τῶν ἵππων. — πρόδρομοι πρόσκοποι, τὸ ἐλαφρὸν ἵππικὸν (βλ. εἰσαγ., σελ. 15). — τοὺς Ἀγριανας, περὶ αὐτῶν βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1. — ἐς ἐπικαμπήν εἰς σχῆμα γωνίας (πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφαλαγγήσεως). — τὸ κατὰ νώτου τὸ εύρισκόμενον ζπισθεν αὐτῶν. — αὐτῷ = αὐτοῦ. — διέχουσα κεχωρισμένη. — προετάχθησαν τῶν πεζῶν ἐτάχθησαν πλησίον τῶν πεζῶν. — ἐπιτάσσομαι τάσσομαι τελευταῖος· πᾶσιν ἐπετάχθησαν ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον μέρος (τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως).

3 - 4. ταύτη ἐνταῦθα (εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα). — δύο Ἰλας τῶν ἔταιρων, βλ. εἰσαγ. σελ. 15. — Ἀνθεμουσίαν, ἐκ τοῦ Ἀνθεμοῦντος, πόλεως τῆς Μακεδονίας, βορ. τῆς Ὄλύνθου· (τὰ τάγματα τοῦ ἵππικοῦ ὀνομάζοντο ἡ ἀπὸ τὸ δνομα τοῦ ἀρχηγοῦ των ἡ ἀπὸ τὸ δνομα τῶν πόλεων, ἐκ τῶν ὅποιων ἐστρατολογοῦντο). — Λευγαίαν, ἄδηλον πόθεν ὀνομάσθη. — ἔστιν οὓς = τινάς. — παράγω, ἐδῶ = ὀδηγῶ. — ἐπει, αἰτιολ. — ἐκδρομῆς... γενομένης, ἡ σειρά : γενομένης (χρον. μτχ.) ἐκδρομῆς ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ δλίγων τῶν τοξοτῶν

κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου.— ἐκδρομὴ ἐπιδρομή.— ἀναστέλλομαι ἀποκρύψομαι.— ἡ ύπωρεια οἱ πρόποδες τοῦ ὄρους.— τὸ ἄκρον ἡ κορυφή.— ἔγνω... δυνατὸν δὲ χρήσασθαι ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ.— τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμένους (δῆλ. τοὺς Ἀγριάνας, τοὺς τοξότας κτλ.).— ἀναπλήρωσις ἀνάπτυξις, ἐπέκτασις.— ἔκείνοις δὲ κατ' ἔκείνων δὲ (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους).— ἐπιτάσσω ἀντιτάσσω.— ἵππεας τριακοσίους, δῆλ. τὰς δύο Ἰλας τῶν ἑταίρων.

Κεφάλαιον 10.

1 - 2. προάγω ὁδηγῷ πρὸς τὰ ἐμπρός.— σχολαῖος βραδύς.— πρόσδοις πορεία.— ἀντεπάγω ὁδηγῷ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου.— ἔστι δὲ ὅπου εἰς μερικὰ δὲ μέρη.— καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς = καὶ χάρακι παρατεταμένω ὡχυρωμέναις αἱ ὁποῖαι ἥσσαν ὡχυρωμέναι δι᾽ ἐκτεταμένου χαρακώματος.— ἵνα δέπου.— εὔεφοδώτερος μᾶλλον εὐπρόσβλητος.— ταύτη = οὕτω.— τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος ὅτι εἴχε χάσει τὸ θάρρος του.— δμοῦ... ἦν ἐπλησίαζον.— παριπεύω τρέχω ἔφιππος.— ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ μετὰ. ~~τῆς~~ πρεπούσης διακρίσεως.— ἀνακαλῶ φωνάζω.— ἀξίωσις ἀξίωμα.

[Πῶς ἐνθαρρύνει ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν του δλίγας στιγμὰς πρὸ τῆς μάχης; Πῶς ἐκδηλοῦται καὶ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ ἀντιμονησία τοῦ στρατοῦ του;]

3. τὰ μὲν πρῶτα κατὰ πρῶτον μέν.— ἐν ἀπόπτῳ ἔχω βλέπω ἀπὸ μακράν.— ξύντονος ἐπίμονος, ἐδῶ = ταχύς.— κυμαίνω ἀποστρῶμαι ὡς κῦμα, ἔξέρχομαι τῆς γραμμῆς.— ἐντὸς βέλους ἐντὸς βολῆς βέλους (ἔως ἔκει δέπου φθάνει τὸ βέλος).— ὡς ἐκπλήξαι ἵνα τρομάξουν.— καὶ τοῦ... δλίγα... βλάπτεσθαι καὶ ἵνα πάθουν δλίγας βλάβας.

4 - 5. εἰκάζω ὑποθέτω, προβλέπω.— ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο μάλις ἤρχισεν ἡ συμπλοκή.— ταύτη ἐνταῦθα.— ἡ διέσχε δέπου διεχωρίσθη.— παραρραγεῖσα τοῦ παραρρήγυνυμαι διασπῶμαι, δύφισταμαι ὥστη.— ἐν χερσὶν τὴν μάχην ποιήσας ἐλθὼν εἰς συμπλοκήν.— ἀπτομαι τοῦ ἔργου μετέχω τῆς μάχης.— τὸ μέτωπον τῆς

φάλαγγος... ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος.—ταύτη εἰς αὐτὸν τὸ σημεῖον (ἀπόδοσις εἰς τὸ ἡ διέσχε).—οἱ Ἑλληνες δηλ. οἱ μισθοφόροι τοῦ Δαρείου.—ἡ ὅπου.

6 - 7. ἔργον μάχη.—καρτερός πεισματώδης.—τῶν μὲν (μισθοφόρων)... ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας κτλ., τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο, ώς καὶ τὰ ἐπόμενα, ἐκ τῆς παραλειπομένης μτχ. πειρωμένων (ἢ ὅποια νοεῖται ἐκ τοῦ ἔργον... ἦν).—ἀνασώζομαι ἀνακτῶ.—τοῖς ἡδη φεύγουσι σφῶν διὰ τοὺς φεύγοντας ἡδη ἐκ τῶν ἰδικῶν των.—φαινομένη εὑπραγία φανερὰ ἐπιτυχία.—λείπομαι ὑπολείπομαι.—διαβοῶμαι φημίζομαι.—καὶ τι φιλοτιμίας (γεν. διαιρ.) = καὶ κάποια φιλόδοξος ἄμιλλα.—οὐκ ἡμελημένος ἐπιφανῆς.

Κεφάλαιον 11.

1. αἰ... τάξεις, δρῶντες, ἀντὶ δρῶσαι (κατὰ τὸ νοούμενον).—τετραμμένους ὅτι εἶχον τραπῆ εἰς φυγήν.—κατὰ σφᾶς ἀπέναντι των.—καὶ (ἐπὶ) τὸ πονούμενον σφῶν καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς των, οἱ ὅποιοι ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν μισθοφόρων τοῦ Δαρείου).—ἐπικάμπτω ἐπὶ τινα στρέφομαι πρὸς κάποιον.—ἀπεώσαντο αὐτούς, δηλ. τοὺς μισθοφόρους.—παρερρωγός, τοῦ παραρρήγνυμα, βλ. ἀνωτέρω κεφ. 10, § 4.—κατὰ τὸ παρερρωγός, εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποῖον εἶχεν ὑποστῆ ῥῆγμα.—κόπτω κτυπῶ.

2 - 3. ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πινάρου).—ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς μάχης.—εὐρώστως πάσῃ δυνάμει.—ἀπορραγῆναι τοῦ ἀπορρήγνυματος ἀποσπῶμαι.—ἐκ πάντων γενική.—ἄμβατης ἀναβάτης.—πεφοβημένως ἐν πανικῷ.

4 - 5. ἐφοβήθη φοβηθὲν ἐτράπη εἰς φυγήν.—ταύτη εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν.—ἀπορρήγνυματι, βλ. ἀνωτέρω § 2.—ἔστε ἐφ' ὅσον.—δυσχωρία ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους.—ἐνέκυρσεν, τοῦ ποιητ. ῥ. ἔγκυρῶ = ἐντυγχάνω συναντῶ.—κάνδυς μανδύας (περσικός).—δὲ ἐπίσης δέ.

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος ἐκ τῆς πράξεως του ταύτης ; Ἐκθέσατε ἐν ἀναπτύξει, δπως φαντάζεσθε, ὅλας τὰς λεπτομερείας τῶν κινήσεών του ἀπό τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς φυγῆς μέχρι τῆς ἐπιβάσεώς του ἐπὶ τοῦ Ιππονοῦ.]

6 - 7. οὐ διὰ μακροῦ (ἐνν. χρόνου) = μετ' ὀλίγον.— ἀφείλετο αὐτὸν τό... ἀλῶναι ἀπήλλαξεν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῇ (ἀλῶναι ἀπαρέμφ. ἀρ. τοῦ ἀλίσκομαι).— φάος (ποιητ. ἀσυναίρ. τύπος) = φῶς.— συσκοτάζει ἀρχίζει νὰ σκοτεινάζῃ. — ἐς τὸ ἔμπαλιν πρὸς τὰ ἀπίσω. — ἀποτρέπομαι στρέφομαι.— καὶ γάρ καὶ διότι ἀκόμη καί.— βραδυτέρα ἐγεγόνει εἶχεν ἐπιβραδυνθῆ. — ἐς τὸ διώκειν, ἐνν. τὸν Δαρεῖον.

[Ποῖα αἴτια συνέτειναν, ὥστε ὁ Δαρεῖος νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν ; Παρακολουθήσατε τὴν δίωξιν τον ὃπο τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν ἀγωνίαν τον, τὴν διαφυγὴν τον ἐπίσης τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ τὸν συλλάβῃ, τὴν εὑρεσιν τῶν ἐγκαταλειφθέντων εἰδῶν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τον εἰς τὸ στρατόπεδον.]

8 - 10. ἔντιμος εὐγενής.— τὸ ἄλλο πλῆθος, αἰτ. τοῦ κατὰ τικατ' ἔννοιαν = ἐκ τοῦ ἄλλου πλήθους.— μάλιστα περίπου.— Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, βλ. προοίμιον § 1 - 3.— ξυνεπισπόμενος τοῦ ξυνεφέπομαί (τινι) παρακολουθῶ κάποιον.— ὡς ἐγένοντο ὅτε ἔφθασαν.— ἐν τῇ διώξει κατὰ τὴν καταδίωξιν.— ἔάλω, ἔάλωσαν τοῦ ἀλίσκομαι, ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι.— νήπιος μικρὸς (ἥτο ἔξαετής).— δομότιμοι εὐγενεῖς, μεγιστᾶνες.— ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ καὶ πρὸς τούτοις τὰ οἰκειακὰ σκεύη των.— Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας πλησίον τῶν ὁρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτην).— ἐς πολυτελῆ δίαιταν πρὸς μεγαλοπρεπῆ τρόπουν ζωῆς.— καὶ (= καίπερ) στρατευομένῳ ἀν καὶ εύρισκεται εἰς ἐκστρατείαν.— πεπόμφει = ἐπεπόμφει. — ἐπ' ἀρχοντος Ἀθηναῖοις Νικοκράτους, ἥτοι τὸ 333 π. Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα χρονολογοῦνται μὲ τὸ δινομα τοῦ πρώτου ἀρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὅποῖς διὰ τοῦτο λέγεται ἐπώνυμος). — μηνὸς Μαιμακτηριῶνος, ἥτοι τὸν πέμπτον ἀττικὸν μῆνα (15 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου).

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος, ὁ δποῖος ἔφυγεν ἀφήνων πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου του;]

Κεφάλαιον 12.

1 - 2. ὁ δέ... ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἐπεσκέφθη.—λόγω ἐπικοσμῶ ἐγκωμιάζω διὰ λόγου.—δοσοῖς ἐκείνους, τῶν δποίων.—συγγιγώσκω = σύνοιδα ἔχω ἄμεσον γνῶσιν.—ξυμφωνούμενον δμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον.—χρημάτων ἐπιδόσει διὰ χρηματικῆς ἀμοιβῆς.—Σολεύς, ὁ κάτοικος τῶν Σόλων οἱ Σόλοι ήσαν ἀρχαία πόλις τῆς Κιλικίας.—& ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ὅσα ἀκόμη δὲν εἶχον πληρωθῆ.—ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων χρημάτων ἐκ τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματ. προστίμου.—ἀνήκεν ἔχόρισε.

3 - 4. ὁ δὲ πρὸς τούτοις δὲ οὗτος.—ἐπανῆκεν, ἐνν. εἰς τὸ στρατόπεδον.—παρέρχομαι εἰσέρχομαι.—ἔξηρημένη ἦν αὐτῷ εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ὡς ἔξαίρετον δῶρον.—πυθέσθαι, τοῦ πυνθάνομαι ἐρωτώ (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ λέγουσι).—αἵτινες (= τίνες) γυναῖκες, ἐνν. εἰσίν.—ἄνθ' ὅτου ἔνεκα τίνος.—καί τινα ἔξαγγεῖλαι καὶ (λέγουσιν) ὅτι κάποιος ἀπεκρίθη.—κάνδυς μανδύας (βλ. κεφ. 11, § 5).—ώς ἐπὶ τεθνεῶτι νομίζουσαι ὅτι ἔχει φονευθῆ.—ἀνοιμώζω θρηνῶ μεγαλοφώνως.

5. ἐντέλλομαι παραγγέλω.—φράζω λέγω.—θεραπεία βασιλικὴ βασιλικὴ ὑπηρεσία, ἀκολουθία.—καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμὰς.—ξυγχωρῶ παραχωρῶ.—οὐδὲ γενέσθαι οἱ (= αὐτῷ) τὸν πόλεμον ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔγινεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπολέμησε.—κατ' ἔχθραν ἔνεκα (προσωπικῆς) ἔχθρας.—ἀρχὴ κυριαρχία.—διαπεπολέμηται ἐννόμως ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλεμος νομίμως.—Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόθουλος, βλ. Βιβλ. Α', προίμιον, §§ 1 - 3, σ. 79.

6 - 8. λόγος ἔχει λέγεται.—ἐλθεῖν εἶσω = εἰσελθεῖν (εἰς τὴν σκηνήν, ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου).—ξὺν Ἡφαιστίωνι, περὶ αὐτοῦ βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 12, § 1.—ἀμφιγνοῶ ἀμφιβάλλω.—ὅστις (= τις) αὐτοῖν (δυϊκ.) ἐκ τῶν δύο τούτων.—ἐστάλθαι, τοῦ στέλλομαι στολίζομαι.—μείζων ὑψηλότερος.—καταιδοῦμαι τινι κατεν-

τροπιάζομαι διὰ κάτι.— διαμαρτία λάθος.— καὶ γὰρ καὶ διότι ἐπίσης καί.— καὶ ἔκεινον εἶναι Ἀλέξανδρον, ποῖον τὸ νόγημα τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πεφιλημένον του Ἡφαιστίωνα;— πάντη κατὰ πάντα, ὀλωσιόλου.— ἀναγράφω ἐκθέτω, ἀναφέρω.— κατοίκτισις οἰκτος.— πιθανὸς πιστευτός.— πιθανὸς δοκεῖ (προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσ.). = φαίνεται πιστευτόν.— ὡς ἀν πράξας καὶ εἰπὼν ὅτι ἡδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ.— καὶ ἐπὶ τῷδε καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη· (διατί ἐπανεῖ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διὰ τοῦτο;)

[Πῶς χρωκηρίζεται ἡ διαγωγὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναρτι τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου; Τί θὰ ἔκαμψεν ὁ Δαρεῖος, εὰν ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου;]

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐν Μαράθῳ, μεγάλῃ καὶ πλουσίᾳ πόλις τῆς Φοινίκης (βλ. χειρ. χάρτη).— ἀπὸ γλώσσης προφορικῶς.— πρὸς Ἀρταξέρξην, τὸν ἐπονομαζόμενον Ὦχον, βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 362-339 π. Χ., τὸν ὅποιον δολοφονηθέντα ὑπό τινος Αἰγυπτίου αὐλικοῦ Βαγώου διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱός του Ἀρσης· καὶ τοῦτο ὅμως ὑπὸ τοῦ Βαγώου δολοφονηθέντα διεδέχθη ὁ Δαρεῖος (ὁ ἐπονομαζόμενος Κομμυδιανός).— **Φίλιππος ἀδικίας...** ἥρξε, διότι τὸ 336 π. Χ. ἀπέστειλε τὸν Ἀτταλὸν καὶ τὸν Παρμενίωνα εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τοὺς Πέρσας.— **οὐδὲν ἄχαρι** κανὲν δυσάρεστον.— ἔξ οὖ δὲ (ἐνν. χρόνου) ἀφ' ὅτου δέ.— **βεβαίωσις** διαπίστωσις.— ἀμύνω ἀποκρούω (τὴν ἐπίθεσιν).— **ἀνασφύζω** διασφύζω.— **θεῶν τῷ = θεῶν τινι** εἰς κάποιον ἐκ τῶν θεῶν.— **ὑπὲρ τούτων** περὶ τούτων.— **τὰ πιστὰ αἱ ἐπίσημοι** (ἔνορκοι) διαβεβαιώσεις.— **ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου** ἔξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

4 - 6. ἀντιγράφω ἀπαντῶ ἐγγράφως (δι' ἐπιστολῆς).— **οὐδὲν προηδικημένοι** χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχουν ἀδικηθῆ. — **ὑπαρξάντων**, ἐνν. τῆς ἔχθρας· **ὑπάρχω** κάμνω ἀρχήν.— **Περινθίοις**, οὗτοι ἥσαν κάποιοι τῆς Περινθου, πόλεως τῆς Θράκης εἰς Προποντίδα· τὴν πόλιν ταύτην πολιορκηθεῖσαν τὸ 341 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐβοήθησαν οἱ Πέρσαι.— **Ὦχος**, ὁ Ἀρταξέρξης βλ. § 2.— **ὅμεῖς συνετά-**

ξατε σεῖς ὡργανώσατε· τὴν δολοφονίαν τοῦ Φιλίππου (γενομένην τὸ 336 π. Χ. ἐν Αἰγαῖς ὑπὸ τινος τῶν σωματοφυλάκων του δνόματι Παυσανίου) δὲ Ἀλέξανδρος θεωρεῖ ὡς ὀργανωθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν).—**κομπάζω** διακηρύττω καυχώμενος.—**Βαγώας** δὲ Αἰγύπτιος αὐλικός, δὲ δποῖος ἐδολοφόνησε τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Ὦχον, ἔπειτα δὲ τὸν Ἀρσην καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν φίλον του Δαρεῖον (βλ. § 2).—**οὐκ ἐπιτήδεια ἐχθρικά.**

7 - 9. τῶν θεῶν μοι δόντων κατὰ θείαν παραχώρησιν.—**ἥκε,** προστ. τοῦ ἥκω.—**ἄχαρι**, βλ. § 2.—**τὰ πιστά**, βλ. § 3.—**ἔξ ἴσου** ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.—**ἐπιστέλλω** στέλλω ἐπιστολήν, γράφω. —**εἰς του (= τινος)** δέῃ ἐὰν χρειάζεσαι τίποτε.—**οὖ ὄπου.**

Κεφάλαιον 25.

1. ξυνέχομαι ἔν τινι ἀπασχολοῦμαι εἰς κάτι.—**ἀπαγγέλλω** ἀνακοινώνω.—**τάλαντον**, ὅχι νόμισμα, ἀλλὰ ποσὸν χρημάτων ἴσον πρὸς 6000 ἀττικὰς δραχμάς.—**ἄγομαι γυναικα νυμφεύομαι.**

2. ξύλλογος συνέλευσις.—**ὅτι αὐτὸς ἄνκτλ., ἡ σειρά :** **ὅτι αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ὃν ἡγάπησεν ἀν μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν καταλύσας τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις.**—**ἐπὶ τούτοις μὲ τοὺς** ὅρους τούτους.—**ἄγαπῶ** μένω εὐχαριστημένος.—**καταλύω** τελειώνω.—**τὸ πρόσω περαιτέρω**, εἰς τὸ ἔξῆς.

3. εύρέσθαι λαβεῖν.—**τι.... φιλάνθρωπον** κάποιαν ἀπόδειξιν τῆς φιλανθρωπίας του (τῆς καλωσύνης του).—**ξύμβασις** συμφωνία.—**ἀπογιγνώσκω** τι ἀπελπιζόμενος ἀφήνω κάτι, ἐγκαταλείπω.

[Πᾶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται δὲ Δαρεῖος, δὲ Παρμενίων καὶ δὲ Ἀλέξανδρος;]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφάλαιον 1.

1 - 2. στέλλομαι ἐπί τινα πορεύομαι ἐναντίον κάποιου. — Ἰναπερ ἔκει ἀκριβῶς ὅπου. — τὸ πρῶτον ὡρμήθη (ἐνν. στέλλεσθαι) ἀρχικῶς διενοήθη νὰ πορευθῇ. — **Γάζα,** πόλις τῆς Παλαιστίνης ὁχυρά, τὴν ὅποιαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κυριεύσει διὰ πολιορκίας. — **Ἔς Πηλούσιον,** αὕτη ἡτο ὁχυρὰ πόλις εἰς τὸ Β. Α. ἀκρον τοῦ Νείλου· λόγῳ τῆς θέσεώς της ἡ πόλις ἐθεωρεῖτο ἡ κλείς τῆς Αἴγυπτου. — **ὅ ναυτικὸς στόλος** (έλληνικὸς καὶ συμμαχικὸς) ὑπὸ τὴν διοικησιν τοῦ Ἡφαιστίωνος ὄρμητες ἐκ Φοινίκης ἔπλεε κατευθυνόμενος ὀλόκληρος πρὸς τὴν Αἴγυπτον. — **ὅρμέω - ω ἀγκυροβολῶ.** — **πεπυσμένος,** τοῦ **πυνθάνοματ** (μὲν κτηριμ. μτχ. ἥ μὲ εἰδ. πρότ.) πληροφοροῦμαι. — **ἔχόμενα** ἐκ τοῦ **πεπυσμένος.** — **δυνάμεως** στρατοῦ.

3 - 4. φυλακὴ φρουρά. — ἀναπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν πλέω ἀντιθέτως πρὸς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου). — **ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν** μέχρι τῆς Μέμφιδος· ἡ πόλις αὕτη ἡτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἴγυπτου πλησίον τῆς Δ. ὅχθης τοῦ Νείλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαραὼ Μηνός. — **Ἡλιούπολις** ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἴγυπτου μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀραβικῶν ὁρέων· ἡτο πόλις ἱερατικὴ ἔχουσα περίφημον ναὸν τοῦ Θεοῦ 'Ρᾶ ('Ηλίου). — **ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων** δι' ἔκουσίας παραδόσεως τῶν κατοίκων. — **τῷ "Απιδι,** ὁ "Απις ἡτο ἱερὸς ταῦρος λατρευόμενος ὡς θεὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἴδιαιτέρως εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ ('Απίειον) εἰκονίζετο φέρων μεταξὺ τῶν κεράτων του ἡλιακὸν δίσκον. — **οἱ ἀμφὶ ταῦτα οἱ ἀσχολούμενοι εἰς αὐτὰ** (δηλ. εἰς τὰ διάφορα εἴδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος). — **δοκιμώτατοι** ίκανώτατοι. — **καταπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν πλέω κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ῥεύματος τοῦ ποταμοῦ** (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς).

5. ἐς Κάνωβον, οὗτος ἡτο ἀρχαία πόλις τῆς Αἴγυπτου ἐπὶ τοῦ δυτικωτάτου στομίου τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ὅποιαν ὑπῆρχε περίφημον Ἀσκληπιεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **Μαρία λίμνη** ἥ **Μαρεώτις** εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον παρὰ τὴν Ἀλε-

ξάνδρειαν.— τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως· (τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης).— ἵνα δύο.— δείμασθαι, τοῦ (σπανίου κατ' ἐνεστ.) δέμα ωκείω (οίκο - δόμος).— δύσα πόσα.— ὕντινων τίνων.— "Ισις, μεγάλη θεὰ Αἰγυπτία ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Δήμητρα τῶν Ἐλλήνων.— καὶ τὸ τεῖχος ἢ περιβεβλῆσθαι (ἐνν. ἔδει) καὶ ποῦ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος.

[Διατί δὲ Ἀλέξανδρος ἔξελεξε τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα κτίσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. μηνὸς Ἐκατομβαιῶνος· δὲ Ἐκατομβαιῶν εἶναι δὲ πρῶτος μὴν τοῦ ἀττικοῦ ἔτους (16 Ἰουλίου - 13 Αὐγούστου)· κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο ἑορταὶ καὶ ἐθυσιάζοντο ἐκατόμβαι, ἐξ οὗ καὶ τὸ δονομᾶ του·— ἐπ' ἀρχοντος Ἀριστοφάνους, ἣτοι ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1).— καὶ καταλαμβάνει... τὸν πόρον καὶ εὑρίσκει τὸν ποταμὸν ἐζευγμένον μὲν δύο γεφύρας ἐκ πλοίων.— καὶ γάρ καὶ πράγματι.— φυλακὴ φρουρά.— ἐπετέτραπτο εἰχεν ἀνατεθῆ.— τέως ἦως τότε.— δειμαίνω φοβοῦμαι.— ἵνα ἀνεπαύετο ἐκεῖ δύο (ἢ γέφυρα) ἐτελείωνε.— προσάγω πλησιάζω.

3 - 5. ἔνθεν = ἐντεῦθεν τῆς Μεσοποταμίας, μεταξὺ Εύφρατου καὶ Τίγρητος· ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὁρέων (βλ. γεωγρ. χάρτην).— Βαθυλών, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαθυλωνίας.— τὴν ἐτέραν (δόδον) ιόντι... τῷ στρατῷ εἰς τὸν στρατόν, ἐὰν ἐπορεύετο τὴν ἀλλήν ὁδόν· ἐννοεῖ τὴν μεγάλην βορείαν ὁδόν, ἡ δόποια ἔχει τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτην).— εὐπορώτερα εὐκολώτερα.— τὰ ξύμπαντα ὅλα τὰ ἀναγκαῖοῦντα διὰ τὴν συντήρησίν του.— χιλὸς χόρτον.— ἀλόντες συλληφθέντες αἰχμάλωτοι (τοῦ ἀλίσκομαι· ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι).— ἀποσκεδάννυμαι διασκορπίζομαι.— ἐπὶ τοῦ Τίγρητος, οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Ταύρου, μετὰ ᾧ δὲ 1870 χιλ. συνενοῦται μετὰ τοῦ Εύφρατου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.— ἔγνωκώς ἀποφασισμένος.— εἱργω ἐμποδίζω.— ἀπολελοίπει = ἀπελελοίπει.— δι' δέκτητα τοῦ ᾧ δέκα τοῦ ὁρμητικοῦ ῥεύματος.— οὐδενὸς δὲ εἱργοντος ἀλλ' ἄνευ ἐμποδίων.

6 - 7. τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο συνέβη σχεδὸν ὀλικὴ ἔκλεψις τῆς σελήνης (κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτ. 331 π. Χ.).— ὅτων (= ὕντινων) τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει ἐκ τῶν ὄποιων, καθὼς λέγεται, προέρχεται τὸ φαινόμενον τοῦτο· (ὅρθως οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ὁ Ἀρριανὸς παρουσιάζει τὸ πρᾶγμα ὡς κάτι λεγόμενον καὶ ὅχι ὡς ὄλως βέβαιον.)—**Ἀρίστανδρος**, μάντις ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθῶν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν του.— **πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου** πρὸς δῆφελος τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου.— ἐκ τῶν ιερῶν (οὐδ.) ἐκ τῶν θυσιῶν.— **ἄρας** (τοῦ ῥ. αἴρω), ἐνν. τὸν στρατὸν ἐκκινήσας.— **τὰ Γορδυηνῶν ὅρη**, τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδούχεια ὅρη, παρὰ τὴν Ἀρμενίαν (βλ. γεωγρ. χάρτην).— **εἰκάζω** ὑπολογίζω.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. ὁμοῦ ἐγίγνετο ἐπλησίαζον.— τὸ στρατόπεδον ὁ στρατός.— **Ἄφθη**, παθ. ἀδρ. τοῦ δρῶματος.— οἱ μηλοφόροι, σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, οἱ ὄποιοι εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῶν δοράτων ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς (σαυρωτῆρος) εἶχον χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομβία).— **Ινδοί**, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας, πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.— **Ἀλβανοί**, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου.— **Κᾶρες**, οἱ κάτοικοι τῆς Καρίας, ἡ ὄποια ἐκτείνεται κατὰ τὴν ΝΔ ἄκραν τῆς Μ. Ἀσίας.— οἱ ἀνάσπαστοι, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ὑποτεταγμένοι λαοί, οἱ ὄποιοι μετεφέροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐκ τῆς πατρίδος των εἰς ἄλλας χώρας.— **Μάρδοι**, λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν· οὗτοι ἐφημίζοντο ὡς δεινοὶ τοξόται.— **κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον** ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.— **ῆγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξ.** μᾶλλον ὁ Ἀλέξανδρος διέτοξε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πτέρυγα νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώμαλον ἔδαφος, ὅπου δὲν θὰ ἥδύνατο ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου νὰ χρησιμοποιήσῃ δρεπανηφόρα ἄρματα).— **ἀντιπαρῆγον** ἐπεχείρουν ἀντίθετον κίνησιν (δηλ. πρὸς τ' ἀριστερά).— **ὑπερφαλαγγοῦντες**, ἐνν. τὸν ἐχθρόν.— **ἐπὶ τῷ σφῶν εὖωνύμῳ** ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν πτέρυγι.— **Σκύθαι**, ἀρχαῖος βαρβαρικὸς λαὸς οἰκῶν τὴν Σκυθίαν, χώραν ταυτιζομένην σχεδὸν πρὸς τὴν σημερινὴν Ρωσίαν, καὶ ἀνήκων εἰς τὴν Ἰρανικὴν

ψυλήν· οὕτοι ἔζων κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδικὸν βίον.—παριππεύω ἐφορμῶ μετὰ καλπασμοῦ.—ἀπτομαι πλησιάζω.—ἄγομαι ἐπὶ δόρυ κινοῦμαι πρὸς τὰ δεξιὰ (ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ ἀσπίδα κινοῦμαι πρὸς τὰ ἀριστερά).—ἔξαλλάσσω ἀντιπαρέρχομαι, προσπερνῶ.—πρὸς τῶν Περσῶν ὑπὸ τῶν Περσῶν.—ώδοποιημένος ἔξωμαλισμένος· (διότι οἱ Πέρσαι πρὸ τῆς μάχης εἶχον ἔξομαλίσει τὸν χῶρον, ἵνα καταστῇ κατάλληλος διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἴππικου).—ἀχρεῖος ἀχρηστος.—περιππεύω τρέχων μετὰ καλπασμοῦ προσβάλλω.—ἢ Ἀλέξανδρος ἦγεν ὅπου διφκει ὁ Ἀλέξανδρος.—τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἔξαγειν τὸ κέρας ἵνα μὴ δύνανται πλέον αὐτοῖς (οἱ ἐν τῷ δεξιῷ) νὰ ἔξαγουν τὸ κέρας περαιτέρω· δῆλος. διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

3 - 4. ἐμβάλλειν κελεύει κτλ., ἡ σειρά : κελεύει τοὺς μισθοφόρους ἴππεας, ὃν Μενίδας ἤγειτο, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς (δῆλος προτεταγμένους τοῦ εὐώνυμου).—ἐμβάλλω ἐφορμῶ.—Βάκτριοι, κάτοικοι τῆς Βακτριανῆς ἢ Βακτρίας ἐν τῇ Κεντρικῇ Ασίᾳ, Δ. τοῦ Καυκάσου (βλ. γεωγρ. χάρτην).—Παιόνες, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, (χώρας τῆς Β. Μακεδονίας μεταξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος).—ἔγκλινω ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ. —ἀναστρέψω ἐπαναφέρω.—τὴν ἴππομαχίαν ἔυστηναι ἐποίησαν ἐνήργησαν νὰ συγκροτηθῇ ἡ ἴππομαχία (τοὺς ἡνάγκασαν νὰ συνάψουν ἴππομαχίαν).—βιάζομαι πιέζομαι.—καὶ διότι καὶ διότι.—ἀκριβέστερον ἀσφαλέστερον.—ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἥσαν ἥσαν ἔξωπλισμένοι πρὸς ἄμυναν (δῆλος. ἔφερον θώρακα). τὸ πεφραγμένοι τοῦ ῥ. φράσσομαι.—καὶ ὡς καὶ οὕτως, παρ' ὅλα ταῦτα (δῆλος. ἂν καὶ ἐπιπτον περισσότεροι).—βίᾳ ὅρμητικῶς.

5 - 6. ἐφῆκαν, τοῦ ἐφίημι ἔξαπολύω.—ταύτη ὡς πρὸς τοῦτο.—ψεύδομαι ἀπατῶμαι.—τὰ μέν... τὰ δὲ ἄλλα μὲν... ἄλλα δὲ (ἐνν. ἀρματα).—προσφέρομαι ἐπέρχομαι.—κατηκόντισαν, δῆλος τοὺς ἵππους τῶν δρεπανῶν.—Ἄγριανες, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—τῶν ῥυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινοὺς τῶν ἴππων.—κατασπῶ σύρω πρὸς τὰ κάτω.—ἔστι δὲ ἡ τινὲς δέ. —διεκπίπτω διέρχομαι.—διέσχον, ἐνν. οἱ Μακεδόνες· διέχω διαχωρίζομαι.—ἵνα ὅπου.—ταύτη ἔνεκα τούτου.—αὐτά τε σῶα δηλ. τὰ ἄρματα.—οἵς ἐπηλάθη (τοῦ ἐπελαύνομαι) ἀβλαβῶς καὶ χωρὶς νὰ

βλάψουν τούτους, κατὰ τῶν ὁποίων ταῦτα ἐπῆλθον.—**τούτων**, δηλ. τῶν ἀρμάτων.—**κρατῶ τινος** γίνομαι κύριός τινος, κυριεύω κάτι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐμβάλλω ἐφορμῶ.—**τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν**, βλ. κεφ. 13, § 2.—**τέως ἐπὶ τινα χρόνον.**—**ἐπὶ κέρως εἰς μακρὰν σειρὰν** (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4).—**τῶν δ' ἐκβοηθησάντων κτλ., ἡ σειρά:** τῶν δὲ ἵππέων (τοῦ Δαρείου) τῶν ἐκβοηθησάντων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιόν (τοῦ Ἀλεξ.) παραρρήσαντων τι τῆς πρώτης φάλλαγγος τῶν βαρβάρων ὅτι δὲ οἱ ἵππεῖς τοῦ Δαρείου οἱ σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούντων νὰ περικυκλώσουν τὸ δεξιόν κέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐσχημάτισαν χάσμα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν βαρβάρων (διότι οἱ ἀποσταλέντες πρὸς βοήθειαν ἵππεῖς τοῦ Δαρείου ἀφησαν κενὴν τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆς περσικῆς παρατάξεως).—**ἐπιστρέψας** κατὰ τὸ διέχον στραφεὶς πρὸς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.—**ώσπερ ἐμβολὸν ποιήσας** σχηματίσας σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν (πρὸς βιβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 15, § 7).—**ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο** ἔγινεν ἡ συμπλοκή, ἤρχισεν ἡ ἐκ τοῦ συστάδην μάχη.—**εὐρώστως** γενναῖως. —**ἔγκειμαι** ἐπιτίθεμαι.—**ώθισμοῖς χρώμενοι = ὠθοῦντες** (πρὸς διάσπασιν τῶν ἔχθρικῶν τάξεων).—**ταῖς σαρίσσαις πεφρικιαῖ** ἔχουσα τὰς λόγχας ἀνωρθωμένας (καὶ προκαλοῦσα φρίκην).—**φοβερὸς πλήρης φόβου.**—**ἐπιστρέψας στραφείς.**—**ἐφοβήθησαν** περίφοβοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν.—**καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας** καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι περιππεύουν τὸ (δεξιόν) κέρας (τοῦ Ἀλεξ.).

('Η φυγὴ τοῦ Δαρείου ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἐν Ἰσσῷ πρὸς βιβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4 : « Δαρεῖος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε ». Ἐπομένως ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δαρείου κρίσις ἐνισχύεται. Δηλαδή ;

4 - 6. ταύτη ἐδῶ (δηλ. ποῦ);—**οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν,** ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς ὅλης μακεδονικῆς φάλλαγγος.—**ἐφίστημι σταματῶ.**—**αὐτοῦ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν,** ὅπου εὑρίσκοντο.—**πονοῦμαι στενοχωροῦμαι.**—**ταύτη ἐνταῦθα.**—**παραρρήγνυμαι** ὑφίσταμαι.—**κατὰ τὸ διέχον εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.**—**ρῆγμα.**—**κατὰ τὸ διέχον εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.**

διεκπαίω ἐπιπίπτω.— ώς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα ἐναντίον τῶν μεταγγιγιῶν.— τὸ ἔργον ἡ μάχη.— καρτερὸς πεισματώδης.— πρόσκειμαι ἐπιτίθεμαι.— διακόπτω διασπῶ.— οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ τεταγμένοι ὅπισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς.— δξέως... μεταβαλόντες... τὴν τάξιν ταχέως στραφέντες πρὸς τὰ ὅπισω.— ἥπερ = ὡσπερ.— ξυνέχομαι ἀμφὶ τινι ἀσχολοῦμαι εἰς κάτι.— κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἀμφιβόλων γενομένων ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς δυσχερῆ θέσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (ἀφ' ἑνὸς ἔνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔνεκα τῆς πιέσεως τοῦ ἀριστεροῦ των ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τῶν Περσῶν).— τὰ πρώτα κατ' ὀρχάς.— ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται εὐρίσκεται εἰς δύσκολον θέσιν, πιέζεται.— τὸ κατὰ σφρᾶς τὸ πλησίον των κέρας.— τοῦ διώκειν ἔτι ἀπετράπετο ἔπαινε τὴν περατιέρων καταδίωξιν.— τοῖς τε Παρθυναίοις κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς φεύγουσιν... ἵππεῦσι. — ἔστιν οἵς = τισί.— τοῦ παντὸς ἔργου ἐξ ὅλης τῆς μάχης.— ἐς βάθος (ἐνν. τεταγμένοι) εἰς βαθεῖαν παράταξιν (ώστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μεγαλύτερον βάθος ἢ πλάτος).— οἷα (= ἄτε), μὲ αἰτιολ. μτχ. δηλοῦ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματική: οἷα... τεταγμένοι ἐπειδὴ ἦσαν τεταγμένοι.— ἵληδὸν κατὰ ἴλας.— ἀναστρέφω (ἀμτβ.) στρέφομαι.— ἔξελιγμὸς περιστροφή, περιστροφικὴ κίνησις.— ἥπερ ἵππομαχίας δίκη (ἐνν. ἔστι) δικασία συνήθεια τῆς ἵππομαχίας: δικασία συμβαίνει εἰς τὴν ἵππομαχίαν.— **διεκπαίω** ἐπιπίπτων διαπερῶ.— τὸ καθ' αὐτὸν πᾶν ὅ,τι εὑρίσκετο ἐνώπιόν του.— ἐπείγομαι σπεύδω.— οἷα (ἄτε) δή... ἀγωνιζομένους ἐπειδὴ φυσικὰ ἥγωνίζοντο.

3 - 4. ὅσοι διεξέπεσον ὅσοι διεσώθησαν διελθόντες (διὰ τῶν τάξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου).— προσμείγνυμι συμπλέκομαι.— ἔστε ἐν ὅσῳ.— φάος (ποιητ. ἀσυναίρ.) φῶς, ἡμέρα.— τὸ καθ' αὐτοὺς τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.— **Λύκος**, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, τὸν ὅποιον ὁ Ξενοφῶν ὀνομάζει Ζαπάταν.

5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.— καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὰ λοιπὰ (βασιλικὰ) σκεύη.—τοὺς πάντας... σταδίους ἔξακοσίους εἰς διάστημα ἐν συνόλῳ ἔξακοσίων σταδίων (τὸ στάδιον, πλὴν. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι = μονὰς μήκους ἵσου πρὸς 184,87 γαλλ. μέτρα· τὸ στάδιον ὑποδιῃρεῖτο εἰς 6 πλέθρα, ἔκαστον δὲ πλέθρον εἶχεν 100 πόδας).—μάλιστα περίπου.—ἔλινύω ἀναπαύματι. —αὕθις... αὕθις τονίζεται ἡ ἐπανάληψις τῶν γενομένων ἐν Ἰσσῷ (πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 6).

6. μάλιστα περίπου (τὸ μάλιστα ἐπὶ ἀριθμῶν ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ προσέγγισιν· βλ. καὶ § 5).—ἔς ἐκατόν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων Μακεδόνων φαίνεται μικρός· ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ζήσας κατὰ τὸ β' ἥμισυ τοῦ α' π. Χ. αἰῶνος) ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τούτων εἰς 500.—τῆς ἐταιρικῆς ἵππου τοῦ ἵππικου τῶν ἑταίρων (βλ. εἰσαγ.).—τριάκοντα μυριάδες, καὶ ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς δὲν φαίνεται ἀκριβῆς· ὁ Διόδωρος γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων Περσῶν ἀνήρχετο εἰς 90.000.

7. ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἀριστοφάνους, δῆλ. ἐν ἔτει 331 π. Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1).—Πυανεψιών, εἶναι ὁ τέταρτος ἀττικὸς μῆν (15 Ὁκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου).—ξυνέβη ἡ μαντεία ἔξεπληρώθη ἡ προφητεία.—ἐν δτῷ (= ἐν δῷ) = καθ' ὅν (μῆνα συνέβη ἡ ἔκλειψις τῆς σελήνης, πρβλ. κεφ. 7, § 6).

Κεφάλαιον 16.

1 - 2. ἐπὶ Μηδίας πρὸς τὴν χώραν τῆς Μηδίας (ἢ ὅποια κεῖται εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης).—Βάκτριοι, βλ. κεφ. 13, § 3.—συγγενεῖς βασιλέως οὗτως ἐκαλοῦντο εἰς τὴν περσικὴν αὐλὴν οἱ ἐπιφανεῖς Πέρσαι (οἱ συγγιγνόμενοι τῷ βασιλεῖ).—μηλοφόροι, βλ. κεφ. 13, § 1.—προσγίγνομαι τινι συνενώνομαι μὲ κάποιον.—ταύτη ἔνεκα τούτου.—έδόκει, ἐνν. ὁ Δαρεῖος.—Σοῦσα, ἡ περιώνυμος πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς χώρας, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας.—Βαβυλών, ἡ δόνομαστὴ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πεδινῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς Ασσυρίας (βλ. γεωγρ. χάρτην).—οὐ χαλεπὴ εὔκολοδιάβατος.—ἢ δ' ἐπὶ Μηδίας, ἐνν. δόδος.—οὐκ εὕπορος δυσκολοδιάβατος.

3 - 5. ψεύδομαι ἀπατῶμαι.—ξύν ιερεῦσι, οἱ Βαβυλώνιοι ιε-

ρεῖς, οἱ λεγόμενοι Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, ἥσαν σοφοί, ἴδιως ἀστρολόγοι.—ἡ ἄκρα ἡ ἀκρόπολις.—καθαιρῶ κατακρημνίζω, καταστρέψω.—τοῦ Βῆλου τὸ ιερόν, τὸν ναὸν τοῦτον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἱερά τῶν Βαβυλωνίων, ὁ Ξέρξης εἰχε καταστρέψει μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφήν του· εἰχεν ὕψος 192 μ. μὲν ἐπτὰ καθέτους σειράς πύργων καὶ ἐθεωρεῖτο ἐν ἐκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν Βῆλον, τὸν ὕψιστον θεὸν "Ηλιον, κύριον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς γῆς.—**Χαλδαίοις**, οὕτω λέγονται εἰδικῶς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ιερατικὴν τάξιν, οἱ Μάγοι, περὶ δὲ ἀνωτέρω (ἐνῷ ἀρχικῶς **Χαλδαῖοι** ἐλέγοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλωνίας προεργόμενοι πιθανῶς ἐκ Κουρδιστᾶν καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Η' π. Χ. αἰώνα).

6 - 8. στέλλομαι (= στέλλω ἐμαυτὸν) πορεύομαι.—παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεὺς κομιστῆς ἐπιστολῆς τοῦ Φιλοξένου.—ἀργυρίου τάλαντα ἑς πεντακισμύρια, 50.000 τάλαντα ἀργύρου, ἦτοι τριακόσια ἑκατομμύρια ἀρχαίων ἀττικῶν δραχμῶν.—**ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἤλθεν** ὅσα ὁ Ξέρξης ἔφερεν ἐπανελθών ἐξ Ἑλλάδος (τὸ 478 π. Χ.).—**εἰκόνες** ἀνδριάντες.—**Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων**, οἱ τυραννοκότόνοι (οἱ φονεύσαντες τὸν Ἰππαρχον τὸ 514 π. Χ.). Οὗτοι ἀργότερον ἐθεωρήθησαν ὡς συντελεσταὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Πεισιστρατιδῶν καὶ ἐτιμήθησαν ποικιλοτρόπιας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης.—**ὁ Κεραμεικὸς** ἔξετείνετο ἀπὸ τῶν προπόδων τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, ΝΑ τοῦ Κοιλωνοῦ, διεχωρίζετο δὲ ὑπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς τὸν ἔξω (τῶν τειχῶν) Κεραμεικόν, ὃπου τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, καὶ εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικόν· ἐδῶ πρόκειται περὶ τοῦ ἔσω Κεραμεικοῦ, δὲ ὅποῖς περιείχετο μεταξὺ Ἀκροπόλεως, Πυνκόδις καὶ Ἀρέου Πάγου καὶ ἦτο λαμπρῶς κεκοσμημένος διὰ στοῶν, ναῶν καὶ ἀνδριάντων.—**ἡ ἀνιμεν ἐς πόλιν ἐκεῖ** ὃπου ἀναβαίνομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (: ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου** σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Μητρώου· ἦτο δὲ τὸ Μητρώον ναὸς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐντὸς αὐτοῦ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας (ψηφίσματα, συνθῆκαι κτλ.).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Κεφάλαιον 18.

1. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ (ἐνν. χρόνῳ) καὶ συγχρόνως.—**‘Υδάσπης,** μέγας ἐν τῇ Ἰνδικῇ παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, σήμερον ὄνομα-ζόμενος Τζιλάμ.—οὐ μείονα τὸν φόνον... τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν δὲν ἐφόνευσαν διλγωτέρους Ἰνδούς· ἐκαλοῦντο Ἰνδοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ασίας πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτην).—ἀκμῆς (γεν. ἀκμῆτος) ἀκούραστος, ἀκμαῖος.—**κεκμηκώς** (τοῦ κάμνω) κουρασμένος: ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων κλπ. = ἐπιπεσόντες πρὸς κα-ταδίωξιν (τῶν Ἰνδῶν), αὐτοὶ οἱ ὅποι ήσαν ἀκμαῖοι, εἰς ἀντικατά-στασιν τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καταπεπονημένων ἐκ τῆς μάχης.

2 - 3. διλίγον ἀποδέοντες σχεδόν.—ο νομάρχης ὁ διοικητής.—τῶν ταύτη Ἰνδῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτη Ἰνδῶν.—ἰππάρχαι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἵππου.—ἰπποτοξόται ἔφιπποι τοξόται. — ἀπτομαι τοῦ ἔργου λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην.—**τῆς δὲ ἐταιρικῆς ἵππου,** βλ. εἰσαγ. σελ. 15.

4 - 8. μὴ ὅτι ὅχι μόνον.—λυπρὸς (ἐκ τοῦ λύπη) ἐλεεινός, ἀθλιος.—**ἥπερ ὅπως.**—**ἔξαρχων τοῖς ἀμφ’ αὐτὸν τῆς φυγῆς φεύ-**γων πρῶτος ἐξ ὅλων τῶν ἴδιων του (πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4: «Δαρεῖος... ἔχν τοῖς πρώτοις ἔφευγε»).**Ἐπίσης Βιβλ. Γ', κεφ. 14,** § 3: «πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν».—**ἔστε** ἐν ὕσφι.—**ὑπέμενέ τι** τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός παρέμενε σταθερὸν ἔστω καὶ ἐν μέρος τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν μάχην.—**ἐν τῇ μάχῃ ἀνε-**στρέφετο ἔξηκολούθει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν μάχην.—**ἀπὸ γὰρ** τοῦ ἀλλού σώματος ἥρκει αὐτῷ τὰ βέλη διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπέκρουε τὰ βέλη διότι γάρ τοῦ περήσπιζεν ἀπὸ τὰ βέλη τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ σώματός του, τὸ ὅποιον καὶ ἐκάλυπτεν, ἐνῷ δὲξιός ὅμορς του ἦτο γυμνὸς καὶ ἀκάλυ-πτος).—**περιττὸς** ὡν κατά τε τὴν ἴσχυν καὶ κατὰ τὴν ἀρμονίαν δὲ ποιος ἦτο ὑπερβαλλόντως ἴσχυρὸς καὶ καλῶς συναρμολογημένος.—**καταμαθεῖν** θεωμένοις ἦτο δυνατόν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ὅσοι

παρετήρουν αὐτὸν (τὸν θώρακα).— ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα στρέψας δπίσω τὸν ἐλέφαντα.— προσιππεύσας... τῷ ἐλέφαντι ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν ἐλέφαντα.— ἐπιστῆσαι ἡξίου τὸ θηρίον ἐζητησεν (ἀπὸ τὸν Πῶρον) νὰ σταματήσῃ τὸ θηρίον (ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἐπέβαυε).— οὐ γάρ εἶναι (= ἔξειναι) οἱ ἔτι φεύγειν διότι ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ περιπτέρω τὴν φυγήν.— καὶ ὀκούσαι, ἐκ τοῦ ἡξίου.— ἀνάγομαι ἑτοιμάζομαι.— κατέκανε, ἀρ. β' τοῦ κατακαίνω (= κατακτείνω) φονεύω· καὶ ἂν κατέκανε τυχὸν καὶ ἵσως θὰ τὸν ἐφόνευεν.— ὑποφθάνω προφθάνω.— ἀπελαύνω ἀπομακρύνω.— πρόσω μακράν.— ἐπὶ τῷδε ἔνεκα τούτου.— χαλεπός γίγνομαι τινι ὅργιζομαι ἐναντίον κάποιου.— ἐν μέρει ἰδιαιτέρως.— καὶ (ώς) ἐκ τοῦ δίφους ἄμα ἐκρατεῖτο καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως κατέκετο ὑπὸ τῆς διψῆς.— ἐφίστημι τινα σταματῶ κάποιον.— ἀναψύχω δροσίζομαι, ἀναζωγονοῦμαι.

Κεφάλαιον 19.

1-3. ἀγομαι ὁδηγοῦμαι.— προσάγω (ἀμετβ.) πλησιάζω.— καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου καὶ τὴν ὥραιάν ἐμφάνισιν τοῦ Πώρου.— ὑπέρ πέντε πήχεις μάλιστα ἔξυμβατινον τὸ ὅποιον ἦτο μεγαλύτερον τῶν 5 πήχεων περίπου· ὅ πῆχυς ὑπολογίζεται ἔχων μῆκος 0,46 μ. (πάντως ἐδὼ πρόκειται περὶ προχείρου κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμοῦ).— ἀλλὰ (προσῆλθεν) ὡσπερ ἀν ἀνήρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ἀλλὰ (προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου) ὅπως θὰ προσήρχετο ἀνήρ γενναῖος πρὸς ἄλλον γενναῖον ἄνδρα.— προσειπών, τοῦ προσαγορεύω.— λόγος, ἐνν. ἔστι λέγεται.— χρῆσαι, προστ. ἀρ. τοῦ χρῶματι.— ἡσθείς, τοῦ ἡδομαι εὐχαριστοῦμαι.— ἐμοῦ ἔνεκα ἐξ ἴδικῆς μου θελήσεως.— ὅ τι σοὶ φίλον (ἐνν. ἔστιν) ἀξίου ζήτει ὅ, τι ἀγαπᾷς.— ἐνεῖναι, τοῦ ἔνειμι ἐνυπάρχω.— ἐν τούτῳ, δηλ. ἐν τῷ βασιλικῷ αὐτῷ χρῆσθαι.— αὐτός τε, δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος.— βασιλικῶς κεχρημένος ἦν μετεχειρίσθη κατὰ βασιλικὸν τρόπον.— καὶ ἔκεινω... πιστῷ ἐχρήσατο καὶ εἰλέγεν ἔκεινον (δηλ. τὸν Πῶρον) πιστὸν φίλον του.— ἐς ἄπαντα (ἐνν. χρόνον) διὰ παντός.

[Χαρακτηρίσατε τὸν Πῶρον. Συγχρίνατε τοῦτον μὲ τὸν Δαρεῖον. Πῶς φέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέναντι τοῦ Πώρου; Ποιὰ συναισθήματα τὸν κατέχουν; Πῶς τὰ ἐκδηλώνεται; Προσέξατε τὴν φυχιὴν συγγένειαν Ἀλεξάνδρου καὶ Πώρου.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Κεφάλαιον 23.

1 - 3. διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας· οἱ Γαδρωσοὶ κατώκουν τὴν Γαδρωσίαν ἢ Γεδρωσίαν, χώραν τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, δπου τὸ σημερινὸν Βελουχιστάν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**χαλεπὴ** δύσ-βατος.—τῶν τ' ἄλλων καὶ μεταξὺ ἄλλων.—**πολλαχοῦ** εἰς πολλὰ μέ-ρη τῆς χώρας.—τὴν πολλήν (ἐνν. ὁδὸν) μακρὰν ὁδόν.—**καὶ προ-**σωτέρω καὶ μάλιστα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν.—**ἐπει,** ἐδῶ = ὃν καὶ.—**αὐτῷ γ'** ἐν σπουδῇ ἦν αὐτὸς βεβαίως ἐπεζήτει, σφιδρῶς ἐπεθύμει.—**ἔλθειν τὰ παρὰ** τὴν θάλασσαν τῆς χώρας νὰ διατρέξῃ τὴν παρα-θαλάσσιον χώραν.—**ὅσα** ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο ὅσον τούλα-χιστὸν ἥδυνατο κατὰ τὴν διέλευσίν του.—**τῷ ναυτικῷ παρασκευά-**σαι νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ναυτικόν του.—**δρύξαντας**, ἐπιμεληθέντας, μτχ. τροπικαῖ.—**ἀγορᾶς** διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιτηδείων.—**ἢ ὅρ-**μου ἢ διὰ τόπου κατάλληλον πρὸς ἀγκυροθόληση κάπου, διὰ τὸν στόλον του, ὃ δποῖος εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγκυροθόληση κάπου, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὅδωρ καὶ τρόφιμα).—**ἄλλ'** ἦν γὰρ ἔρημα ἄλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ἔρημα.—**δ δὲ** διὰ τοῦτο οὗτος (¹Αλέξανδρος).—**κατασκοποῦμαι** ἀνιγνεύω, ἔρευνῶ.—**ταύτῃ** εἰς τὸ μέρος τοῦτο. —**καταλαμβάνω** εύρίσκω. —**πνιγηρὸς** στενόχωρος, μικρὸς.—**πεποιησθαι** (μέσον) δτι ἔχουν κα-τασκευάσει (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀπήγγειλεν).—**ξυνθέντας** τὰς κόγχας συνθέσαντες τὰ δστρακα (διὰ συναρμολογήσεως θαλασσίων δστρά-κων).—**διαχρῶμαι** ἔχω πρὸς χρῆσίν μου.—**διαμάομαι** -ῶμαι σκα-λίζω, ἀνασκαλεύω.—**τὸν κάχληκα** τὰ χαλίκια (τῆς παραλίας).—**χα-λεπῶς** μετὰ κόπου.—**πάντη** ὅλως, τελείως.

4 - 6. ἵνα δποι. —**σημαίνομαι** σφραγίζω. —**λιμὸς** πεῖνα (ἐνῷ λοιμός;).—**ἐς τοσόνδε** τόσον πολύ. —**πρὸς τοῦ κακοῦ** ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—**ώς** (= ὡστε)... **ξὺν λογισμῷ** ἔδοξε σφισιν ὥστε ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν. —**ἔμπροσθεν** ποιήσασθαι νὰ θεωρήσουν προέχοντα, νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν μᾶλλον.—**τὸν πρόδηλον** καὶ παρόν-τα **ἥδη** ὅλεθρον τὸν φανερὸν καὶ ἐπικείμενον **ἥδη** ὅλεθρον (ἐκ τῆς πεί-νης).—**τοῦ ἀφανοῦς** τε καὶ πρόσω **ἔτι** δητος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου (γεν. συγκρ. ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ποιήσασθαι) παρὰ τὸν

ἄδηλον καὶ ἀκόμη μακρὸν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ βασιλέως).—**ξυγγιγνώσκω** συγχωρῶ.—**Καλλατιανόν**, ἐκ τῆς πόλεως Καλλατίας, κειμένης ἐν Θράκῃ παρὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον.—τὰς βαλάνους τῶν φοινίκων τοὺς καρπούς τῶν φοινίκων, χουρμάδες.—ές ἀγοράν πρὸς πώλησιν.

Κεφάλαιον 24.

1 - 3. τὰ βασίλεια τὰ ἀνάκτορα.—**ἴναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.—**ἔξ** "Ωρων ὄρμηθεὶς ἀφ' ὅτου ἔξεκίνησεν ἐκ τῶν "Ωρων (χώρας τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς ὅποιας οἱ κάτοικοι καλοῦνται 'Ωρεῖται').—**οὐδὲ τὰ ξύμπαντα...** πόνοις δτὶ οὐδὲ δλαι κι ταλαιπωρίαι, εἰς τὰς ὅποιας ὑπεβλήθη ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἶναι δξιαι νὰ παραβληθοῦν πρὸς τὰς κακουχίας, τὰς ὅποιας ὑπέστη ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Γαδαρωσίαν).—**οὐ μὴν...** ἐλθεῖν (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ἀλλ' ὅμως (λέγουν δτὶ) δὲν ἥλθε.—**ἀγνοήσαντα,** ἀκούσαντα, αἰτιολ. μτχ.—**τὴν χαλεπότητα** τὸ δύσβατον.—**ταύτη** διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ.—**δτὶ μὴ εὶ μή.**—**Σεμίραμις**, ἡ μυθώδης βασίλισσα τῆς Ἀσσυρίας (ἡ ὅποια ἐπεχειρήσει μεγάλας ἐκστρατείας καὶ ἔξετέλεσε μνημειώδη τεχνικὰ ἔργα· αὕτη ἥτο τοῦ Σύζυγος καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως Νίνου, ἰδρυτοῦ τῆς Νίνευτ).—**ἔξ** **Ίνδῶν** ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (ἐναντίον τῆς ὅποιας εἶχεν ἐκστρατεύσει ἡ Σεμίραμις).—**Κῦρον**, τὸν μέγαν (ἡ πρεσβύτερον καλούμενον), υἱὸν τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ἰδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους (550 - 529 π. Χ.).—**φθάσαι...** ἀπολέσαντα (ἐκ τοῦ λέγουσιν) δτὶ πρότερον ἔχασε.—**ἔρις ἄμιλλα.**—**καὶ ἄμα ὡς...** **ἐκπορίζεσθαι** καὶ συγχρόνως ἵνα προμηθεύῃ.—**Νέαρχος**, ὁ ἐπιφανῆς ναύαρχος τοῦ μακεδονικοῦ στόλου, ὁ ὅποιος τὸ 326 ἐπλευσεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανὸν καὶ ἀφοῦ παρέπλευσε τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καραμανίαν καὶ τὴν Περσίαν, ἔφθασεν εἰς τὰ Σοῦσα· οὗτος ἥτο καὶ ἴστορικὸς συγγραφεὺς, ἔγραψε δὲ περιγραφὴν τοῦ μεγάλου πλοῦ, τὸν ὅποῖον ἔξετέλεσεν, εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ ἄμφι τῷ παράπλαι»· ἐπίσης συνέγραψε καὶ ἴστορίαν «Ὕπερ Ἀλεξάνδρου»· ἀμφοτέρας τὰς συγγραφὰς ταύτας, μὴ διασωθείσας, εἶχεν ὡς πηγὰς τῆς ἴστορίας του ὁ Ἀρριανός.

4 - 6. διαφθεῖραι, ἔξακολουθεῖ ἡ ἔξαρτησις ἐκ τοῦ λέγουσιν, ἡ

ὅποία συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 5—διαφθείρω καταστρέφω.—**τὸ ἐπιφλέγον καῦμα** ὡς φλογερὸς καύσων.—πρὸς τοῦ βάθους ἔνεκα τοῦ βάθους—καὶ γάρ καὶ διότι ἀκόμη καί.—νεναγμένης, τοῦ ῥ. νάσσομαι στοιβάζομαι.—ἀλλ' οἵας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἦ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας ἀλλὰ (ἢ ἄκμος) ἵτο τοιαύτη, ὥστε (οἱ στρατιῶται) πατοῦντες εἰς αὐτὴν νὰ βυθίζωνται δπως εἰς πηλὸν ἦ μᾶλλον εἰς χιόνα ἀπάτητον.—ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις.—τῷ ἀνωμάλῳ... καὶ οὐ βεβαίῳ (δοτ. τῆς αἰτίας) ἔνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς.—οὐ ξυμμέτρους ἀσυγχρίτως μακράς.—μᾶλλον τι ἔτι μᾶλλον (ἢ ἄλλοτε).—ἄγω πρὸς ἀνάγκην ἀναγκάζω.—**όπότε...** ἔλθοιεν δόσκις ἤρχοντο.—τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν δόδὸν διατρέζαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν.—εἰ δοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν (τοῦ ἐγκαταλαμβάνομαι) ἐὰν προσεβάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος), ἐνῷ ἀκόμη ἐπορεύοντο.—ἐνταῦθα ἀν ἐταλαιπώρουν τότε ἐταλαιπωροῦντο.—**ξυνέχομαι** κατέχομαι.

Κεφάλαιον 25.

1. ὁ φθόρος ἢ φθορά.—**ξυνιόντες**, τοῦ **ξυνέρχομαι** (ὑποκ. οἱ στρατιῶται).—**τὰ κρέα** ἐσιτοῦντο ἔτρωγον τὰ κρέατα (τῶν σφαγιασθέντων ἵππων καὶ ἱμέρων).—**δίψει** ἀποθανεῖν αὐτοὺς ὅτι ἐκ δίψης ἀπέθανον αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἱμέροι).—**ἀτρέκεια** ἢ ἀλήθεια (**ἀτρεκής** ἀληθής: ἐκ τοῦ στερ. α καὶ τοῦ θ. τρεπτρέπω).—**ὑπό τε τοῦ πόνου...** καὶ ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔνεκα τοῦ κόπου..., ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι.—**ἔλελήθει**, τοῦ **λανθάνω** διαφεύγω τὴν προσοχήν.—**ἴασις** θεραπεία (**ἴαομαι** - **ῶμαι**, **ἴατρός**).

[Δηλαδὴ πᾶς ἐφέρετο εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δὲ Ἀλέξανδρος καὶ διατί;]

2 - 3. οὕκουν... ἔτι ἦν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον.—**εὔμαρῶς** εὐκόλως.—**ἀπόρους** οὕσας αὐτοῖς... ἀγεσθαι διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρουν αὐτάς.—ἀλλὰ τὰς **εύπορωτάτας** τοῖς **ζεύγεσιν** ἀλλὰ ἐκείνας, αἱ ὅποιαι ἦσαν καταλλήλοτεραι, διὰ νὰ βαδίζουν τὰ ἐζευγμένα ζῷα.—οἱ μένοντες θεραπεύσοντες = οἱ θεραπεύσοντες μένοντες ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἦδύναντο νὰ περιποιηθοῦν

(αύτοὺς) μένοντες εἰς τὴν θέσιν τῶν.— ὁ στόλος ἡ πορεία.— ἐν τῷ ὑπέρ τοῦ παντὸς προθύμῳ ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τοῦ συνόλου.— τὸ καθ' ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ αἱ ἴδιαιτεραι ἀνάγκαι ἑκάστου.— οἱ ὑπνῷ κάτοχοι οἱ καταλαμβανόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπνου.— οἷα (= ἀτε) δή... ποιούμενοι ἐπειδὴ φυσικὰ ἔκαμνον.— ἔξανίσταμαι ἐγείρομαι (ἐκ τοῦ ὑπνου).— ἐφομαρτῶ παρακολουθῶ.— ἐκπίπτω χάνομαι, ἀποπλανῶμαι.

4 - 5. ξυνηνέχθη συνέβη (τοῦ ὅ. ξυμφέρομαι).— γάρ, διασαφητικός.— θέται ἔχει βροχάς. θέται ἡ Γαδρωσίων γῇ βρέχει εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδρωσίων.— ὑπὸ ἀνέμων τῶν ἐτησίων ἔνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέμων· ἐτήσιοι ἄνεμοι ἡ ἐτησίαι εἴναι οἱ καθ' ὥρισμένους καιροὺς πνέοντες περιοδικοὶ ἄνεμοι.— ἵναπερ ἐκεῖ ἀκριβῶς δπου.— προσφέρονται... ἐκ τοῦ πνεύματος φέρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.— ἀναχέονται διαλύονται (εἰς βροχήν).— αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.— ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας νυκτερινῆς φρουρᾶς· οἱ μὲν "Ἐλληνες διήρουν τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς εἰς τρεῖς τετραώρους φυλακάς, οἱ δὲ 'Ρωμαῖοι, τοὺς δόποίους ἔχει ὑπὸ δψει του ὁ Ἀρριανός, εἰς τέσσαρας τριώρους (6-9 μ. μ. 9-12 μ. μ. κτλ.).— ἀφανῶν τῇ στρατιᾳ γενομένων τῶν δύμαρων χωρὶς νὰ γίνη ἀντιληπτὴ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἡ βροχή.— τοσούτῳ ἐπῆλθε (ἐνν. τὸ στρατόπεδον) τῷ ὕδατι τόσον πολὺ κατεπλημμυρίσθη τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοῦ ὕδατος.— ὡς... διαφθεῖραι ὥστε νὰ παρασύρῃ.— μόλις καὶ χαλεπῶς μόλις καὶ μετὰ βίσας.

6. ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ἐπειτα ἀπὸ τόσον καύσωνα καὶ δίψαν.— διπότε... ἐπιτύχοιεν δσάκις εὔρισκον.— σταδίους, τὸ στάδιον (πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι) μονάς μήκους = 184,87 μ. (τοῦτο διγρεῦτο εἰς 6 πλέθρα, ἔκαστον δὲ πλέθρον εἰς 100 πόδας).— δσον.. μάλιστα ὡς ἔγγιστα, περίπου.— ἀκράτωρ ἀσυγκράτητος.

Κεφάλαιον 26.

1 - 3. ἔργον καλὸν εἴπερ τι ἄλλο ὥραιάν πρᾶξιν (τοῦ Ἀλεξάνδρου) ἀνωτέραν πάσης ἄλλης.— οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι δὲν ἐθεώρησα καλὸν νὰ παραλείψω.— ἐν Παραπαμισάδαις, εἰς τὴν χώραν τῶν Παραπαμισαδῶν· οὗτοι δὲ ἦσαν λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ δρός Παραπά-

μισον (ἢ Ἰνδικὸν Καύκασον) πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτην).— μετεξέτεροι ἄλλοι τινὲς (συγγραφεῖς).— **ἰέναι** (ἐκ τοῦ ἐνν. λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς) ὅτι ὁ μὲν στρατός ἐπορεύετο.— **ὅτι** (αἰτιολ.) ἔχρην ἔξανύσαι (ἐνν. τὴν ὁδὸν) διότι ἐπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν ὁδόν.— **τὸ δὲ τοῦτο δὲ** (τὸ ὑδωρ).— **πρόσθεν** μικράν.— **καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον...** ἡγεῖσθαι καὶ ὅτι ὁ Ἰδιος ὁ Ἀλέξανδρος προηγεῖτο (τῶν στρατιωτῶν).— **οἰάπερ φιλεῖ** (γίγνεσθαι) ἐν τῷ τοιῷδε ὅπως βεβαίως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις.— **δλίγος** καὶ φαῦλος μικρὸς καὶ ἀσήμαντος.— **ἢ πῖδαξ ἢ πηγὴ** (ὑδατος).— **σπουδῇ ιέναι**, ἔξακολουθεῖ ἢ ἔξάρτησις ἐκ τοῦ ἐνν. λέγουσιν μέχρι τέλους τῆς § 3.— **πελάζω** πλησιάζω.— **ἐν δψει πάντων ἐνώπιον** δλων.— **ἐκχέαι**, ἀπαρ. ἀορ. τοῦ ἔκχέω ἔκχύνω.— **ἐπιρρώνυμαι** ἐνθαρρύνομαι.— **εἰκάζω** θεωρῶ, ὑποθέτω.— **πότον γενέσθαι πᾶσιν** ὅτι ἔπιον δλοι.— **ἔς καρτερίαν τε καὶ ἄμα στρατηγίαν καὶ διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν.**— **Ἀλεξάνδρου, ἡ γενικὴ συναπτέα εἰς τό : τοῦτο τὸ ἔργον.**

4 - 5. Ξυνηνέχθη συνέβη (πρβλ. καὶ κεφ. 25, § 4.).— **γάρ**, διασαφητικός.— **τελευτῶντες, ἐπιρ.**— **οὐ γάρ εἶναι** (ἐκ τοῦ ἔφασκον)... ὅτῳ τεκμηριώσονται διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε, μὲ τὸ ὅποιον νὰ ἀναγνωρίσουν (τεκμηριοῦμαι καὶ τεκμαίρομαι κρίνω ἐκ τινῶν σημείων, συμπεραίνω).— **νενημένη ἐπισεσωρευμένη** (τοῦ ὁ. νέομαι συσσωρεύομαι).— **οὖν** βεβαίως.— **ἀνίσταμαι ὑψώνομαι**.— **γήλοφος** βέβαιος σταθερὸς ἀμμόλοφος.— **οὐδέ...** μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας οὔτε ἔχουν μελετηθῆ ὑπ' αὐτῶν αἱ πορεῖαι, οὔτε εἴχον ἔξασκηθῆ αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὁδηγοὶ) νὰ κανονίζουν τὰς πορείας (τὸ ἀπαρ. μεμελετῆσθαι ἐκ τοῦ ἔφασκον).— **πρὸς τὰ ἄστρα ἢ πρὸς τὸν ἥλιον** ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἄστρα ἢ ἀπὸ τὸν ἥλιον.— **καθάπερ τοῖς ναύταις** (ἐνν. μεμελέτηται) ὅπως μελετῶνται ὑπὸ τῶν ναυτῶν, ὅπως οἱ ναῦται εἶναι ἔξησκημένοι νὰ κανονίζουν τὴν πορείαν.— **πρὸς τῶν ἄρκτων κτλ., ἡ σειρά :** τοῖς μὲν Φοίνιξι (ναύταις) πρὸς τὴν ὁλιγηνὴν τῶν ἄρκτων, τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις πρὸς τὴν μείζονα οἱ μὲν Φοίνικες ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν μικρὰν ἐκ τῶν ἄρκτων (ἀπὸ τὴν μικρὰν δέρκτον), οἱ δὲ ἄλλοι ἀνθρωποι ἀπὸ τὴν μεγάλην.— **ξυνέντα,** τοῦ **ξυνίημι** ἐννοῶ.— **ἄμα οἱ μεθ' ἑαυτοῦ.**— **ἀφιππῶμαι** ἀπέρχομαι ἔφιππος.— **διαμησάμενον τοῦ διαμάσμαι - ὄμαι** ἀνασκαλεύω.— **δ**

κάχληξ τὰ χαλίκια.— καὶ οὕτω μετελθεῖν (έξακολουθεῖ ἡ ἔξαρτησις ἐκ τοῦ ἔφασκον) καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως ἡκολούθησεν ἐκεῖ.— ἡ ἥιων (γεν. τῆς ἥιόνος) ἡ ἀκτή, ἡ παραλία (ἀττ. ἥών).— ἔνθεν μετὰ ταῦτα.— ἐπὶ τῆς μεσογαίας εἰς τὰ μεσόγαια, εἰς τὸ ἑσωτερικὸν τῆς χώρας.— ποιοῦμαι τὸν στόλον πορεύομαι.

[Ποῖαι αἱ ἄξιαι ἔξάρσεως πράξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν διὰ τῆς Γεδρωσίας ἐρήμου διάβασιν ;]

Κεφάλαιον 29.

4. ἡ παρανομία ἡ ἀσέβεια (τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἀμέσως κατωτέρω).— **Κύρος**, ὁ υἱὸς τοῦ Καρβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ὁ ἐπικαλούμενος μέγας (ἢ πρεσβύτερος) ἦτο ὁ ὄδρυτής τοῦ περσικοῦ κράτους (550-529 π. Χ.), τοῦ ὁποίου τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ ἔργον του «Κύρου Παιδεία».— ὅτι, αἰτιολ.— **διορύττω** διασκάπτω (ξεσκάβω), καταστρέψω.— **συλάω - συλῶ** διαρράζω.— καταλαμβάνω εὐνίσκω.— **Αριστόβουλος**, βλ. προοίμιον § 1-3.— εἶναι γάρ (ἐκ τοῦ λέγει) λέγει δηλ. οὗτος ὅτι ἦτο.— ἐν Πασαργάδαις· αἱ Πασαργάδαι ἦσαν ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κράτους ΒΔ. τῆς Περσεόπεδεως (βλ. γεωγρ. χάρτην).— ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ κήπου.— καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ ὅτι τοῦτο ἐποτίζετο πλουσίως.— πόα βαθεῖα ὑψηλὴ χλόη.

5 - 6. αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ.— λίθου **τετραπέδου** (γεν. τῆς ὕλης)=ἐκ τετραπλεύρου λίθου.— φέρουσαν εἴσω διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται κανεὶς μέσα.— πύελος λάρναξ.— ἵνα ὅπου.— ἐπίβλημα ὑφασμα.— τῶν **Βαβυλωνίων**, οὗτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν πολυχρώμων καὶ τεχνικώτατα ἐπεξειργασμένων ὑφασμάτων, τὰ ὅποια ἐλέγοντο **Βαβυλώνια** ἐπιβλήματα.— ὁ καυνάκης, πληθ. οἱ καυνάκαι τὰ γουναρικά.— κάνδυς μανδύας.— ἡ ἀναξυρίς περισκελίς.— ὑακινθινοβαφής=δ ἔχων τὸ χρῶμα ὑακίνθου (βαθὺ ἐρυθρόν).— πορφύρας ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος (ἐκ τοῦ κοιχύλου, τὸ ὅποῖον ἐπίσης ἐκαλεῖτο πορφύρα, μὲ τὸ ὅποῖον ἐβάφοντο τὰ ἡγεμονικὰ ἐνδύματα).— ἄλλης καὶ ἄλλης χρόας ποικίλων χρωμάτων.— οἱ στρεπτοὶ τὰ περιδέ-

ραια.— ἀκινάκης περσικὸν ξίφος (βραχὺ καὶ εὐθύ).— τὰ ἐνώτια τὰ σκουλαρίκια.

7 - 8. τοῖς Μάγοις, δοτ. χαριστική· οἱ Μάγοι ἦσαν Ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ Μῆδων, περίφημοι διὰ τὴν σοφίαν των καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀστρολογικήν των ἴκανότητα. — δὴ ὡς γνωστόν.— **Καμβύσου**, τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου· οὗτος δηλ. ἦτο ἔγγονος τοῦ παλαιοτέρου Καμβύσου, ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ 529 - 522 π. Χ.— **ἐκδέ-χομαι** παραλαμβάνω διαδοχικῶς.— **φυλακὴ** φρούρησις.— **ἀλεύρων** τε καὶ οἴνου τεταγμένα (μέρη) καὶ ωρισμέναι ποσότητες ἀλεύρου καὶ οἴνου.— **τοῦ μνήματος**, γεν. τῆς αἰτίας.

9. ἐπιμελές ἦν αὐτῷ, εἶχε τὴν φροντίδα, εἶχε πάντοτε ὑπ' ὅψει του.— **δόπότε** ἔλοι ὅτε ἥθελε καταλάβει.— **παρέρχομαι** προσέρχομαι, ἐπισκέπτομαι.— **ἐκπεφορημένος**, τοῦ ἐκφοροῦμαι ἐκβάλλομαι.— **οἱ δὲ τινὲς** δέ.— **λωβῶμαι** κακοποιῶ.— **τὸ πῶμα** τὸ κάλυμμα.— **εὔογ-κος** κομψός, μικρὸς εἰς ὅγκον.— **καὶ ταύτῃ** καὶ ὡς ἐκ τούτου.— **εὔ-φορος** εὐμετακόμιστος.— **τὰ μέν...** τὰ δὲ ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς.... ἄλλα δέ..— **παρακόπτω** ἀποκόπτω.— **ξυνθλῶ** συντρίβω, σπάζω.— **οὐ προύχώρει** δὲν ἐπετύγχανε.

10 - 11. κοσμῆσαι ἔξ ὑπαρχῆς νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου.— **κα-τορθῶ** διορθώνω.— **ἐντείνω** περιβάλλω.— **κατὰ ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι** ὅμοια ἵσάριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά.— **ἀποτί-θημι** τοποθετῶ πάλιν.— **τὴν θυρίδα** δὲ ἀφανίσαι ὅτι δὲ τὴν θυ-ρίδα ἐξηφάνισε (ἔκλεισε).— **ἐμπλάσαντα**, ἀόρ. μτχ. τοῦ ἐμπλάσσω ἐπιχρίω.— **σημεῖον** σῆμα, σφραγίς.— **στρεβλόω - ᾗ** βασανίζω.— **ώς κατειπεῖν** διὰ νὰ κατονομάσουν.— **στρεβλούμενοι**, μτχ. ἐναντιωμ.— **οὐδὲ ἄλλῃ πη** οὐδὲ κατ' ἄλλον τρόπον.— **ἐπὶ τῷδε** ἐνεκα τούτου.

[*Διατί ὁ Ἀλέξανδρος ἦθελησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τάφον τοῦ Κύρου ; Διατί ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ θέᾳ του ; Ποῖαι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐξεγέρσεώς του ; Πῶς χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου ;*]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Κεφάλαιον 28.

1 - 3. τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι,
ἡ 114η Ὀλυμπίας συμπίπτει πρὸς τὸ ἔτος 323 π. Χ. Ἡ Ὀλυμπιάς,
ἥτοι τὸ τετραετὲς χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ δύο διαδο-
χικῶν τελέσεων ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐλαμβάνετο μέχρι τοῦ Ε' μ. Χ.
αἰῶνος ὡς βάσις χρονολογήσεως· ὑπελογίζετο δὲ ἡ ἔναρξις αὐτῶν ἀπὸ
τοῦ 777 π. Χ., ἀφ' ὅτου δὴ. ἥρχισε τηρούμενος τακτικῶς ὁ κατάλογος
τῶν ὀλυμπιονικῶν.—ἐφ' Ἡγησίου ἀρχοντος Ἀθηνησιν, ἀλλη λόγοι
νολογικὴ βάσις ἔχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ ὀνόματος
τοῦ πρώτου τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὁ ὄποιος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο ἐπώ-
νυμος· ἐδῶ διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐπισημοτάτου γεγονότος τοῦ
θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ καὶ τοὺς δύο
τρόπους.—καὶ τοῦ τρίτου μηνας ἐπέλαβεν δικτὼ καὶ τοῦ τριακο-
στοῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν δικτὼ μῆνας.—διέντατος τὴν γνώμην
ὅρμητικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις.—τῶν δὲ τῆς γνώμης (ἡδονῶν)
τῶν δὲ πνευματικῶν ἀπολαύσεων.—ξυνιδεῖν τὸ δέον εἰς τὸ νὰ
προτίθῃ τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα.—ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ δὲν ἐν ὅσῳ
ἥτο ἀκόμη ἀβέβαιον.—τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν εἰς τὸ νὰ συμπεράνῃ τὸ
πιθανόν.—δαήμων εἰδήμων, ἔμπειρος (ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ δάου = μαν-
θάνω, ἔξ οὖ καὶ τὸ δι-δά-σκ-ω).—τὸν θυμὸν ἐπαίρω ἐξεγείρω τὸ
θάρρος.—τὸ ἀδεές ἡ ἀφοβία.—ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι (ἐνν.
ἥν) ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ φανερῶς.—ὅσα φθάσας ὑφαρπάσαι (ἐνν.
ἥν) τῶν πολεμίων ὅσα ἔπρεπε πρῶτος ν' ἀποσπάσῃ κρυφίως ἀπὸ
τοὺς ἐχθρούς.—πρὶν καὶ δεῖσαι τινα προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις
(ὁ ἀρ. ἔδεισα, μέλ. δείσω, πρκ. δέδοικα ἡ δέδια μὲ σημ. ἐνεστ. =
φοβοῦμαι, τοῦ ἀγρ. ὁ. δείδω).—τὰ ξυντελεσθέντα αἱ συνθῆκαι.—
τὰ διμολογηθέντα αἱ ὑποσχέσεις.—πρὸς τῶν = ὑπὸ τῶν.—μὴ
ἀλῶναι εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ, νὰ μὴ ἔξαπατηθῇ (τοῦ ἀλίσκομαι).

[Ἀναλύσατε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἀποδιδομένας εἰς τὸν Ἀλέξαν-
δρον ἀρετάς· ἐπιβεβαιώσατε αὐτὰς διὰ γνωστῶν πράξεών του.]

Κεφάλαιον 29.

1 - 2. ἐπλημμελήθη τι διεπράχθη ἀμάρτημά τι· εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ ἐὰν ὁ Ἀλέξανδρος διέπραξε κανὲν ἀμάρτημα.— δι' ὅξυτητα ἔνεκα τοῦ ὄρμητικοῦ χαρακτῆρός του.— ἐξ τὸ ὑπερογκότερον ὑπερβολικώτερον.— προάγομαι παρασύρομαι.— βαρβαρίζω μιμοῦμαι τὰ βαρβαρικὰ ἔθιμα.— τίθεμαι (= ἡγοῦμαι) θεωρῶ.— μὴ ἀνεπιεικῶς δικαίως.— τὸ διηνεκές τῆς εὐτυχίας τὴν διάρκειαν τῆς εὐτυχίας του.— καὶ τούς... ξυνόντας τοῦ (ξύνειμι) καὶ ἔκεινους οἱ ὅποιοι συναναστρέφονται.— οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ καὶ ὅχι διὰ τὸ καλὸν αὐτῶν.— ἀλλὰ μεταγνῶναι γε κτλ., ἡ σειρά: ἀλλ' οἶδα Ἀλεξάνδρῳ μόνῳ τῶν πάλαι βασιλέων ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος μεταγνῶναι ἐπὶ τούτοις, ἢ ἐπλημμέλησεν ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος μόνος ἐκ τῶν παλαιῶν βασιλέων εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ μετανοήσῃ διὰ τὰ σφάλματα, τὰ ὅποια διέπραξεν.— εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες ἂν καὶ ἀναγνωρίζουν ὅτι ἔκαμαν κάποιον σφάλμα.— προηγορῶ συνηγγορῶ, δικαιολογῶ· οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ (τοῦ πλημμελήματος) οὗτοι δὲ (οἱ πολλοὶ) μὲ τὸ νὰ δικαιοιογοῦν τὸ σφάλμα των τοῦτο (μὲ τὸ οἱ δὲ ἐπαναλαμβάνεται τὸ οἱ δὲ πολλοί, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἔρμηνείαν ἃς παραλειφθῇ).— κακῶς γιγνώσκω πλανῶμαι, ἀπατῶμαι.— ὥς... οὐ.. . τὰ παθήματα φαινόμενα (αἰτιατ. ἀπόλ.) διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται.— τοῖς παθοῦσι τι ἄχαρι εἰς ἔκεινους, οἱ ὅποιοι ἔπαθον κάτι κακόν.— εἰ ξυγχωροίν ἐὰν παραδέχεται.— αὐτῷ τέ τινι... (ώς) ὑπολειπομένην (αἰτιατ. ἀπόλ.) καὶ διότι εἰς αὐτὸν (τὸν δράσαντα) οἵσοδήποτε καὶ ἀν εἶναι οὕτος (= τινὶ) ἀπομένει.

3 - 4. ἐς θεὸν τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἀνέφερεν ἀπέδιδε τὴν καταγωγὴν του εἰς θεόν ἐννοεῖ τὸν θεὸν τῶν Αἴγυπτίων "Αμμωνα (τὸν Δία), διότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκεφθεὶς τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεκηρύχθη υἱὸς τοῦ Διὸς" "Αμμωνος.— σόφισμα ἐπινόησις.— τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα διὰ νὰ προκαλῇ περισσότερον σεβασμόν.— **Μίνως, Αἰακός, Ραδάμανθυς**, οἱ τρεῖς κριταὶ τοῦ "Ἄδου, θεωρούμενοι ὡς υἱοὶ τοῦ Διός· ἐκ τούτων δὲ **Μίνως** εἶναι δὲ περίφημος διὰ τὴν δικαιοσύνην του μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀκμάσας περὶ τὸ 1300 π. Χ., δὲ **Αἰακός** υἱὸς τοῦ Διός καὶ τῆς Αἰγίνης ἐθεωρεῖτο δὲ εὔσεβέστε-

ρος ἀνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, σώσας διὰ τῆς προσευχῆς του τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς ἀνομβρίας καὶ ἀφορίας κτλ., ὁ δὲ **Ραδάμανθυς**, ἀδελφὸς τοῦ Μίνωας, ὁ ὄποῖς φυγὼν ἐξ Κρήτης ἐβασίλευσεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἴγαλου μετὰ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.— **οὐδεμιᾶς αὐτῶν** ὑβρει προστίθεται δὲν θεωρεῖται ὡς ἀλαζονεία ἐκ μέρους των.— ὁ **Θησεύς**, ἔθεωρεῖτο ὅτι ἥτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Αἴθρας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροικῆνος Πιτθέως).— ὁ **Ιων**, ἐκ τοῦ ὄποιου προϊῆλθον οἱ **Ιωνες**, ἥτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης (θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως).— ὡς, αἰτιολ.— **σκευὴ** ἐνδυμασία.— ὡς ἀποστροφήν τινα αὐτῷ ἵνα αὐτὸς ἔχῃ κάποιαν προφύλαξιν.— **δξύτης** δρμητικότης, παραφορά.— **ὑβρις** ἀλαζονεία.— **ἔφ’** δη διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς.— τοὺς μηλοφόρους, βλ. Βιβλ. Γ', κεφ. 11, § 5.— **ὅμοτιμοι**, ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Πέρσαι, τοὺς ὄποιους ὁ **Ἀλέξανδρος** κατέταξεν εἰς τὸ μακεδονικὸν ἄγημα τῶν ἑταίρων ἴππεων.— **ἔς τοὺς ἑταίρους**, ἐδῶ = πρὸς τοὺς φίλους.

Κεφάλαιον 30.

1. μὴ μόνον κτλ., ἡ σειρά : μὴ κακίζετω προφερόμενος μόνον ὅσα ἀξιά ἔστι κακίζεσθαι ἃς μὴ τὸν κατηγορῇ ἀναφέρων μόνον ὅσα εἶναι ἀξια κατηγορίας.— **ἔς** ἐν χωρίον ξυναγαγών συγκεφαλαιώσας εἰς ἔν.— **ἐκλογίζομαι** ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι.— **ὅστις...** ὅντινα... ἔς ὅσον (πλαγ. ἐρωτήσεις ἐκ τοῦ **ἐκλογιζέσθω**) **ποιος...** **ποιῶν...** **πόσον.**— **ὅστις τ’** ὧν αὐτός... κακίζει πόσον ἀσήμαντος εἶναι αὐτός, ὁ διόποιος κατηγορεῖ.— **ὅποια τύχη** κεχρημένος εἰς ποίαν ταπεινὴν θέσιν εὑρίσκεται.— **ὅντινα γενόμενον** ἐκεῖνον ἐνῷ ἀντιθέτως πόσον σπουδαῖος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος.— ἀναμφιλογώτατα χωρὶς καμμίαν διαμφισβήτησιν.— **ἐπὶ πᾶν ἔξικόμενον** (τὸν **Ἀλέξανδρον**) **τῷ αὐτοῦ ὀνόματι** καὶ δτι (ὁ Αλέξανδρος) ἔφθασε παντοῦ μὲ τὸ ὄνομά του (ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸ ὄνομά του).— **σμικρότερός τε** ἀν αὐτός ἐνῷ αὐτὸς (ὁ κακίζων) εἶναι πολὺ ταπεινός.— **ἐπὶ σμικροῖς πονοῦμαι** ἀσχολοῦμαι μὲ ταπεινὰ πράγματα.— **ἐν κόσμῳ τίθεμαι** τακτοποιῶ.

2 - 3. ὡς διότι.— **οὐ πεφοιτήκει** (= **ἐπεφοιτήκει**) δὲν εἶχε φθάσει.— **ἔξω τοῦ θείου φῦναι** δτι ἐγεννήθη ἄνευ θείας βουλήσεως.— **ἐπισημαίνω** φανερώνω.— **φάσματα** ἄλλα ἄλλοις γενόμενα διά-

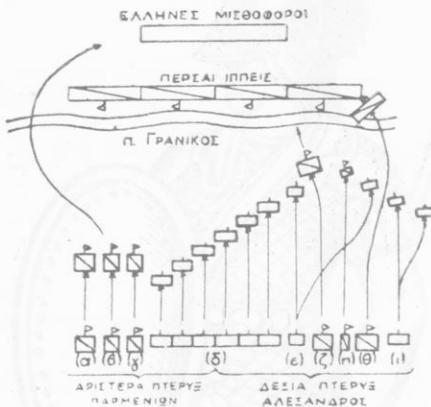
φοροι δπτασίαι φανεῖσαι εἰς διαφόρους.—**ἔς τοῦτο** μέχρι σήμερον.—**ἔξ ἀνθρώπων** ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.—**οὐκ ἀνθρωπίη οὖσα** ὑπεράνθρωπος.—**διὰ τοσούτου** μετὰ τοσοῦτον χρόνον.—**χρησμοὶ χρησθέντες** χρησμοὶ διθέντες· (ἐπὶ θεῶν καὶ μαντείων τὸ δ. **χρῶ** = δίδω χρησμόν, παθ. **χρῶμαι** = χρησμῳδοῦμαι, λέγομαι ὑπὸ τοῦ μαντείου).—**ἀληθείας τε ἔνεκα τῆς ἐμῆς ἔνεκα τῆς ἀγάπης** μου πρὸς τὴν ἀλήθειαν.—**καὶ ἄμα ὡφελείας τῆς ἔς τοὺς ἀνθρώπους** καὶ συγχρόνως πρὸς ὡφέλειαν τῶν ἀνθρώπων.—**ἔφ' ὅτῳ** ἔνεκα τούτου δέ.—**ὅρμῶμαι παρακινοῦμαι**.—**ἄνευ θεοῦ** χωρὶς θείαν παρακίνησιν.

[Διατί κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ μεμονωμένων πράξεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου του; Πῶς κρίνει τοῦτο δ. Ἀρριανός; Πῶς φαίνεται ἡ ἀμεροληψία τοῦ συγγραφέως; Ποῦ ἀποδίδει οὗτος τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ κόσμῳ; Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερε τὸ ἔργον του Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος;]

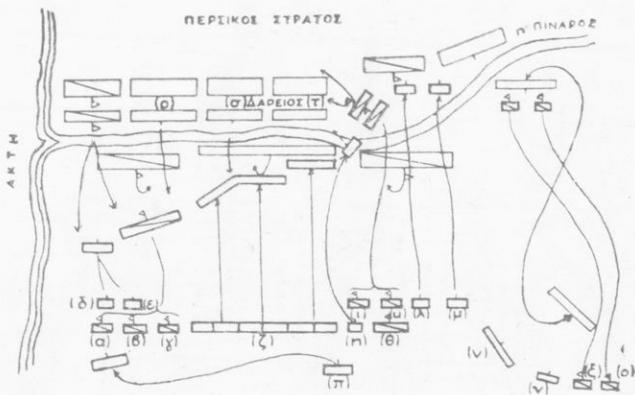

Εἰκὼν 1. Τύπος ὁπλίτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 2. Διάγραμμα δεικνύον τὰς θέσεις τῶν στρατῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ (Μάιος - Ιούνιος 334 π. Χ.).

- α. Θεσσαλοί ἵππεῖς.
- β. Σύμμαχοι ἵππεῖς.
- γ. Θρᾳκες ἵππεῖς.
- δ. Φάλαγγες Κρατέρου, Μελεσίγρου καὶ Φιλίππου.
- ε. Υπαστισταί.
- ζ. Εταῖροι ἵππεῖς.
- η. Ίλη τοῦ Σωκράτους.
- θ. Σαρισσοφόροι καὶ Ηαίονες ἵππεῖς.
- ι. Τοξόται καὶ Αγριανες ὀκοντισταί.

Εἰν ὡν 3. Σχεδιάγραμμα τῆς μάχης τῆς Ἰσσοῦ (333 π. Χ.).

α.	Θεσσαλοί Ιππεῖς.	λ.	Αντίοχος.
β.	Πελοποννήσιοι Ιππεῖς.	μ.	"Ατταλος.
γ.	Σύνμαχοι Ιππεῖς.	ν.	"Αγριάνες καὶ "Ελληνες μισθοφόροι.
δ.	Κρῆτες τοξόται.	ξ.	Περοίδας.
ε.	Θρῆκες τοξόται.	ο.	Παντόρδανος.
ζ.	Φάλαγξ.	π.	"Ελληνες μισθοφόροι ἐν ἑφεδρείᾳ.
η.	Τηλασπισταί.	ρ.	Κάρδακες.
θ.	Ἐταῖροι Ιππεῖς.	σ.	"Ελληνες.
ι.	Πρωτόμαχος.	τ.	Κάρδακες.
κ.	Αρίστων.		

ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΠΕΡΣΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Ο ΔΑΡΕΙΟΣ

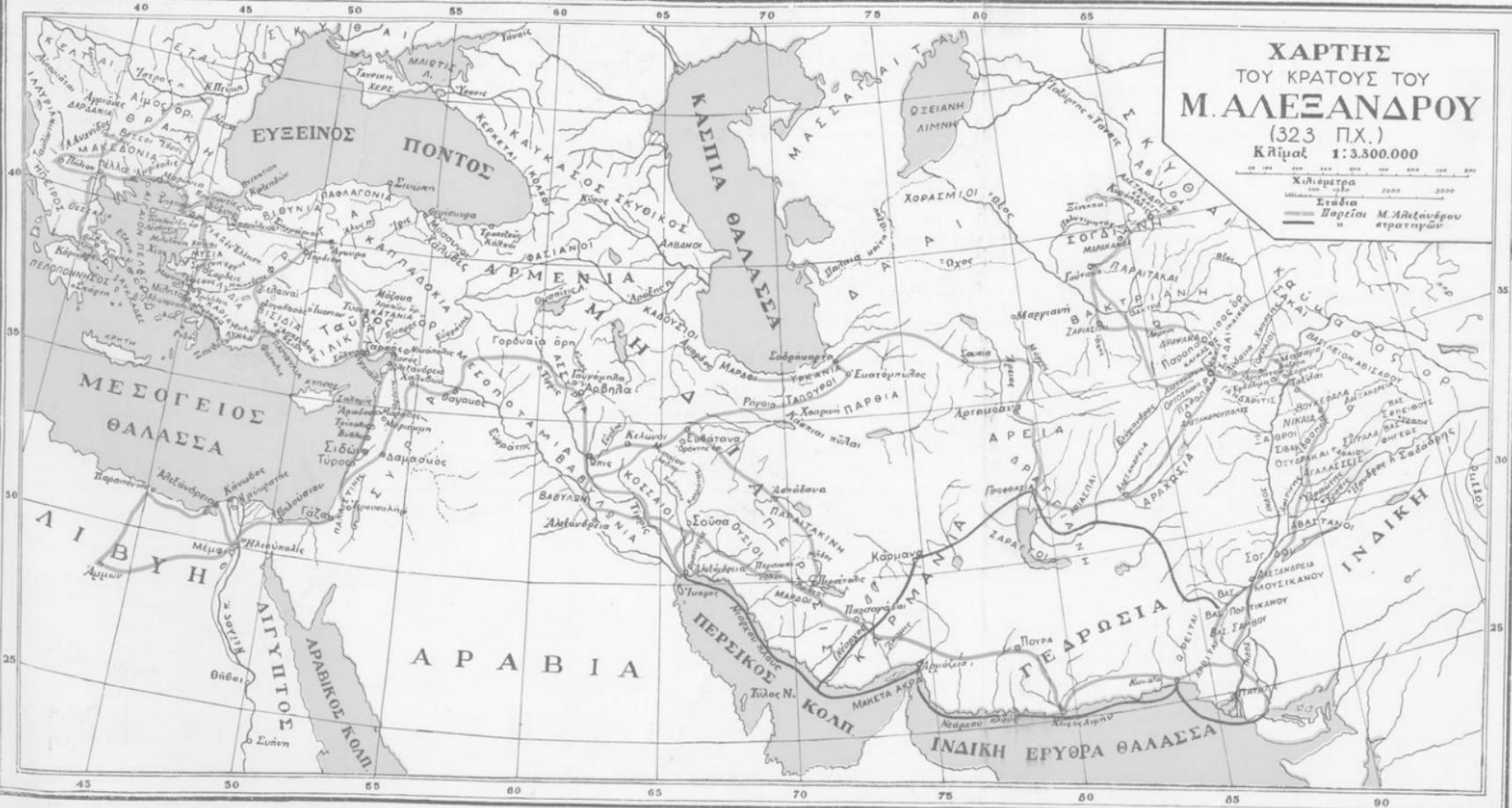

Εἰκὼν 4. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων (1 Ὀκτωβρίου 331 π.Χ.) δεικνύοντας θέσεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ διαφόρους στρατηγούς.

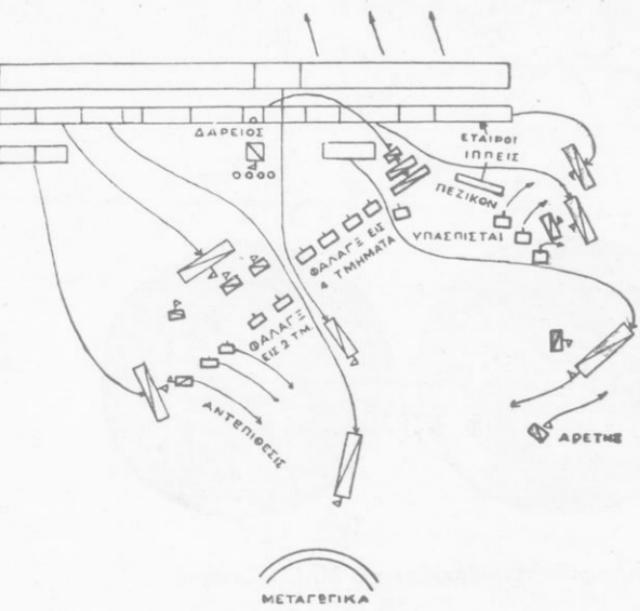
- α. Ἄτταλος (Ἀγριαῖνες).
- β. Βρίσων (Μακεδόνες τοξόται).
- γ. Κλέανδρος (ἀρχαῖοι ξένοι).
- δ. Ἀρέτης (πρόδρομοι ἵππεῖς).
- ε. Ἀρίστων (Πατίονες).
- ζ. Μενίδας (μισθοφόροι ἵππεῖς).
- η. Σιτάλκης (Θρᾷκες πεζοί).
- θ. Κοίρανος (σύμμαχοι ἵππεῖς).
- ι. Ἀγάθων (Ὀδρύσαι ιππεῖς).
- κ. Ἀνδρόμαχος (μισθοφόροι ἵππεῖς).

**ΧΑΡΤΗΣ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ**
(323 π.χ.)
Κλίματα 1:3.300.000

Χιλιόμετρα
άπλωμα της γης
Στάδια
Πορεία Μ. Αλεξανδρού
στρατηγών

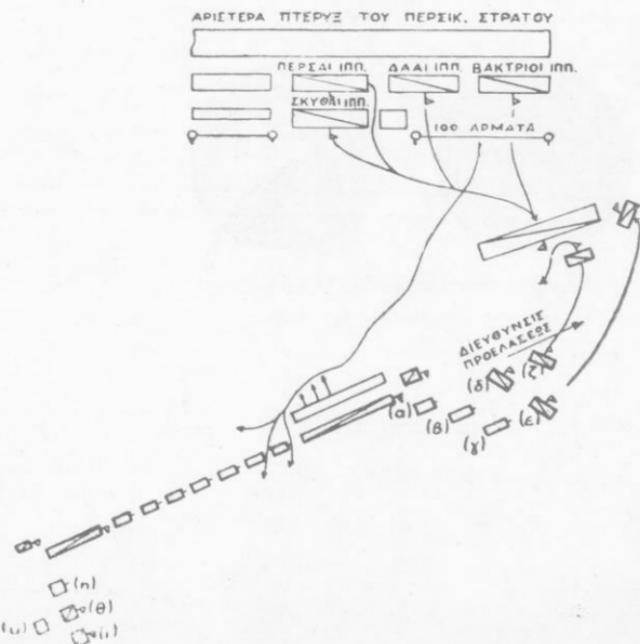

Εἰκὼν 6. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαλάρων δεικνύοντος τὴν ποστοπορείαν τῶν διευθύνοντος στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (δευτέρα φάσης τῆς μάχης).

Σημείωσις: Επεξηγήσεις τῶν γραμμάτων βλ. εἰς εἰκόνα 4.

Εἰκὼν 5. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαλάρων δεικνύοντος τὴν πρώτην ἐπίθεσιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατὰ τοῦ ζεύρου διοιστεροῦ τοῦ περσικοῦ στρατεύματος (πρώτη φάσης τῆς μάχης).

Αργυροῦν τετράδραχμον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Χρυσοῦς στατήρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου

Εἰκὼν 7. Νομίσματα Μ. Ἀλεξάνδρου.

(Ψηφισμάτων τῆς Πομπήας)

Εἰκὼν 8. Ἡ μάχη τοῦ Πισσοῦ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ

Εἰς τὴν εἰκόνα φαίνεται δρατερὴ ἔφυτος δὲ Αλέξανδρος, καθ' ἣν στρατὴν ὁρμᾶται τὸν Δαρεῖον, οὐ δύπτος μὲν ζωγράφεις θετρωμένος ζητεῖ θετρωμένος βοήθειαν ἀπὸ τῶν περὶ αὐτοῦ,

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

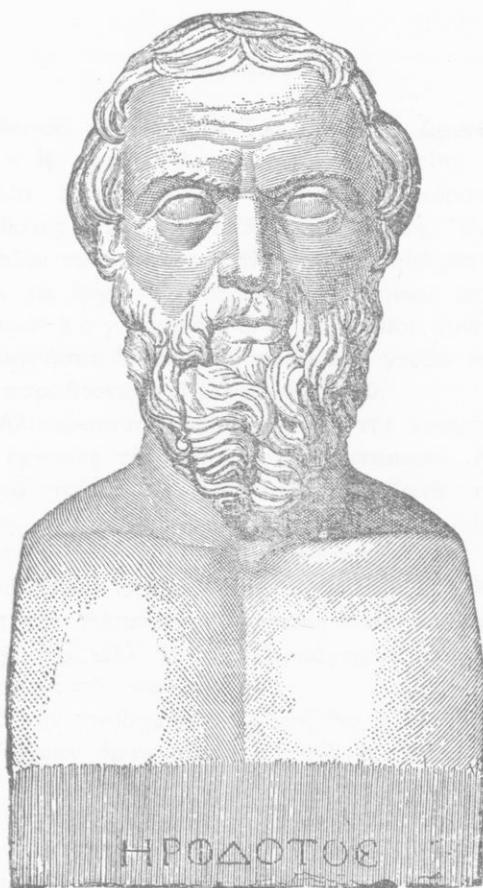
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1960

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Ἡροδότου.

Ο Ἡρόδοτος, υἱὸς τοῦ Λύξου καὶ τῆς Δρυοῦς, ἐγεννήθη περὶ τὸ 484 π. Χ. ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῷ τῆς Καρίας, ἡ ὥποια ἦτο δωρικὴ ἀποικία. Κατήγετο ἔξι ἑπταναὸς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας.

Ο Ἡρόδοτος ἔτυχε λαμπρᾶς ἐκπαιδεύσεως. Ἐχων ὡς διδάσκαλον τὸν θεῖόν του ποιητὴν Πανύασιν, ἐδιδάχθη τὸν Ὅμηρον καὶ ἐμελέτησε τὰ ἔργα τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἱστοριογράφων, τῶν καλουμένων λογγράφων, οἵ δόποιοι συνέγραφον γεωγραφικὰς περιηγήσεις ἢ ἱστορίας πόλεων ἢ γενῶν κατὰ τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῷ τύραννος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο δὲ Λύγδαμις, ἔγγονος τῆς βασιλίσσης Ἀρτεμισίας, ἡ ὥποια συνεπολέμησε μετὰ τοῦ Ξέρξου ἐν Σαλαμῖνι. Κατὰ τοῦ τυράννου τούτου ἐγένετο στάσις, τῆς ὥποιας μετέσχε καὶ δὲ Ἡρόδοτος· ἀλλ’ ἦτο στάσις ἀπέτυχε καὶ δὲ Ἡρόδοτος ἤναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν τότε ἀκμάζουσαν νῆσον Σάμον. Βραδύτερον, πιθανῶς τὸ 454, ἐπιπελθών εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν κατώρθωσε μὲν νὰ ἐκδιώξῃ τὸν τύραννον Λύγδαμιν, ἀλλ’ ἐπειδὴ ἐξερράγησαν νέαι στάσεις, ἐγκατέλιπε διὰ παντὸς τὴν πατρίδα του.

Ποῦ μετὰ τὴν ἀποδημίαν του ἀπῆλθεν δὲν γνωρίζομεν εύρισκομεν ὅμως αὐτὸν τὸ 445 ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀνέγνωσε μέρος τῆς ἱστορίας του, διὰ τοῦ ὥποιου τοσοῦτον συνεκίνησε καὶ ἔτερψε τοὺς Ἀθηναίους, ὡστε ἔδωκαν εἰς αὐτὸν λαμπράν δωρεάν, 10 τάλαντα. Ἐν Ἀθήναις συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ἄλλων σπουδαίων ἀνδρῶν.

Οτε δὲ τὸ 444 οἱ Ἀθηναῖοι ἀπώκισαν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ τὴν πόλιν Θουρίους, μετέβη καὶ δὲ Ἡρόδοτος εἰς αὐτὴν καὶ ἐγκατεστάθη ἔκει καὶ ἐγένετο ἡ πόλις αὗτη δευτέρα πατρίς του· διὰ τοῦτο καὶ Θούριος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο.

Ο Ἡρόδοτος ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱστοριῶν τῶν λογογρά-

φων ἥσθάνθη τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν, ώστε ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῶν πολέμων, τοὺς ὄποιους διεξήγαγον οἱ Ἐλληνες κατὰ τῶν Περσῶν. Θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ ἔξι ἴδιας αὐτοψίας τὰ πράγματα ἐπεχείρησε μακρὰς περιηγήσεις εἰς διαφόρους μεμακρυσμένας χώρας. Ἡ συγκοινωνία τότε ἦτο ἀτελεστάτη καὶ λίαν ἐπικίνδυνος· ἐν τούτοις μὲν μεγάλους κόπους καὶ κινδύνους ἐπεσκέφθη τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον μέχρι τῆς Ἐλεφαντίνης πόλεως· τὴν Λιβύην, τὴν Φοινίκην, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσίαν καὶ τὰς ἐλληνικὰς ἀποικίας τοῦ Κιμερίου Βοσπόρου· τὴν γειτονικήν μὲν αὐτὰς Σκυθίαν καὶ τὴν Κολχίδα. Περιῆλθε πρὸς τούτοις ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διέτριψεν εἰς πολλὰς αὐτῆς πόλεις καθὼς καὶ τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας.

Ποῦ καὶ πότε ἀπέθανεν ὁ Ἡρόδοτος εἶναι ἄγνωστον· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανε τὸ 424 ἐν Θουρίοις.

2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου.

Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου, τὸ ὄποιον ἐπόρισεν εἰς αὐτὸν τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας, διηρέθη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εἰς ἐννέα βιβλία, ἔκαστον τῶν ὄποιων ὀνομάσθη μὲν τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν ἐννέα Μουσῶν. Ἐν αὐτῷ περιέχεται πλοῦτος γνώσεων ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν, φυσικῶν, ἀρχαιολογικῶν κλπ., ἀλλ’ ἡ κυρία ἴδεα, περὶ τὴν ὄποιαν πλέκονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι γνώσεις, εἶναι οἱ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων.

Τοῦ ἔργου του προτάσσει ὁ Ἡρόδοτος βραχεῖαν εἰς αγαγὴν (κεφ. 1-5), ἐν τῇ ὄποιᾳ δηλοῖ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπὸ αὐτοῦ συγγραφῆς τοῦ ἱστορικοῦ του ἔργου καθὼς καὶ τὰ αἴτια τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔχθρας· ταῦτα ἀν καὶ ἀνάγει μέχρι τῶν μυθικῶν χρόνων, ἐν τούτοις ἀναφέρει, ὅτι πρώτη καὶ κυρία ἱστορικὴ ἀφορμὴ τῆς ἔχθρας ὑπῆρξεν ἡ ὑποταγὴ τῶν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ ἐλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Κροίσου. Ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν διηγεῖται ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ περὶ τῶν βασιλέων τῆς Λυδίας καὶ ἴδιως περὶ τοῦ Κροίσου, τὸν ὄποιον ὑπέταξεν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Κῦρος. Κα-

τόπιν ίστορει, πῶς τὸ περσικὸν κράτος προῆλθεν ἐκ τοῦ μηδικοῦ καὶ πῶς ὁ Κῦρος βαθμηδὸν ηὔξησεν αὐτὸν μὲ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν λαῶν τῆς Μ. Ἀσίας, ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μεγάλου καὶ πλουσίου κράτους τῶν Βαβυλωνίων. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ καὶ ἐφ' ὅσον οἱ Πέρσαι ἔρχονται εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ κάθε ἄλλο ἔθνος, γράφει τὰ τῆς ιστορίας, τὰ τῶν ἡθῶν καὶ ἔθιμων αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν Κῦρον μεταβαίνει εἰς τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον αὐτοῦ Καμβύσην. Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Καμβύσου κατὰ τῆς Αἰγύπτου δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἡρόδοτον νὰ περιγράψῃ ἐκτενῶς ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τὴν χώραν ταύτην καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς μὲ τὰ ἥθη, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ μνημεῖα αὐτῶν.

Ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ ἐπανέρχεται εἰς τὴν περσικὴν ιστορίαν. Διηγεῖται ἐν αὐτῷ τὴν ὑποταγὴν τῆς Αἰγύπτου, Λιβύης, Κυρήνης, τὸν θάνατον τοῦ Καμβύσου, τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ψευδοσμέρδιος, τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Δαρείου, τὴν ὑπὸ τούτου κοπιώδη ὄργανωσιν τοῦ κράτους, καὶ ἐνδιατρίβει ἐν τῇ ιστορίᾳ τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους.

Ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ πραγματεύεται τὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου ἐναντίον τῶν Σκυθῶν. Ιστορῶν δὲ τὰ τῆς Σκυθίας παρενθέτει κατόπιν τὰ τῆς ἐκστρατείας τῶν Περσῶν εἰς τὴν Κυρηναϊκὴν χερσόνησον ἐν Ἀφρικῇ καὶ περιγράφει τὰ εἰς αὐτὸν γνωστὰ ἔθνη τῆς Λιβύης.

Ἀρχίζων ἔπειτα τὸ πέμπτον βιβλίον διηγεῖται τὰς κατακτήσεις τῶν Περσῶν εἰς τὴν Εύρωπην (Θράκης, Μακεδονίας) καὶ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν τῶν Ἰώνων. Τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν παρουσιάζει ὡς εἰσαγωγὴν καὶ ὡς ἀφετηρίαν τοῦ μεγάλου ἀγώνος τῶν Περσῶν ἐναντίον τῆς Ἐλλάδος.

Ἐν τῷ ἕκτῳ βιβλίῳ περιγράφει τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων, τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἐλλάδος καὶ τὴν ἥτταν τοῦ Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρνους ἐν Μαραθῶνι.

Ἐν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (ἔβδομῳ, διγδόῳ καὶ ἐνάτῳ) ιστορεῖ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἐλλάδος. ᘾν τῷ ἕβδομῳ βιβλίῳ περιγράφει κατὰ πρῶτον τὰ πρὸς τὸν πόλεμον συμβούλια καὶ τὰς μεγάλας προπαρασκευάς τοῦ Ξέρξου· κατόπιν τὰ διάφορα ἔθνη, τὰ ὅποια συνῆλθον διὰ τὴν ἐκστρατείαν, τὴν κα-

ταγωγήν των καὶ τούς ὁπλισμούς των· τελευταῖον τὴν διὰ τῆς Μ. Ἀσίας, Θράκης, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας πορείαν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην.

Ἐν τῷ δὲ φιβλίῳ ἀρχίζει ἀπὸ τὰς ναυμαχίας τοῦ Ἀρτεμισίου. Ἐπειτα διηγεῖται τὰς ἐν Ἑλλάδι δηώσεις τῶν Περσῶν, τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν καὶ τὴν φυγὴν τοῦ Ξέρξου.

Τέλος ἐν τῷ ἐν ἀτῷ φιβλίῳ περιγράφει τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, τὴν ἐν Μυκάλῃ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Σηστοῦ (478).

Τοιοῦτο περιληπτικῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ ιστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἡροδότου.

Οὐ ‘Ἡρόδοτος, ἀν καὶ Δωριεύς, ἔγραψε τὸ ἔργον του εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον καὶ ὅχι εἰς τὴν Δωρικήν’ εἰς τοῦτο ἡναγκάσθη, διότι οἱ πρὸ αὐτοῦ λογογράφοι, πάντες σχεδὸν Ἰωνεῖς, εἶχον μεταχειρισθῆ τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον ὡς γλῶσσαν τῶν συγγραφῶν των.

M E P O Σ A'

—
K E I M E N O N

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΛΕΙΩ

1. Εἰσαγωγή: Σκοπὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου συγγραφῆς τοῦ ἱστορικοῦ του ἔργου.—Πρῶται ἀφορμαὶ τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔχθρας.

(Κεφ. 1 - 5)

Ἡροδότου Ἀλικαρνησσέος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωμαστά, τὰ μὲν Ἐλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται, τά τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἄλλοισι.

Περσέων μὲν νῦν οἱ λόγιοι Φοίνικας αἰτίους φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς τούτους γάρ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήγδε τὴν θάλασσαν καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον, τὸν καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίησι μακρῆσι ἐπιθέσθαι, ἀπαγινέοντας δὲ φορτία Αἰγύπτιά τε καὶ Ἀσσύρια τῇ τε ἄλλῃ ἐσπατικέεσθαι καὶ δὴ καὶ ἐς Ἀργος τὸ δὲ Ἀργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἀπασι τῶν πολίων τῶν ἐν τῇ νῦν Ἐλλάδι καλεομένῃ.

Ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἀργος τοῦτο διατίθεσθαι τὸν φόρτον. Πέμπτη δὲ ἡ ἔκτη ἡμέρη, ἀπ' ἣς ἀπίκοντο, ἐξεμπολημένων σφι σχεδὸν πάντων ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν γυναικας ἀλλας τε πολλὰς καὶ δὴ καὶ τοῦ βασιλέος θυγατέρα τὸ δέ οἱ οὔνομα εἶναι Ιοῦν τὴν Ινάχου. Ταύτας στάσας κατὰ πρύμνην τῆς νεὸς ὀνέεσθαι τῶν φορτίων, τῶν σφι ἣν θυ-

μὸς μάλιστα, καὶ τοὺς Φοίνικας διακελευσαμένους ὁρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. Τὰς μὲν δὴ πλεῦνας τῶν γυναικῶν ἀποφυγεῖν, τὴν δὲ Ἰοῦν σὺν ἄλλησι ἀρπασθῆναι· ἐσβαλομένους δὲ ἐς τὴν νέα οἰχεσθαι ἀποπλέοντας ἐπ' Αἴγυπτον.

2 Οὕτω μὲν Ἰοῦν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγουσι Πέρσαι καὶ τῶν ἀδικημάτων πρῶτον τοῦτο ἀρξαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τινὰς (οὐ γάρ ἔχουσι τούνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τῆς Φοινίκης ἐς Τύρον προσσχόντας ἀρπάσαι τοῦ βασιλέος τὴν θυγατέρα Εύρωπην· εἰησαν δ' ἂν οὗτοι Κρῆτες. Ταῦτα μὲν δὴ ἵσα πρὸς ἵσα σφι γενέσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλληνας αἰτίους τῆς δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. Καταπλώσαντας γάρ μακρῇ νηῇ ἐς Αἴλαν τε, τὴν Κολχίδα, καὶ ἐπὶ Φᾶσιν ποταμόν, ἐνθεῦτεν διαπρηξαμένους καὶ τἄλλα, τῶν εἰνεκεν ἀπίκατο, ἀρπάσαι τοῦ βασιλέος τὴν θυγατέρα Μηδείην. Πέμψαντα δὲ τὸν Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα αἰτέειν τε δίκας τῆς ἀρπαγῆς καὶ ἀπαιτέειν τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι, ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσάν σφι δίκας τῆς ἀρπαγῆς· οὐδὲ δὲ ἂν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι.

3 Δευτέρη δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον, τὸν Πριάμου, ἀκηκοότα ταῦτα ἐθελῆσαι οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἀρπαγῆς γενέσθαι γυναῖκα, ἐπιστάμενον πάντως, δτὶ οὐ δώσει δίκας· οὐδὲ γάρ ἐκείνους διδόναι. Οὕτω δὴ ἀρπάσαντος αὐτοῦ Ἐλένην τοῖσι "Ἑλλησι" δόξαι πρῶτον πέμψαντας ἀγγέλους ἀπαιτέειν τε Ἐλένην καὶ δίκας τῆς ἀρπαγῆς αἰτέειν. Τοὺς δέ, προϊσχομένων ταῦτα, προφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἀρπαγήν, ὡς οὐ δόντες αὐτοὶ δίκας οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων βουλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι.]

Μέχρι μὲν δὲ τούτου ἀρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἄλλήλων, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου "Ἑλληνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι· προτέρους γάρ ἀρξαι στρατεύεσθαι ἐς τὴν Ἀσίην ἢ σφέας ἐς τὴν Εύρωπην.

Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέσθαι, καὶ διὰ τὴν Ἰλίου 5
ἄλωσιν εὑρίσκουσι σφίσι ἐοῦσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρης τῆς
ἔς τους "Ἐλληνας." Εγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔρχομαι ἐρέων,
ώς οὕτω ἡ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο, τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶ-
τον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἔς τους "Ἐλληνας, τοῦτον σημή-
νας προβήσομαι ἔς τὸ πρόσω τοῦ λόγου δμοίως σμικρὰ καὶ
μεγάλα ἀστεα ἀνθρώπων ἐπεξιών. Τὰ γάρ τὸ πάλαι μεγάλα
ἥν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐπ' ἐμεῦ ἥν μεγά-
λα, πρότερον ἥν σμικρά. Τὴν ἀνθρωπηγίην ὧν ἐπιστάμενος
εὐδαιμονίην οὐδαμὰ ἐν τωύτῳ μένουσαν ἐπιμνήσομαι ἀμφο-
τέρων δμοίως.)

2. Κροῖσος καὶ Σόλων.

(Κεφ. 6, 28 - 33)

Κροῖσος ἥν Λυδὸς μὲν γένος, παῖς δὲ Ἀλυάττεω, τύραν- 61
νος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς "Ἀλυος ποταμοῦ, δις δέων ἀπὸ μεσαμ-
βρίης μεταξὺ Συρίων τε καὶ Παφλαγόνων ἔξει πρὸς βορέην
ἀνεμον ἔς τὸν Εὔξεινον καλεόμενον πόντον. Οὗτος δὲ Κροῖ-
σος βαρβάρων πρῶτος, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, τοὺς μὲν κατεστρέ-
ψατο Ἐλλήνων ἔς φόρου ἀπαγωγήν, τοὺς δὲ φίλους προσ-
εποιήσατο. Κατεστρέψατο μὲν "Ιωνάς τε καὶ Αἰολέας καὶ
Δωριέας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, φίλους δὲ προσεποιήσατο Λακε-
δαιμονίους. Πρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρχῆς πάντες "Ἐλληνες ἦσαν
ἐλεύθεροι.)

Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου καὶ κατεστραμμένων σχεδὸν πάν- 28
των τῶν ἐντὸς "Ἀλυος ποταμοῦ οἰκημένων (πλὴν γάρ Κιλί-
κων καὶ Λυκίων τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἐωυτῷ εἴχε κατα-
στρεψάμενος δὲ Κροῖσος), ἀπικνέονται ἔς Σάρδις ἀκμαζού- 29
σας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἐλλάδος σοφισταί,
οἱ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες, ὡς ἔκαστος αὐτῶν
ἀπικνέοιτο, καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, δις Ἀθηναί-

οισι νόμους κελεύσασι ποιήσας ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα κατὰ θεωρίης πρόφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι, τῶν ἔθετο. Αὐτοὶ γάρ οὐκ οἶοι τῷ ἥσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὅρκίοισι γάρ μεγάλοισι κατείχοντο δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι, τοὺς ἃν σφι Σόλων θῆται.

30 — Αὐτῶν δὴ ὃν τούτων καὶ τῆς θεωρίης ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἴνεκεν ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο παρ' Ἀμασιν καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον. Ἀπικόμενος δὲ ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιλίοισι ὑπὸ τοῦ Κροίσου· μετὰ δὲ ἡμέρῃ τρίτῃ ἡ τετάρτη κελεύσαντος Κροίσου τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυρούς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἔόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια. Θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον, ὡς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἰρετο ὁ Κροῖσος τάδε· «Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας περὶ σέο λόγος ἀπίκεται πολλὸς καὶ σοφίης εἴνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων γῆν πολλὴν θεωρίης εἴνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν δὲ ἡμερος ἐπειρέσθαι μοι ἐπῆλθε, εἰ τινα ἥδη πάντων εἰδές ὀλβιώτατον». «Ο μὲν ἐπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος ταῦτα ἐπειρώτα.

Σόλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἔόντι χρησάμενος λέγει· «Ω βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναῖον». Ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν εἰρετο ἐπιστρεφέως· «Κοίη δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον;» «Ο δὲ εἰπε· «Τέλλω τοῦτο μὲν τῆς πόλιος εὗ ἡκούσης παῖδες ἥσαν καλοί τε κάγαθοί, καὶ σφι εἰδε ἀπασι τέκνα ἐκγενόμενα καὶ πάντα παραμείναντα· τοῦτο δὲ τοῦ βίου εὗ ἡκοντι, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, τελευτὴ τοῦ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο· γενομένης γάρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἐν Ἐλευσῖνι βωθήσας καὶ τροπήν ποιήσας τῶν πολεμίων ἀπέθανε κάλλιστα, καὶ μιν Ἀθηναῖοι δημοσίη τε ἔθαψαν αὐτοῦ, τῇ περ ἐπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγάλως».

31 — Ως δὲ ὁ Σόλων τὰ κατὰ τὸν Τέλλον, πολλά τε καὶ ὄλ-

βια, εἴπας προετρέψατο τὸν Κροῖσον, ἐπειρώτα, τίνα δεύτερον μετ’ ἐκεῖνον ἔδοι, δοκέων πάγχυ δευτερεῖα γῶν οἰστεσθαι.

Ο δὲ εἶπε· «Κλέοβιν τε καὶ Βίτωνα. Τούτοισι γάρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος τε ἀρκέων ὑπῆν καὶ πρὸς τούτῳ ῥώμη σώματος τοιήδε· ἀεθλοφόροι τε ἀμφότεροι δμοίως ἦσαν, καὶ δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος· ἐούσης ὁρτῆς τῇ “Ηρῃ τοῖσι Ἀργείοισι ἔδεε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγει κομισθῆναι ἐξ τὸ ιρόν, οἱ δέ σφι βρέες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκλησιόμενοι δὲ τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαι ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλην εἴλκον τὴν ἄμαξαν, ἐπὶ τῆς ἄμαξῆς δέ σφι ὠχέετο ἡ μήτηρ, σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσεράκοντα διακομίσαντες ἀπίκοντο ἐξ τὸ ιρόν.

Ταῦτα δέ σφι ποιήσασι καὶ διφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος τελευτὴ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο, διέδεξέ τε ἐν τούτοισι ὁ θεός, ὃς ἀμεινον εἴη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζώειν. Ἀργεῖοι μὲν γάρ περιστάντες ἐμακάριζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην, αἱ δὲ Ἀργεῖαι τὴν μητέρα αὐτῶν, οἴων τέκνων ἐκύρωσε. Ἡ δὲ μήτηρ περιχαρής ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, στᾶσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὔχετο Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι τοῖσι ἑωτῆς τέκνοισι, οἱ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, τὴν θεὸν δοῦναι, τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἀριστόν ἐστι. Μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ιρῷ οἱ νεηνίαι οὐ κέτι ἀνέστησαν, ἀλλ’ ἐν τέλεϊ τούτῳ ἔσχοντο. Ἀργεῖοι δέ σφεων εἰκόνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν ἐξ Δελφούς ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομένων».

Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερεῖα ἔνεμε τούτοισι, Κροῖσος δὲ σπερχθεὶς εἶπε· «Ὥ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐξ τὸ μηδέν, ὥστε οὐδὲ ἴδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας»; Ο δὲ εἶπε· «Ὥ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐδὼν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες ἐπειρωτᾶς ἀνθρώπηιών πρηγγυάτων πέρι. Ἐν γάρ τῷ μακρῷ χρόνῳ

πολλὰ μὲν ἔστι ίδειν, τὰ μή τις ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν. 'Ες γάρ ἐβδομήκοντα ἔτεα οὗρον τῆς ζόνης ἀνθρώπῳ προτίθημι. 'Απασέων δὲ τῶν ἡμερέων τῶν ἐς τὰ ἐβδομήκοντα ἔτεα ἡ ἑτέρη τῇ ἐτέρῃ ἡμέρῃ τὸ παράπαν οὐδὲν ὅμοιον προσάγει πρῆγμα.

» Οὕτω ὅν, ὃ Κροῖσε, πᾶν ἔστι ἀνθρωπος συμφορή. 'Εμοὶ δὲ σὺ καὶ πλουτέειν μέγα φαίνεαι καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων· ἐκεῖνο δέ, τὸ εἰρέο με, οὐ κώ σε ἐγὼ λέγω, πρὶν ἂν τελευτήσαντα καλῶς τὸν αἰῶνα πύθωμαι. Οὐ γάρ τι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλβιώτερός ἔστι, εἰ μή οἱ τύχη ἐπίσποιτο πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτῆσαι εῦ τὸν βίον. Σκοπέειν ὅν χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν, κῇ ἀποβήσεται· πολλοῖσι γάρ δὴ ὑποδέξας ὅλβον ὁ θεὸς προρρίζους ἀνέτρεψε».

33 Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ οὖς κως ἐχαρίζετο· ὁ δὲ λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται, κάρτα δόξας ἀμαθέα εῖναι, δις τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεὶς τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος δρᾶν ἐκέλευε.

[*Ο Κροῖσος διαβάς τὸν "Αλλν εἰσβάλλει εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἢ δποίᾳ ἀνῆκεν εἰς τοὺς Πέρσας. Τοῦτο μαθὼν δ Κῦρος, δ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐπέρχεται κατὰ τοῦ Κροίσου· μετὰ πεισματώδη δὲ μάγην τῶν δύο ἀντιπάλων στρατευμάτων ἀναγκάζεται δ Κροῖσος νὰ ὑπέλαρησῃ εἰς τὰς Σάρδεις.]*

3. Κύρος καὶ Κροῖσος.

(Κεφ. 86 - 88)

86 Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε Σάρδις ἔσχον καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἀρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπάνσαντα τὴν ἐωστοῦ μεγάλην ἀρχήν. Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἥγαγον παρὰ Κύρον. 'Ο δὲ συννήσας πυρὴν μεγάλην

ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδησι δεδεμένον καὶ δίς ἐπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας, εἴτε δὴ ἐν νόῳ ἔχων ἀκροθίνια ταῦτα καταγιεῖν θεῶν ὅτεω δή, εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι θέλων, εἴτε καί, πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἰνεκεν ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρὴν βουλόμενος εἰδέναι, εἰ τίς μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶντα κατακαυθῆναι.

Τὸν μὲν δὴ ποιέειν ταῦτα· τῷ δὲ Κροίσῳ ἐστεῶτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσούτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὃς οἱ εἴη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ « μηδένα εἶναι τῶν ζωότων ὅλβιον ». Ὡς δὲ ἄρα μιν προστῆναι τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε καὶ ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρίς οὖνομάσαι « Σόλων ». Καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα κελεῦσαι τοὺς ἑρμηνέας ἐπειρέσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο, καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν εἰρωτώμενον, μετὰ δέ, ὃς ἡναγκάζετο, εἰπεῖν· « Τὸν ἀν ἐγώ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν ». Ὡς δέ σφι ἀσημαχέφραζε, πάλιν ἐπειρώτων τὰ λεγόμενα. Λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν καὶ ὅχλον παρεχόντων ἔλεγε δή, ὃς ἦλθε ἀρχὴν δ. Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θεησάμενος πάντα τὸν ἑωυτοῦ ὅλβον ἀποφλαυρίσειε, οἷα δὴ εἴπας, ὃς τε αὐτῷ πάντα ἀποθεβήκοι, τῇ περ ἐκεῖνος εἶπε, οὐδέν τι μᾶλλον ἐς λέγων ἢ ἐς ἄπαν τὸ ἀνθρώπινον καὶ μάλιστα τοὺς παρα σφίσι αὐτοῦσι ὅλβίους δοκέοντας εἶναι.

Τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἡδη ἀμμένης καίεσθαι τὰ περιέσχατα. Καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων, τὰ εἰπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε καὶ ἐννώσαντα, δτι καὶ αὐτὸς ἀνθρωπος ἐὼν ὅλον ἀνθρωπον, γενόμενον ἑωυτοῦ εὐδαιμονίη οὐκ ἐλάσσω, ζῶντα πυρὶ διδοίη, πρός τε τούτοισι δείσαντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξάμενον, ὃς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον, κελεύειν σβεννύναι τὴν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ

Κροίσου. Καὶ τοὺς πειρωμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆσαι.

87   Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθόντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ὥρα πάντα μὲν ἀνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυνα- μένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἰ τί οἱ κεχαρισμένον ἔξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παρα- στῆναι καὶ ῥύσασθαι μιν ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. Τὸν μὲν δα- κρύοντα ἐπικαλέσθαι τὸν θεόν, ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης συνδραμεῖν ἔξαπίνης νέφεα καὶ χειμῶνά τε καταρραγῆναι καὶ ὕσαι ὕδατι λαβροτάτῳ κατασβεσθῆναι τε τὴν πυρήν. Οὕτω δὴ μαθόντα τὸν Κύρον, ὡς εἴη ὁ Κροῖσος καὶ θεοφιλής καὶ ἀνὴρ ἀγαθός, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εἰρέσθαι τάδε· «Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρα- τευσάμενον πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι;» Ὁ δὲ εἶπε· «Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἐπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμε- ωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· αἵτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεὸς ἐπαείρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. Οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητος ἐστι, δστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἱρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖ- δες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. Ἀλλὰ ταῦτα δαίμονί κου φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι».

88   Ο μὲν ταῦτα ἔλεγε, Κύρος δὲ αὐτὸν λύσας κάτισέ τε ἐγγύς ἐωτοῦ καὶ κάρτα ἐν πολλῇ προμηθίῃ εἶχε, ἀπεθώμαζέ τε δ- ρέων καὶ αὐτὸς καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἐόντες πάντες.

4. Λυδικὰ ἔθιμα.— "Ιδρυσις ἀποικίας ὑπὸ τῶν Λυδῶν εἰς τὴν Τυρρηνίαν ('Ετρουρίαν). (Κεφ. 93 - 94)

93   Θώματα ἡ Λυδίη ἐς συγγραφὴν οὐ μάλα ἔχει, οἷά γε καὶ ἄλλη χώρη, πάρεξ τοῦ ἐκ τοῦ Τμώλου καταφερομένου ψή- γματος. Ἐν δὲ ἔργον πολλὸν μέγιστον παρέχεται χωρὶς τῶν τε Αἰγυπτίων ἔργων καὶ τῶν Βαβυλωνίων· ἔστι αὐτόθι

'Αλυάττεω τοῦ Κροίσου πατρὸς σῆμα, τοῦ ἡ κρηπὶς μὲν ἔστι λίθων μεγάλων, τὸ δὲ ἄλλο χῶμα γῆς.

Λυδοὶ δὲ νόμοισι μὲν τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται, τοῖσι καὶ⁹⁴ "Ελληνες, πρῶτοι δὲ ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κοψάμενοι ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ "Ελλησι κατεστεώσας ἐωυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. "Αμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέγουσι καὶ Τυρσηνίην ἀποικίσαι, ὅδε περὶ αὐτῶν λέγοντες.

"Ἐπὶ βασιλέος" Ατυος τοῦ Μάνεω σιτοδείην ἵσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδούς τέως μὲν διάγειν λιπαρέοντας, μετὰ δέ, ὡς οὐ παύεσθαι, ἀκεα δίζησθαι, ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. Ἐξευρεθῆναι δὴ ὅν τότε καὶ τῶν κύβων καὶ τῶν ἀστραγάλων καὶ τῆς σφαιρῆς τὰς παιγνίας καὶ τῶν ἄλλων πασέων παιγνιέων τὰ εἰδεα πλὴν πεσσῶν· τούτων γάρ ὅν τὴν ἐξεύρεσιν οὐκ οἰκηεῦνται Λυδοί. Ποιέειν δὲ ὥδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας τὴν μὲν ἑτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία, τὴν δὲ ἑτέρην σιτέεσθαι παυσομένους τῶν παιγνιέων. Τοιούτῳ τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἔτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι.

"Ἐπείτε δὲ οὐκ ἀνιέναι τὸ κακόν, ἀλλ' ἔτι ἐπὶ μᾶλλον βιάζεσθαι, οὕτω δὴ τὸν βασιλέα αὐτῶν δύο μοίρας διελόντα Λυδῶν πάντων κληρῷσαι τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δ' ἐπὶ ἐξόδῳ ἐκ τῆς χώρης, καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἐωυτὸν τὸν βασιλέα προστάσσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένῃ τὸν ἐωυτοῦ παῖδα, τῷ οὖνομα εἶναι Τυρσηνόν. Λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι ἐκ τῆς χώρης καταβῆναι ἐς Σμύρνην καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμένους τὰ πάντα, ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἔπιπλα, ἀποπλέειν κατὰ βίου τε καὶ γῆς ζήτησιν, ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους ἀπιέσθαι ἐς Ὁμερικούς, ἔνθα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιας καὶ οἰκέειν τὸ μέχρι τοῦδε. Ἀντὶ

δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέος τοῦ παιδός,
ὅς σφεας ἀνήγαγε· ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους
δονομασθῆναι Τυρσηνούς.

5. Περσικὰ ἔθιμα.

(Κεφ. 131 - 138, 140)

131 Πέρσας δὲ οἴδα νόμοισι τοῖσδε χρεωμένους· ἀγάλματα μὲν καὶ γηοὺς καὶ βωμούς οὐκ ἐν νόμῳ ποιευμένους ἰδρύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέροντας, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς θεούς, κατά περ οἱ "Ελληνες, εἶναι. Οἱ δὲ νομίζουσι Δίι μὲν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν οὐρέων ἀναβαίνοντες θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες. Θύουσι δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι. Τούτοισι μὲν δὴ θύουσι μούνοισι ἀρχῆθεν, ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρά τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων.

132 Θυσίη δὲ τοῖσι Πέρσησι περὶ τοὺς εἰρημένους θεούς ἥδε κατέστηκε. Οὔτε βωμούς ποιεῦνται οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι μέλλοντες θύειν· οὐ σπονδῇ χρέωνται, οὐκὶ αὐλῷ, οὐ στέμμασι, οὐκὶ οὐλῇσι. Τῶν δὲ ὡς ἀνέκαστω τις θύειν θέλῃ, ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτῆνος καλέει τὸν θεόν, ἐστεφανωμένος τὸν τιήρην μυρσίνη μάλιστα. Ἐωυτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι ιδίῃ μούνῳ οὕτω οἱ ἐγγίνεται ἀρᾶσθαι ἀγαθά, δὲ πᾶσι τοῖσι Πέρσησι κατεύχεται εὖ γίνεσθαι καὶ τῷ βασιλέϊ· ἐν γάρ δὴ τοῖσι ἄπασι Πέρσησι καὶ αὐτὸς γίνεται. Ἐπεὰν δὲ διαμιστύλας κατὰ μέρεα τὸ ἱρήιον ἐψήσῃ τὰ κρέα, ὑποπάσας ποίην ὡς ἀπαλωτάτην, μάλιστα δὲ τὸ τρίψυλλον, ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ὃν πάντα τὰ κρέα. Διαθέντος δὲ αὐτοῦ, μάγος ἀνήρ παρεστεὼς ἐπαείδει θεογονίην, οἵην δὴ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν· ἀνευ γάρ δὴ μάγου οὐ

σφι νόμος ἔστι θυσίας ποιέεσθαι. Ἐπισχὼν δὲ ὀλίγον χρόνον ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα καὶ χρᾶται, ὅ τι μιν λόγος αἰρέει.

Ἡμέρην δὲ ἀπασέων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι, τῇ 133 ἐκαστος ἐγένετο. Ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων δι-
καιεῦσι προτίθεσθαι· ἐν τῇ οἱ εὐδαιμονες αὐτῶν βοῦν καὶ ἵππον
καὶ κάμηλον καὶ ὅνον προτιθέαται ὅλους ὅπτούς ἐν καμίνοισι,
οἱ δὲ πένητες αὐτῶν τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων προτιθέαται. Σί-
τοισι δὲ ὀλίγοισι χρέωνται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι καὶ οὐκ
ἀλέσι· καὶ διὰ τοῦτο φασι Πέρσαι τοὺς "Ἐλληνας σιτεομένους
πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δείπνου παραφορέεται οὐδὲν
λόγου ἀξιον, εἰ δέ τι παραφέροιτο ἐσθίοντας ἀν οὐ παύεσθαι.
Οἴνῳ δὲ κάρτα προσκέαται, μεθυσκόμενοι δὲ ἐώθασι βουλεύε-
σθαι τὰ σπουδαιέστατα τῶν πρηγμάτων. Τὸ δ' ἀν ἄδη σφι βου-
λευομένοισι, τοῦτο τῇ ὑστεραίη νήφουσι προτιθεῖ ὁ στέγαρχος,
ἐν τοῦ ἀν ἐόντες βουλεύωνται· καὶ ἦν μὲν ἄδη καὶ νήφουσι,
χρέωνται αὐτῷ, ἦν δὲ μὴ ἄδη, μετιεῖσι· τὰ δ' ἀν νήφοντες προ-
βουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκουσι.

Ἐντυγχάνοντες δ' ἄλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῷδε ἀν τις 134
διαγοίη, εἰ διοιοί εἰσι οἱ συντυγχάνοντες· ἀντὶ γὰρ τοῦ προσ-
αγορεύειν ἄλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι. Ἡν δὲ ἢ οὔτερος
ὑποδεέστερος ὀλίγω, τὰς παρειὰς φιλέονται. Ἡν δὲ πολλῷ ἢ
οὔτερος ἀγεννέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἔτερον.

Τιμῶσι δὲ ἐκ πάντων τοὺς ἄγγιστα ἐωυτῶν οἰκέοντας μετά 135
γε ἐωυτούς, δεύτερα δὲ τοὺς δευτέρους, μετὰ δὲ κατὰ λόγον
προβαίνοντες τιμῶσι· ἥκιστα δὲ τοὺς ἐωυτῶν ἐκαστάτω οἰκη-
μένους ἐν τιμῇ ἄγονται, νομίζοντες ἐωυτούς εἶναι ἀνθρώπων
μακρῷ τὰ πάντα ἀρίστους, τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ λόγον τὸν λε-
γόμενον τῆς ἀρετῆς ἀντέχεσθαι, τοὺς δὲ ἐκαστάτω οἰκέοντας
ἀπὸ ἐωυτῶν κακίστους εἶναι. Ξεινιὰ δὲ νόμαια Πέρσαι προσί-
ενται ἀνδρῶν μάλιστα. Καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν ἐσθῆτα νομί-

σαντες τῆς ἔωστῶν εἶναι καλλίω φορέουσι καὶ ἐς τοὺς πολέμους τοὺς Αἰγυπτίους θώρηκας.

136 Παιδεύουσι δὲ τοὺς παιδας ἀπὸ πενταέτεος ἀρξάμενοι μέχρι εἰκοσατέτεος τρία μοῦνα, ἵππεύειν καὶ τοξεύειν καὶ ἀληθίζεσθαι. Πρὶν δὲ ἡ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὅψιν τῷ πατρὶ, ἀλλὰ παρὰ τῇσι γυναιξὶ δίαιταν ἔχει· τοῦδε δὲ εἴνεκα τοῦτο οὕτω ποιέεται, ἵνα, ἢν ἀποθάνῃ τρεφόμενος, μηδε-

137 μίαν ἀσην τῷ πατρὶ προσβάλῃ. Αἰνέω μέν νυν τοῦτον τὸν νόμον, αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μῆτρας αἰτίης εἴνεκα μηδὲ αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν· ἀλλὰ λογισάμενος, ἢν εὔρισκη πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἔόντα τῶν ὑπουργημάτων, οὕτω τῷ θυμῷ χρῆται.

138 "Ασσα δέ σφι ποιέειν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. Αἰσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ φεύδεσθαι νενόμισται, δεύτερα δὲ τὸ ὄφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν καὶ ὄλλων εἴνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὄφείλοντα καὶ τι φεῦδος λέγειν. Ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐμπτύουσι οὔτε χειρας ἐναπονίζονται οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται τοὺς ποταμούς μάλιστα.

140 Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. Τάδε μέντοι ὡς κρυπτόμενα λέγεται καὶ οὐ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀποθανόντος, ὡς οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέκυς, πρὶν ἀν ύπ' ὅρνιθος ἡ κυνὸς ἐλκυσθῆ. Μάγους μὲν γάρ ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιέοντας ἐμφανέως γάρ δὴ ποιεῦσι. Κατακηρώσαντες δὲ ὅν τὸν νέκυν Πέρσαι γῇ κρύπτουσι.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ε Υ Τ Ε Ρ Π Η

1. Ἐκστρατεία τοῦ Καμβύσου κατὰ τῆς Αἰγύπτου.— Ἀπό-
πειρα τοῦ Ψαμμητίχου, ὅπως ἔξακριβώσῃ, τίνες
οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων.

(Κεφ. 1-2)

Τελευτήσαντος δὲ Κύρου παρέλαβε τὴν βασιληίην Καμβύ- 1
σης, Κύρου ἐών παῖς καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω θυ-
γατρός, τῆς προαποθανούσης Κῦρος αὐτός τε μέγα πένθος
ἐποιήσατο καὶ τοῖσι ἄλλοισι προεῖπε πᾶσι, τῶν ἥρχε, πένθος
ποιεέσθαι. Ταῦτης δὴ τῆς γυναικός ἐών παῖς καὶ Κύρου Καμ-
βύσης "Ιωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρωίους ἐνόμιζε,
ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους τε παραλα-
βών, τῶν ἥρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων, τῶν ἐπεκράτεε.

Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὸν μὲν ἡ Ψαμμήτιχον σφέων βασιλεῦ- 2
σαι, ἐνόμιζον ἐωυτούς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων.
Ἐπειδὴ δὴ Ψαμμήτιχος βασιλεύσας ἡθέλησε εἰδέναι, οἵτινες
γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι Φρύγας προτέρους γε-
νέσθαι ἐωυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ἐωυτούς. Ψαμμήτιχος δέ, ὡς οὐκ
ἔδυνατο πυνθανόμενος πόρον οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν, ἐπιτε-
χνᾶται τοιόνδε· παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων
διδοῦ ποιμένι τρέφειν ἐξ τὰ ποίμνια ἐντειλάμενος μηδένα ἀντίον
αὐτῶν μηδεμίαν φωνὴν ίέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἐωυτῶν
κέεσθαι αὐτὰ καὶ τὴν ὥρην ἐπαγινέειν σφι αἴγας, πλήσαντα δὲ
τοῦ γάλακτος τάλλα διαπρήσσεσθαι. Ταῦτα δὲ ἐποιεέ τε καὶ

ένετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος θέλων ἀκοῦσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμων κυνήγιατων, ἥντινα φωνὴν ῥήξουσι πρώτην. Τά περ ὅν καὶ ἐγένετο.

‘Ως γάρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσοντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην καὶ ἐσιόντι τὰ παιδία ἀμφότερα προσπίπτοντα βεκός ἐφώνεον ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. Τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας ἥσυχος ἦν ὁ ποιμήν, ὡς δὲ πολλάκις φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ ἥγαγε τὰ παιδία κελεύσαντος ἐξ ὅψιν τὴν ἐκείνου. Ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος ἐπυνθάνετο, οἵτινες ἀνθρώπων βεκός τι καλέουσι, πυνθανόμενος δὲ εὑρισκε Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. Οὕτω καὶ τοιούτῳ πρήγματι σταθμησάμενοι Αἰγύπτιοι συνεχώρησαν τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἐωυτῶν. Οὕτω μὲν γενέσθαι τῶν ἱρέων τοῦ Ἡφαίστου τοῦ ἐν Μέμφι ἥκουον. “Ἐλληνες δὲ λέγουσι ἄλλα τε μάταια πολλὰ καὶ ὡς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαμμήτιχος ἐκταμῶν τὴν δίαιταν οὕτω ἐποιήσατο τῶν παιδίων παρὰ ταύτησι τῇσι γυναιξί.

2. Φύσις τοῦ ἐδάφους τῆς Αἰγύπτου.—“Ἡθη καὶ ἔθιμα τῶν Αἰγυπτίων.

(Κεφ. 4-5, 10-12, 35-36, 78, 80)

- 4 Βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον Αἰγύπτου ἀνθρωπον ἔλεγον Μῖνα. ‘Επὶ τούτου, πλὴν τοῦ Θηβαϊκοῦ νομοῦ, πᾶσαν Αἴγυπτον εἶναι ἔλος, καὶ αὐτῆς εἶναι οὐδὲν ὑπερέχον τῶν νῦν ἔνερθε λίμνης τῆς Μοίριος ἐόντων, ἐς τὴν ἀνάπλοος ἀπὸ θαλάσσης ἐπτὰ ἡμερέων 5 ἐστὶ ἀνὰ τὸν ποταμόν. Καὶ εὖ μοι ἐδόκεον λέγειν περὶ τῆς χώρης. Δῆλα γάρ τινι καὶ μὴ προακούσαντι, ἰδόντι δέ, ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, ὅτι Αἴγυπτος, ἐς τὴν “Ἐλληνες ναυτίλλονται, ἐστὶ Αἴγυπτίοισι ἐπίκτητός τε γῆ καὶ δῶρον τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύτης μέχρι τριῶν ἡμερέων πλάου

ἔστι ἔτερον τοιοῦτο. Αἰγύπτου γὰρ φύσις ἔστι τῆς χώρης τοι-
ήδε· προσπλέων, ἔτι καὶ ἡμέρης δρόμου ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κα-
τεῖς καταπειρηθρίην πηλόν τε ἀνοίσεις καὶ ἐν ἔνδεκα ὥραις
ἔσεαι. Τοῦτο ἐπὶ τοσοῦτο δηλοῦ πρόχυσιν τῆς γῆς ἔοῦσαν.

Ταύτης ὡν τῆς χώρης ἡ πολλή, κατά περ οἱ ἱρέες ἔλε- 10
γον, ἐδόκεε καὶ αὐτῷ μοι εἶναι ἐπίκτητος Αἰγυπτίοισι. Τῶν
γὰρ οὐρέων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαί-
νετό μοι εἶναί κοτε κόλπος θαλάσσης, ὃσπερ τά τε περὶ "Ιλιον
καὶ Τευθρανίην καὶ "Ἐφεσόν τε καὶ Μαιάνδρου πεδίον, ὡς γε
εἶναι σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλεῖν. Τῶν γὰρ ταῦτα τὰ
χωρία προσχωσάντων ποταμῶν ἐνὶ τῶν στομάτων τοῦ Νείλου,
ἐόντος πενταστόμου, οὐδεὶς πλήθεος πέρι ἀξιος συμβληθῆ-
ναι ἔστι.

"Εστι δὲ τῆς Ἀραβίης χώρης, Αἰγύπτου δὲ οὐ πρόσω, 11
κόλπος θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσ-
σης. "Ετερον τοιοῦτον κόλπον καὶ τὴν Αἴγυπτον δοκέω γενέ-
σθαι κου· καὶ δέ μὲν ἐκ τῆς βιορηίης θαλάσσης ἐσεῖχε ἐπ' Αἰθι-
οπίης, δέ δὲ Ἀράβιος ἐκ τῆς νοτίης ἔφερε ἐπὶ Συρίης. Εἰ
ῶν ἔθελήσει ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον δὲ Νεῖλος ἐς τοῦτον τὸν Ἀρά-
βιον κόλπον, τί μιν κωλύει ρέοντος τούτου ἐκχωσθῆναι ἐντός
γε δισμυρίων ἔτεων; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαι γε καὶ μυρίων
ἐντὸς χωσθῆναι ἄν. Κοῦ γε δὴ ἐν τῷ προαναισιμωμένῳ χρό-
νῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι οὐκ ἂν χωσθείη κόλπος καὶ
πολλῷ μέζων ἔτι τούτου ὑπὸ τοσούτου τε ποταμοῦ καὶ οὕτω
ἐργατικοῦ;

Τὰ περὶ Αἴγυπτον ὡν καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθομαι 12
καὶ αὐτὸς οὕτω κάρτα δοκέω εἶναι, ἵδων τὴν τε Αἴγυπτον προ-
κειμένην τῆς ἔχομένης γῆς κογχύλιά τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι
οὔρεσι καὶ ἀλμην ἐπανθέουσαν, ὡστε καὶ τὰς πυραμίδας δηλέ-
εσθαι, καὶ ψάμμον μοῦνον Αἰγύπτου οὔρος τοῦτο τὸ ὑπέρ Μέμ-
φιος ἔχον, πρὸς δὲ τῇ χώρῃ οὔτε τῇ Ἀραβίῃ προσούρῳ ἔούσῃ

τὴν Αἰγυπτον προσεικέλην οὔτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὲν οὔδε τῇ Συρίῃ (τῆς γὰρ Ἀραβίης τὰ παρὰ θάλασσαν Σύριοι νέμονται), ἀλλὰ μελάγγαιόν τε καὶ καταρρηγνυμένην ὥστε ἐοῦσαν ἵλυν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ Αἰθιοπίης κατενηνειγμένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. Τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν καὶ ὑποφαρματέρην, τὴν δὲ Ἀραβίην τε καὶ Συρίην ἀργιλωδεστέρην τε καὶ ὑπόπετρον ἐοῦσαν.

35   Ἐρχομαι δὲ περὶ Αἰγύπτου μηκυνέων τὸν λόγον, ὅτι πλεῖστα θωμάσια ἔχει καὶ ἕργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην· τούτων εἴνεκα πλέω περὶ αὐτῆς εἰρήσεται. Αἰγύπτιοι ἄμα τῷ οὐρανῷ τῷ κατὰ σφέας ἐόντι ἐτεροίω καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένων ή οἱ ἀλλοι ποταμοί, τὰ πολλὰ πάντα ἔμπαλιν τοῖσι ἀλλοισι ἀνθρώποισι ἐστήσαντο ἥθεά τε καὶ νόμους. Ἐν τοῖσι αἱ μὲν γυναικες ἀγοράζουσι καὶ καπηλεύουσι, οἱ δὲ ἄνδρες κατ' οἶκους ἐόντες ὑφαίνουσι· ὑφαίνουσι δὲ οἱ μὲν ἀλλοι ἄνω τὴν κρόκην ὀθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ κάτω. Τὰ ἀχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέουσι, αἱ δὲ γυναικες ἐπὶ τῶν ὅμων.

36   Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν τῇ μὲν ἀλλῃ κομῶσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ἔυρεόνται. Τοῖσι ἀλλοισι ἀνθρώποισι νόμος ἄμα κήδει κεκάρθαι τὰς κεφαλάς, ἐς τοὺς μάλιστα ἰκνέεται, Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τοὺς θανάτους ἀνιεῖσι τὰς τρίχας αὐξέσθαι τὰς τε ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενέω, τέως ἔξυρημένοι. Τοῖσι μὲν ἀλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων ἡ δίαιτα ἀποκέκριται, Αἰγυπτίοισι δὲ ὅμοι θηρίοισι ἡ δίαιτα ἐστι. Ἀπὸ πυρῶν καὶ κριθέων ὄλλοι ζώουσι, Αἰγύπτιοι δὲ τῷ ποιευμένῳ ἀπὸ τούτων τὴν ζόην ὄνειδος μέγιστόν ἐστι, ἀλλὰ ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῦνται σιτία, τὰς ζειάς μετεξέτεροι καλέουσι. Φυρῶσι τὸ μὲν σταῖς τοῖσι ποσί, τὸν δὲ πηλὸν τῇσι χερσί. Εἴματα τῶν μὲν ἀνδρῶν ἔκαστος ἔχει δύο, τῶν δὲ γυναικῶν ἐν ἑκάστῃ. Τῶν ἴστιν τοὺς κρίκους καὶ τοὺς κάλους οἱ μὲν ἀλλοι ἔξωθεν προσδέουσι, Αἰγύπτιοι δὲ ἔσωθεν.

Γράμματα γράφουσι καὶ λογίζονται ψήφοισι "Ελληνες μὲν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά· καὶ ποιεῦντες ταῦτα αὐτοὶ μὲν φασι ἐπὶ τὰ δεξιὰ ποιέειν, "Ελληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά. Διφασίοισι δὲ γράμμασι χρέωνται, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἱρά, τὰ δὲ δημοτικὰ καλέεται.

'Ἐν δὲ τῇσι συνουσίγησι τοῖσι εὑδαίμοσι αὐτῶν, ἐπεὰν ἀπὸ 78 δείπνου γένωνται, περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ξύλινον, μεμι- μημένον ἐς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ, μέγαθος ὅσον τε πηγυαῖον ἡ δίπηχυν· δεικνὺς δὲ ἐκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει· «'Ἐς τοῦτον ὄρέων πῖνέ τε καὶ τέρπευ· ἔσεαι γάρ ἀποθανών τοιοῦτος».

Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι ἄλλον οὐδένα ἐπικτῶνται. 80 Συμφέρονται δὲ τόδε 'Ελλήνων μούνοισι Λακεδαιμονίοισι· οἱ νεώτεροι αὐτῶν τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτράπονται· καὶ ἐπιοῦσι ἐξ ἔδρης ὑπανιστέαται. Τόδε μέντοι ἄλλοισι οὐδαμοῦσι συμφέρονται· ἀντὶ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῇσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα.

3. "Α μ α σις.

(Κεφ. 177-179)

'Ἐπ' Ἀμάσιος βασιλέος λέγεται Αἴγυπτος μάλιστα δὴ τότε 177 εὐδαιμονῆσαι καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῇ χώρῃ γινόμενα καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρης τοῖσι ἀνθρώποισι, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ γενέσθαι τὰς ἀπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκεομένας. Νόμον τε Αἰγυπτίοισι τόνδε "Αμασίς ἐστι ὁ καταστήσας, ἀποδεικνύαι ἔτεος ἐκάστου τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, δθεν βιοῦται· μὴ δὲ ποιεῦντα ταῦτα μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίην ζόην ιθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Αθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τὸν

νόμον' Αθηναίοισι ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς αἱ εἰ χρέωνται, ἔόντι ἀμώμῳ νόμῳ.

178 Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ "Αμασις ἄλλα τε ἐς Ἑλλήνων μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνεομένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν ἐνοικῆσαι· τοῖσι δὲ μὴ βουλομένοισι αὐτῶν οἰκέειν, αὐτοῦ δὲ ναυτιλλομένοισι ἔδωκε χώρους ἐνιδρύσασθαι βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι. Τὸ μέν νυν μέγιστον αὐτῶν τέμενος καὶ οὐνομαστότατον ἐὸν καὶ χρησιμώτατον, καλεόμενον δὲ Ἑλλήνιον, αἵδε πόλιές εἰσι αἱ ἴδρυμέναι κοινῇ, Ἰώνων μὲν Χίος καὶ Τέως καὶ Φώκαια καὶ Κλαζομεναί, Δωριέων δὲ Ρόδος καὶ Κνίδος καὶ Ἀλικαρνησσός καὶ Φάσηλις, Αἰολέων δὲ Μυτιληναίων μούνη. Τούτων μέν ἐστι τοῦτο τὸ τέμενος, καὶ προστάτας τοῦ ἐμπορίου αὗται αἱ πόλιές εἰσι αἱ παρέχουσαι· ὅσαι δὲ ἄλλαι πόλιες μεταποιεῦνται, οὐδέν σφι μετεὸν μεταποιεῦνται. Χωρὶς δὲ Αἴγινῆται ἐπὶ ἑωτῶν ἴδρυσαντο τέμενος Διός, καὶ ἄλλο Σάμιοι "Ηρῆς καὶ Μιλήσιοι Ἀπόλλωνος.

179 Ἡν δὲ τὸ παλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις ἐμπόριον καὶ ἄλλο οὐδὲν Αἴγυπτου. Εἰ δέ τις ἐς τῶν τι ἄλλο στομάτων τοῦ Νείλου ἀπίκοιτο, χρῆν ὅμοσαι μὴ μὲν ἐκόντα ἐλθεῖν, ἀπομόσαντα δὲ τῇ νηὶ αὐτῇ πλέειν ἐς τὸ Κανωβικόν· ἢ εἰ μὴ γε οἴλα τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ φορτία ἔδει περιάγειν ἐν βάρισι περὶ τὸ Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἐς Ναύκρατιν. Οὕτω μὲν δὴ Ναύκρατις ἐτετίμητο. Κυρηναίοισι δὲ "Αμασις φιλότητά τε καὶ συμμαχίην συνεθήκατο. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ "Αμασις ἐς τὴν Ἑλλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΘΑΛΕΙΑ

[‘Ο Καμβύσης ρικῆ τὸν νῖὸν καὶ διάδοχον τοῦ Ἀμάσιος Ψαμμήνιτον παρὰ τὸ Πηλούντιον — πόλιν τῆς Αἰγύπτου ἐν τῷ Δέλτα — καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν ν' ἀποσυρθῆ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Μέμφιν· πολιορκήσας δὲ αὐτὴν καὶ κινηεύσας συλλαμβάνει τὸν Ψαμμήνιτον αἰχμάλωτον.]

1. Καμβύσης καὶ Ψαμμήνιτος.

(Κεφ. 14-15)

‘Ημέρη δὲ δεκάτη, ἀπ' ἣς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι 14 Καμβύσης, κατίσας ἐξ τὸ προάστειον τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ, τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι διεπειρᾶτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ποιέων τοιάδε· στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουληΐῃ ἐξέπεμπε ἐπ' ὅδωρ ἔχουσαν ὑδρήιον, συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, δόμοίως ἐσταλμένας τῇ τοῦ βασιλέος. ‘Ως δὲ βοῆ τε καὶ κλαυθμῷ παρήισαν αἱ παρθένοι παρὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνεβόων τε καὶ ἀντεκλαιον ὅρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα, ὁ δὲ Ψαμμήνιτος προϊδὼν καὶ μαθὼν ἔκυψε ἐς τὴν γῆν.

Παρελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δεύτερα αὐτοῦ τὸν παῖδα ἐπεμπε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίων τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχόντων, τούς τε αὐχένας κάλω δεδεμένους καὶ τὰ στόματα ἐγκεχαλιωμένους. “Ηγοντο δὲ ποιηὴν τείσοντες Μυτιληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηὶ ταῦτα γάρ ἐδίκασαν

οἱ βασιλήιοι δικασταί, ὑπὲρ ἀνδρὸς ἐκάστου δένα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι. Ὁ δὲ ἴδων παρεξιόντας καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἀγόμενον ἐπὶ θάνατον, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιεύντων, τωύτῳ ἐποίησε, τὸ ἐπὶ τῇ θυγατρί.

Παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνήγεικε ὥστε τῶν συμποτέων αὐτοῦ ἄνδρα ἀπηλικέστερον, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἔντων ἔχοντά τε οὐδέν, εἰ μὴ ὅσα πτωχός, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιήν, παριέναι Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα καὶ καλέσας ὀνομαστή τὸν ἑταῖρον ἐπλήξατο τὴν κεφαλήν.⁷ Ήσαν δ' ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, οἵ το ποιεύμενον πᾶν ἔξεινον ἐπ' ἐκάστη ἔξοδῳ Καμβύση ἐσῆμαινον.

Θωμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιεύμενα πέμψας ἀγγελον εἰρώτα αὐτὸν λέγων τάδε· «Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, εἰρωτᾷ, διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὁρέων κεκαωμένην καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον στείχοντα οὕτε ἀνέβωσας οὕτε ἀπέκλαυσας, τὸν δὲ πτωχὸν οὐδέν σοι προσήκοντα, ὡς ἄλλων πυνθάνεται, ἐτίμησας;» Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ὁ δ' ἀμείβετο τοῦσδε· «⁷Ω παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκήια ἦν μέζω κακὰ ὥστε ἀνακλαίειν, τὸ δὲ τοῦ ἑταίρου πένθος ἄξιον ἦν δακρύων, δις ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμόνων ἐκπεσόντων ἐς πτωχηήν ἀπικται ἐπὶ γήραος οὐδῆν». Καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου ἤκουσε, εῦ δοκέειν οἱ εἰρῆσθαι. Λέγεται δὲ ὑπὸ Αἰγυπτίων δακρύειν μὲν Κροῖσον (ἐτετεύχεε γάρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμβύση ἐπ' Αἰγυπτον), δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρεόντας, αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἴκτον τινα καὶ αὐτίκα κελεύειν τὸν τε αὐτοῦ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων σώζειν καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαστείου ἀναστήσαντας ἄγειν παρ' ἑωυτόν.

15 Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὑρον οἱ μετιόντες οὐκέτι πηριεόντα ἀλλὰ πρῶτον κατακοπέντα, αὐτὸν δὲ Ψαμμήνιτον ἀναστήσαντες

ζῆγον παρὰ Καμβύσεα· ἔνθα τοῦ λοιποῦ διαιτᾶτο ἔχων οὐδὲν βίατον.

2. Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους.

(Κεφ. 39 - 43)

Καμβύσεω δὲ ἐπ’ Αἰγυπτον στρατευομένου ἐποιήσαντο καὶ 39 Λακεδαιμόνιοι στρατηίην ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεα τὸν Αἰάκεος, δις ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς. Ἰσχων δὲ ξεινίην Ἀμάσι, τῷ Αἰγύπτῳ βασιλέῃ, συνεθήκατο πέμπων τε δῶρα καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ’ ἐκείνου. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτεος τὰ πρήγματα ηὔξετο καὶ ἦν βεβαμένα ἀνά τε τὴν Ιωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γάρ ιθύσειε στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἔχωρες εὐτυχέως. Ἔκτητο δὲ πεντηκοντέρους τε ἐκατὸν καὶ χιλίους τοξότας. Ἐφερε δὲ καὶ ἡγε πάντας, διακρίνων δὲ οὐδένα· τῷ γάρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδούς, τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβών. Συχνάς μὲν δὴ τῶν νήσων ἀραιρήκεε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἡπείρου ἄστεα. Ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους πανστρατιῇ βωθέοντας Μιλησίοισι ναυμαχίην κρατήσας εἶλε, οἱ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ὕρυξαν.

Καί κως τὸν Ἀμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης 40 οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλὰ οἱ τοῦτο ἦν ἐπιμελές. Πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνός οἱ εὐτυχίης γινομένης γράψας ἐς βιβλίον τάδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον· «Ἀμασις Πολυκράτεϊ ὥδε λέγει. Ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, ἐπισταμένῳ τὸ θεῖον ὡς ἔστι φθονερόν. Καί κως βούλομαι καὶ αὐτὸς καί, τῶν ἐν κήδωμαι, τὸ μέν τι εὐτυχέειν τῶν πρηγμάτων, τὸ δὲ προσπταίειν, καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἐναλλάξ πρήσσων ἢ εὐτυχέειν τὰ πάντα. Οὐδένα γάρ κω λόγῳ οἴδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριζος, εὐτυχέων τὰ πάντα. Σὺ δὲ νῦν ἐμοὶ πειθό-

μενος ποίησον πρὸς τὰς εὔτυχίας τοιάδε· φροντίσας, τὸ ἀνεύρης ἔόν τοι πλείστου ἄξιον καὶ ἐπ’ ὃ σὺ ἀπολογένω μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὕτω, ὅκως μηκέτι ἥξει ἐς ἀνθρώπους. ”*Ἡν τε μὴ ἐναλλάξ ἥδη τῷ πὸ τούτου αἱ εὔτυχίαι τοι τῇσι πάθησι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ ἀκέο*».

41 Ταῦτα ἐπιλεξάμενος δὲ Πολυκράτης καὶ νόῳ λαβών, ὃς οἱ εὖ ὑπετίθετο ”Αμασις, ἐδίζητο, ἐπ’ ὃ ἀν μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀσηθείη ἀπολογένω τῶν κειμηλίων, διζήμενος δ’ εὔρισκε τόδε· ἦν οἱ σφρηγίς, τὴν ἐφόρε, χρυσόδετος, σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἕργον δὲ Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου. ’Ἐπει ὃν ταῦτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλεῖν, ἐποίεε τοιάδε· πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν, μετὰ δὲ ἀναγαγεῖν ἐκέλευε ἐς τὸ πέλαγος· ὃς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκάς ἐγένετο, περιελόμενος τὴν σφρηγῆδα πάντων ὀρεόντων τῶν συμπλόων ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος. Τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἔχρατο.

42 Πέμπτη δὲ ἡ ἔκτη ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνήνεικε γενέσθαι· ἀνήρ ἀλιεὺς λαβὼν ἵχθυν μέγαν τε καὶ καλὸν ἄξιον μιν Πολυκράτεϊ δῶρον δοθῆναι· φέρων δὴ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτεϊ ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς δύψιν, χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου ἔλεγε διδοὺς τὸν ἵχθυν· «*Ω βασιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἐλῶν οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορήν, καίπερ γε ἐών ἀποχειροβίοτος, ἀλλά μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δή μιν φέρων δίδωμι*». Ὁ δὲ ἡσθεὶς τοῖσι ἐπεσι ἀμείβεται τοῖσδε· «*Κάρτα τε εὖ ἐποίησας, καὶ χάρις διπλόγ τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καί σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν*». Ὁ μὲν δὴ ἀλιεὺς μέγα ποιεύμενος ταῦτα ἦιε ἐς τὰ οἰκία, τὸν δὲ ἵχθυν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὑρίσκουσι ἐν τῇ νηδύι αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρηγῆδα. Ὡς δὲ εἴδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἐφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτεα, διδόντες δέ οἱ τὴν σφρη-

γῆδα ἔλεγον, ὅτεωρ τρόπω εὑρέθη. Τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐξ βιβλίον πάντα, τὰ ἐποίησε, καὶ οἴλα μιν καταλελαβήκεε, γράψας δὲ ἐξ Αἴγυπτον ἐπέστειλε.

Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἀμασίς τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυ-⁴³ κράτεος ἥκον ἔμαθε, ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἰη ἀνθρώπῳ ἀνθρωπὸν ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρήγματος καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσειν μέλλοι Πολυκράτης εὔτυχέων τὰ πάντα, ὃς καὶ, τὰ ἀποβάλλει, εύρισκει. Πέμψας δέ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. Τοῦδε δὲ εἶνεκεν ταῦτα ἐποίεε, ἵνα μὴ συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός.

[Τὸ ἀπαίσιον προαισθῆμα τοῦ Ἀμάσιος ἐξεπληρώθη. Ὁ Πολυκράτης βραδύτερον — τὸ 522 — ὑπέστη σκληρὸν θάνατον· συλληφθεὶς δολίως ὑπὸ τοῦ Πέρσου σατράπου Ὁροίτον ἐφονεύθη ἀνακρεμασθεὶς ἐπὶ σταυροῦ.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ

[‘Ο ’Αρισταγόρας, δ τύραννος τῆς Μιλήτου, παρακυνθεὶς ἀπὸ τὸν πενθερόν τον Ἰστιαῖον ἔξεγελει τὰς Ἰωνικὰς πόλεις εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τῶν Περσῶν. Συγχρόνως δ’ ἔρχεται εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ζητήσῃ βοήθειαν.]

1. ‘Ο ’Αρισταγόρας εἰς τὴν Σπάρτην.

(Κεφ. 49 - 51)

49 Ὁ Απικνέεται ὃν δ ’Αρισταγόρης δ Μιλήτου τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν· τῷ δὴ ἐς λόγους ἡιε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περίοδος ἐνετέτμητο καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. Ὁ Απικνεόμενος δὲ ἐς λόγους δ ’Αρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε·

« Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσῃς τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξιος· τὰ γάρ κατήκοντά ἔστι τοιαῦτα· Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ’ ἔλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἥμιν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἐλλάδος. Νῦν ὃν πρὸς θεῶν τῶν Ἐλληνίων ῥύσασθε Ἱωνας ἐκ δουλοσύνης, ἀνδρας δύμαίμονας. Εὔπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἴλα τε χωρέειν ἔστι· οὕτε γάρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοι εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ”Η τε μάχη αὐτῶν ἔστι τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῆσι κεφαλῆσι· οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσι.

» "Εστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι, ὅσα οὐδὲ τοῖσι συγάπασι ἄλλοισι, πρῶτον μὲν χρυσός, ἔπειτα δὲ ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆτος ποικίλη καὶ ὑποζύγια τε καὶ ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. Κατοίκηνται δὲ ἄλλήλων ἔχόμενοι, ὡς ἐγώ φράσω, Ἰώνων μὲν τῶνδε οἵδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώρην ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες». Δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην. « Λυδῶν δέ », ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, « οἵδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἥδη, πολυπροβατώτατοι τε ἐόντες πάντων, τῶν ἐγὼ οἶδα, καὶ πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ Θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἥδε Κύπρος νῆσος κέεται· οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλέϊ τὸν ἐπέτεον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλίκων δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἵδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ χώρην τήνδε ἔχοντες. » Εχεται δὲ τούτων γῇ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά ἔστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἔνθα βασιλεύεις τε μέγας δίαιταιν ποιέεται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαῦτα εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἥδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε.

» 'Αλλὰ περὶ μὲν χώρης ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὔρων σμικρῶν χρεόν ἔστι θύμεας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρός τε Μεσσηνίους ἐόντας ισοπαλέας καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἔχόμενόν ἔστι οὐδὲν οὔτε ἄργυρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ασίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε; »

'Αρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο 50 τοῖσδε· « Ω ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι ». Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἥλασαν· ἐπείτε δὲ ἡ κυρίη ἡμέρη ἐγένετο τῆς ὑποκρίσιος καὶ ἥλθον ἐς τὸ συγκείμενον,

είρετο δὲ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, δικόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὅδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. ‘Ο δὲ Ἀρισταγόρης, τὰ δὲ λαβά ἐών σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκεῖνον εῦ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὸν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν, βουλόμενόν γε Σπαρτίτας ἔξαγαγεῖν ἐξ τῆς Ἀσίην, λέγει δ’ ὅν τριῶν μηνῶν φάς εἶναι τὴν ἀνοδον. ‘Ο δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, τὸν δὲ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· « Ὡ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσοε ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γάρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὄδον ἀγαγεῖν ».

51 ‘Ο μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἴπας ἦιε ἐξ τὰ οἰκία· δὲ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἵκετηρίην ἦιε ἐξ τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἀτε ἵκετεύων ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεστήκεε γάρ δὴ τῷ Κλεομένεῃ ἡ θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μοῦνον τέκνον ἐτύγχανε ἐὸν ἐτέων ὀκτὼ ἡ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε, τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἰνεκα. ‘Ενθαῦτα δὴ δὲ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπηρχεόμενος, ἦν οἱ ἐπιτελέση, τῶν ἐδέετο. ‘Ανανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων δὲ Ἀρισταγόρης, ἐξ δὲ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέκετο καὶ τὸ παιδίον ηὐδάξατο· « Πάτερ, διαφθερέει σε δὲ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀποστὰς ἦης ». “Ο τε δὴ Κλεομένης ἡσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ παραινέσι ἦιε ἐξ ἔτερον οἰκημα, καὶ δὲ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ ἔξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

2. ‘Ο Ἀρισταγόρας εἰς τὰς Ἀθήνας. — ’Εκστρατεία τῶν Ἰώνων κατὰ τῶν Σάρδεων καὶ πυρπόλησις αὐτῶν.

(Κεφ. 97, 99 - 103, 105)

97 ‘Απελαυνόμενος δὲ δὲ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης ἦιε ἐξ

τὰς Ἀθήνας· αὕτη γάρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. Ἐπειθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον δ' Ἀρισταγόρης ταῦτα ἔλεγε, τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτη περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἶησαν. Ταῦτα τε δὴ ἔλεγε, καὶ πρὸς τοῖς τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἀποικοι, καὶ οἴκος σφεας εἴη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. Καὶ οὐδέν, ὅ τι οὐκ ὑπίσχετο οἷα κάρτα δεόμενος, ἐς δὲ ἀνέπεισέ σφεας. Πολλοὺς γάρ οἵκει εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν η̄ ἔνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἴδις τε ἐγένετο διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀποστεῖλαι βοηθούς "Ιωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτῶν εἶναι Μελάνθιον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα δόκιμον. Αὕται δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο "Ελλησί τε καὶ βαρβάροισι.

'Αρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οὖτε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο εἴκοσι 99 νηυσί, ἀμα ἀγόμενοι 'Ερετριέων πέντε τριήρεας, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐποιέετο στρατηγὸν δὲ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδις. Αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγὸν δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἐωυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν 'Ερμόφαντον.

'Απικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ "Ιωνες ἐς "Εφέσον πλοῖα 100 μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς 'Εφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιεύμενοι 'Εφεσίους ἡγεμόνας. Πορευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπείτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἱρέουσι Σάρδις οὐδενός σφι ἀντιωθέντος, αἱρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τὰλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἀρταφέρνης ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην.

Τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τόδε. 101
"Ησαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἴκιαι αἱ μὲν πλεῦνες καλάμιναι, ὅσαι

δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἡσαν, καλάμου εῖχον τὰς ὄροφάς. Τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιώτεων ὡς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἵὸν τὸ πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἄστοι πᾶν. Καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Λυδοὶ τε καὶ ὅσοι Περσέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλι, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρός, καὶ οὐκ ἔχοντες ἔξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμόν, ὃς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμώλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ ἔπειτα ἐς τὸν "Ἐρμον ποταμὸν ἐκδιδοῦ, ὃ δὲ ἐς θάλασσαν ἐπὶ τοῦτο δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἵ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἡναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. Οἱ δὲ "Ιωνες ὁρέοντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους, τοὺς δὲ σὺν πλήθεϊ πολλῷ προσφερομένους, ἔξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ οὖρος τὸ Τμῶλον καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ τὰς νέας.

102 Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι Πέρσαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν "Ελλησι ἱρά. Τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς "Αλυος ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες, προπυνθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβώθεον τοῖσι Λυδοῖσι. Καὶ κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἔόντας τοὺς "Ιωνας εύρισκουσι, ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον αἱρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ "Ιωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἐσσώθησαν. Καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φονεύουσι ἄλλους τε οὐνομαστούς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδεα στρατηγέοντα Ἐρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιτηκότα καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηίου πολλὰ αἰνεθέντα. Οἱ δὲ αὐτῶν ἀπέψυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλις.

103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι μὲν τὸ παράπτων ἀπολιπόντες τοὺς "Ιωνας ἐπικαλεομένου σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω οὐκ ἔφασαν τιμωρήσειν σφι. "Ιωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες, οὕτω γάρ σφι ὑπῆρ-

χε πεποιημένα ἐς Δαρεῖον, οὐδὲν δὴ ἔσσον τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ἐσκευάζοντο. Πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἐλλήσποντον Βυζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλις πάσας τὰς ταύτη ὑπ' ἔωսτοις ἐποίήσαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἐλλήσποντον Καρίης τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι· καὶ γὰρ ἡ Καῦνος πρότερον οὐ βουλομένη συμμαχεῖν, ὡς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπροι δὲ ἐθελονταί σφι πάντες προσεγένοντο πλὴν Ἀμαθουσίων.

Βασιλέϊ δὲ Δαρείῳ ὡς ἔξηγγέλθη Σάρδις ἀλούσας ἐμπε- 105 πρῆσθαι ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἥγεμόνα γενέσθαι τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὸν Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὗ εἰδότα, ὡς οὗτοί γε οὐ καταπροτίξονται ἀποστάντες, εἰρέσθαι, οἵτινες εἴεν οἱ Ἀθηναῖ- οι· μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα δίστὸν ἀνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπεῖναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἥρα βάλλοντα εἰπεῖν· « Ὡ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τείσα- σθαι! »· εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων δεί- πνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρὶς ἐκάστοτε εἰπεῖν· « Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων ».

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΕΡΑΤΩ

1. "Αλωσις τῆς Μιλήτου καὶ τῶν ἄλλων Ἰωνικῶν πόλεων.—
Τέλος τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων.

(Κεφ. 6-7, 18, 20-21, 31-33, 42)

- 6 Συστραφέντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων καὶ ἐν ποιήσαντες στρατόπεδον ἤλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τᾶλλα πολίσματα
7 περὶ ἐλάσσονος ποιησάμενοι. "Ιωσι δὲ πυνθανομένοισι ταῦτα
ἔδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξοον Πέρσησι, ἀλλὰ τὰ τείχεα ρύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πληροῦν ὑπολειπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας δὲ συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην προναυμαχήσοντας Μιλήτου·
ἡ δὲ Λάδη ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ πόλι τῇ Μιλησίων κειμένη.
18 Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπείτε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς Ἰωνας, τὴν
Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τείχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες, αἱρέουσι
κατ' ἄκρης ἔκτῳ ἔτεϊ ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τῆς Ἀρισταγόρεω·
20 καὶ ἡνδραποδίσαντο τὴν πόλιν. Ἐνθεῦτεν οἱ ζωγρηθέντες τῶν
Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα. Βασιλεὺς δέ σφεας Δαρεῖος κακὸν
οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκισε ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσσῃ, ἐν
21 Ἀμπη πόλι, παρ' ἦν Τίγρης ποταμὸς παραρρέων ἐς
θάλασσαν ἔξιεῖ. Ἀθηναῖοι δὲ δῆλον ἐποίησαν ὑπεραχθεσθέντες
τῇ Μιλήτου ἀλώσι τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι
Φυρνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἄλωσιν καὶ διδάξαντι ἐς δάκρυά τε
ἐπεσε τὸ θέητρον, καὶ ἔζημίωσάν μιν ὡς ἀναμνήσαντα οἰκήια

κακὰ χιλίησι δραχμῆσι, καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.

Ο δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μίλη- 31 τον, τῷ δευτέρῳ ἔτεϊ ὡς ἀνέπλωσε, αἱρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἡπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. Αἴρεον δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλιας τὰς Ἰάδας. Ταῦτά τε δὴ 32 ἐποίευν καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι ἰροῖσι. Οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἱωνες κατεδουλώθησαν, πρῶτον μὲν ὑπὸ Λυδῶν, διὶς δὲ ἐπεξῆς τότε ὑπὸ Περσέων.

Απὸ δὲ Ἱωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς τὰ ἐπ’ 33 ἀριστερὰ ἐσπλέοντι τοῦ Ἐλλησπόντου αἴρεε πάντα· τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιὰ αὐτοῖσι τοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γεγονότα κατ’ ἡπειρον. Εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ χῶραι τοῦ Ἐλλησπόντου αἴδε, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλιες συχναὶ ἔνεισι, καὶ Πέρινθος καὶ τὰ τείχεα τὰ ἐπὶ Θρηίκης καὶ Σηλυμβρίη τε καὶ Βυζάντιον.

Μετὰ δὲ Ἀρταφέρνης, ὁ Σαρδίων ὑπαρχος, μεταπεμψάμε- 42 νος ἀγγέλους ἐκ τῶν πολίων συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς Ἱωνας ἡνάγκασε ποιέεσθαι, ἵνα δωσίδικοι εἰεν καὶ μὴ ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. Ταῦτά τε ἡνάγκασε ποιέειν καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας, τοὺς καλέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ δὴ τούτους μετρήσας φόρους ἔταξε ἑκάστοισι, οἵ κατὰ χώρην διατελέουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἱεὶ ἔτι καὶ ἐς ἐμέ, ὡς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφέρνεος· ἐτάχθησαν δὲ σχεδὸν κατὰ ταῦτα, τὰ καὶ πρότερον εἶχον. Καί σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν.

2. Ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἐλλάδος (492).

(Κεφ. 43-45)

Αμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἀλλων καταλειμένων στρατηγῶν 43 ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος δ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἀμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ ναυ-

τικόν." Αγων δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπείτε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβάς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἀμα τῇσι ἄλλησι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. 'Ως δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐξ τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα τοὺς τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας πάντας δημοκρατίας κατίστη ἐξ τὰς πόλις. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἡπείγετο ἐξ τὸν Ἑλλήσποντον. 'Ως δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῇσι νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εύρωπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας.

44 Αὗται μὲν ὧν σφι πρόσχημα ἤσαν τοῦ στόλου· ἀτάρ ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἀν πλείστας δύναιντο καταστρέφεσθαι τῶν Ἑλληνίδων πολίων, τοῦτο μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ κεῖρας ἀνταιραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκτήσαντο· τὰ γάρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἥδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. 'Εκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἡπειρὸν ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι τὸν "Αθων περιέβαλλον. 'Επιπεσῶν δέ σφι περιπλέουσι βορέης ἀνεμος μέγας τε καὶ ἀπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθεϊ πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν "Αθων. Λέγεται γάρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γάρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν "Αθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἡπιστέατο, καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει.

45 'Ο μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἐπρησσε, Μαρδονίω δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφεων πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι. Οὐ μέντοι οὐδὲ αὐτοὶ δου-

λοισύνην διέψυγον πρὸς Περσέων· οὐ γάρ δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἡ σφεας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. Τούτους μέντοι καταστρεψάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὄπίσω, ἀτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν "Αθων. Οὗτος μέν νυν ὁ στόλος αἰσχρῶς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

3. Ἐκστρατεία τοῦ Δατίδος καὶ Ἀρταφέρνους κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

(Κεφ. 94-97, 100-103, 105-117, 119-120)

α') Πλοῦς τοῦ περισκοῦ στόλου διὰ τῶν νήσων τοῦ Αίγαλου πελάγους.—
"Αλωσις τῆς Ἐρέτριας.

(Κεφ. 94-97, 100-101)

Δευτέρῳ δὲ ἔτει τούτων ὁ Δαρεῖος Μαρδόνιον μὲν φλαύ- 94
ρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ
στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστειλε ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας,
Δᾶτίν τε, ἔντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφέρνεα, τὸν Ἀρταφέρ-
νεος παῖδα, ἀδελφιδέον ἐωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε
ἔξανδρα ποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν ἀγαγεῖν ἐωυτῷ ἐς
ὅψιν τὰ ἀνδράποδα.

'Ως δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι 95
παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδίον,
ἄμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εῦ ἐσκευασμένον,
ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρα-
τὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἵππαγωγοὶ
νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖσι ἐωυτοῦ δασμοφόροι-
σι Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. Ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας
καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἔξακο-
σήγησι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. Ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἥπει-
ρον εῖχον τὰς νέας ίθὺ τοῦ τε Ἐλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης,

ἀλλ' ἐκ Σάμου δρμώμενοι παρά τε "Ικαρον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο, ὃς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δείσαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ" Αθω, ὅτι τρίτῳ πρότερον ἔτει ποιεύμενοι ταύτη τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἡνάγκαζε πρότερον οὐκ ἀλοῦσα.

96   Ἐπει δὲ ἐκ τοῦ Ικαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμειξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γάρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι μεμνημένοι τῶν πρότερον), οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὔρεα οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι, τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἵρα καὶ τὴν πόλιν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο.

97   Ἐνῷ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίευν, οἱ Δήλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τῆγον. Τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεούσης δὲ Δᾶτις προπλάσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ "Ρηναίῃ" αὐτὸς δὲ πυθόμενος, ἵνα ἥσαν οἱ Δήλιοι, πέμπων κήρυκα ἡγόρευε σφι τάδε· «"Ἄνδρες ἱροί, τί φεύγοντες οἴχεσθε οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες κατ' ἐμεῦ; Ἐγὼ γάρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτῷ γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὅδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, τηύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώρην μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. Νῦν δὲν καὶ ἀπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε». Ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε.

100   Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἐπλεεε ἄμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν "Ερέτριαν πρῶτα, ἔμα ἀγόμενος καὶ "Ιωνας καὶ Αἰολέας. Ερετρίεες δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσαν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθούς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἴπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώρην, τούτους σφι διδοῦσι τιμωρούς. Τῶν δὲ Ἐρε-

τριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας· οἱ μὲν γάρ αὐτῶν ἐβουλεύοντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἵδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. Μαθὼν δὲ τούτων ἐκάτερα, ὡς εἶχε, Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐδών τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἥκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφέας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνη συμβουλεύσαντι πείθονται.

Καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὁρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐτούς·¹⁰¹ οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἐρετρικῆς χώρης κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσοισόμενοι τοῖσι ἔχθροῖσι. Οἱ δὲ Ἐρετριέες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλήν· εἰ κως δὲ διαφυλάξειν τὰ τείχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, ἐπείτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. Προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἐπὶ ἔξ μὲν ἡμέρας ἐπιπτον πολλοὶ ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εύφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φύλαγρος ὁ Κυνέω, ἀνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδοῦσι τοῖσι Πέρσησι. Οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς.

β') 'Απόβασις τῶν Περσῶν εἰς τὴν Ἀττικήν.—

Προπαρασκευαὶ τῶν Ἀθηναίων πρὸς μάχην.—Μιλτιάδης.

(Κεφ. 102 - 103, 105 - 109)

Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐπισχόντες δίλγας¹⁰² ἡμέρας ἔπλεον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν κατεπείγοντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν, τὰ καὶ τοὺς

Ἐρετρίεας ἐποίησαν. Καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθών ἐπιτηδεότατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτῳ τῆς Ἐρετρίης,
 103 ἐξ τοῦτο σφι κατηγέετο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου.³ Αθηναῖοι δέ,
 ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ ἐξ τὸν Μαραθῶνα. ⁴ Ή-
 γον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ
 τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀ-
 θηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἰπποκράτεος. Οὗτος δὴ ὁ Μιλτιά-
 δης ἥκιν ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθηναίων.

105   Καὶ πρῶτα μὲν ἔόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ ἀπο-
 πέμπουσι ἐξ Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄν-
 δρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. Τότε δὲ
 πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος δευτεραῖος
 ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἀστεος ἦν ἐν Σπάρτη, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς
 ἀρχοντας ἔλεγε· «⁵Ω Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται
 σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ περιιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι
 Ἑλλησι δουλοσύνῃ περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ
 γὰρ νῦν Ἐρέτριά τε ἡγεμονία πόδισται καὶ πόλι λογίμω ἡ Ἑλλὰς
 γέγονε ἀσθενεστέρη».

106   'Ο μὲν δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδε
 μὲν βωθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δέ σφι ἦν τὸ παραυτίκα
 ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἴσταμέ-
 νου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἔξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ
 107 οὐ πλήρεος ἔόντος τοῦ κύκλου. Οὗτοι μέν νυν τὴν πανσέληνον
 ἔμενον, τοῖσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου
 ἐξ τὸν Μαραθῶνα. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένεῃ· Ή-
 ρακλέος ἐπῆλθον βωθέοντες Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ
 ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ
 πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἥδη ἀναραιρέατο.

108   Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι,
 τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβαλεῖν (δλίγους γὰρ εἶναι) στρατηῇ τῇ
 Μήδων, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευσόντων. 'Ως δὲ δίχα τε ἐγί-

νοντο καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχών Ἀθηναίων πολέμαρχέσιν (τὸ παλαιὸν γάρ Ἀθηναῖοι δύσκηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι) — ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος —, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε·

«Ἐν σὸν νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλῶσαι Ἀθήνας ἢ 109 ἐλευθέρας ποιήσαντα μηνημόσυνον λιπέσθαι ἐς τὸν ἀπαντα ἀνθρώπων βίον, οἶον οὐδὲ Ἀρμόδιος τε καὶ Ἀριστογείτων. Νῦν γὰρ δή, ἔξ οῦ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἥκουσι μέγιστον, καὶ ἦν μέν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται, τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἰππίη, ἦν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, οἵη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἐλληνίδων πολίων γενέσθαι. Κῶς δὴ ταῦτα οἴα τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσων. Ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν, τῶν δὲ οὔ. Ἡν μέν νυν μὴ συμβάλλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασείσειν ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὡστε μηδίσαι· ἦν δὲ συμβάλλωμεν, πρὸν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἵσα νεμόντων οἰοί τέ εἰμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. Ταῦτα δὲ πάντα ἐς σέ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἥρτηται· ἦν γὰρ σὺ γνώμῃ τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἐλλάδι· ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν ἔλη, ὑπάρξει τοι, τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν, τὰ ἐναντία».

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτᾶται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν.

γ') 'Η ἐν Μαραθῶνι μάχη (490).

(Κεφ. 110 - 117, 119 - 120)

Μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς 110

- έκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανήη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδη παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὕτι κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρὸν γε δὴ 111 αὐτοῦ πρυτανήη ἐγένετο. Ὡς δὲ ἐς ἑκεῖνον περιῆλθε, ἐθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὥδε οἱ Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. Ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο, ὡς ἡριθμέοντο, αἱ φυλαὶ ἔχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες. Ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς τὰς πανηγύριας τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ αῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ὅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. Τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἐγίνετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις δλίγας, καὶ ταύτη ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἕρωτο πλήθεϊ.
- 112 Ὡς δέ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλά, ἐνθαῦτα, ὡς ἀπειθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. Ἡσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίγμιον αὐτῶν ἦ δκτώ. Οἱ δὲ Πέρσαι δρέοντες δρόμῳ ἐπιίόντας παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ δλεθρίην, δρέοντες αὐτοὺς δλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους οὔτε ἵππου οὐπαρχούσσης σφι οὔτε τοξευμάτων. Ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον· Ἀθηναῖοι δέ, ἐπείτε ἀθρόοι προσέμειξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. Πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν δρέοντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι "Ἑλλησι καὶ τὸ οὖνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.
- 113 Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. Καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ

Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ρήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες. Νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ τὸ μέσον ρήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρεα ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. Φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσησι εἴποντο κόπτοντες, ἐς δὲ πέπλη τὴν θάλασσαν ἀπίκοντο· ἀπικόμενοι δὲ πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πό- 114 νῳ ὁ πολέμαρχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεως· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εύφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί.

'Επιτὰ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἀθη- 115 ναῖοι· τῆσι δὲ λοιπῆσι οἱ βάρβαροι ἔξανακρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. Αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσησι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἥδη ἐν τῇσι νησί. Οὕτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι δέ, ὡς πο- 116 δῶν εἶχον, ἐβώθεον ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἐφθησάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἤκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει. Οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νησὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὅπεισω ἐς τὴν 117 Ασίνην. 'Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχη ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἔξακισχυλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο.

Τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἥνδραποδισμένους Δᾶτίς τε καὶ 119

Αρταφέρνης, ώς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. Βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριέας ἐνεῖχε σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἐπείτε δὲ εἶδε σφεας ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἐόντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἄλλὰ σφεας τῆς Κισσίης χώρης κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὔνομά ἐστι Ἀρδέρικκα, ἀπὸ Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι. Ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς, οἱ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώρην ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. Τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας ἔσχε οὕτω.

- 120   Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν οὕτω, ὡστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. "Τοτεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἴμειροντο ὅμως θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθεήσαντο. Μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο δπίσω.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Π Ο Λ Υ Μ Ν Ι Α

[Ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχῃν ἤρχισε νὰ παρασκευάζεται εἰς νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἐλλάδος. Ἐν τῷ μεταξὺ δόμως ἀπέθανε καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ νιός του Ξέρξης. Οὗτος ἀποφασίζει αὐτοπροσώπως νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν τρίτην κατὰ τῆς Ἐλλάδος ἐκστρατείαν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη προητοιμάσθη, ἀνεχώρησε τὸ 480 ἀπὸ τὰς Σάρδεις μὲ δύον τὸν στρατὸν του διευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἐλλήσποντον, διόν εἶχε συναθροισθῆ καὶ δύος ὁ στόλος.

Ο περσικὸς στρατὸς διαβὰς τὸν Ἐλλήσποντον μετὰ πορείαν δλίγων ἡμερῶν συνηθροισθη εἰς τὸν Δορίσκον, μεγάλην παραθαλάσσιον πεδιάδα τῆς Θράκης, διόν πλεύσας ἐκ τοῦ Ἐλλησπόντου εἶχε φθάσει καὶ ὁ στόλος. Ἐδῶ ὁ Ξέρξης παρατάσσει καὶ ἀριθμεῖ τὸν στρατὸν του· καὶ τὸ μὲν πλῆθος τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ ενδέθη ἐν ἑκατομμύριον ἐπτακόσιαι χιλιάδες, καὶ τοῦ ἵππικοῦ ὅγδοικοντα χιλιάδες, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων ἔφθασεν εἰς χίλια διακόσια ἑπτά, καὶ τῶν φορτηγῶν καὶ ἵππαγωγῶν εἰς τρεῖς χιλιάδας.]

- Ο Ξέρξης ἐπιθεωρεῖ ἐν Δορίσκῳ τὸν πεζικὸν καὶ ναυτικὸν στρατόν.— Διάλογος Ξέρξου καὶ Δημαράτου.

(Κεφ. 100 - 105)

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός, ἐπε- 100
θύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θεήσασθαι. Μετὰ δὲ ἐποίεε τοῦτο, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἑκαστον ἐπιυθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἔως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἐσχάτα ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ‘Ως δὲ ταῦτα οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην

ἴζετο ύπὸ σκηνῆ χρυσέη καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς πρώρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἑκάστας δμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. Τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρώρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν καὶ ἔξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὃς ἐς πόλεμον. 'Ο δ' ἐντὸς τῶν πρωρέων πλέων ἐθηέετο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

101   ‘Ως δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἔξεβη ἐκ τῆς νεός, μετέπεμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος συστρατεύμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἐλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν εἰρέτο τάδε· «Δημάρητε, νῦν μοὶ σε ἡδὺ ἐστι εἰρέσθαι, τὰ θέλω. Σὺ εἰς Ἐλλην τε καὶ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἐλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὔτ' ἐλαχίστης οὔτ' ἀσθενεστάτης. Νῦν δὲν μοι τόδε φράσον, εἰς Ἐλληνες ὑπομενέουσι χειρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. Οὐ γάρ, ὡς ἐγὼ δοκέω, οὐδὲ εἰ πάντες Ἐλληνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἐσπέρης οἰκέοντες ἀνθρωποι συλλεχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι, μηδ ἔόντες ἄρθμιοι. Θέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, δικοῖόν τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πυθέσθαι». 'Ο μὲν ταῦτα εἰρώτα, δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· «Βασιλεῦ, κότερα ἀληθείη χρήσωμαι πρὸς σὲ ἢ ἥδονη;». 'Ο δέ μιν ἀληθείη χρήσασθαι ἐκέλευε, φὰς οὐδὲν οἱ ἀγδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν.

102   ‘Ως δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος, ἔλεγε τάδε· «Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθείη χρήσασθαι πάντως με κελεύεις ταῦτα λέγοντα, τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώσεται, ἵσθι, δτὶ τῇ Ἐλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ ἐπακτός ἐστι, ἀπό τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἴσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένῃ ἢ Ἐλλάς τὴν τε πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. Αἰνέω μέν νυν πάντας Ἐλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μούνων, πρῶτα

μὲν δτὶ οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ σοὺς δέξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ 'Ελλάδι, αὗτις δὲ ὡς ἀντιώσονται τοι ἐς μάχην, καὶ ἦν οἱ ἄλλοι "Ἐλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. 'Αριθμοῦ δὲ πέρι μὴ πύθη, ὅσοι τινὲς ἔόντες ταῦτα ποιέιν οἶοι τέ εἰσι· ἦν τε γὰρ τύχωσι ἔξεστρατευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχήσονται τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν τε καὶ πλεῦνες ».

Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· «Δημάρητε, οἶον 103 ἐφθέγξαι ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῆς τοσῆδε μαχήσεσθαι. Κῶς ἀν δυναίστο χίλιοι ἦ καὶ μύριοι ἦ καὶ πεντακισμύριοι, ἔόντες γε ἐλεύθεροι πάντες δόμοίως καὶ μὴ ὑπ' ἐνὸς ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι; 'Επεὶ τοι πλεῦνες περὶ ἔνα ἔκαστον γινόμεθα ἷ χίλιοι, ἔόντων ἐκείνων πέντε χιλιάδων. 'Τπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίατ' ἄν, δειμαίνοντες τοῦτον, καὶ παρὰ τὴν ἑωυτῶν φύσιν ἀμείνονες, καὶ ἵστεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἔόντες· ἀνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἀν ποιέοιεν τούτων οὐδέτερα. Δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλήθεϊ χαλεπῶς ἀν "Ελληνας Πέρσης μούνοισι μάχεσθαι ».

Πρὸς ταῦτα Δημάρητος λέγει· «Ω βασιλεῦ, ἀρχῆθεν ἡπι- 104 στάμην, δτὶ ἀληθείη χρώμενος οὐ φίλα τοι ἐρέω. Σὺ δὲ ἐπεὶ ἡνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιήτησι. Καίτοι ὡς ἔγώ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐστοργῶς ἐκείνους, αὐτὸς μάλιστα ἔξεπίστεαι, οἴ με τιμήν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι πατρώιαι ἀπολίν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι, πατήρ δὲ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον ἔδωκε. Οὐκ ὃν οἰκός ἔστι ἄνδρα τὸν σώφρονα εὔνοιαν φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἔνα μαχόμενοι οὐδαμῶν εἰσι κακίονες ἀνδρῶν, ἀλέες δὲ ἀριστοὶ ἀνδρῶν ἀπάντων. 'Ελεύθεροι γὰρ ἔόντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί εἰσι· ἔπεστι γάρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἷ οἱ σοὶ σέ. Ποιεῦσι γῶν, τὰ ἀν ἐκεῖνος ἀνώγῃ·

ἀνώγει δὲ τωύτῳ αἰεί, οὐκ ἔων φεύγειν οὐδὲν πλῆθος ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας ἐν τῇ τάξι ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. Σοὶ δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τάλλα σιγῶν θέλω τὸ λοιπόν· νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. Γένοιτο μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ».

105   ‘Ο μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποιήσατο ὅργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ’ ἡπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο.

[Ἀπὸ τὸν Δορίσκον ὁ Ξέρξης ἐξακολούθει τὴν διὰ τῆς Θράκης πρὸς τὴν Μακεδονίαν πορείαν. Οἱ Ἑλληνες κατανοήσαντες τὸν ἐπικρεμάμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος κίνδυνον συνῆλθον εἰς σύνοδον ἐν τῷ Ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου· ἐδῶ ἀποφασίζεται 1) νὰ καταληφθῇ διὰ στρατοῦ τὸ στενὸν τὸν Θερμοπυλῶν, ἵνα ἐμποδισθῇ ἢ πρὸς τὰ πρόσω πορεία τοῦ Ξέρξου, δ ὅποιος ἐν τῷ μεταξὺ εἰλέχειν εἰσβάλει διὰ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Μαλίδα χώραν, καὶ 2) νὰ πλεύσῃ δύος ὁ ἐλληνικὸς στόλος εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, ἵνα ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ περσικοῦ.]

2. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη (480).

(Κεφ. 201 - 213, 215 - 228)

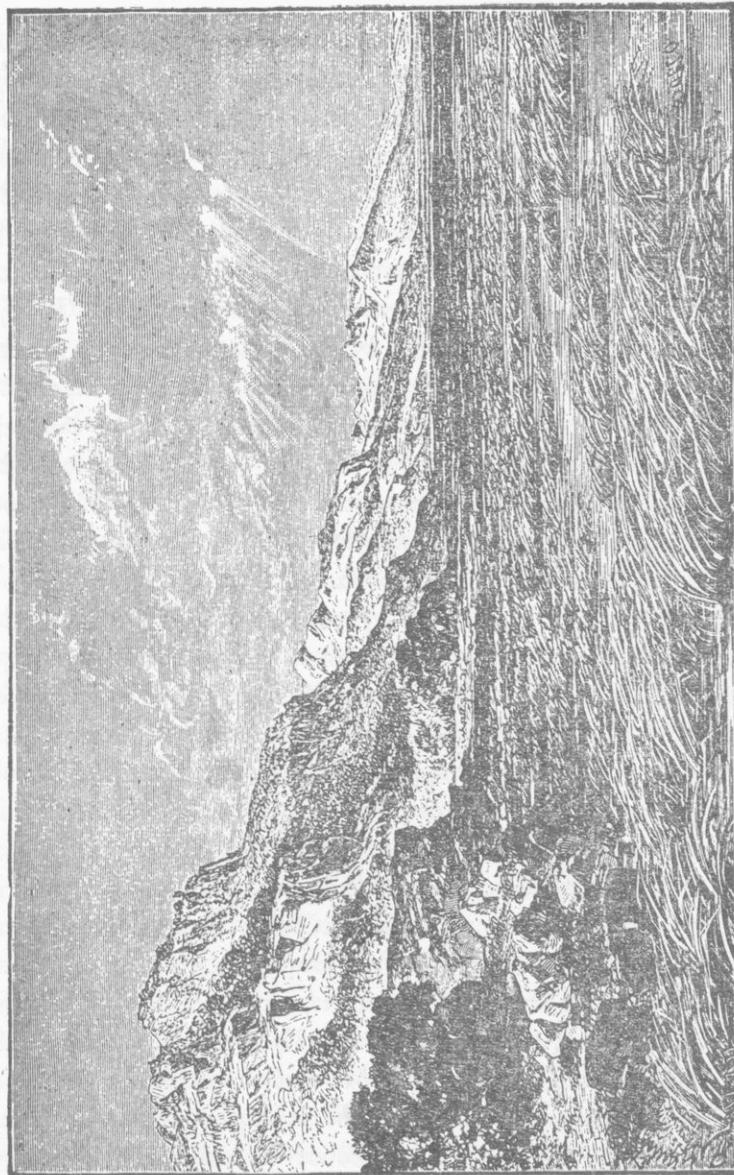
α') Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 201 - 209)

201   Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ Ἑλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. Ἐστρατοπεδεύοντο μέν νυν ἐκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἔχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

202   ^{τῷ} Ήσαν δὲ οἵδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὅπλῖται καὶ Τε-

Θερμούντα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

- γενητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεes ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίης εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίης χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων, ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλειοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὅγδωκοντα. Οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρῆσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι.
- 203 Πρὸς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. Αὐτοὶ γάρ σφεας οἱ Ἑλλήνες ἐπεκαλέσαντο λέγοντες δι' ἀγγέλων, ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἡ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αἰγαίης τε τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καί σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γάρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θυητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμείχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν διὰ τοὺς καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἔοντα θυητόν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν. Οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβώθεον ἐς τὴν Τρηχίαν.
- 204 Τούτοισι ἥσαν μέν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλις ἑκάστων, δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης δὲ Ἀναξανδρίδεω,
- 205 κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου. Οὗτος δὲ Λεωνίδης τότε ἦιε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἔοντες. Παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων, τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγες Λεοντιάδης δὲ Εὔρυμάχου. Τοῦδε δὲ εἴνεκεν τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν· παρεκάλεε διὰ τὸν πόλεμον θέλων εἰδέναι, εἵτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. Οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἐπεμπον.

Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρώτους ἀπέπεμψαν 206 Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους δρέοντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδών, ἔμελλον δρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτη κατὰ τάχος βαθέειν πανδημεῖ. "Ως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἢν γάρ κατὰ τωύτῳ 'Ολυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ ὅν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπειμπον τοὺς προδρόμους.

Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσειν· οἱ δὲ ἐν Θερμο- 207 πύλῃσι "Ἐλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. Τοῖσι μὲν γάλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐξ Πελοπόννησον τὸν 'Ισθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτη, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐξ τὰς πόλις κελεύοντάς σφι ἐπιβαθέειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μῆδων ἀλέξασθαι.

Ταῦτα βουλευομένων σφέων ἔπειμπε Ξέρξης κατάσκοπον 208 ἴππεα ἰδέσθαι, ὀκόσοι εἰσὶ καὶ ὅ τι ποιέοιεν· ἀκηκόες γάρ ἔτι ἐών ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἴη ταύτη στρατιὴ ὀλίγη, καὶ τοὺς ἥγεμόνας, ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνίδης, ἐών γένος 'Ηρακλείδης. "Ως δὲ προσῆλασε ὁ ἴππευς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γάρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἴλα τε ἢν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὅπλα ἐκέετο." Ετυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. Τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. Ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐθώμασε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. Μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὁπίσω κατ' ἡσυχίην· οὕτε

γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθών τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην, τά περ διπώπει πάντα.

209   ’Ακούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἔόν, ὅτι παρεσκευάζοντο ως ἀπολεόμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ’ αὐτῷ γελοῖα γάρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἔκαστα τούτων, θέλων μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. ‘Ο δὲ εἶπε· « Ἡκουσας μέν μευ καὶ πρότερον, εὗτε ὡρμέομεν ἐπὶ τὴν Ἐλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθευ λέγοντα, τῇ περ ὥρων ἐκβησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γάρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὃ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστος ἔστι. Ἀκουσον δὲ καὶ νῦν. Οἱ ἀνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. Νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἔστι· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. Ἐπίστασο δὲ ὅτι, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτη καταστρέψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπομενέει χειρας ἀνταειρόμενον· νῦν γάρ πρὸς βασιλήιην τε καὶ πόλιν καλλίστην τῶν ἐν “Ἐλλησι προσφέρεαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους». Κάρτα τε δὴ ἀπιστα Ξέρξη ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὅντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. ‘Ο δὲ εἶπε· « Ὁ βασιλεῦ, ἐμοὶ γράσθαι ὡς ἀνδρὶ φεύστη, ἦν μὴ ταῦτά τοι ταύτη ἐκβῆ, τῇ ἐγὼ λέγω ». Ταῦτα λέγων οὐκ ἐπειθε τὸν Ξέρξην.

β') Διήμερος μάχη ἐν τῷ στενῷ.

(Κεφ. 210 - 212)

210   Ξέρξης τέσσερας μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεί σφεας ἀποδρήσεσθαι· πέμπτη δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείη τε καὶ ἀβουλίη διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθείς, ἐντειλάμε-

νός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὅψιν τὴν ἑωυτοῦ. 'Ως δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς "Ἐλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσήσαν, καὶ οὐκ ἀπήλαυνον καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. Δῆλον δ' ἐποίευν παντὶ τεῷ καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλέϊ, δτι πολλοὶ μὲν ἀνθρώποι εἰεν, δλίγοι δὲ ἀνδρες. 'Εγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης.

'Επείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι 211 μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεες βασιλεύς, τῶν ἥρχες Υδάρηνης, ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. 'Ως δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι "Ἐλληνσι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἄλλα τὰ αὐτά, ἀτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι γάπερ οἱ "Ἐλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἔξεπιστάμενοι καί, ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι ὁρέοντες φεύγοντας βοῆ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν· οἱ δ' ἀν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοις εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα δλίγοι. 'Επει δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον δπίσω.

'Ἐν ταύτησι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα 212 θηεύμενον τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. Τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δὲ ὑστεραίη οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἀτε γάρ δλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἶους τε ἔσεσθαι ἔτι χειρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. Οἱ δὲ "Ἐλληνες κατὰ τάξις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἕκαστοι ἐμάχοντο πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὔρος ἐτάχθησαν φυλά-

ξοντες τὴν ἀτραπόν. Ὡς δὲ οὐδὲν εὔρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι, ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαυνον.

γ') Προδοσία τοῦ Ἐφιάλτου.

(Κεφ. 213, 215 - 218)

213 Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος, ὃ τι χρήσηται τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εύρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεύς, ἥλθε οἱ ἐς λόγους· δις μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὔρεος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτην ὑπομείναντας Ἑλλήνων. Ὅστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι οὐ πότεν Πυλαγόρων τῶν ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. Χρόνῳ δὲ ὄστερον (κατῆλθε γάρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε οὐ πότεν Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου.

215 Ξέρξης δέ, ἐπει οἱ ἡρεσε, τὰ οὐ πέσχετο Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρής γενόμενος ἐπεμπε. Ὅδαρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγες Ὅδαρνής· ὀρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἀφάς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας τότε, διε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεῖ τὴν ἐσβολὴν ἥσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἐκ τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι.

216 Ἔχει δὲ ὥδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ρέοντος, οὖνομα δὲ τῷ οὔρεϊ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τωύτῳ κέεται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατὰ Ἀλπηὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων.

217 Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὔρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. Ἡώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὔρεος. Κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ

ούρεος ἐφύλασσον, ώς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι δηλῖται, ρύμανοί τε τὴν σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπόν. Ἡ μὲν γάρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ οὔρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

Ἐμαθον δέ σφεας οἱ Φωκέες ὅδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαί- 218 νοντες γάρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὔρος πᾶν ἐδὼν δρυῶν ἐπίπλεον. Ἡν μὲν δὴ νηνεμίη, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ώς οἰκός ἦν φύλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἕδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. Ὡς δὲ εἴδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γάρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῷ. Ἐνθαῦτα Ὑδάρηνς καταρρωδήσας, μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἰρετο· Ἐπιάλτην, ὅποδαπός εἴη ὁ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ώς ἐς μάχην. Οἱ δὲ Φωκέες, ώς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τὸν κόρυμβον ἐπιστάμενοι, ώς ἐπὶ σφέας ὥρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ώς ἀπολεόμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὔρος κατὰ τάχος.

δ') Ἡ ὑπὸ τοῦ Λεωνίδου ἀποπομπὴ τῶν συμμάχων.

(Κεφ. 219 - 222)

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλησι ἐοῦσι Ἐλλήνων πρῶτον μὲν ὁ 219 μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἵρα ἐφρασε τὸν μέλλοντα ἐσεσθαι ἀμα ἡοῖ σφι θάνατον. Ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἔξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. Οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἥδη διαφαινούσης ἥμέρης. Ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ ‘Ἐλληνες, καὶ σφεων ἐσχίζοντο αἱ γνῶμαι· οἱ μὲν γάρ οὐκ ἔων

τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. Μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντό καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις ἔκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἄμα Λεωνίδη μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

220 Λέγεται δὲ καὶ, ὡς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται, κηδόμενοι· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ἥλθον φυλάξοντες ἀρχήν. Ταύτη καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπείτε αἴσθετο τοὺς συμμάχους ἔοντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. Μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἔξηλείφετο. Ἐκέχρηστο γάρ οὐπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἡ Λακεδαιμονικὰ ἀνάστατον γενέσθαι οὐπὸ τῶν βαρβάρων ἡ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους δοκέω μᾶλλον ἡ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἰχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

221 Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, δτι καὶ τὸν μάντιν, ὃς εἴπετο τῇ στρατιῇ ταύτη, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνῆνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τούτον τὸν εἴπαντα ἐκ τῶν ἴρδων τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. Ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατεύομενον, ἐόντα οὖτις μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

222 Οἱ μέν νυν σύμμαχοι ἀποπεμπόμενοι οἰχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδη, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. Τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν δέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γάρ σφεας Λεωνίδης ἐν διμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἱ

ούκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. Ἐστρατήγες δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

ε') Ο θστατος ἀγών. — Τιμητικὰ ἐπιγράμματα εἰς τοὺς πεσόντας.

(Κεφ. 223 - 228)

Ξέρξης δέ, ἐπει ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδάς ἐποιήσατο, 223 ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην πρόσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλόν, ἥπερ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. Οἱ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήισαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην “Ελληνες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι, ἥδη πολλῷ μᾶλλον ἡ κατ’ ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. Τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχους φυλάσσοντες ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. Τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον πλήθεϊ πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἀνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. Πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῷ δ’ ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ’ ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἄτε ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὔρος, ἀπεδείκνυντο, ὁώμης ὅσον εἶχον μέγιστον, ἐς τοὺς βαρβάρους παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. Δούρατα μέν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἥδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας.

Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος 224 ἀριστος, καὶ ἔτεροι μετ’ αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὖνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. Καὶ δὴ καὶ Περσέων πί-

πτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παιδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης.

225 Ξέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὡθισμὸς ἐγίνετο πολλός, ἐς δὲ τοῦτον τε ἀρετῇ οἱ "Ελλήνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. Τοῦτο δὲ συνεστήκεε, μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. Ὡς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ "Ελλῆνες, ἐνθεῦτεν ἥδη ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἔς τε γάρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὅπισσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ὥστε ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. Ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὃκου νῦν ὁ λιθινὸς λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. Ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξιομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίης ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

226 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, ὅμως λέγεται ἀριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιῆτης Διηγέκης· τὸν τόδε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος, πρὶν ἢ συμμεῖζαί σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρός τε τῶν Τρηχινίων, ὡς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπίεσθαι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν διεστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο πλῆθος αὐτῶν εἰναι· τὸν δέ, οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι, εἶπαι, ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ Μήδων πλῆθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ δι Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτώντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῆς ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἥλιφ. Ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοι-
227 ουτότροπα ἔπεια φασι Διηγέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοί, Ἀλφέος τε καὶ Μάρων, Ὁρσιφάντου παιδες.

Θεσπιέων δὲ εύδοκίμες μάλιστα, τῷ οὖνομα ἦν Διθύραμβος
‘Αρματίδεω.

Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι 228
πρότερον τελευτήσασι, ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας
οἰχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

*Μνημάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.*

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτη-
σι ἴδιη.

*‘Ωξεῖν’, ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, δτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων ὄγκιασι πειθόμενοι.*

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

*Μνῆμα τόδε κλεινοῦ Μεγιστά, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
μάντιος, δς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς
οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.*

Ἐπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος
ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσὶ σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ
δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι
κατὰ ξεινίην δὲ ἐπιγράψας.

BIBLION OGDOON

O Y P A N I A

[Μετὰ τὴν μάχην τῶν Θερμοπυλῶν ὁ πεζὸς στρατὸς τῶν Περσῶν ἐκχυθεὶς εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἐρημάντει τὴν Φωκίδα, καίει τὰς Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν Ἀττικήν.]

1. Κατάπλους τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου εἰς τὴν Σαλαμῖνα.— Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν.

(Κεφ. 40 - 42)

40 Ο δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νέας. Τῶνδε δὲ εἰνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδας τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλεύσωνται, τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. Ἐπὶ γάρ τοισι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. Δοκέοντες γάρ εὑρήσειν Πελοποννησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τῶν μὲν εὗρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. Ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα.

41 Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωτῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπίξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται σώζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. Ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλεῖστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴ-

γιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. ”Εσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἴνεκεν οὐκ ἥκιστα· λέγουσι· Ἀθηναῖοι δφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ Ἱρῷ. Λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὡς ἔόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ’ ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἔστι. Αὕτη δ’ ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθιε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄψαυστος. Σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς Ἱερίης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀποιελοιπούης τὴν ἀκρόπολιν. Ως δέ σφι πάντα ὑπεξεκέετο, ἐπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.

Ἐπει δὲ οἱ ἀπ’ Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς 42 νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἐλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γάρ Πώγωνα, τὸν Τροιζηνίων λιμένα, προείρητο συλλέγεσθαι. Ναύαρχος μέν νυν ἐπῆν ωὗτός, ὅσπερ ἐπ’ Ἀρτεμισίω, Εὔρυβιάδης Εύρυκλείδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληίου ἐών. Νέας δὲ πολλῷ πλειστας τε καὶ ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι ὅγδωκοντα καὶ ἐκατόν. Ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.

2. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἐλλήνων.— Οἱ Πέρσαι εἰς τὴν Ἀττικήν.— “Αλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς Ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 49 - 55)

‘Ως δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν πο- 49 λίων, ἐβουλεύοντο προθέντος Εύρυβιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, δκου δοκέοι ἐπιτηδεότατον εἴναι ναυμαχίην ποιέεσθαι, τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί· ἡ γάρ Ἀττικὴ ἀπεῖτο ἥδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. Αἱ γνῶμαι δὲ

τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὡς, ἣν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἔόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίη οὐδεμίᾳ ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἔξοισονται.

50   Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἥκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. Ὁ γάρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἀμαΞέρξη, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὁσαύτως, ἥκει τε ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδήιον. Ἐνέπρησε δὲ Θέσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἥρξαντο οἱ βάρβαροι, ἵνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι.

51   Καὶ αἱρέουσι ἔρημον τὸ ἄστυ, καὶ τινας ὀλίγους εὑρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἔόντας, ταμίας τε τοῦ ἱροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἀμα μὲν ὑπ’ ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον, τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας.

52   Οἱ δὲ Πέρσαι ἴζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὅχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐποιλιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅκως στυππεῖον περὶ τοὺς διεστοὺς περιθέντες ἀψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. Ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκέμενοι ὅμως ἡμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. Οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδέων προσφερόντων περὶ ὅμολογίης ἐνεδέκοντο,

ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίησι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας ἐλεῖν.

Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δή τις ἔξοδος τοῖσι βαρ-⁵³ βάροισι· ἔδει γάρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσησι. "Εμπροσθε ὅν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἀν ἡλπισε, μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτη ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίπερ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. 'Ως δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἔρριπτον ἐωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. Τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἵκετας ἐφόνευον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν.

Σχών δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς⁵⁴ Σοῦσα ἄγγελον ἵππεα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. 'Απὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρη ἡμέρη συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἐωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὃν δύψιν τινὰ ἴδων ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιον οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. Οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

Τοῦ δὲ εἰνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. "Εστι ἐν τῇ⁵⁵ ἀκροπόλι ταύτῃ Ἐρεχθέος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἔνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. Ταύτην ὅν τὴν ἐλαίην ἄμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρη δὲ ἡμέρη ἀπὸ τῆς

έμπρόσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὃσον τε πηγαῖον ἀναδεδραμηκότα. Οὗτοι μέν γυν ταῦτα ἔφρασαν.

3. Νέον πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἐλλήνων

(Κεφ. 56 - 64)

- 56 Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι "Ἐλλῆνες, ὡς σφι ἔξηγγέλθη, ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκουντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ιστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν. Νύξ τε ἐγίνετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.
- 57 Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἰρετο Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃ τι σφι εἴη βεβουλευμένον. Πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὡς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε· «Οὕ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γάρ πόλις ἔκαστοι τρέψονται, καὶ οὕτε σφέας Εύρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται οὕτε τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεται τε ἡ Ἐλλὰς ἀβουλίγησι. Ἀλλ' εἰ τις ἔστι μηχανή, ἦθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἦν κως δύνη ἀναγνῶσαι Εύρυβιάδην μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μένειν».

- 58 Κάρτα τε τῷ Θεμιστοκλέῃ ἤρεσε ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἤιε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εύρυβιάδεω. Ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμεῖξαι. Ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἰ τι θέλει. Ἐνθαῦτα δὲ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα, τὰ ἥκουσε Μνησίφιλου, ἐωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ

προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηζῶν ἐκ τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ συνέδριον.

‘Ως δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἡ τὸν Εὔρυβιάδην προθεῖ- 59 ναι τὸν λόγον, τῶν εἴνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι οἷα κάρτα δεόμενος. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὁκύτου εἶπε· «Ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ὅπαζονται». ‘Ο δὲ ἀπολυόμενος ἔφη· «Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται».

Τότε μὲν ἡπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο, πρὸς δὲ 60 τὸν Εύρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὡς, ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρήσονται παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν· ὃ δὲ ἄλλου λόγου εἰχετο, λέγων τάδε·

α) «Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πείθῃ ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι ἀναζεύξῃς πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τὰς νέας. Ἀντίθες γὰρ ἐκάτερον ἀκούσας. Πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων ἐν πελάγεϊ ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν, ἥνπερ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. Ἀμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας αὐτὸς ἀξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάση τῇ Ἑλλάδι.

β) »“Ἡν δέ, τὰ ἐγώ λέγω, ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὑρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νησὶ διλίγησι πρὸς πολλάς, ἵν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη, πολλὸν κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχέειν πρὸς ἡμέων ἐστί, ἐν εὔρυχωρή δὲ πρὸς ἐκείνων. Αὕτις δὲ Σαλαμῖς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκέεται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. Καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὅμοι-

ως αύτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδέ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἀξεῖς ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον.

γ) » "Ἡν δέ γε καί, τὰ ἐγώ ἐλπίζω, γένηται καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσί, οὕτε ὑμῶν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἐκαστέρω τῆς Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισι τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίνη καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἔχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. Οἰκότα μέν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ώς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει εὖ γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπήιας γνώμας".

61 Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὗτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων, τῷ μὴ ἐστι πατρίς, καὶ Εύρυβιάδην οὐκ ἐῶν ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί· πόλιν γάρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. Ταῦτα δὲ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο Ἀθῆναι. Τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς Κορίνθιους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἐωυτοῦσί τε ἐδήλου λόγῳ, ώς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἥπερ ἐκείνοισι, ἐστ' ἂν διηκόσιαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι· οὐδαμούς γάρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι.

62 Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εύρυβιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· «Σὺ εἰ μενέεις αύτοῦ καὶ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γάρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἰνέεις. Ἀλλ' ἔμοι πείθεο. Εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μέν, ώς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σιριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων».

63 Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εύρυβιά-

δης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μή σφεας ἀπολίπωσι, ἢ πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγη τὰς νέας· ἀπολιπόντων γάρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. Ταῦτην δὴ αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα ἔπεσι ἀκροβολισά- 64 μενοι, ἐπείτε Εύρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ‘Ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἄμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ.’ Ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ‘Ως δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα· εὐξάμενοι γάρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

[‘Ο περσικὸς στόλος ἀκολούθων τὰ ἵγη τοῦ ἐλληνικοῦ φθάνει εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀττικῆς καὶ ἀγκυροβολεῖ εἰς Φάληρον· ἔκει καταβαίνει ὁ Ξέρξης καὶ συγκαλέσας εἰς συνέδριον τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στόλου ἐρωτᾷ αὐτοὺς διὰ τοῦ Μαρδονίου, ἀν ἐγκρίνοντας τὴν συγκρότησιν ναυμαχίας. ‘Ο Ξέρξης ἀκολούθων τὴν γνώμην τῶν περισσοτέρων ἀποφασίζει νὰ ναυμαχήσῃ.]

4. ‘Ο περσικὸς στόλος πλέει εἰς τὴν Σαλαμῖνα, ὁ δὲ πεζὸς στρατὸς πορεύεται κατὰ τῆς Πελοποννήσου.—
‘Οχύρωσις τοῦ Ἰσθμοῦ.

(Κεφ. 70-72)

‘Επειδὴ δὲ παρήγγελλε ἀναπλέειν, ἀνῆγον τὰς νέας ἐπὶ 70 τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ’ ἡσυχίην. Τότε μέν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι (νῦξ γάρ ἐπεγένετο), οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. Τοὺς δὲ ‘Ελληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἥκιστα δὲ τοὺς

ἀπὸ Πελοποννήσου. Ἀρρώδεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἔωστῶν ἀφύλακτον.

71 Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἡπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. Ὡς γάρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσοις τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζοντο, καί σφι ἐπῆν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. Ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκειρωνίδα ὄδόν, μετὰ τοῦτο, ὡς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος. Ἀτε δὴ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἕργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γάρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυνον οὐδένα χρόνον οἱ βωθήσαντες ἔργαζόμενοι, οὕτε νυκτὸς οὕτε ἡμέρης.

72 Οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδημεὶ οἴδε ἥσαν Ἐλλήνων· Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλειάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιόνεες. Οὗτοι μὲν ἥσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ολύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἥδη.

5. Ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τεχνάσματος ἀναγκάζει τοὺς Ἑλληνας νὰ ναυμαχήσουν ἐν Σαλαμῖνι.

(Κεφ. 74-76, 78-82)

74 Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, ὅτε τὸν περὶ τοῦ παντὸς ἥδη δρόμον θέοντες καὶ τῆσι νησὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανό-

μενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. Τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ ἔξερράγη ἐς τὸ μέσον. Σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μέν, ὡς ἐς τὴν Πελεπόννησον χρεὸν εἴη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι.

Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ὡς ἐσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἔξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἔξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοίῳ ἐντειλάμενος, τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὅλβιον. “Ος τότε πλοίῳ ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε· «Ἐπεμψέ με στρατηγὸς δ Ἀθηναίων λάθρῃ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γάρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα, ὅτι οἱ Ἑλληνες δρησμὸν βουλεύονται καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἔξεργασσασθαι, ἦν μὴ περιδῆτε διαδράντας αὐτούς. Οὕτε γάρ ἀλλήλοισι δόμοφρονέουσι οὕτ’ ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἐωυτούς τε σφέας δύψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή». Ο μὲν ταῦτα σφι σημήνας ἐμποδὼν ἀπαλλάσσετο.

Τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν 76 νησῖδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἥπειρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ’ ἐσπέρης κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε

καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνιχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῆσι νησού. Τῶνδε δὲ εἴνεκεν ἀνηγρον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι "Εὐλησι μηδὲ φυγεῖν ἔξῃ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῦεν τίσιν τῶν ἐπ'" Ἀρτεμισίω ἀγωνισμάτων. Ἐε δὲ τὴν νησῖδα τὴν Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἴνεκεν, ὡς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἔξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἐκέετο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. Ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὀθισμὸς λόγων πολλός. Ἡδεσαν δὲ οὕκω, ὅτι σφέας περιεκυλοῦντο τῆσι νησὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμέ-
79 νους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. Συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μέν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἀριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνησι καὶ δικαιότατον. Οὗτος ὧνὴρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα μὲν ἐωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμετέξαι. Προ-
ακηκόεε δέ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. Ὡς δὲ ἐξῆλθε οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε
Ἀριστείδης τάδε· « Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἔστι ἐν τε τῷ ἀλλῷ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ δικότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. Λέγω δέ τοι, ὅτι ἵσον ἔστι πολλά τε καὶ δλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοπο-
νησίοισι. Ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν οὐδ', ἦν θέλωσι, Κορίνθιοι τε καὶ αὐτὸς Εύρυβιάδης οἶοι τε

έσονται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γάρ οὐπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ.
'Αλλ' ἐσελθών σφι ταῦτα σήμηνον».

'Ο δ' ἀμείβετο τοῖσδε· «Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ 80 εὗ ἥγγειλας· τὰ γάρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἥκεις. "Ισθι γάρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα οὐπὸ Μήδων. "Εδεε γάρ, ὅτε οὐκ ἑκόντες ἥθελον ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἐλληνες, ἀκοντας παραστήσασθαι. Σὺ δέ, ἐπείπερ ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγειλον. "Ην γάρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὡς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. 'Αλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθών, ὡς ἔχει. 'Επεὰν δὲ σημήνης, ἦν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα· ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, δομοιον ἡμῖν ἔσται· οὐ γάρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέγεις». Ταῦτα ἔλεγε παρελθών ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε 81 ἥκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γάρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἐλληνικὸν οὐπὸ τῶν νεῶν τῶν Εἵρξεω· παραρτέσθαι τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἴπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὗτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γάρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα.

'Απιστεόντων δὲ τούτων ἥκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτο- 82 μολέουσα, τῆς ἥρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. Διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι.

6. 'Η ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83-93, 95-96)

Τοῖσι δὲ "Ἐλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τη- 83 νίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. 'Ηώς τε δὴ

διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εῦ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης. Τὰ δὲ ἔπει τὴν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε.

84   Ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ "Ελληνες." Αναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι "Ελληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὠκελλον τὰς νέας, "Αμεινίης δὲ Παλληνεύς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἔξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. Συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι "Αμεινίη βωθέοντες συνέμισγον. "Αθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. Λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν "Ελλήνων στρατόπεδον, δύνειδίσασαν πρότερον τάδε. «Ω δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούσεσθε; »

85   Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες (οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς "Ελευσῖνός τε καὶ ἐσπέρης κέρας), κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους "Ιωνες" οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἥδ τε καὶ τὸν Πειραιέα. "Εθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες οὗ. "Εχω μέν νυν συχνῶν ούνοματα τριηράρχων καταλέξαι τῶν νέας "Ελληνίδας ἐλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορός τε τοῦ "Ανδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ "Ιστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. Τοῦδε δὲ εἴνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, δτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλή.

Περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν 86 ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκερατίζετο, αἱ μὲν ὑπ’ Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπ’ Αἰγαίνητέων. “Ἄτε γάρ τῶν μὲν Ἐλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὕτε τεταγμένων ἔτι οὕτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἷόν περ ἀπέβη. Καίτοι ἡσάν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἐωυτῶν, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκετε ἐκαστος ἐωυτὸν θεήσασθαι βασιλέα.

Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὡς 87 ἐκαστοι τῶν βαρβάρων ἡ τῶν Ἐλλήνων ἡγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ’ ὃν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλέϊ. Ἔπειδὴ γάρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηῦς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν (ἔμπροσθεν γάρ αὐτῆς ἡσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα) ἐβούλευσατο τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ· διωκομένη γάρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλίῃ ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. Εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἐλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὕτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὕτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. ‘Ως δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὔτυχίη χρησαμένη διπλόᾳ ἐωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· δ τε γάρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος, ὡς εἴδε μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἡ Ἐλληνίδα εἶναι ἡ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι, διαφυγεῖν τε 88 καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη, ὅστε κακὸν ἐργασαμένην

ἀπὸ τούτου αὐτὴν μάλιστα εὑδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξη. Λέγεται γάρ βασιλέα θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ δή τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· « Δέσποτα, ὁρᾶς Ἀρτεμισίην, ὡς εὗ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε ; » καὶ τὸν ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθέως ἔστι Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἡπιστέατο εἴναι πολεμίην. Τά τε γάρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐν τῇ Καλυνδικῇ νηὶ μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· « Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες ». Ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

89   Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐών ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δέ τινες καὶ Ἐλλήνων· ἀτε γάρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, καὶ οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπώλυντο, ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. Τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. Ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. Οἱ γάρ ὅπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεῖ, τῆσι σφετέρησι νηυσὶ φευγούσησι περιέπιπτον.

90   Ἐγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἰωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νέες, ὡς προδόντων. Συνήνεικε δὲ οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηγική νηῦς. « Ή τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγαίνατη νηῦς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηγίκων τὴν νέα. » Ατε δὲ ἔόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηγίκες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς

από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ
ἔσχον αὐτήν. Ταῦτα γενόμενα τοὺς "Ιωνας ἐρρύσατο· ώς γάρ
εἴδε σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἔργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς
τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος,
καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κα-
κοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. "Οκως γάρ τινα
ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμα-
χίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὔρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέ-
εται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμμα-
τισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν.

91 Τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων
πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα
ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. Οἱ μὲν γάρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ
ἐκεράϊζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν,
οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας ὅκως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους
διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινῆτας.

92 Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἡ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα
καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηὶ ἐμβαλοῦ-
σα Σιδωνίη. Ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκρι-
τος, ἔγνω τὸ σημήιον ἴδων τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν
Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν
δινειδίζων. Ταῦτα μέν νυν τῇ νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρ-
ριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένον-
το, φεύγοντες ἀπίκουντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

93 Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτη ἥκουσαν Ἐλλήνων ἄριστα Αἰγι-
νῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης
καὶ Ἀθηναῖοι Εύμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλ-
ληνεύς, δις καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. Εἰ μέν νυν ἔμαθε, δτὶ ἐν
ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἀν ἐπαύσατο πρότερον, ἢ εἴλε μιν
ἢ καὶ αὐτὸς ἥλω. Τοῖσι γάρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκε-
κέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἀεθλον ἐκέστο μύριαι δραχμαί, δις ἃν μιν

ζωὴν ἔλη· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. Αὕτη μὲν δή, ως πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

'Αριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὅλης 95 για τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίει· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὄπλιτέων, οἱ παρετετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐξ τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησῖδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. 'Ως δὲ ἡ ναυμαχίη διελέ- 96 λυτο, κατειρύσαντες ἐξ τὴν Σαλαμῖνα οἱ "Ἐλληνες τῶν ναυγρίων, ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἔτοιμοι ἦσαν ἐξ ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα.

['Ο Ξέρξης μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ στόλου τον ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀσίαν ἀφίρει δύμας εἰς τὴν Ἐλλάδα τὸν γαμβρόν του Μαρδόνιον μὲν ἰσχυρὸν στρατόν, διὰ νὰ ἔξακολονθήσῃ τὸν πόλεμον. 'Ο Μαρδόνιος ἐπέρασε τὸν χειμῶνα εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἀπὸ ἐκεῖ, ποὺν ἀρχίσῃ τὰς ἔχθροπραξίας, στέλλει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, διὰ νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ συμμαχήσουν μὲ τοὺς Πέρσας.]

7. 'Ο Ἀλέξανδρος καὶ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας. — Λόγοι τούτων καὶ ἀπαντήσεις τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 140-144)

'Αλέξανδρος δὲ ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς 140 ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε.

α) « "Ανδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει· ἐμοὶ ἀγγελίη ἤκει παρὰ βασιλέος λέγουσα οὕτω· Ἀθηναίοισι τὰς

ἀμαρτάδας τὰς ἐξ ἑκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετίημι. Νῦν τε ὅδε, Μαρδόνιε, ποίεε. Τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτην ἐλέσθων αὐτοῖ, ἥντινα ἀνέθέλωσι, ἔόντες αὐτόνομοι. Ἰρά τε πάντα σφι, ἣν δὴ βούλωνται γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα.

» Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιέειν ταῦτα, ἢν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. Λέγω δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλέϊ ἀνταειρόμενοι; Οὔτε γάρ ἀνέπερβάλοισθε, οὔτε οἷοί τέ ἔστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. Εἴδετε μὲν γάρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἐμοὶ ἐοῦσαν δύναμιν, ὡστε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε, τοῦπερ ὑμῖν οὐδεμίᾳ ἐλπίς, εἴπερ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. Μὴ δὴν βούλεσθε παρισούμενοι βασιλέϊ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρης, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἄλλὰ καταλύσασθε. Παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλέος ταύτην ὠρμημένου. »Εστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν διμαιχυίην συνθέμενοι ἀνευτε δόλου καὶ ἀπάτης.

β) »Μαρδόνιος μὲν ταῦτα, ὁ Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. »Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐούσης ἐξ ἐμεῦ οὐδὲν λέξω (οὐ γάρ ἀν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε), προσχρητίζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίω. »Ενορέω γάρ ὑμῖν οὐκ οἶοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμεῖν Ξέρξη. Εἰ γάρ ἐνώρων τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἀν κοτε ἐς ὑμέας ἥλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γάρ δύναμις ὑπὲρ ἀνθρωπὸν ἡ βασιλέος ἐστὶ καὶ χειρὶ ὑπερμήκης. »Ην δὴν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα προτεινόντων, ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων, αἰεὶ τε φθειρομένων μούνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον τὴν γῆν ἐκτημένων. »Αλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γάρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν. »Ελλήνων τὰς

ἀμαρτάδας ἀπιεὶς ἐθέλει φίλος γενέσθαι». Ἐλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε.

Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι ἦκειν Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθή-¹⁴¹
νας ἐς ὁμολογίην ἀξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθηναίους, ἀναμνη-
σθέντες τῶν λογίων, ὡς σφεας χρεόν ἔστι ἂμα τοῖσι ἄλλοισι
Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθη-
ναίων, κάρτα τε ἐδεισαν, μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖ-
οι, αὐτίκα τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. Καὶ δὴ συνέπιπτε,
ὅτε διοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. Ἐπανέμειναν γάρ
οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι, ὅτι ἔμελλον Λακε-
δαιμόνιοι πεύσεσθαι ἥκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου ἀγγελον ἐπ'
ὁμολογίη, πυθόμενοι τε πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. Ἐπίτη-
δες δὲ ἐποίευν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἐω-
τῶν γνώμην.

‘Ως δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον ¹⁴²
οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἀγγελοι· «‘Ημέας δὲ ἐπεμψάν Λακεδαιμόνιοι
δεησομένους ὑμέων μήτε νεώτερον ποιέειν μηδὲν κατὰ τὴν
Ἐλλάδα μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. Οὔτε
γάρ δίκαιον οὐδαμῶς, οὔτε κόσμον φέρον οὔτε γε ἄλλοισι Ἐλ-
λήνων οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἥκιστα πολλῶν
εἴνεκεν· ἡγείρατε γάρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν ἡμέων
βουλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆς δὲ ἀγάν ἐγένετο· νῦν
δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἐλλάδα. Αλλως τε τούτων ἀπάν-
των αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι Ἐλησοι Ἀθηναίους
οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οἵτινες αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι φαίνεσθε πολ-
λοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.

» Πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν
ἐστερήθητε διξῶν ἥδη, καὶ ὅτι οἴκοφθόρησθε χρόνον ἥδη πολ-
λόν. Αντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι
ἐπαγγέλλονται γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἀχρηστα οἰκε-
τέων ἔχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν, ἔστ’ ἀν δὲ πόλεμος δέ συνε-

στήκη. Μηδὲ ήμέας Ἀλέξανδρος δοκεδών ἀναγνώσῃ, λεγόντας τὸν Μαρδονίου λόγον. Τούτῳ μὲν γάρ ταῦτα ποιητέα ἔστι· τύραννος γάρ ἐών τυράννων συγκατεργάζεται· ήμιν δέ γε οὐ ποιητέα, εἴπερ εὖ τυγχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι, ὡς βαρβάροισι ἔστι οὕτε πιστὸν οὕτε ἀληθὲς οὐδέν». Ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι.

143 Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε· «Καὶ αὐτοὶ τοῦτο γε ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλῆσιν ἔστι τῷ Μήδῳ δύναμις ἡπερ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτο γε ὀνειδίζειν. Ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίης γλυκόμενοι ἀμυνεύμεθα οὕτω, ὅκως ἀν καὶ δυνώμεθα. Ὁμοιογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ήμέας πειρῶ ἀναπείθειν οὕτε ήμεῖς πεισόμεθα. Νῦν δὲ ἀπάγγελλε Μαρδονίων, ὡς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἀν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἵη, τῇ καὶ νῦν ἕρχεται, μήκοτε ὀμοιογήσειν ήμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι ήρωσι, τῶν ἔκεινος οὐδεμίαν ὅπιν ἔχων ἐνέπρησε τούς τε οἰκους καὶ τὰ ἀγάλματα. Σύ τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑπουργέειν ἀθέμιτα ἔρδειν παραίνεε. Οὐ γάρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν, ἐόντα πρόξεινό τε καὶ φίλον».

144 Πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους τάδε· «Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους, μὴ ὀμοιογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ, κάρτα ἀνθρωπῆσιν ἦν. Ἀτὰρ αἰσχρῶς γε οἶκατε ἔξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωδῆσαι, ὅτι οὕτε χρυσός ἔστι γῆς οὐδαμόθι τοσοῦτος οὕτε χώρη κάλει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, τὰ ήμεῖς δεξάμενοι ἔθέλοιμεν ἀν μηδίσαντες καταδουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα. Ποιλά τε γάρ καὶ μεγάλα ἔστι τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιέειν, μηδὲ ἦν ἔθέλωμεν· πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμένα, τοῖσι ήμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον

ἥπερ ὁμολογέειν τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ, αὗτις δὲ τὸ 'Ἐλληνικὸν ἔὸν ὅμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἴδρυματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι ἥθεά τε ὁμότροπα, τῶν προδότας γενέσθαι' Αθηναίους οὐκ ἀν εὖ ἔχοι. 'Ἐπίστασθέ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστάμενοι, ἐστ' ἀν καὶ εἰς περιῆ 'Αθηναίων, μηδαμὰ ὁμολογήσοντας ἡμέας Ξέρξη.

» 'Τμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν πρόνοιαν τὴν πρὸς ἡμέας ἐοῦσαν, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων οὕτω, ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τοὺς οἰκέτας. Καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται, ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω, ὅκως ἀν ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας.

» Νῦν δέ, ὡς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε. 'Ως γάρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἕκας χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην, ἀλλ' ἐπεὰν τάχιστα πύθηται τὴν ἄγγελίην, ὅτι οὐδὲν ποιήσομεν, τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο. Πρὶν δὲν παρεῖναι ἐς τὴν Ἀττικήν, ἡμέας καιρός ἐστι προβωθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην'. Ταῦτα ὑποκριναμένων 'Αθηναίων οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

I. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

A'. ΦΩΝΗ ΝΤΑ

Ανταλλαγή φωνηέντων.

α') Παρ' Ἡροδότῳ ὑπάρχει η ἀντὶ τῶν παρ' Ἀττικοῖς αἱ καὶ αἱ καὶ ἀντιστρόφως : **σοφίη**, θεήσομαι, ἡήρ, πρήστω, Θρῆιξ, τριηκόσιοι, πέρην, νηός, νηῦς, νηυσί.— πρώρη, ἀληθείη.— μεσαμβρίη.— αἱ ἀντὶ οἱ ὑπάρχει ἐν τοῖς ἀρρωδίαι, ἀρρωδέω.

β') εἱ ἀντὶ αἱ καὶ εἱ καὶ ἀντιστρόφως : **τέσσερες**.— αρέσσων, μέζων, ἔργω, ἐδέχθην, δεδέχθαι (τοῦ ρ. δείκνυμ), ἔωθια, (εἰς τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς υς ἐπιθέτων) θήλεα, ταχέα.— τράπω, τάμνω.— κεινός, ξεῖνος, στεινός, εἰρωτάω, εἴνεκεν, εἰρύω, εἰρέσθαι.

γ') ω ἀντὶ αυ, ου, οη : **τρῶμα**, θῶμα, θωμάζω.— ὕν, γῶν (= οῦν, γοῦν).— δύγδώκοντα, ἔβωσα, βωθέω.— ωυ ἀντὶ αυ : **ἔμεωυτοῦ**, **σεωυτοῦ**, **ἔωυτοῦ**.

δ') ου ἀντὶ ο : **μοῦνος** (= μόνος), **νοῦνσος**, **οῦρος** (= ὄρος), ούνομα, ούνομάζω.

Συναίρεσις.

Ἡ συναίρεσις παραλείπεται συχνάκις παρ' Ἡροδότῳ καὶ ἐν τῇ ακλίσει καὶ ἐν τῇ ρίζῃ : πλόος, χρύσεος, βασιλέι, βασιλέες, ρίγεϊ, γένεος, ἀληθέα, Θεμιστοκλέης.— μενέομεν, ἀποβαλέεις, φαίνεαι, πείθεο, φανέωσι, ποιέω, ποιέεις, ποίεε.— ἔαρ, δῖστός, δηιόω, ρηίδιος, βασιλήιη, ἀνθρωπήιος, οἰκηήιη, ἀνδρήιος, ἄεθλος κλπ.

Χασμωδία, ἔκθλιψις, κρᾶσις.

‘Η χασμωδία εἶναι συνηθεστάτη· ὅθεν

1) ἐλλείπει

α') τὸ εὐφωνικὸν ν.

β') τὸ σ ἐν τοῖς ἄχρι, μέχρι, οὗτω·

2) τὸ οὐ εὑρίσκεται πρὸ φωνήνετος καὶ ἀνεύ τοῦ κ.

‘Η δ' ἔκθλιψις καὶ ἡ κρᾶσις εἶναι σπανία παρ' Ἡροδότῳ· ίδιάζουσα παρ' αὐτῷ εἶναι ἡ κρᾶσις τοῦ ο - α εἰς ω· ὧνήρ, αὐτός, τωάτο.

Β'. ΣΥΜΦΩΝΑ

α') Ἀντὶ π ὑπάρχει κ εἰς ὅλα τὰ ἀντωνυμικὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα τὰ σχηματιζόμενα ἐκ θέματος πο: κοῖος, ὁκοῖος, κόσοι, κότερος, κῆ, κότε, κοῦ, ὅκως απλ.—ἀλλὰ δποδαπός.

β') Ἀντὶ χ ὑπάρχει κ: δέκομαι, οὐκί.

γ') Ἀντὶ σ ὑπάρχει δ: δδμή, ἴδμεν.

δ') Ἀντὶ θ ὑπάρχει τ: ἐν τῷ αὕτις.

ε') Μετάθεσις τοῦ δασέος γίνεται ἐν τοῖς : ἐνθεῦτεν (= ἐντεῦθεν), ἐνθαῦτα (= ἐνταῦθα), κιθών (= χιτών).

ζ') Τὰ ψιλὰ πρὸ δασυνομένου φωνήνετος δὲν τρέπονται εἰς δασέα οὔτε ἐν τῷ μέσῳ οὔτε ἐν τέλει λέξεως : ἐπεξῆς, αὐτημερόν, ἀπικνέομαι, ἀπῆκε, μετίημι.—ἀπ' οὖ, μετ' οὖ, οὐκ ἔτερος.

‘Ο δυϊκὸς ἀριθμὸς ἐλλείπει καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι καὶ ἐν τοῖς ρήμασι.

Γ'. ΚΛΙΣΕΙΣ

Πρώτη κλίσις.

α') ‘Η ἐνικὴ γενκ. τῶν εἰς -ης λήγει εἰς -εω, τῶν εἰς -εης εἰς -εω: Πέρσης, γενκ. Πέρσεω, Ξέρξης - Ξέρξεω, πολιήτης - πολιήτεω.— βορέης, γενκ. βορέω, Ἐρμέης - Ἐρμέω.

β') ‘Η ἐνικὴ αἰτ. πολλῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς -ης λήγει ἀλλοτε μὲν εἰς -ην: Ξέρξην, Λεωνίδην, ἀλλοτεδὲ εἰς - εα: Ξέρξεα, Λεωνίδεα.

γ') ‘Η γενκ. πληθ. λήγει εἰς -έων: γνωμέων, πολιητέων, λοιπέων, πολλέων, αὐτέων, έουσέων.

Ἐξ αἱρεσις: Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ τῶν βαρυτόνων ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ ἀντωνυμιῶν εἰς -ος, -η, -ον, τῶν δποίων ἡ γενκ. πληθ. εἶναι δμοία τῇ τῶν ἀρσενικῶν: ἄλλων, φίλων, ἔκεινων, ἀλισκομένων, τούτων.

δ') Ἡ δοτκ. πληθ. λήγει εἰς **-ησι** (-ῆσι): γνώμησι, τιμῆσι, λοιπῆσι, αὐτῆσι.

Δευτέρα κλίσις.

Ἡ δοτκ. πληθ. εἰς **-οῖσι** (-οῖσι): λόγοισι, θεοῖσι.

Τὰ οὖσιαστικά καὶ τὰ ἐπίθετα εἰς **-οος**, **-εος** δὲν συναιροῦνται: **πλόος**, **ἀπλόος**, **διπλόη**, **χρύσεος**, **χρυσέη**, **δοτέον**.

Σημ. Κατὰ τὴν δευτέραν Ἀττικὴν κλίσιν ὀλίγα ὀνόματα κλίνονται:

α') Τὰ κύρια ὀνόματα τὰ καταλήγοντα εἰς **-λεως**: **Μενέλεως**, **Χαρίλεως**, **Ἀρκεσίλεως**, **Θρασύλεως**, β') τὰ **Μίνως**, **Αθως**, **Ἀμφιάρεως**. Ἀντὶ δὲ τῶν λεώς, γεώς, κάλως, λαγώς μεταχειρίζεται ὁ Ἡρ. τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους: **ληός**, **ηνός**, **κάλος**, **λαγός** καὶ ἀντὶ τῶν ἐπίθετων **πλέως**, **ἴλεως**, **ἀξιόχρεως** τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους **πλέος**, **η**, **ον**, **-ἴλεος**, **ον -ἀξιόχρεος**, **ον**.

Τρίτη κλίσις.

α') Τὰ κύρια ὀνόματα εἰς **-κλέης** κλίνονται οὕτω: **Θεμιστοκλέης**, **-κλέος**, **-κλέι**, **-κλέα**, **-κλέες**.

β') Τὰ εἰς **-ις** λήγοντα ὀνόματα κλίνονται οὕτω: **πόλις**, **πόλιος**, **πόλι**, **πόλιν**· **πόλιες**, **πολίων**, **πόλισι**, **πόλις** ἢ **πόλιας**.

γ') Τὰ οὖσιαστικά εἰς **-εύς** κλίνονται οὕτω: **βασιλεύς**, **βασιλέος**, **βασιλέι**, **βασιλέα**, **βασιλεῦ**· **-έες**, **-έων**, **-εῦσι**, **-έας**.

δ') Τὸ κέρας κλίνεται οὕτω: **κέρας**, **κέρεος**, **κέρει**, **κέρεα**, **κερέων**.

ε') Τὸ νηῦς (= ἀττ. ναῦς) κλίνεται οὕτω: **νηῦς**, **νεός**, **νηί**, **νέα**· **νέες**, **νεῶν**, **νηυσί**, **νέας**.

Ἐπίθετα, παραθετικά, ἀριθμητικά.

α') Ἀντὶ τοῦ **πολὺς** ὑπάρχει πολλάκις **πολλός**: τὸ δὲ οὐδέτερον εἶναι **πολλὸν** καὶ **πολύ**.

β') Ἐπίθετα εἰς **-εος** καὶ **-ηιος** (= ἀττ. **-εῖος**) διατηροῦν ἐν τοῖς παραθετικοῖς τὸ **ο** καὶ προηγουμένης βραχείας συλλαβῆς: **ἐπιτηδεότερος**, **-ότατος** (διότι = ἀττ. **ἐπιτηδείότατος**), **ἀνδρηιότερος**, **οἰκηιότερος** (διότι τὸ **η** ή θεωρητέον ὡς δίφθογγος).

γ') Τοῦ **ταχὺς** συγκριτικὸν **ταχύτερος** καὶ **θάσσων**· **ὑπερθ. τάχιστος**.

δ') Τὸ **πολλὸς** ἐν τῇ ὄνομ. τοῦ συγκριτ. ἔχει **πλέων**, **πλέον** καὶ

πλεῦν, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πτώσεσι: πλέονι, πλέονα (πλέω), πλέόνων, πλέοσι, ἀλλὰ καὶ: πλεῦνος, πλεῦνα, πλεῦνες, πλεῦνων, πλεῦνας.

ε') Τὸ ἀριθμ. δύο ἄλλοτε μὲν εἶναι ἀκλιτον, ἄλλοτε δὲ ακλίνεται: δύο, δυῶν, δυοῖσι, δύο.

Ἄντι τοῦ δώδεκα λέγει ὁ Ἡρ. δυώδεκα, ἀντὶ τοῦ τέσσαρες, τέσσερες, ὥσαύτως τεσσερεσκαίδεκα.

Ἄντωνυμίαι.

α') Ἀντὶ τῆς γενκ. ἐμοῦ, σοῦ ἀπαντοῦν οἱ τύποι ἐμέο ἢ ἐμεῦ, σέο ἢ σεῦ.

Ἡ δοτκ. τῆς προσωπικῆς ἀντων. τοῦ β' προσ. ἀπαντῷ σοὶ ὅρθοτονουμένη καὶ τοι ἐγκλιτική. Ἡ αἰτ. τοῦ γ' προσ. ἀπαντῷ μιν (ἐγκλιτική) ἀντὶ αὐτόν, αὐτὴν καὶ ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἡ δὲ δοτκ. πληθ. σφίσι ἀντὶ ἑαυτοῖς, ἑαυταῖς, καὶ σφι (ἐγκλ.) ἀντὶ αὐτοῖς, αὐταῖς. Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡρ. ἔχει καὶ οὐδ. πληθ. σφέα = αὐτά.

β') Τῶν ἀναφορικῶν ἀντων. σχηματίζονται, πλὴν τῶν ὀνομαστικῶν δς, ἥ, ο̄, ᾱ, ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τύποι ἀπὸ τὸ ἀρχόμενοι: τοῦ, τῆς, τῶν, τά.

Μετὰ τὰς προθέσεις ὅμως ἐκθλιβομένας κεῖνται οἱ ἀπὸ φωνήνετος ἀρχόμενοι τύποι: ἀντ' ὧν, ἀπ' οῦ, μετ' ἥς κτλ.

Ωσαύτως ἐν χρονικαῖς ἐκφράσεσιν οὐδέποτε ἀπαντοῦν οἱ ἀπὸ τὸ ἀρχόμενοι τύποι: ἐν δ, ἐξ οῦ, ἐσ δ, ἔως οῦ.

γ') Ἡ δστις σχηματίζει τοὺς ἐξῆς τύπους: ἐν τῇ γενκ. τοῦ ἐνικοῦ δτευ, ἐν τῇ δοτκ. δτεω· ἐν τῇ πληθυντ. γενκ. δτεων, δοτκ. δτέοισι· οὐδ. πληθ. ἄσσα.

δ') Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς ἔχει γενκ. τεῦ, δοτκ. τέω καὶ τίνι· πληθ. τέων, δοτκ. τέοισι· τοὺς αὐτοὺς τύπους (ἀλλ' ἐγκλιτικούς) ἔχει καὶ ἡ ἀδριστος ἀντωνυμία.

Δ'. ΡΗΜΑΤΑ

Αὔξησις.

α') Οἱ παρατατικοὶ εἰς -σκον καὶ -σκόμην τῶν θαμιστικῶν ρημάτων δὲν λαμβάνουν αὔξησιν οὔτε συλλαβικὴν οὔτε χρονικήν: φεύ-

γεσκον, ἄγεσκον, ποιέεσκον, δύμρέσκετο· καὶ ἐν τῷ ὑπερσυντλ. ἐλλείπει πολλάκις ἡ συλλαβικὴ αὔξησις: δέδοκτο, καταλέλειπτο.

Τὰ ρήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν ε>.

β') Η χρονικὴ αὔξησις παρά τισι ρήμασιν ἐλλείπει πάντοτε, ὡς ἀγινέω, ἀμείβομαι κ. ἄλ., ιδίως παρὰ πᾶσι τοῖς ἀπὸ αι, αυ, ει, ευ καὶ οι ἀρχομένοις ρήμασι.

γ') Ο παρατατικὸς τοῦ δρέω (= ὁράω) ἀπαντᾷ ὥρων.

Καταλήξεις.

α') Μένουσιν ἀσυναίρετοι αἱ καταλήξεις -αο, -εαι, -εο (ἡ τελευταία συναιρεῖται μόνον εἰς -ευ): ἐργάσαο, οἴχεαι, ἐγένεο. Ωσαύτως ἡ -εω ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ παθ. ἀορίστου (αἰρεθέω, αἰρεθέωμεν) καὶ τοῦ ἀορ. β' ἐνεργ. (Θέω, Θέωμεν κτλ.). δύμοιως ἡ -εω καὶ -εομεν ἐν τῷ μέλλοντι τῶν ὑγρολήκτων ρημάτων (σημανέω, σημανέομεν).

β') Ο ἐνεργ. ὑπερσυντ. ἔχει τὰς καταλήξεις -εα, -εας, -εε, -εατε : ἐώθεα, ἐώθεας, ἐώθεε, ἐώθεατε.

γ') Αντὶ τῶν καταλήξεων -νται καὶ -ντο ἀπαντοῦν -αται καὶ -ατο 1) ἐν τῷ παθ. παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. (ἀπίκατο = ἀφιγμένοι ἦσαν, ἐτετάχατο, τετύφαται, ἐσκευάδαται, δεδέχαται)· 2) ἐν τῇ δριστικῇ τοῦ παθ. ἐνεστῶτος καὶ παρατκ. τῶν εἰς -μι ρημάτων (τιθέαται, ιστέαται, δυνέαται ἐδεικνύατο, ἐκέατο)· 3) ἐν τῇ εὐκτικῇ (γενοίατο, ἀγοίατο, τεισαίατο).

Συνηρημένα.

α') Τὰ εἰς -εο μένουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυναίρετα: καλέω, καλέεις, καλέοιμι, κάλεε, καλέειν κτλ. Ἀλλὰ καὶ δεῖ, δεῖν, παρατκ. δύμως ἔδεε.

Πολλάκις τὸ -εω συναιρεῖται εἰς -ευ: ποιεῦσι, ποιεύμενος, ἐποιεῦντο.

‘Η κατάληξις τῆς προστακτικῆς -εεο βραχύνεται εἰς -εο: ἡγέο, λυπέο, ποιέο καὶ ἡ -εεαι εἰς -εαι: φοιβέαι.

β') Τὰ εἰς -αω συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ εἰς τινα δύμως ρήματα εἰς -αω τὸ α πρὸ ἐπομένου ο ἐξασθενοῦνται εἰς ε: δρέω, δρέων, φοιτέω, εἰρωτέω, δρέομεν κτλ. Εἰς τὸ χράομαι τὸ

-αω πανταχοῦ γίνεται -εω (χρέωνται, χρεώμενος), τὸ δὲ -αε,
-αη τούναντίον εἰς ἄ (χραται, χρᾶσθαι). Ἀλλὰ χρεὸν ἀντὶ χρεών.

γ') Καὶ τὰ εἰς -οω συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ Ἀττικῇ, διαφέρουν
μόνον ὅτι ἀντὶ τοῦ -ου ἔχουν καὶ -ευ (ἔδικαίευ, ἀξιεῦμεν, ἀξι-
εῦσι).

Ρήματα εἰς -μι.

Τὰ εἰς -μι ρήματα ἔχουν τύπους τινὰς κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς
-αω, -εω, -οω καὶ -ύω: τιθεῖ, ἔξιεῖ, ὑποθέοιτο, διδοῖ, ἔδει-
κνυε. Τὸ γ' πληθ. πρόσ. τοῦ τίθημι ἀπαντᾷ τιθεῖσι, ὃ παρατκ. ἔτι-
θεα, ἔτιθεις, ἔτιθει.

Τοῦ εἰμὶ τὸ β' ἐν. πρόσ. εἶναι εἰς, τὸ α' πληθ. εἰμέν· ἡ ὑπο-
τακτ. ἔω, ἔις, ἔη καὶ ἔωσι, ἡ μτχ. ἔών, ἔοῦσα, ἔόν· ὃ παρατκ. ἔα
καὶ ἔατε, πολλάκις ἔσκε, ἔσκον καὶ ἔην.

Τὸ εἴμι σχηματίζει τὸν παρατκ. ἔια, ἔιε καὶ ἔισαν· οὕτω καὶ
τὰ σύνθετα.

Ανώμαλά τινα ρήματα παρ' Ἡροδότῳ.

1. αἱρέω, παρακμ. ἀραιρηκα, ἀραιρηματι.
2. εἴπα, ἀπαρέμφ. εἴπαι, μτχ. εἴπας· εἴπασθαι. Παθ. ἀρ. α' εἱρέ-
θην, μτχ. ῥηθείς· μέλλ. παθ. εἱρήσεται (ἀντὶ ῥηθήσεται).
3. ἵημι, ἐκ τοῦ ἀπίημι: ἀπίεσαν, ἀπειμένος, ἀπεῖτο, ἀπείθη·
ἐκ τοῦ ἀνίημι: ἀνειμένος· ἐκ τοῦ μετίημι: μεμετιμένος,
μετείθη.
4. λαγχάνω, μέλλ. λάξομαι, παρακμ. β' λέλογχα.
5. λαμβάνω, μέλλ. λάμψομαι, παρακμ. λελάβηκα, λέλαμματι
(διαλελαμμένος), ἐλάμφθην.
6. οἰδα, οἰδας, οἰδε, οἴδμεν (καὶ οἴδαμεν), ιστε, οἴδασι (καὶ
ισασι). Ὅποτ. εἰδέω, εὔκτ. εἰδείην, παρτκ. ἔδεα, ἔδεε- ἔδέ-
ατε, ἔδεσαν. Μέλλ. εἰδήσω.
7. οἰκα (ἀττ. ἔοικα), οἰκε, οἰκασι, οἰκώς, οἰκός.
8. δράω, δπωπα, δπώπειν. Παρτκ. ὕρων.
9. φέρω, ἔνεικα, ἔνεικαι, ἔνεικάμην, ἔνήνειγματι, ἔνειχθην
(ἔνειχθείς).

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Κεφ. 1. Ιστορίη = ἀττικῶς ιστορία, ἔρευνα. — ἀπόδεξις = ἀττ. ἀπόδεξις ἔκθεσις. Ἡροδότου ιστορίης ἀπόδεξις ἦδε (δηλ. ἐστὶ) δ Ἡρόδοτος ἔκθέτει ἐδῶ τὰς ἔρευνας του. — ώς, τελκ. — τὰ γενόμενα ἔξ = τὰ ποιηθέντα ὑπό. — ἔξιτηλος γίνομαι λησμονοῦμαι. — θωμαστὰ = ἀττ. θαυμαστά. — "Ἐλλησι - βαρβάροισι, δοτ. ποιητικοῦ αἰτίου εἰς τὸ ἀποδεχθέντα (= ἀττ. ἀποδειχθέντα) πραγχέντα. — ἀκλεής γίνομαι παραμένω ἄδοξος, δὲν ἔξυμνοῦμαι. — δι' ἦν αἰτίην = τὴν αἰτίην, δι' ἥν τε ἄλλα καὶ τὴν αἰτίην, αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς = καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα καὶ ὡς πρὸς τὴν αἰτίαν.

νυν = ἀττ. τοίνυν. — διαφορὰ διένεξις, ἔχθρα. — ἐπὶ τῇνδε τὴν θ., δηλ. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. — τὸν = ἀττ. ὅν. — ναυτιλίη τὸ ταξιδεύειν μὲ πλοῖα, θαλασσοπλοῖα. — ἐπιθέσθαι, ἐκ τοῦ φασὶ. ἐπιτίθεμαι τινι ἐπιδίδομαι εἰς τι, ἐπιχειρῶ τι. — ἀπαγινέω ἔξάγω, μετακομίζω. — φορτία ἐμπορεύματα. — τῇ ἄλλῃ ἀλλαχοῦ, εἰς ἄλλα μέρη. — καὶ δὴ καὶ καὶ προσέτι. — ἀπασι εἰς ὅλα, καθ' ὅλα. — πολίων = ἀττ. πόλεων.

διατίθεσθαι, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — καθὼς καὶ τὰ ἐπόμενα — ἐκ τοῦ φασὶ. διατίθεμαι ἔκθέτω πρὸς πώλησιν, πωλῶ. — δ φόρτος = τὰ φορτία. — ἔξεμπόλημαι (= ἀττ. ἔξημπόλημαι), πιθκ. πρκμ. τοῦ ἔξεμπολῶ πωλῶ ἐντελῶς, ξεπουλῶ. — σφι (= ἀττ. σφίσι), δτκ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου. — οἱ = αὐτῇ. — Ιοῦν = ἀττ. Ιώ. — τῶν = ἀττ. ὅν. — θυμὸς μοί ἐστι τινος ἐπιθυμῶ τι, μοῦ ἀρέσει τι. — διακελεύονται ἐνθαρρύνει δ εἰς τὸν ἄλλον. — πλεῦνες = ἀττ. πλέονες. — ἐσβαλομένους ἀφοῦ ἔβαλαν (οἱ Φοίνικες αὐτὰς) μέσα. — νέα = ἀττ. ναῦν. — ἐπ' Αἴγυπτου πρὸς (κατὰ) τὴν Αἴγυπτον.

Κεφ. 2. ἀρχω τινὸς κάμνω ἀρχήν τινος. — οὐκ ἔχω (μετ'

ἀπριμφ.) δὲν ἡξεύρω νά. — φασί, οἱ Πέρσαι. — προσέχω προσεγγίζω εἰς τινα τόπον, ἀράζω. — καταπλώσαντας = ἀττ. καταπλεύσαντας. — μακραὶ νῆσες ἐκαλοῦντο τὰ πολεμικὰ πλοῖα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς στρογγύλας ναῦς (τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα). — Άλα, τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Κοιλχίδος, χώρας τῆς Μ. Ἀσίας κατὰ τὰ ἀνατολικὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου. — Φᾶσις ποταμὸς ὁ σημερινὸς Ριόν ἐν Καυκάσῳ. — ἐνθεῦτεν = ἀττ. ἐντεῦθεν. — εἴνεκεν = ἀττ. ἔνεκεν ἢ ἔνεκα. — ἀπίκατο = ἀττ. ἀφιγμένοι ήσαν. — τᾶλλα, δηλ. τὴν ἀρπαγὴν τοῦ χρυσομάλλου δέρατος. — δίκη (ἢ δίκαι) ἴκανοποίησις. — ὑποκρίνομαι = ἀττ. ἀποκρίνομαι. — ὅν = ἀττ. οὖν.

Κεφ. 3. δευτέρη γενεῇ, τρεῖς γενεαὶ ἀποτελοῦν ἑκατὸν ἔτη. — Ἀλέξανδρος, τιμητικὸν ὄνομα τοῦ Πάριδος. — ἐπίσταμαι, παρ' Ἡροδότῳ πολλάκις : νομίζω, φρονῶ. — τοὺς δέ, δηλ. τοὺς Τρῶας. — προΐσχομένων, δηλ. αὐτῶν, τῶν ἀγγέλων· προΐσχομαι προβάλλω, ἵσχυρίζομαι. — προφέρω τι ὡς ἀναφέρω τι καὶ λέγω ὅτι. — ἐκδόντες, δηλ. τὴν Μήδειαν· ἐκδίδωμι παραδίδω. — ἀπαιτεόντων, δηλ. τῶν Κόλχων. — βουλοίατο = ἀττ. βούλοιντο.

Κεφ. 4. εἶναι, ἐκ τοῦ λέγουσι (Πέρσαι). — αἰτίους, δηλ. τῆς διαφορῆς. — σφέας, δηλ. τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίης.

Κεφ. 5. ἔοῦσαν = ἀττ. οὖσαν. — ἔρεων = ἀττ. ἔρων. — κως = ἀττ. πως. — ὑπάρχω (μετὰ γν.) κάμνω ἀρχήν τινος, ἀρχίζω τι. — προβαίνω ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου προχωρῶ εἰς τὴν ἔξακολούθησιν τῆς διηγήσεώς μου. — ἐπεξέρχομαι τι ἔξετάζω τι ἐν λεπτομερείᾳ, διηγοῦμαι περὶ τινος. — ἐπ' ἔμεū ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου. — οὐδαμὰ οὐδόλως, οὐδέποτε. — μένω ἐν τωύτῳ (= ἐν τῷ αὐτῷ) διαμένω εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν. — ἐπιμιμνήσκομαι (μετὰ γν.) κάμνω μνείαν τινός.

Κεφ. 6. Ἀλυάττεω, ὁ Ἀλυάττης ἐβασίλευσε τῶν Λυδῶν ἀπὸ τοῦ 617 - 560 π. X. — ἐντὸς Ἀλυος ἐντεῦθεν τοῦ Ἀλυος (ὅταν παρατηρῇ τις ἐκ τῆς Ἰωνίας). ἐπομένως : πρὸς Δ. τοῦ Ἀλυος. — ἔξιει = ἀττ. ἔξιησι ἐκβάλλει. — τῶν, καθ' ἔλξιν ἀντί : τοὺς = ἀττ. οὓς. — ἵδμεν = ἀττ. ἵσμεν (τοῦ οἴδα). — καταστρέφομαι ὑποτάσσω, —

ἀπαγωγὴ πληρωμή· ἐξ φόρου ἀπαγωγὴν ὥστε νὰ πληρώνουν φόρον.— προσποιοῦμαι καθιστῶ, κάμνω.

Κεφ. 28 - 29. ἐπιγίνομαι, ἐπὶ χρόνου: παρέρχομαι.— οἰκημαι (πθκ. πρκμ.) = οἰκῶ.— ὑπ’ ἔωστῷ ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν του.— σοφιστῆς σοφός.— ὡς ἔκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο, νὰ συναφθῇ μὲ τὸ ἀπικνέονται (ίστρκ. ἐνεστώς): ἥλθον, διποτεδήποτε καὶ δι’ οἰανδήποτε αἰτίαν ἔκαστος ἐξ αὐτῶν ἥρχετο· κατ’ ἔννοιαν: ἥλθον κατὰ διαφόρους ἐποχάς καὶ διὰ διαφόρους αἰτίας.— κατὰ πρόφασιν θεωρίης μὲ τὴν πρόφασιν νὰ ἴδῃ (ἐπισκεψθῇ) διαφόρους τόπους.— ἵνα δὴ πράγματι ὅμως ἵνα.— τῶν, καθ’ ἔλξιν ἀντί: τούς.— (τὸ) δρκιον δρκος.

Κεφ. 30. ὄν = ἀττ. οῦν.— “Αμασιν, βασιλέα τῆς Αἰγύπτου (570-526).— τὰ βασίλεια τὰ ἀνάκτορα.— μετὰ δὲ (ἐπιρρ.) μετὰ δὲ ταῦτα.— ὅλβιος, ἐπὶ προσ.: εὐδαίμων, εὐτυχής· ἐπὶ πραγμ. κατ’ οὐδ. γένος ἐν τῷ πληθ.: ὅλβια πρόξενα εὐδαίμονίας.— μιν = αὐτόν.— σκεψάμενον, τοῦ σκοπῶ παρατηρῶ.— ὡς, αἰτλγκ.— οἱ = αὐτῷ.— κατά καιρόν ἔστι εἶναι εὔκαιρια.— εἴρετο = ἀττ. ἥρετο.— λόγος φήμη.— πολλὸς = ἀττ. πολύς.— πλάνη περιπλάνησις, περιήγησις.— φιλοσοφῶ ἐπιδιώκω τὴν κτῆσιν γνώσεων: ἐπιθυμῶ νὰ πλουτίσω τὰς γνώσεις μου.— ἐπέρχομαι γῆν πολλὴν ἐπισκέπτομαι πολλὰ μέρη.— Ἰμερος ἐπιθυμία.— ἐπειρέσθαι = ἐρέσθαι.

ὑποθαυπεύω κολακεύω.— τὸ ἔδν (= ἀττ. τὸ δν) ἡ ἀλήθεια.— ἀποθαυμάζω τι ἐκπλήττομαι διά τι.— ἐπιστρεφέως = ἀττ. ἐπιστρεφῶς μὲ ζωηρότητα.— κοίη = ἀττ. ποίᾳ (ὡς ἐπιρρ.) πῶς.— τοῦτο μέν... τοῦτο δὲ ἀφ’ ἐνδὸς μέν... ἀφ’ ἐτέρου δέ.— εὖ ἥκω εἴμαι καλά, ἀκμάζω.— ἐκγίνομαι (μετὰ δτκ.) γεννῶμαι εἰς τινα.— εὖ ἥκω τοῦ βίου (= τοῦ βιότου, τῶν χρημάτων) καλῶς ἔχω ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν, ἔχω σημαντικὴν περιουσίαν, εύπορω.— ὡς τὰ παρ’ ἥμιν (δηλ. ἔστι) σχετικῶς πρὸς τὰ παρ’ ἥμιν· κατ’ ἔννοιαν: τούλαχιστον κατὰ τὴν ἴδικήν μας ἀντίληψιν.— πρὸς τοὺς ἀστυγ., πιθανῶς τοὺς Μεγαρεῖς.— κάλλιστα ἐνδόξως.— αὐτοῦ, τῇ (= ἀττ. ἦ) ἐκεῖ, ὅπου.

Κεφ. 31. εἴπας = ἀττ. εἰπών.— προετρέψατο τὸν Κ., δηλ. εἰρωτᾶν.— ἐπειρώτα, ὑποκμ.: ὁ Κροῖσος.— πάγχυ = ἀττ. πάνυ

πάντως, χωρὶς ἄλλο.—**δευτερεῖα φέρω λαμβάνω τὴν δευτέραν θέσιν** (τῆς εὐδαιμονίας).—**γῶν** = ἀττ. γοῦν τούλαχιστον.

βίος = βίοτος (κεφ. 30).—**ὑπῆν** = ὑπῆρχε. — **ἀεθλοφόρος** ὁ ἀποκομίζων τὸ βραβεῖον, νικητὴς (εἰς ἀγῶνα).—**ὅρτη** = ἀττ. ἔορτή.—**ζεῦγος** ἄμαξα συρομένη ὑπὸ δύο βοῶν.—**ἱρὸν** = ἀττ. Ἱερόν.—**ἐν ὥρῃ ἐγκαίρως.**—**ἐκιλήφομαι** ἐμποδίζομαι: **ἐκκλησιόμενοι τῇ ὥρῃ** (δῆλ. τοῦ ἐπισχεῖν) ἐπειδὴ δὲν εἶχον πλέον καιρὸν νὰ περιμένουν.—**ζεύγλη** τὸ καμπύλον μέρος τοῦ ζυγοῦ, εἰς τὸ ὅποιον ἐμβαίνει ὁ τράχηλος τοῦ ζώου.—**σφι ὑπ' αὐτῷ.**—**διακομίζω** μεταφέρω.

διέδεξε = ἀττ. **διέδειξε.** διαδείκνυμι δεικνύω φανερά.—**ἐν τούτοισι διὰ τούτων**: διὰ τούτου, τὸ ὅποιον συνέβη εἰς αὐτούς.—**ζώειν** = ἀττ. **ζῆν.**—μακαρίζω τινός τι μακαρίζω τινὰ διὰ τι.—**οἷων τέκνων = δτι τοιούτων τέκνων.**—**ἐκύρησε,** τοῦ κυρέω τυγχάνω.—φήμη ἐπανιετικοὶ λόγοι.—**ἀντίον** ἀπέναντι.—μιν αὐτήν.—**ἐν τέλει τούτῳ** (δῆλ. τοῦ βίου) **ἔσχοντο** προσεκολήθησαν (ἔμειναν) εἰς τοῦτο τὸ τέλος τῆς ζωῆς των: εὗρον τοῦτο τὸ τέλος τῆς ζωῆς των.

Κεφ. 32. σπερχθείς ὥργισθείς: τοῦ **σπέρχομαι.**—**τοι = ἀττ. σοι** (δτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου).—**ἀπορρίπτω** ἐξ τὸ μηδὲν θεωρῶ ὡς μηδαμινὸν πρᾶγμα, περιφρονῶ.—**ποιῶ τινα ἀξιόν τινος** θεωρῶ τινα ἀξιὸν νὰ συγκριθῇ μέ τινα.—**ταραχώδης ἀγαπῶν** νὰ ταράττῃ.—**οὖρος = ἀττ. δρος δριον.**—**ζόη = ἀττ. ζωή.**—**προτίθημι** θέτω.—**ἡ ἐτέρη τῇ ἐτέρῃ** ἡ μία τὴν ἄλλην.—**τὸ παράπαν παντελῶς** συχνὰ μετ' ἀρνήσεως: **τὸ παράπαν οὐδὲν οὐδόλως.**

πᾶν ἔστι ἀνθρωπὸς **συμφορὴ** ἐξ ὀλοκλήρου ὁ ἀνθρωπὸς εἶναι τύχη (παίγνιον τῆς τύχης): πᾶν ὅ, τι εἶναι, ἔχει καὶ πράττει ὁ ἀνθρωπὸς, ἔξαρταται ἐκ τῆς τύχης.—**μέγα** (ἐπίρρ.) πολὺ, ὑπερβολικά.—**ἔκεινο, τὸ εἰρέο (= ἀττ. ἥρου)** με = τὸ δλβιον εἶναι.—**οὔκω = ἀττ. οὕπω.**—**αἰών βίος.**—**οὐ...** τι οὐδόλως.—**ὁ ἐπ' ἡμέρην ᔁχων** ὁ ᔁχων τὸ καθημερινὸν του.—**εἰ μή οἱ (= αὐτῷ)** ἡ τύχη **ἐπίσποιτο** ἐκτὸς ἐὰν ἤθελεν ᔁχει τὴν τύχην (κυρ.: ἤθελε τὸν παρακολουθήσει ἡ τύχη).—**τελευτῶ εῦ τὸν βίον** τελειώνω καλὰ τὴν ζωήν μου.—**χρῆμα** πρᾶγμα.—**κῆ = ἀττ. πῆ πῶς.**—**ὑποδείκνυμι δλβον** δεικνύω μικρὸν τινα ἀκτῖνα εὐτυχίας.—**πρόρριζος** ἐκ τῆς φίζης, καθ' ὀλοκληρίαν.

Κεφ. 33. οὐ κως (= ἀττ. οὐ πως) κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδόλως.—χαρίζομαι τινι λέγω εὐάρεστον εἰς τινα, εὐχαριστῶ τινα.—οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τινα θεωρῶ τινα ἀνάξιον λόγου, περιφρονῶ τινα.—ἀποπέμπομαι ἀπομακρύνω ἀπὸ πλησίον μου.—κάρτα λίαν, πολύ.—ἀμαθής ἀνόητος.—μετεῖς (= ἀττ. μεθεῖς), τοῦ μεθίημι ἀφήνω κατὰ μέρος, παραβλέπω.

Κεφ. 86. ἔσχον κατέλαβον, ἐκυρίευσαν (548).—ἀρξαντα ἔτεα τ., δῆλ. ἀπὸ τοῦ 560 - 546 π. Χ.—χρηστήριον χρησμός· εἰς τὸν Κροῖσον πρὸ τῆς ἐκστρατείας του κατὰ τοῦ Κύρου εἶχε δοθῆ ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ὁ ἔξης διφορούμενος χρησμός: ἦν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.—καταπαύω καταλύω.—συνηήσας, τοῦ συννέω συσσωρεύω.—πυρὴ ζύλα διὰ πυράν.—πέδαι δεσμά.—ἀκροθίνια (κτυρμ.) ὡς ἀπαρχὰς τῶν λαφύρων.—ταῦτα, καθ' ἔλξιν ἀντί: τούτους (δῆλ. τοὺς 14 Λυδούς καὶ τὸν Κροῖσον).—καταγίζω (= ἀττ. καθαγίζω) ἀφιερώνω.—δτεω = ἀττ. δτω· δστις δὴ ἔνας οἰοσδήποτε.—ἐπιτελῶ εὐχὴν ἐκπληρῶ τάξιμον.—δαίμων θεός.—ρύομαι τινά τινος λυτρώνω, σφέζω τινὰ ἀπό τι.

ἔσέρχεται τινί τι ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος κατιτί.—οἱ ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ Σόλ.).—σὺν θεῷ κατὰ θείαν ἔμπνευσιν.—ἀρα λοιπόν.—προσίσταται τινά τι = ἔσέρχεται τινί τι.—ώς - μιν προσστήναι, ἐν πλαγίῳ λόγῳ κεῖται οὐχὶ σπανίως παρ' Ἡροδότῳ μετὰ χρονικὸν σύνδεσμον ἀπαρέμφατον: καθὼς τοῦ ἥλθεν εἰς τὸν νοῦν.—ἀνενεικάμενον = ἀττ. ἀνενεγκάμενον· ἀναφέρομαι βαθειὰ ἀναπνέω.—ἔκ, ἔδω κεῖται χρονι.: ὕστερα ἀπό.—τίνα τούτον = τις οὗτος εἴη, δν.—καὶ τοὺς = καὶ τούτους.—τέως ἐπὶ τινα χρόνον.—μετὰ δέ, βλ. κεφ. 30.—ώς, αἰτλγκ.—τὸν ἄν... ἐλθεῖν = (τοῦτον ἐπικαλέομαι), τὸν (= δν) πᾶσι τυράννοισι ἐς λόγους ἐλθεῖν προετίμησα ἀν μεγάλων χρημάτων ἐκεῖνον, τοῦ δόποίου μίαν συνδιάλεξιν μὲ δλους τοὺς βασιλεῖς ἥθελον θεωρήσει ὑπερτέραν πολλῶν χρημάτων.—ἀσημος ἀσαφής, ἀκατανόητος.—τὰ λεγόμενα τί ἐσήμαινον οἱ λόγοι του.—λιπαρῶ ἐπιμόνως παρακαλῶ.—ὄχλος ἐνόχλησις.—ἀρχὴν (ἐπίρρ.) κάποτε.—ἀποφλαυρίζω ἐξευτελίζω, περιφρονῶ.—οἰα δὴ εἴπας = εἴπας οἰα δὴ εἴπεν ἀφοῦ εἴπεν δ, τι εἴπεν (δῆλ. ; βλ. κεφ. 32).—ώς τε = καὶ ώς· ἐκ τοῦ ἔλεγε.—τῇ (= ἀττ. η) ὅπως, καθὼς.—οὐδέν τι οὐδόλως.—ἐς ἐωυτὸν ἀναφορικῶς

πρὸς αὐτὸν (δηλ. τὸν Κροῖσον).—λέγων, ὁ Σόλων.—παρὰ σφίσι αὐτοῖσι κατὰ τὴν κρίσιν τῶν.

ἀμμένης (= ἀττ. ἡμμένης), πθκ. πρκμ. μτκ. τοῦ ἄπτω.—τὰ περιέσχατα τὰ πέριξ κάτω μέρη.—μεταγινώσκω μεταβάλλω γνώμην, μετανοῶ.—ἐννώσαντα = ἀττ. ἐννοήσαντα· ἐννοῶ σκέπτομαι.—τίσις τιμωρία, ἐκδίκησις (τῶν θεῶν).—ἐπιλέγομαι ἀναλογίζομαι.—ἔστι ἀσφαλέως ἔχον = ἀσφαλέως ἔχει = ἀσφαλές ἔστι.—τὴν ταχίστην (δόδον) τάχιστα.—καὶ τοὺς π. = καὶ τούτους π.

Κεφ. 87. ὥρα = ἀττ. ἑώρα.—καταλαμβάνω «σταματῶ», ἐμποδίζω.—ἐπιβάσασθαι (= ἀττ. ἐπιβοήσασθαι), τοῦ ἐπιβοῶ.—κεχαρισμένος εὐάρεστος, εὐπρόσδεκτος.—τὸν μὲν = τοῦτον μέν. —έκ, χρονικῶς· πρβλ. κεφ. 86 «ἐκ πολλῆς ἡσυχίης».—συντρέχω συναθροίζω, συσσωρεύομαι.—ἔξαπίνης ἔξαφνα.—καταρρήγνυται χειμῶν γίνεται μεγάλη κακοκατιρία.—λάβρος ὁρμητικός.—ὗει δύστι πίπτει βροχή.—ἀνέγνωσα (ἀόρ. α' τοῦ ἀναγινώσκω) ἔπεισα.—αἴτιος δ 'Ελλ. θεός, ὕπαινισσεται τὸν χρησμόν, περὶ τοῦ δόπιού βλ. κεφ. 86.—ἐπαείρας = ἀττ. ἐπάρας· ἐπάρας· ἐπαίρω παρακινῶ, προτρέπω.—κου = ἀττ. που ἵσως.

Κεφ. 88. κάτισε = ἀττ. καθίσε (τοῦ καθίζω).—ἐν πολλῇ προμηθίῃ ἔχω τινὰ ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει ἔχω τινά, σέβομαι, ἐκτιμῶ τινα.

Κεφ. 93. θώματα (= ἀττ. θαύματα) ἀξιοθαύμαστα πράγματα.—οὐ μάλα οὐδαμῶς, οὐδόλως.—πάρεξ (μετὰ γνκ.) ἐκτός, πλήν, ἔξαιρέσει τινός.—Τιμῶλος δρος ἐν Λυδίᾳ.—καταφέρομαι φέρομαι πρὸς τὰ κάτω.—Ψῆγμα (χρυσοῦ) κόνις χρυσοῦ.—πολλὸν = ἀττ. πολύ.—παρέχομαι ἔχω.—χωρὶς = πάρεξ.—Ἄλυάττεω, βλ. κεφ. 6.—σῆμα τάφος, μνημεῖον.—κρηπὶς βάσις, θεμέλιον.—τὸ ἄλλο τὸ λοιπὸν μέρος.

Κεφ. 94. νόμος συνήθεια, ἔθιμον.—χρέωνται = ἀττ. χρῶνται.—τῶν ἴδμεν, βλ. κεφ. 6.—κάπηλος μικρέμπορος, μεταπράτης.—παιγνία παιγνίδιον.—κατεστεώσας (= ἀττ. καθεστώσας) συνήθεις, ἐν χρήσει.—ἔξευρημα ἐφεύρεσις.—Τυρσηνία = Τυρρη-

νία· αὕτη— καλουμένη καὶ Ἐπρουρία — χώρα κατὰ τὰ δυτικὰ τῆς μέσης Ἰταλίας ἀνταποκρινομένη περίπου πρὸς τὴν σημερινὴν Τοσκάνη.

Μάνεω, ὁ Μάνης καὶ ὁ “Ἄτυς μυθικοὶ βασιλεῖς τῶν Λυδῶν.— τέως, βλ. κεφ. 86 (ἐν σελ. 235).— διάγω λιπαρῶν ζῶ μὲν ὑπομονήν, ὑπομένω.— ὡς οὐ παύεσθαι ἀφοῦ δὲν ἔπαυεν· περὶ τοῦ ἀπρηφ. μετὰ τὸν σύνδεσμον ὡς βλ. κεφ. 86 « ὡς — μιν προσστῆναι ».— ἄκος, εος (τὸ) θεραπεία.— δίζημαι ζητῶ.— ἐπιμηχανῶμαι μηχανῶμαι, ἐπινοῶ σχέδια ἐναντίον τινός.— εἰδεα = ἀττ. εἰδη.— πεσσός ψῆφος φοειδής, στρογγύλου ἢ ἄλλου σχήματος (κν. πέτρα, βόλι, πούλι).— οἰκηιεῦνται = ἀττ. οἰκειοῦνται· οἰκειοῦμαι οἰκειοποιοῦμαι.— ἡ μὲν ἐτέρη... ἡ δὲ ἐτέρη ἡ μὲν μία... ἡ δὲ ἄλλη.— σιτία τροφαί.— δυῶν (= ἀττ. δυοῖν.) δέοντα πλὴν δύο.

ἐπείτε (= ἀττ. ἐπεὶ) δὲ οὐκ ἀνιέναι — ἀλλ’... βιάζεσθαι, βλ. ἀνωτέρω « ὡς οὐ παύεσθαι ».— ἀνίημι μετριάζω, παύω.— βιάζομαι στενοχωρῶ, πιέζω.— διαιρῶ δύο μοίρας Λυδῶν πάντων χωρίζω ὅλους τοὺς Λυδούς εἰς δύο μοίρας (μέρη).— ἐπὶ μονῇ διὰ νὰ μένῃ (ἐν Λυδίᾳ).— ἐπὶ τῇ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων = ἐπὶ ταύτῃ τῶν μοιρέων, ἢ ἐλάγχανε.— ἡ μοῖρα λαγχάνει μένειν πίπτει ὁ κλῆρος εἰς τὴν μοῖραν νὰ μένῃ.— προστάσσω ἐμαυτὸν ἐπὶ τινι τάσσω τὸν ἔαυτόν μου νὰ εἶναι ἀρχηγὸς (ἐπί) τινος.— ἐπὶ δέ τῇ... = ἐπὶ δὲ τῇ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἀπαλλάσσεσθαι τὸν βασιλέα προστάσσειν τὸν ἔωστον παῖδα· ἀπαλλάσσομαι ἀναχωρῶ.— ἔξιέναι, ἐκ τοῦ λαχόντας· μηχανῶμαι κατασκευάζω.— χρηστὸς χρήσιμος.— ἔπιπλα σκεύη.— κατὰ ζήτησιν διὰ νὰ ζητήσουν.— βίος πόρος ζωῆς.— ἐς ὃ ἔως ὅτου.— παραμείβομαι παραπλέω.— Ομβρικοὶ ἢ “Ομβροι λαὸς τῆς Ἰταλίας κατὰ τὰ βόρεια τοῦ Ἀπεννίνου ὄρους.— τὸ μέχρι τοῦδε μέχρι σήμερον.— ἐπὶ τοῦ παιδὸς ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ οὗος.— ἀνάγω φέρω (διὰ θαλάσσης εἰς τινα τόπον).— ποιοῦμαι τὴν ἐπωνυμίαν λαμβάνω τὸ ὄνομα.

Κεφ. 131. ἐν νόμῳ ποιεῦμαι θεωρῶ (ώς) νόμιμον, συνηθίζω.
— νηοὺς = ἀττ. ναούς.— μωρίην ἐπιφέρω τινὶ ἀποδίδω μωρίαν εἰς τινα, θεωρῶ τινα μωρόν.— ὡς μὲν (= γε) ἐμοὶ δοκέειν, τὸ ἀπρέμφ. ἀπολύτως: καθὼς ἔγω τούλαχιστον νομίζω.— ἀνθρωποφυής ἀνθρωπόμορφος.— κατά περ = ἀττ. καθ’ ἀπερ ἀκριβῶς ὡς (ὅπως).— νομίζω ἔχω τὴν συνήθειαν.— ἔρδω πράττω· ἔρδω θυσίας προσ-

φέρω θυσίας.—**Δία**, ύπό τὸν Δία ἐννοεῖ ὁ Ἡρόδ. τὸν ὑπέρτατον θεὸν τοῦ φωτὸς παρὰ τοῖς Πέρσαις Ἀχουρα Μασδά.—**ἥλιψ**, δηλ. τῷ Μίθρᾳ.—**ἐπιμανθάνω** μανθάνω μετὰ ταῦτα.—**Οὐρανίη**, ἐπώνυμον τῆς Ἀφροδίτης· τὸ περσικὸν ὄνομα τῆς θεᾶς ᾧ το 'Ανατίτις.

Κεφ. 132. **ἥδε κατέστηκε** εἶναι τοιαύτη, γίνεται ως ἔξης.—**ἀνακαίουσι** ἀνάπτουν (δηλ. ἐπὶ τῶν βωμῶν).—**οὐ σπονδῇ...** οὐλῆσι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς "Ελληνας.—**στέμματα** στέφανοι.—**ὅλαι** χονδροαλεσμέναι κριθαὶ (διὰ τῶν ὅποιων ἐπασπαλίζετο — παρ' "Ελλήσιν — ἡ κεφαλὴ τοῦ θύματος πρὸ τῆς θυσίας).—**τῶν δέ... = ως ἀν (= ὅταν)** θέλῃ τις θύειν ἐκάστω τούτων (τῶν θεῶν).—**καλῶ** ἐπικαλοῦμαι.—**ὅ τιήρης = ὅ τιάρας** ἡ ἡ τιάρα κάλυμμα τῆς κεφαλῆς φερόμενον παρὰ τῶν ἀρχαίων Περσῶν εἰς ἐπισήμους ίδια περιστάσεις.—**ἐστεφανωμένος** τὸν τιήρην μυρσ. μ., κατὰ ταῦτα παρὰ Πέρσαις μόνον ὁ θυσιάζων ἔφερε στέφανον καὶ τοῦτον ὅχι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γυμνῆς — ως ἐφέρετο παρ' "Ελλήσιν —, ἀλλὰ περὶ τὴν τιάραν.—**οὐ οἱ = οὐχ οἱ** (= αὐτῶ).—**ἔγγινεται** (ἀρόσ.) ἐπιτρέπεται.—**έωυτῶ... ίδιη = ἀρᾶσθαι ἀγαθά ίδιη** ἔωυτῶ μούνῳ· **ἀρῶμαι** εὔχομαι.—**ὅ δὲ = ἀλλά.** — γίνομαι ἐν περιέχομαι (περιλαμβάνομαι) εἰς.—**ἐπεάν = ἀττ.** **ἐπάν.** — διαμιστύλλω κατὰ μέρη κόπτω εἰς τεμάχια.—**ἱρήιον = ἀττ.** **ἱερεῖον.** — **ἔψω** βράζω.—**ὑποπάσσω** πάσσω (σκορπίζω, στρώνω) ὑποκάτω.—**ποίη = ἀττ.** **πόα** χλόη, χόρτον.—**ἀπαλὸς** τρυφερός.—**τριφυλλον**, τὸ νῦν λεγόμενον «τριφύλλι». —**ἴθηκε** (γνωμικ. ἀόρ.) ὄν, ὁ Ἡρόδ. πολλάκις συνδέει τὸν γνωμικὸν ἀόρ. μετὰ τοῦ ὄντος (= οὗν), ὅταν θέλῃ νὰ δηλώσῃ τὴν ἐνέργειαν ως ταχέως ἐπικοινωθοῦσαν: ἔπειτα θέτει.—**διατίθημι** διευθετῶ.—**μάγος**, οὕτω παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐκαλεῖτο ὁ ιερεύς.—**ἐπαείδω** (= ἀττ. ἐπάδω) ψάλλω.—**ἐπαοιδὴ** (= ἀττ. ἐπωδὴ) ὕμνος, προσευχή.—**οἴην...** τὴν ἐπαοιδήν, κατ' ἔννοιαν: ὅπως ὀνομάζουν ἐκεῖνοι τὸν ὕμνον (αὐτόν): ἐν τούτῳ τῷ ὕμνῳ, δηλ. τῇ θεογονίᾳ, ἔγίνετο ἐπίκλησις ὅλων τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν πνευμάτων.—**ἐπέχω** περιμένω.—**ἀποφέρομαι** λαμβάνω μαζί μου.—**χρᾶται** (αὐτοῖς) ὅ τι μιν λόγος αἰρέει μεταχειρίζεται αὐτὰ εἰς ὅ, τι θέλει (κυρ.: εἰς ὅ, τι τὸν πείση εἰς οἰοσδήποτε λόγος).

Κεφ. 133. **τῇ** (= ἀττ. ἥ), δτκ. χρονκ.—**πλέω** = ἀττ. **πλείω.**

— δαίς, δαιτὸς φαγητόν, γεῦμα.— τῶν ἄλλων = ἡ ἐν τῇσι ἄλλῃσι ἡμέρῃσι.— δικαιῶ κρίνω δίκαιον.— εὐδαίμων πλούσιος.— προτιθέαται = ἀττ. προτίθενται.— ὅλος ὁλόκληρος, ἀκέραιος.— ὀπτὸς ψητός.— τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων τὰ μικρὰ ζῷα, δῆλ. πρόβατα καὶ αἴγες (κν.: γιδοπρόβατα).— σῖτος (ἐν τῷ πληθ.: τὰ σῖτα) τροφή, φαγητόν.— ἐπιφορήματα πρόσθετα ἑδέσματα, τραγήματα μετὰ τὸ δεῖπνον (γλυκύσματα, καρύδια, ἀμύγδαλα, σῦκα κ.τ.τ.).— ἀλήσι εἰς ἐν ὅλον ἥθροισμένος, διὰ μιᾶς ἐν τῷ πληθ. ἀλέα (οὐδ.) = ὅλα διὰ μιᾶς.— σιτεομένους πεινῶντας παύεσθαι διτι τρώγοντες (φαγητά) παίουν μόνον νὰ πεινοῦν (δὲν χρωταίνουν).— ἀπὸ δείπνου μετὰ τὸ δεῖπνον.— παραφορῶ = παραφέρω φέρω καὶ θέτω ἐμπρός τινος, παραθέτω.— ἐσθίοντας... = οὐκ ἀν παύεσθαι ἐσθίοντας.— κάρτα, βλ. κεφ. 33.— προσκέαται = πρόσκεινται· πρόσκειμαι οἶνῳ εἷμαι ἔκδοτος εἰς τὸν οἶνον.— ἄδη, ἀόρ. τοῦ ἀνδάνω ὀρέσκω.— νήφω εἷμαι νηφάλιος, δὲν ἔχω πίει οἶνον.— προτιθεῖ = ἀττ. προτίθησι.— στέγαρχος οἰκοδεσπότης.— ἐν τοῦ = οὗ ἐν τῷ οἶκῳ.— μετιεῖσι = ἀττ. μεθιᾶσι· μεθίημι ἀφήνω κατὰ μέρος, ἀπορρίπτω.— προβουλεύομαι συζητῶ, συσκέπτομαι.— ἐπιδιαγινώσκω ἐκ νέου κρίνω, ἔξετάζω.

Κεφ. 134. διαγινώσκω τινὶ διακρίνω ἀπό τι.— ὅμοιοι τῇσι αὐτῇσι (καινωνικῆς) θέσεως ἢ τάξεως.— προσαγορεύω χαιρετίζω.— οὔτερος = ὁ ἔτερος.— ἀγεννής ὁ ἐκ ταπεινῆς καταγωγῆς.

Κεφ. 135. ἐκ πάντων ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.— ἄγχι πλησίον.— τοὺς δευτέρους, δῆλ. τοὺς γείτονας τῶν πλησιέστατα οἰκούτων.— κατὰ λόγον κατ’ ἀναλογίαν (τῇσι ἀποστάσεώς των).— προβαίνω προχωρῶ.— οἰκημαι, βλ. κεφ. 28.— ἐκαστάτω, ἐπίρη. ὑπερθτκ. τοῦ ἐκάς μακράν.— μακρῷ = πολύ.— ἀντέχομαι τῇσι ἀρετῆς = μετέχω τῇσι ἀρετῆς.— νόμαια = νόμιμα (ἔθιμα).— προσίεμαι (παρα) δέχομαι.— ἀνδρῶν μάλιστα = ἐκ πάντων.

Κεφ. 136 - 137. ἀπὸ πενταέτεος (δηλ. παιδός), κατ’ ἔννοιαν: ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας.— ἀληθίζομαι = ἀληθεύω λέγω τὴν ἀλήθειαν.— δίαιταν ἔχει = διαιτάται.— ἄση, κυρ. : κόρος, ἀηδία· ἐδῶ : λύπη.— προσβάλλω προξενῶ.— νυν = τοίνυν.— νόμος συνήθεια.— ἔρδω τινὰ ἀνήκεστον πάθος πράττω εἰς τινὰ

πρᾶξιν, ἡ ὅποία εἶναι ἀνεπανόρθωτος βλάβη: φονεύω τινά.—**ὑπούργημα** ὑπηρεσία, ἐκδούλευσις.

Κεφ. 138. **ἄσσα** = **ἀτινα**.—**νενόμισμα** = θεωροῦμαι.—**ἀναγκαίη** = **ἀνάγκη**.—**ἐναπονίζω** (μέσ. **ἐναπονίζομαι**) **τι** ἀπονίπτω, ἐκπλύνω τι μέσα εἰς τι.—**περιορῶ** ἐπιτρέπω, ἀνέχομαι.

Κεφ. 140. **ἀτρεκέως** μετά βεβαιότητος.—**ώς** κρυπτόμενα ώς μυστικά.—**σαφηνέως** = **σαφῶς**.—**νέκυς** = **νεκρός**.—**ὅρνεον**.—**ἔλκω** σπαράσσω.—**κατακηρῶ** (-όω) περικαλύπτω (περιαλέσιφω) μὲ κηρόν.—**δὲ** ὅν ἐν πάσῃ περιπτώσει.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφ. 1. **τῆς** = **ἀττ.** **ἥς**.—**προεῖπε**, **ἀόρ.** β' τοῦ **προαγορεύω** δημοσίᾳ παραγγέλλω, διατάσσω.—**νομίζω** ώς θεωρῶ ώς.—**στρατηλασίη** = **στρατεία**.—**ἐπικρατῶ** τινος είμαι κύριός τινος.

Κεφ. 2. **Ψαμμήτιχος** ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 663 - 609 π.Χ.—**γενοίατο** = **ἀττ.** γένοιντο.—**ἀπὸ τούτου** (**τοῦ χρόνου**) ἀπὸ τότε, ἔκτοτε.—**πόρον τούτου** ἀνευρεῖν ν' ἀνεύρη μέσον, διὰ νὰ μάθῃ τοῦτο (δηλ. τίνες ἥσαν οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων).—**ἐπιτεχνῶμαί τι** μηχανῶμαι, ἐπινοῶ τι.—**οἱ ἐπιτυχῶν** οἱ πρῶτοι ἀνθρωποίς, τὸν ὅποιον ἀπαντῷ τις: οἱ τυχῶν.—**ἀντίον** (μετὰ γενεν.) ἐνώπιόν τινος.—**ἴημι** ή **ῥήγνυμι** φωνὴν ἐκβάλλω φωνήν.—**στέγη** τόπος κεκαλυμμένος διὰ στέγης, δωμάτιον.—**ἐπ' ἔωστῶν** καθ' ἔσυτά, μόνα.—**τὴν ὥρην** κατὰ τὸν ὥρισμένον χρόνον.—**ἐπαγινέειν**, **ὑποκυμ.**: τὸν ποιμένα· **ἐπαγινέω** κομίζω.—**πλήσαντα**, **ὑπκυμ.** τὸν ποιμένα· τοῦ πίμπλημι.—**τᾶλλα** διαπρήσσεσθαι νὰ ἔκτελῃ τὰς ἄλλας του ἐργασίας.—**ἄσημος** ἀναρθρος, ἀκατάληπτος.—**κυνύζημα** φωνή, κλαυθμυρισμὸς (νηπίου).
δρέγω ἔκτεινω.—**ἥσυχος** ἦν δὲν εἶπε τίποτε.—**πολλὸν** (= ἀττ. **πολὺ**) συχνάκις ἐπαναλαμβανόμενον.—**ἔπος** λέξις.—**σημαίνω** φανερώνω.—**ἔς δψιν** ἐνώπιον.—**πρῆγμα**, **ἔδω**: ἀπόπειρα, δοκιμή.—

σταθμῶμαί τινι συμπεραίνω ἀπό τι.—**συγχωρῶ** συναινῶ, παραδέχομαι.—**γενέσθαι** ὅτι ἔγινε τὸ πρᾶγμα.—**ἱρέων** = ἀττ. **ἱερέων**.—**τοῦ Ἡφαίστου**, οἱ “Ελλ. πρὸς τὸν “Ἡφαίστον ἐταύτιζον τὸν θεὸν τῶν Αἰγύπτιων **Φθά**.—**μάταιος** ἀπερίσκεπτος, ἀνόητος.—**ἐκτάμνω** (= ἀττ. **ἐκτέμνω**) ἀποκόπτω.—**ποιοῦμαι** τὴν δίαιταν τῶν παιδίων διατάσσω νὰ ζοῦν τὰ παιδία.

Κεφ. 4 - 5. ἔλεγον, οἱ Αἰγύπτιοι Ἱερεῖς.—**Μίν** ἡ **Μήνης** ἐβασίλευσε περὶ τὸ 3400 π. Χ.: πρὸ τοῦ Μήνη ἐβασίλευεν θεοί.—**νομοῦ**, ὅλη ἡ Αἴγ. ἦτο διηρημένη εἰς νομούς, οἱ ὄποιοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀρίζοντο διὰ διωρύγων **Θηβαϊκὸς νομὸς** = ἡ ἄνω Αἴγυπτος.—**ὑπερέχον** ἔστι εἶναι ὑπὲρ τὸ ὕδωρ.—**ἔνερθε** κάτωθεν.—**Μοῖρις** (-ιος καὶ -ιδος) λίμνη, βλ. χάρτ. τῆς Αἰγύπτου (ἐν τέλει τοῦ βιβλ. πίν. IV).—ἀνὰ τὸν ποταμὸν διὰ τοῦ ποταμοῦ (δηλ. τοῦ Νείλου).—**δῆλα** = **δῆλόν** (ἔστι).—**Αἴγυπτος**, ἐδῶ: τὸ μέρος τῆς Αἰγύπτου νοεῖται τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου.—**ναυτίλλομαι** ταξιδεύω διὰ θαλάσσης.—**ἐπίκτητος γῆ** νεωστὶ κτηθεῖσα γῆ, γῆ δηλ. ἦτις ἦτο πρότερον ὑπὸ τὸ ὕδωρ.—**καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι** ἀκόμη καὶ ἡ χώρα ἡ ὑπεράνω.—**ἔτερον τοιοῦτο** παρόμοιόν τι (δηλ. **ἐπίκτητος γῆ** καὶ δῶρον τοῦ Νείλου).—**χώρα** ἔδαφος.—**ἡμέρης δρόμος** ὅσον δύναται τις νὰ τρέξῃ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας (περὶ τὰ 1300 στάδια).—**κατεῖς** (= ἀττ. **καθεῖς**) ἀν ρίψῃς τοῦ **καθίημι**.—**καταπειρητηρίη** ὅργανον ναυτικόν, μὲ τὸ ὄποιον τὸ βάθος τῆς θαλάσσης εὑρίσκουν καὶ μετροῦν βυθίζοντες αὐτό, δηλ. ἡ βολίς.—**ἀνοίσεις**, μέλλ. τοῦ **ἀναφέρω** φέρω ἐπάνω, ἐκβάλλω.—**ἐν ἔνδεκα ὁργυιῇσι** εἰς βάθος ἔνδεκα ὁργυιῶν. ἡ **ὁργυιά** = 2 μέτρα (περίπου).—**πρόχυσις τῆς γῆς** ἡ γῆ ἡ σχηματισθεῖσα ἐκ προσχώσεως.—**ἐπὶ τοσοῦτό** ἔστι ἔως τόσον ἔκτείνεται.

Κεφ. 10. κατά περ, βλ. I, 131 (σελ. 237).—**Ιλιον** πόλις τῆς Τρωϊκῆς χώρας, μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν Σικεντος καὶ Σκαμάνδρου.—**Τευθρανία** πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Κάλκον ποταμόν.—**Ἐφεσος** πόλις τῆς Ιωνίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καβύστρου ποταμοῦ.—**Μαιάνδρου πεδίον** ἡ παρὰ τὸν Μαιάνδρον — ποταμὸν τῆς Μ. Ἀσίας — πεδιάς.—**ώς εἶναι ἐφ'** ὅσον εἶναι δυνατόν.—**συμβάλλω** παραβάλλω, συγκρίνω.—**οἱ προσχώσαντες ποταμοὶ** ταῦτα τὰ

χ. οἱ ποταμοί, οἱ ὁποῖοι ἐσχημάτισαν τοὺς τόπους αὐτοὺς διὰ τῆς καταθέσεως ἵλυος· νοοῦνται οἱ ποταμοὶ Σιμόεις (Σκάμανδρος), Κάϊκος, Κάϋστρος, Μαίανδρος. — πλήθεος πέρι ὡς πρὸς τὴν ἀφθονίαν τῶν ὑδάτων.

Κεφ. 11. τῆς Ἀραβίης χ. κόλπος, ἐννοεῖται ὁ Ἀραβικὸς κόλπος (ὁ κόλπος τοῦ Σουέζ). βλ. χάρτ. τῆς Αἰγύπτου. — πρόσω μακράν. — ἐσέχω ἔκτείνομαι. — ἔτερος τοιοῦτος, βλ. κεφ. 5 « ἔτερον τοιοῦτο». — δοκέω κοῦ ὑποθέτω. — γενέσθαι ὅτι ὑπῆρξε κάποτε. — δι μέν, δηλ. ὁ Αἰγυπτιακὸς κόλπος. — ἐκ τῆς βορηίης θ., δηλ. τῆς Μεσογείου. — ἐκ τῆς νοτίης, δηλ. τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. — φέρω ἐπὶ εἰσχωρῶ εἰς. — μιν αὐτὸν (δηλ. τὸν Ἀραβικὸν κόλπον). — τούτου, δηλ. τοῦ Νείλου. — (ἐκ) χώνυνμαι πληροῦμαι διὰ τῆς ἵλυος ποταμοῦ, ἀποχερσοῦμαι. — ἔλπομαι νομίζω, ὑποθέτω. — κοῦ γε δὴ πῶς λοιπόν. — προαναισιμόω προαναλίσκω. προαναισιμωμένος χρόνος παρελθῶν χρόνος. — τούτου, δηλ. τοῦ Αἰγυπτιακοῦ. — ἔργατικοῦ, καλεῖ δὲ Ἡρόδ. τὸν Νεῖλον ἔργατικὸν ἔνεκα τῆς ἐπενεργείας του πρὸς καρποφορίαν καὶ κατοίκησιν τῆς Αἰγύπτου.

Κεφ. 12. τὰ περὶ Αἴγυπτον ὡς πρὸς ὅσα ἀνέφερα περὶ τῆς Αἴγ.— ἡ Αἴγυπτος πρόκειται τῆς ἔχομένης γῆς ἡ Αἴγ. ἔξεχει πρὸς Β. περισσότερον ἡ ἡ γειτονική της γῆ (δηλ. ἡ Λιβύη). — ἄλμη ἄρμη, ἄλας. — ἐπανθεῖ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας (αὐτῶν, τῶν ὁρέων) ἀναβλαστάνει ὡς ἀνθος, ἀναφαίνεται. — δηλέομαι βλάπτω. — πρὸς δὲ πρὸς τούτοις δέ. — τῇ χώρῃ ὡς πρὸς τὴν γῆν, ὡς πρὸς τὸ ἔδαφος. — πρόσουρος γειτονικός. — προσείκελος κάπως ὅμοιος. — οὐ μὲν (= μὴν) οὐδὲ οὐδὲ βέβαια. — νέμομαι κατοικῶ. — μελάγγαιος καὶ καταρρηγνυμένη ἔχουσα ἔδαφος μέλαν καὶ εὔκόλως διαρρηγνύμενον (ἔχον χαράδρας καὶ ρήγματα). — ὥστε ἔοῦσαν (= ἄτε οὖσαν) ἵλυν ἀκριβῶς διότι αὐτὸν (τὸ ἔδαφος) εἴναι λάσπη, ἔχει σχηματισθῆ ἀπὸ λάσπην. — πρόχυσις χώματα. — κατενηνειγμένην, τοῦ καταφέρομαι (βλ. I, 93). — ὑποψαμμοτέρη κάπως ἀμμώδης. — ἀργιλωδεστέρη μᾶλλον ἀργιλώδης (λευκὴ καὶ καθαρά). — ὑπόπετρος ὀλίγον πετρώδης.

Κεφ. 35. θωμάσια = θώματα (βλ. I, 93). — παρέχομαι δεικνύω. — πρὸς ἐν συγκρίσει πρὸς. — εἰρήσεται = ῥηθήσεται. — ἄμα τῷ

ούρανῷ... ἔκτὸς τοῦ ὅτι ὁ οὐρανός, καθὼς ὁ οὐρανός... — **έτεροῖς** διαφορετικός.— **τὰ πολλὰ πάντα** ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅλως.— **ἔμπαλιν τινι** τὸ ἐναντίον πρός τινα, διαφορετικὰ ἀπό τινα.— **ἴσταμαι καθιστῶ.**— **νόμος** ἔθιμον.— **ἐν τοῖσι παρ'** αὐτοῖς (δηλ. τοῖς Αἰγυπτίοις).— **ἀγοράζω** εἷμαι ἐν τῇ ἀγορᾷ.— **καπηλεύω** κάμνω μικρεμπόριον, λιανοπουλῶ.— **κρόκη** ὑφάδιον.— **ἄχθος** βάρος, φορτίον.— **φορῶ** φέρω.

Κεφ. 36. **τῇ ἄλλῃ (χώρῃ)** εἰς ἄλλα μέρη, ἄλλαχοῦ.— **κομῶ** ἀφήνω τὴν κόμην μακράν.— **ἄμα κήδει** ἐν πένθει, ὅταν πενθοῦν.— **κέκαρμαι τὴν κεφαλὴν** κυρεύομαι.— **ἰκνέεται (κεκάρθαι)** ἀρμόζει (εἶναι πρέπον) νὰ κυρεύωνται.— **ὑπὸ τοὺς θανάτους** ὅταν ἀποθάνῃ τις (ἐκ τῶν συγγενῶν).— **ἀνίημι** ἀφήνω.— **τέως** ἔως τότε.— **τοῖς ἄλλοις ἡ δίαιτα ἀποκέριται χωρίς** οἱ ἄλλοι ζοῦν ὅλως χωριστά.— **θηρία τὰ (κατοικίδια)** ζῷα.— **πυρὸς σῆτος.**— **ἄλλοι = οἱ ἄλλοι.**— **ποιεῦμαι τὴν ζόην ζῷ.**— **σιτία** ἀρτος.— **τὰς = ἄξεις.**— **ζειαὶ εἰδὸς** σιτηροῦ, πιθ. τὸ ἀσπροσιτίτι.— **μετεξέτεροι = ἔνιοι.**— **φυρῶ** ζυμώνω.— **τὸ σταῖς (γνκ. σταιτὸς)** ζύμη.— **εἴμα** ἔνδυμα.— **ἔχει** φορεῖ.— **κάλος (= ἀττ. κάλως)** σχοινίον πρὸς ἀνέλκυσιν ἢ καθέλκυσιν τῶν ιστίων.— **ψήφοις λογίζομαι** ἀριθμῶ διὰ λιθαρίων.— **διφάσιος** διπλοῦς.— **ἱρά,** ἐννοοῦνται τὰ ιερογλυφικὰ γράμματα (τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο οἱ ιερεῖς) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ **δημοτικά**, τὰ ὅποια μετεχειρίζετο ὁ λαός.

Κεφ. 78. **συνουσία** συναναστροφή, συμπόσιον.— **εὐδαίμων** πλούσιος.— **ἀπὸ δεῖπνου γίνομαι** τελειώνω τὸ δεῖπνον.— **(ἢ) σορὸς** θήκη, φέρετρον.— **μεμιμημένον,** πρκμ. ἐν πθτκ. σημασίᾳ τοῦ μιμοῦμαι.— **ἔς τὰ μάλιστα** κατὰ τὸ πλεῖστον: κατὰ τὸ δυνατόν.— **γραφῇ καὶ ἔργῳ** διὰ τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς.— **ὅσον τε (= ἀττ. ὅσον)** περίπου.

Κεφ. 80. **ἐπικτῶμαι** κτῶμαι πρὸς τούτοις, ἀποδέχομαι.— **συμφέρομαι τινι** συμφωνῶ μέ τινα.— **τόδε, αἰτ.** τοῦ κατὰ τι.— **εἴκω τινὶ τῆς ὁδοῦ** ἀποσύρομαι ἐκ τῆς ὁδοῦ πρό τινος.— **ἐκτράπομαι τρέπομαι** ἔξω τῆς πορείας μου, πρὸς ἄλλο μέρος.— **τοῖς πρεσβυτέροις** ἔξ έδρης ὑπανίσταμαι σηκώνομαι ἐκ τῆς θέσεώς μου καὶ παραχωρῶ αὐτὴν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους.— **ἄλλοισι οὐδαμοῖσι = οὐ-**

δενὶ ἄλλῳ (λαῷ τῶν Ἑλλ.).—προσαγορεύω, βλ. I, 134 (σελ. 239).—καθίημι καταβιβάζω.

Κεφ. 177. τότε, δ "Αμασις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 570 - 526 π. Χ.—καὶ τὰ καὶ ώς πρὸς τά.—ποταμοῦ, δηλ. τοῦ Νείλου.—πᾶς τις ἔκαστος.—βιοῦμαι πορίζομαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν.—ἀποφαίνω δικαίην ζόην ἀποδεικνύω (φέρω ἐνδείξεις) ὅτι ζῶ δικαίως (νομίμως).—ιθύνομαι (= ἀττ. εὐθύνομαι), ἐδῶ : τιμωροῦμαι.

Κεφ. 178. μετεξέτεροι, βλ. κεφ. 36.—ἀποδείκνυμαι κάμνω.—ναυτίλλομαι, βλ. κεφ. 5.—τέμενος χρησιμώτατον ιερὸν πολὺ συχναζόμενον.—Φάσηλις ἀρχαῖα πόλις ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Αυκίας καὶ Παμφυλίας.—προστάται ἐπιμεληταί.—μεταποιεῦνται, δηλ. τοῦ τεμένεος· μεταποιοῦμαι ιδιοποιοῦμαι, οἰκειοποιοῦμαι.—οὐδέν σφι (θηλ.) μέτεστι οὐδὲν δικαίωμα ἔχουν αὐταὶ (αἱ πόλεις).—ἐπὶ ἔωστῶν δι' ἔαυτούς.

Κεφ. 179. ἐμπόριον πόλις ἐμπορική.—μὲν = μὴν βεβαίως.—ἀπόμυνμι ὁρκίζομαι ὅτι δὲν ἔπραξά τι, ἀρνοῦμαι δι' ὄρκου.—ἔς τὸ Κανωβικὸν (στόμα) εἰς τὸ στόμιον τοῦ Κανωβικοῦ βραχίονος τοῦ Νείλου.—οἴλα τέ ἔστι = οἴόν τέ ἔστι.—πρὸς ἀντίους δι' ἐναντίους.—βᾶρις, - ιδος ('Ιων. - ιος) μικρὸν ποταμόπλοιον.—Κυρηναῖοι κάτοικοι τῆς Κυρήνης, ἀρχαῖς ἑλληνικῆς πόλεως τῆς βορείου Αφρικῆς.—φιλότητα συντίθεμαι τινι συνάπτω (κάμνω) φιλίαν μέ τινα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφ. 14. τεῖχος φρούριον.—διαπειρῶμαι τινος δοκιμάζω τι.—ψυχὴ γενναιότης ψυχῆς, γενναιοψυχία.—στέλλω ἐνδύω.—νδρεῖον στάμνα.—ἀπολέγω ἐκλέγω.—παρέρχομαι παρά τινα διέρχομαι, περνῶ πλησίον (ἐμπροσθέν) τινος.—ἀντικλαίω κλαίω ἀκούων ἄλλον κλαίοντα.—κακῶ (-ώ) ταπεινώνω, ἔξευτελίζω.—προορῶ βλέπω ἐμπρός μου.—μανθάνω ἐδῶ : ἀναγνωρίζω.

δεύτερα (ἐπίρρ.) δεύτερον, μετὰ ταῦτα.—τὰ στόματα ἔγκεχαλινωμένοι ἔχοντες χαλινὸν εἰς τὸ στόμα.—τίνω ποινήν τινι πλη-

ρώνω ποιεινήν, λαμβάνω τὰ ἀντίποινα, ἀντιτιμωροῦμαι διά τινα.—**τοῖσι** **ἀπολοιμ.**, ὁ Καμβύσης μετὰ τὴν ἤταν τῶν Αἰγυπτίων παρὰ τὸ Πηλούσιον καὶ τὴν καταφυγήν των εἰς τὴν Μέμφιν εἶχε στείλει εἰς αὐτὴν Μυτιληναίαν ναῦν μὲν κήρουκα Πέρσην, διὰ νὰ προτείνῃ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους νὰ παραδοθοῦν μὲν συνθήκας· οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως, ὅτε εἶδον τὴν ναῦν, ἐπελθόντες καὶ αὐτὴν κατέστρεψαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἄνδρας — 200 τὸν ἀριθμὸν — ἐφόνευσαν.—**δεινὰ ποιῶ** «τὸ παίρνω βαρειά», ἀγανακτῶ.

συνήνεικε = ἀττ. **συνήνεγκε**. **συμφέρει** ὥστε (μετ' ἀπρμφ.) συμβαίνει νά.—**ἀπῆλιξ** (= ἀττ. ἀφῆλιξ) ὁ ὑπερβάς τὴν μέσην ἡλικίαν, κλίνων πρὸς τὸ γῆρας· **ἀπηλικέστερος** ἀρκετὰ ἡλικιωμένος.—**ἐκπίπτω** ἔκ τινος χάνω τι.—τὰ ἔόντα ἡ περιουσία.—**προσαιτῶ** τινα ζητῶ μὲν παρακλήσεις ἐλεημοσύνην παρὰ τινος.—**πλήττομαι** τὴν κεφαλὴν κτυπῶ τὴν κεφαλήν μου.—**ἄρα**, βέβαια, φυσικά.—**ἐπ'** **ἐκάστη** ἔξόδῳ εἰς κάθε πέρασμα.

διότι δὴ διατὶ ἄραγε.—**στείχω** βαδίζω.—**ἀνέβωσας** = ἀττ. ἀνεβόησας.—**προσήκω** τινὶ συγγενεύω, ἔχω συγγένειαν μέ τινα.—**οἰκεῖα** κακὰ οἰκογενειακά μου δυστυχίαι.—**πένθος** δυστυχία.—πολλά τε καὶ **εὐδαίμονα** (ἐν διὰ δυοῖν) πολλὰ πλούτη, μεγάλη περιουσία.—**ἐπὶ** γήρασις οὐδῶς εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ γήρατος.—**ἀποφέρω** ἀναφέρω.—**εὗ**, εἰς τὸ **εἰρῆσθαι**.—**ἐτετεύχεε** = ἀττ. **ἐτετυχήκει**.—**ἔφεπομαί** τινὶ ἀκολουθῶ τινα.—οἱ **ἀπολλύμενοι** οἱ καταδικασμένοι εἰς θάνατον.

Κεφ. 15. οἱ μετιόντες οἱ μεταβάντες (διὰ νὰ φέρουν αὐτόν).—**περιεών** ζῶν.—**ἔχων** πάσχων.

Κεφ. 39. **ἐπαναστὰς** κατὰ τῆς ὀλιγαρχίας τῶν εὐγενῶν τὸ 532 π. Χ.—**ἴσχων**, δηλ. τὴν Σάμον· **ἴσχω** ἔχω ὑπὸ τὴν κατοχήν μου.—**τὰ πρήγματα** ἡ δύναμις.—**βεβωμένος** (= ἀττ. βεβοημένος) εἰμὶ γίνομαι περιβόητος, διαφημίζομαι.—**ιθύω** **στρατεύεσθαι** ἐπιχειρῶ ἐκστρατείαν.—**ἐκτητο** = ἀττ. **ἐκέντητο**.—**πεντηκόντερος** (νηῆς) πλοῖον μὲ 50 κουπιά.—**διακρίνων** οὐδένα χωρὶς νὰ κάμη διάκρισιν (μεταξὺ φίλων καὶ ἔχθρων): ὅμοιώς.—**χαρίζομαι** τινὶ κάμνω χάριν εἰς τινα, ὑποχρεώνω τινά.—**ἀρχὴν** μηδὲ οὐδόλως, καθόλου

δέν.—ἀραιρήκεε = ἀττ. ἥρήκει. — ἐν δὲ δὴ μεταξὺ δὲ αὐτῶν.—δεδεμένοι ως αἰχμάλωτοι.

Κεφ. 40. κως, κυρίως : κάπως· ἐδῶ : φυσικός.—ἐπιμελές ἀντικείμενον φροντίδος.—βιβλίον ἐπιστολή.—ἐπιστέλλω στέλλω.—βούλομαι, ἐπομένου τοῦ ἦ = μᾶλλον βούλομαι προτιμῶ.—τῶν ἂν κήδωμαι = τούτους, ὡν ἂν κήδωμαι.—προσπταίω ἀποτυγχάνω, δυστυχῶ.—διαφέρω τὸν αἰῶνα περνῶ τὴν ζωήν μου.—ἐναλλάξ πρήσσων = τοτὲ μὲν εὗ, τοτὲ δὲ κακῶς πρήσσων.—εύτυχῶ τὰ πάντα εύτυχῶ εἰς ὅλα, εύτυχῶ διαρκῶς.—λόγω (= ἀκοῇ) οἶδα ἀκούσας γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς.—πρόρριζος, βλ. I, 32· πρόρριζος κακῶς κάκιστα.—φροντίζω σκέπτομαι.—ἀλγῶ θλίβομαι, λυποῦμαι.—ἀποθάλλω τι ρίπτω, κάμψω νὰ χαθῆ τι.—δικας μηκέτι ἤξει ὥστε νὰ μὴ φανῇ πλέον.—τώπος τούτου = τὸ ἀπὸ τούτου εἰς τὸ ἔξης.—προσπίπτει τί τινι συμβαίνει τι εἰς τινα.—πάθημα, δυστυχία.—ὑπόκειμαι (πθκ.) ὑποδεικνύομαι, ὑποδηλοῦμαι.—ἀκέο (= ἀκέεο), προστκ. τοῦ ἀκέομαι (τὰς εύτυχίας) θεραπεύω (ἐξοικονομῶ) τὰς εύτυχίας.

Κεφ. 41. ἐπιλέγομαι ἀναγνώσκω.—νόω λαμβάνω λαμβάνω διὰ τοῦ νοῦ, ἔννοω.—ύποτιθεμαι συμβουλεύω.—διζημαι ἀναζητῶ.—ἀσάομαι (ἀση), κυρ. : αἰσθάνομαι ἀηδίαν· ἐδῶ = ἀλγῶ.—σφρηγίς, ἐδῶ : σφραγιδόλιθος· κατωτέρω (περιελόμενος καὶ ἐν κεφ. 42) : δακτυλίδιον (μετὰ σφραγιδολίθου).—Θεόδωρος καλλιτέχνης, διαπρέψας εἰς διαφόρους κλάδους τῆς τέχνης ἤκμασε κατὰ τὸν στ' π. Χ. αἰῶνα.—περιαιροῦμαι τὴν σφρ. ἀφαρῶ, βγάλλω τὸ δακτυλίδι μου.—τὰ οἰκία ἡ οἰκία.—συμφορῇ ἔχρατο, δηλ. τῇ ἀπολομένῃ σφρηγῖδι· συμφορᾷ χρῶμαί τινι θεωρῶ τι ως συμφοράν, λυποῦμαι διά τι.

Κεφ. 42. συμφέρει συμβαίνει.—ἀξιῶ κρίνω καλόν.—θύραι ἀνάκτορα.—Πολυκράτει, εἰς τό : ἐλθεῖν ἔς δψιν· ἔρχομαι τινι ἔς δψιν ἔρχομαι ἐνώπιόν τινος.—χωρεῖ τί μοι ἀποβαίνει τι καλῶς εἰς ἐμέ, ἐπιτυγχάνω τι.—δικαιῶ = ἀξιῶ.—ἀποχειροβίστος ὁ ζῶν διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἰδίων του χειρῶν.—μέγα ποιοῦμαι θεωρῶ μεγάλην τιμήν.—νηδὺς κοιλία.—ώς τάχιστα εὐθὺς ως.—κεχαρη-

κώς = χαίρων. — ἐσέρχεται τινα ἐπέρχεται εἰς τινα (εἰς τὸν νοῦν τινος). — καταλαμβάνει τί με συμβαίνει εἰς ἐμέ τι.

Κεφ. 43. ἐκκομίζω, κυρ.: ἔξω κομίζω (εἰς ἀσφαλῆ τόπον). — ἐδῶ : σώζω, ἀπαλλάσσω. — **συντυχία** σύμπτωσις, τύχη. — **ἐδῶ : δυστυχία.**

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Κεφ. 49. ἐς λόγους ἔρχομαι τινι ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μέτινα. — περίοδος περιφέρεια. — ἐντέμνω ἐγχαράττω.

ἀπίξιος = ἀττ. ἀφίξεως. — τὰ κατήκοντα (= ἀττ. τὰ καθήκοντα) = τὰ παρόντα ἡ παροῦσα κατάστασις. — ἄλγος λύπη. — δσψ καθόσον, διότι. — **ρύουμαι** ἀπολυτρώνω, σώζω. — δμαίμων ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἴματος, συγγενής ἐξ αἵματος. — **εὐπετέως = ἀττ. εὐπετῶς.** εὐπετής εὔκολος. — οἱά τέ ἐστι = οἱόν τέ ἐστι. — χωρεῖ τί μοι, βλ. III, 42. — **ἄλκιμος** γενναῖος. — **ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκω ἀρετῆς πέρι** ἔχω φθάσει εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς ἀνδρείας (κυρ.: ὡς πρὸς τὴν ἀνδρείαν). — **ἡ μάχη, ἐδῶ :** ὁ τρόπος τῆς μάχης. — **βραχέα = ἀττ. βραχεῖα.** — **ἀναξυρίς** περισκελίς. — **κυρβασίη** περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς (τιάρα, σαρίκι).

νέμομαι κατοικῶ. — **βούλομαι θυμῷ,** κυρ.: ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐπιθυμῷ. — **ἔπειτα :** ἐπιθυμῷ. — **κατοίκημαι** (πθκ. πρκμ.) = **κατοικῶ.** — **ἔρχομαι τινος** εἶμαι πλησίον τινός, συνορεύω μέτινα. — **ἄγαθη εὔφορος.** — **πολυάργυρος** πλούσιος εἰς ἀργυρον. — **ἡώς ἀνατολή.** — **πρόσοσυρός τινι** ὁ γειτνιάζων, ὁ συνορεύων μέτινα. — **καθήκω ἐπὶ φθάνω** (ἐκτείνομαι) ἔως. — **τάλαντα, δηλ.** βαθυλωνιακά τὸ βαθυλωνιακὸν τάλαντον ἴσοδυνάμει πρὸς 78 ἀττικὰς μνᾶς ἢ πρὸς 7.800 ἀττικὰς δραχμάς. — **ἐπέτεος = ἀττ. ἐπέτειος ἐπήσιος.** — **ἐπιτελῶ πληρώνω.** — **Ματιανοί λαὸς** ἐν τῇ ΒΔ. Μηδίκ (ἢ χώρα : Ματιανή). — **δίαιταν ποιοῦμαι** διέρχομαι τὴν ζωήν μου. — **Διὺς ἐρίζετε** (θὰ) δύνασθε νὰ διαγωνίζεσθε (νὰ μετριέσθε) μὲτοι Δία.

οῦροι = ἀττ. δροι σύνορα. — **ἰσοπαλής** ἰσόπαλος (ἐν μάχῃ). — **χρυσοῦ ἔχόμενον οὐδὲν = χρυσὸς οὐδείς.** — **ἐνάγω παρακινῶ.** — **παρέχον** (δηλ. ὑμῖν), αἰτ. ἀπόλυτος παρέχει μοι = **ἔξεστί μοι.** — **αἴρομαι προτιμῶ.**

Κεφ. 50. ὑποκρίνομαι = ἀττ. ἀποκρίνομαι.—ἔς τοσοῦτο ἐλαύνω ἔως αὐτοῦ προχωρῶ.—ἐπείτε = ἀττ. ἐπεί.—κύριος, ἐπὶ χρόνου : ὥρισμένος.—συγκείμενον (**χωρίον**) συμφωνημένος τόπος.—σοφὸς πονηρός.—διαβάλλω ἀπατῶ διὰ ψευδῶν πληροφοριῶν: ἔξαπατῶ.—εὗ ἐπιδεξίως.—χρεὸν ἐνῷ ἐπρεπε.—τὸ ἔδυ τὸ ἀλγθέει.—δ' ὡν ὅμως, μολαταῦτα.—φάς = ἀττ. φάσκων.—ὑφαρπάζω ἀποτόμως διακόπτω.—ώρμητο λέγειν εἶχε κατὰ νοῦν νὰ εἴπη.—ἀπαλλάσσομαι ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ.—εὔεπής καλῶς λαληθεῖς : συνετός, λογικός.

Κεφ. 51. τὰ οἰκία, βλ. III, 41.—ἰκετηρία (**ῥάβδος**) κλάδος ἐλαίας, τὸν δόποῖον ὁ ἵκέτης ἐκράτει ὡς σύμβολον τῆς καταστάσεως του.—ἔς τοῦ Κλεομ., δηλ. οἰκον.—ἄτε ικετεύων ὡς ἵκέτης.—προσίσταμαι τινι ἵσταμαι πλησίον τινός.—ἐπέχω (ἀμτβ.) ἐμποδίζομαι.—ἀνανεύω κινῶ τὴν κεφαλήν μου πρὸς τὰ δόπιστα ὡς σημεῖον ἀρνήσεως: ἀγνοῦμαι.—τοῖς χρήμασι ὑπερβάλλω προσφέρω περισσότερα χρήματα.—ἔς δ' ἔως δὲν.—ὑποδέχομαι = ὑπισχνοῦμαι.—αὐδάζομαι φωνάζω.—ἥν μὴ ἀποστάς ἦγες = ἥν μὴ ταχέως ἀποστῆς. ἀφίσταμαι ἀπομακρύνομαι, φεύγω.—τὸ παράπαν παντελῶς.—ἐκγίνεται = ἔξεστι.—ἐπὶ πλέον σημαίνω διεξοδικώτερον λέγω.

Κεφ. 97. ἀπελαύνω ἐκδιώκω.—δυναστεύω ἔχω ἴσχυν, δύναμιν.—ἐπέρχομαι ἐπὶ τὸν δῆμον παρουσιάζομαι εἰς τὸν δῆμον.—νομίζω τι, ἐδῶ: μεταχειρίζομαι τι.—ἄποικοι, ὁ Νηλεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Κόδρου, εἶχεν ίδρυσει τὴν Μίλητον.—οἰκός = ἀττ. εἰκός.—σφέας, τοὺς Μίλησίους.—δυναμένους, τοὺς Ἀθηναίους.—οὐδέν, δηλ. ήν.—ὑπίσχομαι = ἀττ. ὑπισχνοῦμαι.—οἰα = ἄτε.—οἰκε = ἔοικε φαίνεται.—διαβάλλω, βλ. κεφ. 50.—ἀποδείκνυμι διορίζω.—δόκιμος εὖπολήπτος.

Κεφ. 99. ἀπίκοντο, εἰς Μίλητον, ὅπου εὑρίσκετο καὶ ὁ Ἀριστ. ἐπιστρέψας ἔξ Αθηνῶν.—άμα ἀγόμενοι φέροντες (ἔχοντες) μαζί των.

Κεφ. 100. Κορησσός προάστειον τῆς Ἐφέσου, παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὅμιωνύμου ὕρους, ἔχον λιμένα.—χείρ, ἐδῶ: πλῆθος στρατιω-

τῶν : δυνάμεις στρατιωτικαῖ.— ἡγεμῶν ὁδηγός.— ἀντιωθέντος = ἀττ. ἐναντιωθέντος.— ῥύμοιαι φυλάττω, ὑποστηρίζω.— Ἀρταφέρνης ἀδελφὸς τοῦ Δαρείου, διοικητὴς τῶν Σάρδεων.

Κεφ. 101. ἔσχε = ἔκώλυσε.— τὸ πῦρ ἐπινέμεται τὸ ἄστυ τὸ πῦρ ἐκτείνεται (ἔξαπλοῦται) εἰς τὴν πόλιν.— ἀπολαμφθέντες = ἀττ. ἀποληφθέντες· ἀπολαμβάνομαι ἀποκλείομαι.— ώστε (μετὰ μτχ.) = ἀτε (μετὰ μτχ.).— νέμομαι ἐπὶ τοῦ πυρός : κατατρώγω, κατακαίω.— τὰ περιέσχατα τὰ πέριξ ἔσχατα μέρη (τῆς πόλεως).— ἔξήλυσις ἔξοδος.— ψῆγμα κόνις.— καταφορέω = καταφέρω φέρω κάτω, καταβιβάζω.— ἐκδίδωμι, ἐπὶ ποταμῶν : ἐκβάλλω.— προσφέρομαι ἐφορμῶ.— ἔξαναχωρῶ ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

Κεφ. 102. ἐπιχώριος ἐγχώριος.— **Κυβήβη** (ἢ **Κυβέλη**) μεγάλη καὶ ἀρχαιοτάτη θεὰ λατρευομένη εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Μ. Ἀσίαν, ἰδίως εἰς τὴν Λυδίαν καὶ τὴν Φρυγίαν.— **σιήπτομαι τι** μεταχειρίζομαι τι ὡς πρόφασιν.— ἀντεμπίμπρημι πυρπολῶ καὶ ἐγὼ πρὸς ἀντεκδίκησιν.— ἐντὸς "Αλυος, βλ. I, 6 (σελ. 232).— νομός, ἐδῶ : κατοικία.— **συναλίζομαι** συναθροίζομαι.— καὶ **κως** (= πως) καὶ φυσικά.— **στίβος** ἔχην.— αἱρῶ, ἐδῶ = καταλαμβάνω προφθάνω.— **συμβάλλω** (ἀμτβ.) συμπλέκομαι.— **πολλὸν** = ἀττ. πολὺ ὀλοσχερῶς, παντελῶς.— **έσσοῦμαι** = ἀττ. ἡττῶμαι.— ἐν δὲ δῆ, βλ. III, 39.— **ἀναραιρηκότα** = ἀττ. ἀνηρηκότα· ἀναιρῶ στεφανηφόρους ἀγῶνας κερδίζω νίκας εἰς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὅποιοις τὸ ἄθλον εἶναι στέφανος.— **Σιμωνίδης δ** **Κεῖος** διάσημος λυρικὸς ποιητὴς τῆς ἀρχαίας Ελλάδος (556 - 468 π. Χ.).— **αἰνέομαι** ἐπαινοῦμαι, ἔξυμνοῦμαι.

Κεφ. 103. **τὸ παράπαν**, βλ. κεφ. 51.— **τιμωρῶ τινι** βοηθῶ τινα.— **γάρ**, ἐδῶ = ἐπεί.— **ὑπῆρχε** = ἦν.— **έσσον** = ἀττ. **ἥσσον**.— **ταύτη** ἔκεῖ.— **ἐκπλέω τὸν** 'Ελλ. **ἔξω** ἐκπλέω (ἔξέρχομαι) ἐκ τοῦ 'Ελλ. **ἔξω**.— **Καῦνος** ἀρχαία πόλις κατὰ τὴν ΒΔ. ἀκτὴν τῆς Καρίας ἀπέναντι τῆς Ρόδου.— **προσγίνομαι τινι** προσχωρῶ εἰς τινα (ὡς σύμμαχος).— **'Αμαθούσιοι** κάτοικοι τῆς 'Αμαθοῦντος, ἀρχαίας πόλεως τῆς Κύπρου.

Κεφ. 105. **συλλογή** συνάθροισις τῶν στρατευμάτων.— **συνυφαί-**

νω μηχανορραφῶ, δολίως παρασκευάζω.—οὐδένα λόγον ποιοῦμαί τινος καθόλου δὲν φροντίζω διά τινα.—καταπροΐξομαι, μέλλ. ἔνευ ἐνεστ.: θὰ κάμω τι ἀτιμωρητί· οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες δὲν θὰ μείνουν ἀτιμώρητοι διὰ τὴν ἀποστασίαν των.—δῖστος βέλος.—μιν = αὐτὸν (δῆλ. τὸν δῖστόν).—Ζεῦ, βλ. I. 131. (Δία).—ἔκγενέσθαι μοι, τὸ ἀπρμφ. εἰς δήλωσιν εὔχης: εἴθε νὰ μοῦ ἐπιτραπῇ: εἴθε νὰ ἀξιωθῶ.—τείσασθαι, ἀρ. ἀπρμφ. τοῦ τίνομαι ἐκδικοῦμαι.—μέμνεο = ἀττ. μέμνησο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Κεφ. 6 - 7. συστρέφομαι συναθροίζω τὰ στρατεύματά μου.—στρατόπεδον σ: φατός, στράτευμα.—πόλισμα = πόλις.—περὶ ἐλάσσονος ποιοῦμαί τι διλγώτερον φροντίζω περὶ τινος.—ἀντίξοος = ἐναντίος.—ὑπολείπομαί τι ἀφήνω τι διπίσω μου.—προναυμαχῶ τινος ναυμαχῶ ὑπέρ τινος.

Κεφ. 18, 20 - 21. ύπορύσσω σκάπτω ὑποκάτω.—μηχανάς, δῆλ. πολιορκητικάς.—προσφέρω φέρω πρός τι, χρησιμοποιῶ.—κατ' ἄκρης, κυρ.: ἀπὸ κορυφῆς μέχρι θεμελίων ἔδῶ: ἐξ δλοκλήρου.—ἔκτῳ ἔτει, ἡ ἀποστασία τῆς Μιλήτου ἐγένετο τὸ 500 π. Χ.—Ἐρυθρὴ θαλάσση, ἐννοεῖ τὸν Περσικὸν κόλπον.—ἔξιημι ἐκβάλλω.—ὑπεράχθομαί τινι πολὺ λυποῦμαι διά τι.—ἄλλῃ πολλαχῇ κατὰ πολλοὺς ἄλλους τρόπους.—Φρύνιχος 'Αθηναῖος δραματικὸς ποιητῆς (511 π. Χ.).—διδάσκω δρᾶμα, ἐπὶ τῶν δραματικῶν ποιητῶν: διδάσκω τοὺς ὑποκριτὰς τὰ μέρη των καὶ ἐπιστατῶ κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ δράματος: ἀναβιβάζω τὸ δρᾶμα ἐπὶ τῆς σκηνῆς.—πίπτω ἐς δάκρυα ἀναλύομαι εἰς δάκρυα.—οἰκεῖα κακὰ οἰκιακαὶ συμφοραὶ.

Κεφ. 31-32. χειμερίζω διαχειμάζω.—τῷ δ. ἔτει τὸ ἐπόμενον ἔτος (493).—ἀναπλέω πλέω τὰ ἄνω, ἀποπλέω.—Ιάδες 'Ιωνικαὶ.—ὑπὸ Λυδῶν, δῆλ. ὑπὸ τοῦ Κροίσου (περὶ τὸ 560 π. Χ.).—δίς, τὴν μίαν φορὰν ὑπὸ τοῦ Κύρου (549) καὶ τὴν ἄλλην τώρα ὑπὸ τοῦ Δαρείου.—ἔφεξῆς κατὰ συνέχειαν.

Κεφ. 33. ἐσπλέοντι ως πρὸς ἔνα ποὺ εἰσπλέει.—**ἡν γεγονότα** = ἐγεγόνει.—**ὑποχείριος γίνομαι τινι** ὑποτάσσομαι ὑπό τινος.—**χῶραι τόποι,** μέρη.—**συχναὶ πολλαῖ.**—**τεῖχος ὡχυρωμένος τόπος,** φρούριον.

Κεφ. 42. **ὑπαρχος διοικητής.**—**σφίσι αὐτοῖς = ἀλλήλοις.**—**δωσίδικος** ὁ παραδίδων ἔχατὸν εἰς τὸν νόμον, εἰς τὸ δικαστήριον. **ἴνα δωσίδικοι εἰεν καὶ μή... ἄγοιεν,** κατ' ἔννοιαν: διὰ νὰ λύουν τὰς μεταξύ των διαφορὰς μὲ τὸ δικαστήριον καὶ δχὶ μὲ βιαιοπραγίας.—**τοὺς καθώ.**—**τὰ τριήκοντα στ.** τὸ διάστημα τῶν τρ. σταδίων.—**κατὰ χώρην εἰς τὴν θέσιν των:** ἀμετάβλητοι.—**διατελῶ ἔχων (= ὅν)** ἔξακολουθῷ νὰ εἶμαι.—**ἔς ἐμὲ ἔως τὴν ἐποχήν μου.**—**κατὰ ταῦτα,** τὰ δρόμοις ὡς.—**εἶχον = ἤσαν.**—**εἰρηναῖα εἰρηνικὰ** (μέτρα).

Κεφ. 43. **ἄμα τῷ ἔαρι, τοῦ 492.**—**καταλύομαι καθαιροῦμαι,** ἀπολύομαι.—**κάρτα πολλὸν παρὰ πολύν, πολυάριθμον.**—**ἄμα ἀγόμενος, βλ. V, 99.**—**ναυτικὸς (στρατὸς)** στρατὸς προωρισμένος διὰ τὰ πλοῖα.—**γίνομαι ἐν φθάνω εἰς.**—**κομίζομαι ταξιδεύω, πλέω.**—**καταπαύω καταβιβάζω** ἀπὸ τὴν ἔξουσίαν, καθαιρῶ.—**καθίστημι ἰδρύω.**—**ἐπείγομαι σπεύδω.**—**χρῆμα πλῆθος.**

Κεφ. 44. **πρόσχημα πρόφασις.**—**στόλος ἐκστρατεία.**—**ἀτάρ δέ, ὅμως.**—**καταστρέφομαι ὑποτάσσω.**—**τοῦτο μέν... τοῦτο δὲ ἀφ' ἐνὸς μέν... ἀφ' ἐτέρου δέ.**—**ἀνταειραμένους = ἀττ. ἀνταραμένους** (δηλ. αὐτοῖς): **χεῖρας ἀνταίρομαι τινι σηκώνω χεῖρας** ἐναντίον τινός, ἀνθίσταμαι κατά τινος.—**ἐντὸς ἐντεῦθεν, δῆλ.** ἀνατολικῶς τῆς Μακεδονίας (ἐὰν παρατηρῇ τις ἀπὸ τῆς Περσίδος).—**ἡν γεγονότα,** βλ. κεφ. 33.—**ὑποχείριος γίνομαι τινι, βλ. κεφ. 33.**—**διαβάλλω** (ἀμτβτ.) διαβιβάζομαι.—**"Ἀκανθὸς πόλις ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόπου.**—**περιβάλλω = περιπλέω.**—**ἀνεμος ἀπορος ἀνεμος,** κατὰ τοῦ δρόποιου οὐδεμίᾳ ἀντίστασις δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτέλεσμα: ἀκαταμάχητος, ἀκατανίκητος.—**τρηχέως περιέπω (τινὰ) κακοποιῶ,** βλάπτω τινά.—**κατὰ μετ' αἰτ. = ἀττ.** εἰς ἡ περὶ μετ' αἰτ.—**ῶστε (μετὰ μτχ.) = ἀτε (μετὰ μτχ.).**—**θηριώδης πλήρης ἀγρίων θηρίων** (ἀρπακτικῶν ζεύθων).—**ἡ πέτρα δι βράχος.**—**ἀράσσω κτυπῶ,** κατασυντρίβω.—**νέω κολυμβῶ.**—**ἡπιστέατο = ἀττ.** ἡπίσταντο.—**κατὰ τοῦτο διὰ τοῦτο,** διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν.

Κεφ. 45. οὗτω πρήσσω τοιαύτην τύχην ἔχω.—Βρύγοι λαὸς θρακικὸς κατοικῶν πλησίον τῆς Μακεδονίας.—ἐπιχειρῶ τινι προσβάλλω τινά, ἐπιτίθεμαι κατά τινος.—ἀπανίσταμαι ἀποσύρομαι, ἀποχωρῶ.—**στόλος** στρατός.

Κεφ. 94. δευτέρω ἔτει τούτων τὸ δεύτερον ἔτος μετὰ ταῦτα.—φλαύρως (= φαύλως) πρήσσω τινὶ ἀτυχῷ μέτι.—παραλύω ἀπολύω, παύω.—ἀποδείκνυμι διορίζω.—ἀδελφιδοῦς ἀνεψιός.—ἐντειλάμενος ἀπέπεμπε = ἀπέπεμπεν (αὐτοὺς) ἐντειλάμενος (αὐτοῖς).—ἄγω τινὶ ἐς δψιν φέρω ἐνώπιόν τινος.

Κεφ. 95. πεζὸν στρ. πολλόν, αἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνήρχοντο πιθανῶς εἰς 100.000 πεζικοῦ στρατοῦ, 10.000 ἵππικοῦ καὶ 600 πλοιῖα ἐκτὸς τῶν ἵππαγωγῶν.—ἐπέρχομαι ἔρχομαι αἴφνης.—προεῖπε = ἐκέλευσε.—ἔχω τὰς ναῦς διευθύνω τὰς ναῦς.—ΙΘΥ (= ἀττ. εύθυ) μετὰ γνκ.: κατ' εὐθεῖαν εἰς.—διὰ νήσων, δηλ. τοῦ Αἰγαίου πελάγους.—ώς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, βλ. I, 131 (σελ. 237).—τρίτῳ πρότερον ἔτει περὶ δύο ἐτῶν.—ποιοῦμαι τὴν κομιδὴν = κομίζομαι (κεφ. 43).—ταύτῃ ἔκει (δηλ. περὶ τὸν "Αθων").—πρὸς δὲ (ἐπίρρ.) πρὸς τούτοις δέ.—οὐκ ἀλούσα, οἱ Πέρσαι πρὸ 9 ἐτῶν (τὸ 499 π. Χ.) ὑπὸ τὸν Ἀρισταγόραν εἶχον ἀποπειραθῆναί τοιαῦτα Νάξον· ἡ ἀπόπειρά των ὅμως ἀπέτυχε.

Κεφ. 96. προσφέρομαι πλέω.—προσμείγνυμι τῇ Νάξῳ ἀγκυροβολῶ, ἀποβιβάζομαι εἰς τὴν Ν.—ἐπέχω (τὸν νοῦν) ἔχω κατὰ νοῦν, διανοοῦμαι.—τῶν πρότερον, δηλ. τῆς ἀποτυχούσης ἐκστρατείας τοῦ Ἀρισταγόρου.—καταλαμβάνω προφθάνω.

Κεφ. 97. Ρήναται, νῆσος μικρά, 4 στάδια μακρὰν τῆς Δήλου (νῦν Μεγάλη Δήλος).—ΐνα ποῦ.—ΐροι, ὡς κάτοικοι ιερᾶς χώρας: διότι ἡ Δήλος ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἀρτεμιν.—οὐκ ἐπιτήδεα καταγινώσκω κατά τινος κρίνω περὶ τινος οὐχὶ ὅπως πρέπει: ἀδίκως ὑποπτεύω τινά.—ἐπὶ τοσοῦτῷ γε φρονέω εἴμαι βεβαίως ἀρκετὰ νοήμων.—ῶδε ἐπέσταλται ἔχει δοθῆ τοιαύτη ἐντολή.—ἐν τῇ = ἐν ἥ.—σίνομαι βλάπτω.—ἀπίτε ἐπανέλθετε (δηλ. ἐκ Τήνου).—νέμομαι κατοικῶ.—ἐπικηρυκεύομαι διὰ κή-

ρυκος παραγγέλω.— μετὰ δέ, ἐπίρρ.— τάλαντα, τὸ τάλαντον ἐδῶ μέτρον βάρους ἔσον μὲ 26 περίου χιλιόγρ.: τὸ δὲ χιλιόγρ. = 312^{1/2} δράμια.— κατανέω συσσωρεύω.— θυμιάω καίω ώς θυμίαμα, ώς προσφοράν.

Κεφ. 100. ἀπείπαντο = ἀττ. ἀπεῖπον ἡρυήθησαν.— κληρουχῶ ώς κληροῦχος κατέχω, κατοικῶ οἱ Ἀθην. τὸ 506 π. X. νικήσαντες τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εύβοιας διήρεσαν τὴν χώραν αὐτῶν εἰς 4.000 κλήρους, τοὺς ὅποιους ἔδωκαν ώς κατοχὴν εἰς τοὺς ἀπόρους συμπολίτας των· οὗτοι δὲ ώς λαβόντες τοὺς κλήρους τούτους (δηλ. τὰ κληρωθέντα εἰς αὐτοὺς κτήματα) ἐκαλοῦντο κληροῦχοι.— ἵπποβόται ἐκαλοῦντο οἱ πλούσιοι Χαλκιδεῖς, οἱ ἀριστοκρατικοί.— τιμωρὸς βοηθός.— ἄρα ώς κατέπιν ἐδείχθη.— ὑγιές βούλευμα συνετή ἀπόφασις.— διφασίας ἴδεας ἐφρόνεον διαφοροτρόπως ἐσκέπτοντο: ἐσκέπτοντο δύο τρόπους ἐνεργείας.— ἐκλιπεῖν τὴν π. ἔς = ἐκλιπεῖν τὴν π. καὶ φυγεῖν ἔς.— τὸ ἄκρον ἡ κορυφὴ (ὄρους).— προσδέχομαι ἐλπίζω.— ἴδια κέρδεα φέρομαι ἐπιτυγχάνω ἴδιαίτερα ὠφελήματα.— ὁ Πέρσης = ὁ Περσέων βασιλεύς.— ἐκάτερα = ἐκάτερον.— τὰ πρῶτα ἔνας ἀπὸ τοὺς πρώτους.— προσδέομαι = δέομαι.— προσαπόλλυμαι χάνομαι καὶ ἔγώ (μαζὶ μὲ ἄλλους).

Κεφ. 101. κατέχω (τὰς νέας) κατά τι ἢ ἔς τι ἀγκυροβοιῶ πληγίσιον εἰς τι.— χωρίον τόπος.— προσφέρομαι τινι ἐπιτίθεμαι κατά τινος.— ἐποιεῦντο βουλὴν = ἐβουλεύοντο.— μέλει τινὶ περὶ τινος φροντίζει τις περὶ τινος.— νικᾶ (ἡ γνώμη) μετ' ἀπρμφ.: ἀποφασίζεται νά.— ἀστὸς πολίτης.— δόκιμος ἔγκριτος, εὑποπόληπτος.— τοῦτο μέν... τοῦτο δέ, βλ. κεφ. 44.— ἀποτίνυμαι τινος λαμβάνω ἐκδίκησιν διά τι.— τῶν κατακ. Ἱρῶν, περὶ τοῦ πράγματος. βιβλ. V, κεφ. 102 (ἐν σελ. κειμ. 172).

Κεφ. 102 - 103. χειροῦμαι ὑποτάσσω.— ἐπέχω διαμένω.— κατεπείγω σπεύδω, βιάζομαι. — γάρ = ἐπει. — ἐνιππεύω ἵππευω (κάμνω χρῆσιν τοῦ ἵππικοῦ) ἔν τινι τόπῳ.— ἀγχοτάτω, ἐπίρρ. ὑπερθυκ. τοῦ ἀγχοῦ πλησίον.— καθηγοῦμαι τινι ὁδηγῶ τινα.— καταλαμβάνει (ἀπροσ.) συμβαίνει.— φεύγω τινὰ ἐξορίζομαι ὑπό τινος.— ἥκων, μετ' ἀπουσίαν 20 ἑτῶν.— ἐκ τῆς Χερσ., τῆς θρακικῆς, ὃπου ἔως τώρα ἔζη μακρὰν τῆς πατρίδος του ώς ἥγεμών.

Κεφ. 105. ἄλλως κατὰ τὰ ἄλλα.—ἡμεροδρόμος ὁ τρέχων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὁ ταχυδρόμος, ὁ ἀγγελιοφόρος.—**τοῦτο**, δηλ. τὸ ἡμεροδρομεῖν.—μελετῶ τι ἔχω τι ὡς ἐπάγγελμα.—ἀφικοῦμαι ἐπὶ τινα φθάνω καὶ παρουσιάζομαι ἐνώπιόν τινος.—λόγιμος ἀξιόλογος.

Κεφ. 106 - 107. ἔαδε, ἀόρ. β' τοῦ ἀνδάνω ἀρέσκω.—τὸ παρατίκα ἀμέσως.—Ισταμένου = ἀρχομένου.—ἔξελεύσεσθαι = ἀττ. ἔξιέναι.—τοῦ κύκλου, δηλ. τῆς σελήνης.—ἐν τεμένει Ἡρ., πλησίον τοῦ Μαραθῶνος τέμενος Ἱερόν.—ἐπέρχομαι, βλ. κεφ. 95.—ἔδειώκεσαν σφέας, τοῦτο εἶχε γίνει τὸ 519, ὅτε οἱ Θηβαῖοι ἐπίεζον τοὺς Πλαταιεῖς ὡς μὴ ἀναγνωρίζοντας τὴν κυριαρχίαν των.—**συχνὸς** πολύς.—ἀναραιρέατο = ἀττ. ἀνήρηντο· ἀναιροῦμαι ἀναλαμβάνω.

Κεφ. 108. γίνομαι **δίχα** διαιροῦμαι (εἰς δύο μέρη), διχάζομαι.—**συμβάλλω** συμπλέκομαι.—**δλίγους**, ἡ ὅλη δύναμις τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν 1.000 Πλαταιέων συνεποσοῦτο εἰς 11.000.—**γάρ** = **ἐπεί**.—**ψηφιδοφόρος** ψηφοφόρος.—**ὅτῳ** κυάμῳ λαχῶν ὅποιος ἐτύχαινε διὰ τοῦ κυάμου (κλήρου).—**δρμόψηφος** ὁ ἔχων ἵσον δικαίωμα νὰ δώσῃ ψῆφον.—**Αφιδναῖος** ὁ ἐκ τῶν Ἀφιδνῶν, πόλεως πλησίον τῆς Δεκελείας.

Κεφ. 109. ἐν σοί **ἔστι** εἰς τὰς χειράς σου κεῖται : ἀπὸ σὲ **ἔξαρταί**.—μνημόσυνον μνημεῖον, ἐνθύμημα.—**δὴ** ὡς γνωστόν.—**δέδεικται** = ἀττ. δέδεικται.—**περιγίνομαι** ὑπερτερῶ, νικῶ.—**οἴός** τέ εἰμι δύναμαι.—**ἔς** σέ τοι **ἀνήκει** ἀπὸ σὲ ἀκριβῶς **ἔξαρταί**.—τὸ κύρος **ἔχει** περὶ τινος ἀποφασίζω δριστικῶς περὶ τινος.—**ἔλπομαι**, ἐδῶ : φοιοῦμαι.—**μετεξέτεροι** = **ἔνιοι**.—**σαθρόν** τι ἐγγίνεται τινι νοσηρά τις σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινα (ἐδῶ : ἡ τῆς προδοσίας).—**συμβολὴ** μάχη.—**τείνει** τι **ἔς** τι ἀπόκειται τι εἰς τι.—**ἀρτῶ** (- ἀω) **ἔξαρτῶ**.—**τοι** = ἀττ. **σοι**.—**ἀποσπεύδω** προσπαθῶ μὲ κάθε τρόπον νὰ ἐμποδίσω, ἀποτρέπω.—**προσκτῶμαι** λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.—**προσγίνομαι** προστίθεμαι.—**κυρῶ** ἀποφασίζω.

Κεφ. 110 - 111. ἡ γνώμη **ἔφερε** (μετ' ἀπρμφ.) ἡ γνώμη ἔκλινεν εἰς τὸ νά.—**πρυτανηίη**, ἐδῶ : ἡγεμονία, ἀρχιστρατηγία (τὴν

όποιαν ἔκαστος τῶν δέκα στρατηγῶν ἐναλλάξ ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἶχε).—**οὔτι κω = οὕπω τι** οὐδόλως ἀκόμη.— **ἔξεδέκοντο** ἡκολούθουν.—**ώς ἡριθμέοντο** καθὼς ἡριθμοῦντο, δηλ. κατὰ τὴν σειράν των, ἡ δῆποια διὰ κλήρου ὠρίζετο.— **ἐχόμεναι ἀλλ.** ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης.— **ἀνάγω** φέρω ἐπάνω (εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**πανηγύριας**, ἐννοοῦνται τὰ μεγάλα Παναθήναια.— **ἐν τῇσι πεντετηρίσι** κατὰ πᾶν πέμπτον ἔτος.—**στρατόπεδον**, βλ. κεφ. 6.— **ἐπὶ τάξις ὀλίγας** κατὰ βάθος εἰς ὀλίγας τάξεις: εἶχε βάθος παρατάξεως ὀλίγων ἀνδρῶν (πιθανῶς τριῶν).—**ταύτη** ἐκεῖ, ἐν τῷ μέσῳ.—**ἔρρωτο**, τοῦ ρώννυμι κάμνω ἴσχυρόν, ἐνισχύω.

Κεφ. 112. διετέτακτο (ἀπροσ.) ἡ παράταξις εἶχε γίνει.—**ἀπείθησαν** = ἀττ. ἀφείθησαν· τοῦ ἀφίημι.—**δρόμῳ** τροχάδην.—**ἴεμαι** ὅρμῳ.—**τὸ μεταίχιμον** τὸ μεταξὺ (τῶν δύο στρατῶν) διάστημα.—**ἐπιφέρω** ἀποδίδω.—**πάγχυ=πάνυ**.—**ἡ ἵππος** τὸ ἵππικόν.—**τοξεύματα** = **τοξόται**.—**κατεικάζω** συμπεραίνω. —**προσμειγνυμίτινι** πλησιάζω τινά.—**τῶν ἕδμεν**, βλ. I, 6 (σελ. 232).—**ἐσθημένος**, πρκμ. ἀχρήστου τινός ρ., τοῦ **ἐσθέω** (ἐσθῆς) ἐνδύω.—**τέως** ἔως τότε.

Κεφ. 113 - 114. τῇ (ἀττ. ἥ) ἐκεῖ ὅπου.—**Σάκαι** λαός κατοικῶν εἰς τὰ BA. τῆς ἐν Ἀσίᾳ Βακτριανῆς: ἐθεωροῦντο ως ἀνδρειότεροι καὶ καλύτεροι στρατιῶται τοῦ περσικοῦ στρατοῦ.—**ἔτετάχατο** = **τεταγμένοι** ἡσαν.—**ῥήγνυμι** διαρρηγνύω, διαπτῶ.—**συνάγω** συνενῶ, συνάπτω.—**ἔσ** ὁ ἔως ὅτου.—**ἐπιλαμβάνομαι** πιάνω.—**τοῦτο μέν...** τοῦτο δέ... τοῦτο δὲ πρῶτον μέν, ἔπειτα δέ, πρὸς τούτοις δέ.—**πόνος** μάχη.—**ἀπὸ δ'** ἔθανε, τμῆσις = **ἀπέθανε** δέ.—**τὰ ἀφλαστα** τὰ κατὰ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου κοσμήματα: ταῦτα ἡσαν συνήθως εἰκόνες θεῶν ἢ ἡρώων.

Κεφ. 115 - 117. **ἔπικρατῶ** τινος γίνομαι κύριος τινος.—**ἔξαντακρούομαι** ἀποσύρομαι, ἀποπλέω.—**ἐκ τῆς νήσου**, δηλ. τῆς Αίγιλείας (μεταξὺ Εύβοίας καὶ Ἀττικῆς).—**φθάνω τινὰ ἀφικόμενος** φθάνω πρωτύτερα ἀπό τινα.—**αἰτίη ἔσχε** ἐπεκράτησε (διεδόθη) ἡ κατηγορία.—**Ἄλκμαιωνίδαι**, δονομαστὴ οἰκογένεια ἐν Ἀθήναις.—**μηχανὴ** μηχανορραφία, σκευωρία.—**ἐπινοηθῆναι** = **ἐπινοῆσαι**.

συντίθεμαί τινι συμφωνῶ μετά τινος.—ἀναδείκνυμι ἀσπίδα ἀνυψῷ ἀσπίδα ὡς σημεῖον.—**ώς ποδῶν** ἔχει μὲ δῆλην τὴν δύναμιν τῶν ποδῶν του: ὅσον ταχέως δύναται.—**Κυνόσαργες** γυμνάσιον ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν εἰς Φάληρον ὁδὸν (παρὰ τὴν σημειωνὴν Γαργαρέταν).—**ὑπεραιωροῦμαι** Φαλήρου ἐμφανίζομαι εἰς τὸ πέλαγος (στ' ἀνοικτὰ) ἀντικρὺ τοῦ Φαλήρου.—**ὑπὲρ τούτου** πρὸ τούτου.—**ἀνακωχεύω** κρατῶ ἐπ' ὀλίγον στὰ πανιά.

Κεφ. 119. προσέχω ἔς προσορμίζομαι εἰς.—ἐνέχω χόλον τινὶ ἔχω μέσα μου δργήν, δργίζομαι κατά τινος.—οἴα = ἀτε.—σταθμὸς κτῆμα.—μέχρι ἐμέο ἔως τὸν καιρόν μου.

Κεφ. 120. καταλαμβάνω (πρὸ) φθάνω.—ίμειρομαι ἐπιθυμῶ.—τοὺς Μήδους, δηλ. τοὺς ἐν Μαραθῶνι πεσόντας Πέρσας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Κεφ. 100. διατάσσω παρατάσσω.—διεξελαύνω διέρχομαι.—θεῶμαι ἐπιθεωρῶ.—ἀπογράφω καταγράφω ἐν καταλόγῳ.—γραμματιστής γραμματεύς.—ἔξ ἐσχάτων ἔς ἐσχατα ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον ἔως τὸ ἄλλο.—μετεκβαίνω μεταβαίνω ἀπὸ τὸ ἐν εἰς ἄλλο.—Σιδώνιος δ ἐκ Σιδῶνος, πόλεως τῆς Φοινίκης.—ίζομαι κάθημαι.—ἀπογράφομαι διατάσσω νὰ καταγράφουν.—ἀνάγω φέρω εἰς τὸ πέλαγος.—ὅσον τε περίπου.—ἀνακωχεύω, βλ. VI, 115—117. (ἐν τῇ αὐτῇ σελ.).—μετωπηδὸν ἐν πυκνῷ μετώπῳ.—ἐπιβάται οἱ ἐπὶ τοῦ πλοίου πολεμισταὶ στρατιῶται (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἑρέτας καὶ λοιποὺς ναύτας).—ἐντὸς μεταξύ.

Κεφ. 101. διεκπλέω διέρχομαι πλέων.—Δημάρατος, δ ἐξόριστος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.—εἰς = ἀττ. εἴ.—πυνθάνομαι τινος μανθάνω ἀπό τινα.—ὑπομένω μετὰ μτχ. ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑπκρ.: τολμῶ νά.—χειρας ἀνταίρομαι τινι, βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 251).—πρὸς ἐσπέρης πρὸς δυσμάς.—ἀξιόμαχος (μετ' ἀπρφ.): **ὑπομένω** τινὰ ἐπιόντα περιμένω τὴν ἐπιθεσίν τινος.—ἄρθμιος ἡγωμένος.—

τὸ ἀπὸ σεῦ τὴν γνώμην σου.—**ὑπολαμβάνω** λαμβάνω τὸν λόγον.—**χρῶμαι** ἀληθείᾳ λέγω τὴν ἀλήθειαν.—**χρῶμαι** ἡδονῇ ὄμιλῷ πέρις εὐχαρίστησιν.—**ἀγδῆς** δυσάρεστος.—**ἔσεσθαι**, ὑπκυ. αὐτόν.

Κεφ. 102. **ἀλίσκομαι** ψευδόμενός τι πιάνομαι ψεύστης εἰς τι.—**αἱεὶ κοτε** ἀνέκαθεν.—**σύντροφός** εἴμι τινι εἶμαι ἀναθρεμμένος μαζὶ μέ τινα.—**ἔπακτός** ἔστι δὲν εἶναι ἐμφυτος.—**κατείργασται** (ἐν πθτκ. σημ.) ἔχει ἀποκτηθῆ.—**σοφίη** νοημοσύνη.—**διαχρῶμαί τινι** μεταχειρίζομαι (ἔχω) τι πάντοτε.—**ἀπαμύνομαι** ἀποκρούω.
—**δεσποσύνη** δεσποτισμός.—**οἰκημαί** = **οἰκῶ**.—**οὐκ ἔστι** ὅκως κοτὲ οὐδέποτε.—**λόγοι** προτάσεις.—**αὗτις** δὲ ἔπειτα δέ.—**ἀντιοῦμαι** = **ἐναντιοῦμαι**.—**φρονῶ** τά τινος ἔχω τὰ αὐτὰ φρονήματα, τὰ ὅποια ἔχει καὶ ὅλος τις : εἶμαι μὲ τὸ μέρος τινός.

Κεφ. 103. φθέγγομαι λέγω, ἐκστομίζω.—**ἔπος** λόγος.—**δυναίατο** = ἀττ. δύναιντο.—γίνονται περὶ ἔνα ἔκαστον ἀναλογοῦν εἰς τὸν καθένα.—**γενοίατο** = ἀττ. γένοιντο.—**δειμαίνω** φοβοῦμαι.
—**ἀνειμένος** (ἀνίημι) ἀφειμένος.—**ἀνισῶ** ἐξισῶ.

Κεφ. 104. **τὰ κατήκοντα Σπαρτ.** τὰ ἀφορῶντα τοὺς Σπαρτ.—**τὰ νῦν τάδε** (ἐπιρρ.) : ἀκριβῶς τώρα.—**ἔστοργα**, ὁ πρκμ. μὲ σημ. ἐνεστ. = **στέργω** ἀγαπῶ.—**ἔξεπίσταμαι** γνωρίζω καλῶς.—**τιμὴ βασιλικὸν ἀξίωμα**.—**γέρεα** προνόμια (ἀποδιδόμενα εἰς βασιλεῖς).—**βίος** τὰ μέσα πρὸς ζωήν.—**οἰκος** κατοικία.—**οἰκός** = ἀττ. εἰκός.—**φαινομένη** φανερός.—**διωθοῦμαι** ἀποκρούω.—**κατὰ** ἔνα εἰς πρὸς ἔνα.
—**οὐδαμὸς** = ἀττ. οὐδείς.—**κακίων** δλιγχτερον ἀνδρεῖος.—**ἀλέες** ὅλοι ὄμοι.—**ἔπειμί τινι** προτίσταμαι τινος.—**ὑποδειμαίνω** φοβοῦμαι.—**γῶν** = ἀττ. γοῦν.—**ἀνωγα** διατάσσω.—**φεύγω** ἀποφεύγω.—**ἐπικρατῶ** νικῶ.—**τὸ λοιπὸν** εἰς τὸ ἔξῆς.—**κατὰ** νόον τοι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου.

Κεφ. 105. ἐς γέλωτα τρέπω (τὸ πρᾶγμα) τὸ γυρίζω στὸ γέλιο.—**ποιοῦμαι** δργήν δργίζομαι.

Κεφ. 201. **ἡ δίοδος** τὸ στενόν.—**ἐπιχώριος** ἐντόπιος.—**τὰ ἔχοντα** ἡ φέροντα πρὸς τὰ ἔκτεινόμενα μέρη πρός.

Κεφ. 202 - 203. ὑπομένω περιμένω. — ὁ Πέρσης, βλ. VI, 100. — ἐπίκλητος γίνομαι προσκαλοῦμαι. — **Λοκροί** 'Οπούντιοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀν. Λοκρίδος ἐκ τῆς ἐκεῖ πρωτευόσης 'Οπούντος. — πρόδρομος ὁ τρέχων ἐμπρός τινος, ὁ προπορευόμενος, ἡ πρωτοπορία. — προσδόκιμός είμι περιμένομαι. — ἐν φυλακῇ είμι φυλάσσομαι. — τῷ = ὥ. — ἐξ ἀρχῆς γινομένω εὐθὺς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. — κακὸν οὐ συνεμείχθη (δηλ. τοῖσι ἀγαθοῖσι) μὲ τὴν εὔτυχίαν δὲν ἀνεμείχθη κάποια δυστυχία. — μέγιστα, δηλ. κακὰ συνεμείχθη. — πίπτω ἀπὸ τῆς δόξης ἀποτυγχάνω εἰς τὴν ἰδέαν μου (εἰς τὴν προσδοκίαν μου).

Κεφ. 204 - 205. ἐκάστων, ἐκ τοῦ στρατηγοί. — ἐξ ἀπροσδοκήτου ἀπροσδοκήτως, παρ' ἐλπίδα· ὁ Λεωνίδας ὡς ἔχων δύο ἀδελφοὺς μεγαλυτέρους, τὸν Κλεομένην καὶ τὸν Δωριέα, οὐδέποτε ἤλπιζε νὰ γίνη βασιλεὺς. 'Επειδὴ ὅμως ὁ Κλεομένης ἀπέθανεν ἀνευ τέκνου ἄρρενος, ὁ δὲ Δωριέus δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἀλλ' εἶχεν ἀποθάνει καὶ αὐτός, ἡ βασιλεία περιῆλθεν εἰς τὸν Λεωνίδαν. — ἐπιλέγομαι ἐκλέγω διὰ τὸν ἕαυτόν μου. — οἱ κατεστεῶτες οἱ (διὰ νόμου) ὀρισμένοι ἐννοοῦνται οἱ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσλαμβανόμενοι τριακόσιοι εἰς ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσεις. — ἐς τὸν ἀριθμὸν λογίζομαι ἀπαριθμῶ. — σπουδὴν ποιοῦμαι (μετ' ἀπρμφ.) φροντίζω νά. — κατηγορεῖται (ἀπροσ.) τινὸς (μετ' ἀπρμφ.) φέρεται κατηγορία κατά τινος ὅτι. — παρακαλῶ προσκαλῶ. — ἀπερέουσι, μέλλ. τοῦ ἀπαγορεύω ἀρνοῦμαι. — ἐκ τοῦ ἐμφανέος φανερά.

Κεφ. 206. ὑπερβάλλομαι ἀναβάλλω. — γάρ ἐπειδή. — **Κάρνεια** ἕορτὴ τελουμένη ἐν Σπάρτῃ κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Καρνείου 'Απόλλωνος καὶ διαρκοῦσα ἐννέα ἡμέρας. — κατὰ τάχος = ταχέως. — πανδημεὶ = πανστρατιῇ. — ὡς = οὕτως. — ἐνένωντο = ἀττ. ἐνένογντο· τοῦ νοοῦμαι σκέπτομαι. — ἦν συμπεσοῦσα = συνέπεσε. — κατὰ τωύτῳ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. — **Ολυμπιάς** οἱ 'Ολυμπιακοὶ ἀγῶνες. — κατὰ τάχος οὕτω = οὕτω ταχέως. — διακρίνεται ὁ πόλεμος τελειώνει ὁ πόλεμος.

Κεφ. 207. διενένωντο, βλ. ἀνωτέρω ἐνένωντο (κεφ. 206). — πέλας (μετὰ γνω.) πλησίον τινός. — ἐσβολὴ δίοδος, στενόν. — κα-

ταρρωδῶ = κατορρωδῶ πολὺ φιβοῦμαι. — ἀπαλλαγὴ ἀναχώρησις. — περισπέρχομαι τινι πολὺ δυσαρεστοῦμαι (δργίζομαι) διά τι. — ἀλέξασθαι, μέσ. ἀδρ. τοῦ ἀλέξω ἀποκρούω.

Κεφ. 208. ίδέσθαι = ίδεῖν. — ἀκηκόεε = ἡκηκόει. — ἀλίζομαι συναθροίζομαι. — ταύτη αὐτοῦ. — προσελαύνω (έφιππος) πλησιάζω. — κατώρα = ἀττ. καθεώρα· καθορῶ βλέπω καλῶς. — ἔσω τοῦ τείχεος, τοῦτο τὸ τεῖχος εἶχον κτίσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Φωκεῖς, διὰ νὰ προφυλάσσοσανται ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν Θεσσαλῶν, τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν των. — ἀνορθώσαντες, διότι τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς πολυκαρίας εἶχε καταπέσει. — οἴα τε ἥν=οἴόν τε ἥν. — ὁ δὲ = ἀλλά. — μανθάνω, ἐδῶ : παρατηρῶ. — τοῖσι (=οῖς) τὰ δπλα ἔκειτο οἱ ὄποιοι εἶχον στρατοπεδεύσει. — ὀτρεκέως ἀκριβῶς. — ἀλογίη ἀδιαφορία, καταφρόνησις. — κυρέω = τυγχάνω. — δπωπα, πρκμ. τοῦ δρῶ.

Κεφ. 209. ἔχω (μετ. ἀπρμφ.) δύναμαι. — συμβάλλομαι ἐννοῶ. — τὸ ἔὸν τὸ ἀληθές. — ἀλλὰ - γάρ ἀλλ' ἐπειδή. — μεν = ἀττ. μοῦ. — καὶ πρότερον, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. κεφ. 101 - 104 (ἐν σελ. κειμ. 186 - 187). — εὔτε = ἀττ. ὅτε. — γέλωτα τίθεμαι τινα περιγελῶ τινα. — τῇ (= ἀττ. ἥ) πᾶς. — ἀγῶν ἔργον, καθῆκον. — ἀντία σεῦ ἐνώπιόν σου. — ἀπίκαται = ἀττ. ἀφιγμένοι εἰσί. — ἔσοδος = ἐσβολὴ (κεφ. 207). — νόμος συνήθεια. — ἔχων ἔστι = ἔχει. — ἐπεὰν = ἀττ. ἐπάν. — ψυχὴ ζωὴ. — τὸ ὑπομένον = οἱ ὑπομένοντες. — ὑπομένω μένω δπίσω. — ὑπομένω (μετὰ μτχ. ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑποκμ.), βλ. κεφ. 101 (ἐν σελ. 256). — χεῖρας ἀνταίρομαι τινα ἥ τινι, βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 251). — βασιλήιος = ἀττ. βασιλείος βασιλικός. — προσφέρομαι πρός τινα ἐπέρχομαι ἐναντίον τινός. — κάρτα = λίαν. — χρᾶσθαι, τὸ ἀπρμφ. ἀντὶ προστακτ. = χρῶ. — τοι = ἀττ. σοι. — ταύτη... τῇ οὕτω... ὅπως.

Κεφ. 210. παρεξῆκε, τοῦ παρεξίημι ἀφήνω νὰ περάσῃ. — ἀβουλία ἀπερισκεψία. — διαχρῶμαι = χρῶμαι. — Κίσσιοι κάτοικοι τῆς Κισσίας, χώρας περισκῆς, ἐν τῇ ὄποιά ἔκειντο τὰ Σοῦσα. — ἔς δψιν τὴν ἑωυτοῦ ἐνώπιόν του. — φερόμενοι μὲ ὄρμήν. — ἐπεσήησαν = ἀττ. ἐπεισῆσαν εἰσήρχοντο εἰς τὰς τάξεις τῶν πιπτόγτων. —

προσπταίω βλάπτομαι, ύφίσταμαι ἀπωλείας.—τέω = ἀττ. τῶ, τινι.—πᾶς τις ἔκαστος.—συμβολὴ μάχη.—δι' ἡμέρης (καθ') ὅλην τὴν ἡμέραν.

Κεφ. 211. τρηχέως περιέπω κακοποιῶ, βλάπτω.—**ὑπεξέρχομαι** δλίγον κατ' δλίγον ἀποσύρομαι.—**ἐκδέχομαι** διαδέχομαι.—**ἀθάνατοι**, σῶμα ἐκ δεκακισχιλίων ἐπιλέκτων στρατιωτῶν τῆς περσικῆς βασιλικῆς φρουρᾶς· ὧνομάζετο οὕτω, διότι ἀντικαθίσταντο πάντοτε οἱ ὑπὸ νόσου ἀπόθινοις κοντες ἢ οἱ φονευόμενοι, ὥστε νὰ μένη πάντοτε πλήρης ὁ ἀριθμὸς.—**ώς κατεργασόμενοι** (αὐτούς, δηλ. τοὺς "Ελλ.) μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τοὺς νικήσουν.—**εὔπετέως** εὐκόλως.—**συμμίσγω** = **συμμείγνυμι** ἔρχομαι εἰς χεῖρας.—πλέον φέρομαι περισσότερον κατορθώνω.—**στεινόπορος** στενός.—**ἥπερ** = ἀττ. ἢ (συγκρτ.).—**ἄλλα** εἰς ἄλλα.—**ἔξεπισταμαι** γνωρίζω καλῶς.—**δικας** = δόποτε δισκίας.—**ἄληξ** εἰς ἐν διον ἡθροισμένος, συνηγωμένος.—**φεύγεσκον** = **ἔφευγον**.—**δῆθεν** κατὰ τὸ φαινόμενον.—**πάταγος** κρότος (τῶν διπλῶν).—**καταλαμβάνω** προφίάνω.—**ἄν** **ὑπέστρεφον**, ἐδῶ ὁ ἀν μετὰ τοῦ παρτικ. δηλοῦ τὸ κατ' ἐπανάληψιν συμβαῦνον εἰς τὸ παρελθόν: ἔστρεφον δόπισω.—**ἀντίοι** ἀντιμέτωποι.—**μεταστρέφομαι** στρέφομαι δόπισω.—**καταβάλλω** = **ἀποκτείνω** τιτκ. τούτου τὸ πίπτω. —**ἔδυνέατο** = ἀττ. ἡδύναντο.—**οὐδέν,** ἐπίρρ.—**παραλαμβάνω** τῆς **ἔσόδου** καταλαμβάνω τὴν εἰσοδον: γίνομαι κύριος τῆς εἰσόδου.—**τέλοις** σῶμα στρατοῦ, τάγμα.—**παντοίως** κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους.

Κεφ. 212. πρόσοδοι τῆς μάχης ἐπιθέσεις, ἔφοδοι.—**ἀνατρέχω** ἀναπηδῶ.—**ἀειθέω** = ἀττ. ἀθλῶ μάχομαι.—**έόντων**, δηλ. τῶν "Ελλήνων.—**συμβάλλω** ἔρχομαι εἰς χεῖρας, συμπλέκομαι.—**κεκοσμημένοι** τεταγμένοι.—**ἐν** μέρει μὲ τὴν σειράν, διαδοχικῶς.—**ἐς** τὸ οὖρος δηλ. τὸ Καλλίδρομον.—**ἄλλοιος** διαφορετικός.—**ἐνώρων** = ἀττ. ἐνεώρων ὁ παρτικ. ἐδῶ μὲ σημ. ὑπερσυντλκ.: **ἐνορῶ** παρατηρῶ.

Κεφ. 213. ὅ τι χρήσηται τῷ π. πρήγμ. πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν παροῦσαν περίστασιν: τί νὰ κάμη εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν.—**φέρομαι** λαμβάνω (ώς ἀνταμοιβήν).—**διὰ τοῦ οὔρεος** (δηλ.

τοῦ Καλλιδρόμου) φέρουσαν, βλ. σχ. τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης ἐν τέλει τοῦ βιβλίου (πίν. I). — ταύτη ἐδῶ (δηλ. ἐν Θερμοπ.). — **ὑπομένω** μένω. — **ὕστερον**, ὅτε δηλ. οἱ Πέρσαι ἀφῆκαν τὴν Ἑλλάδα. — **Πυλαγόροι** οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 12 λαῶν, οἱ ὅποιοι μετεῖχον τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· συνήρχοντο δις τοῦ ἔτους, τὲ μὲν ἕαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φινιόπωρον ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Θερμοπύλας. — **Πυλαίη** (δηλ. **σύνοδος**) ἡ συνέλευσις ἐν Πύλαις (ἢ μᾶλλον ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Πύλας). — **ἐπικηρύσσω** ἀργύριόν τινι ὁρίζω χρηματικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν κεφαλήν τινος. — **κατέρχομαι** ἐπανέρχομαι. — **Ἀντικύρη** πόλις παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἡ πατρὶς τοῦ Ἐφιάλτου.

Κεφ. 215. κατεργάζομαι κατορθώνω. — **ώρμέατο** = ἀττ. ὥρμηντο· ὄρμῶμαι ἔκεινω. — περὶ λύχνων ἀφάς περὶ τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὅποιαν ἀνάπτουνται οἱ λύχνοι, δηλ. ὅταν ἀρχίζῃ νὰ νυκτώνῃ. — **καθηγοῦμαι** δῆγγῶ. — **ὅτε οἱ Φωκεῖς** κτλ., περὶ τοῦ πράγματος (βλ. κεφ. 208 (ἐν σελ. 259)). — ἐν σκέπῃ εἰμί τινος προφυλάσσομαι ἀπό τι. — **ἐκ τόσου**, δηλ. χρόνου. — **κατεδέδεκτο** = ἀττ. **κατεδέδεικτο**. — **χρηστὸς** χρήσιμος.

Κεφ. 216 - 217. διασφάξ, γος χαράδρα. — **Ἄσωπος** - **Ἀνόπαια**, βλ. σχ. τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης ἐν πίν. I. — **τείνω** ἐκτείνομαι. — **πρὸς τῶν Μηλιέων** (ώς πρὸς τὸν ἐρχόμενον) ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Μαλιέων. — **ἡώς** (= ἀττ. ἔως) **διαφαίνει** ἀρχίζει νὰ φαίνεται ἡ αὔγῃ: ἀρχίζει νὰ γλυκοχαράζῃ. — **καὶ οἱ καὶ οὗτοι**. — **γίνομαι** ἐπὶ τινι φθάνω εἰς τι. — **ἀκρωτήριον** κορυφή. — **ρύομαι** ὑπερασπίζω. — **ἡ κάτω ἐσβολὴ** τὸ κάτω κείμενον στενόν. — **ὑπὸ τῶν εἵρηται** = **ὑπὸ τούτων**, **ὑφ' ὧν** αὐτὴν φυλάσσεσθαι πρότερόν μοι εἴρηται (βλ. κεφ. 202). — **ὑποδέχομαι** ἀναλαμβάνω, ὑπόσχομαι.

Κεφ. 218. ἐπίπλεος = ἀττ. **ἐπίπλεως** γεμάτος. — **ψόφος** θόρυβος. — **οἰκός** = ἀττ. **εἰκός**. — **φύλλων** ὑποκεχυμένων ὑπὸ τ. π. διότι φύλλα εἶχον πέσει (ἐκ τῶν δένδρων) καὶ εἶχον σκορπισθῇ ὑπὸ τοὺς πόδας των. — **ἀνά - ἔδραμον**, τμῆσις: **ἀνέδραμον**· **ἀνατρέχω**, βλ. κεφ. 212. — **ἐνδύνω** = **ἐνδύομαι**. — **ἐν θώματι** γίνομαι ἐκπλήττομαι. — **ἔλπομαι** ἐλπίζω. — **ἀντίξοος** ἐναντίος, ἔχθρικός. — **ἔγκυρέω** (ἀόρ. **ἐνεκύρησα**) συναντῶ. — **ὅποδαπός** ἐκ τίνος χώρας. —

διατάσσω θέτω ἐν τάξει, παρατάσσω.—**βάλλω** κτυπῶ.—**τόξευμα** βέλος.—**κόρυμβος** κορυφή.—**ἐπίσταμαι**, ἐδῶ : εἴμαι βέβαιος, πιστεύω.—**ἀρχὴν** (ἐπίρρ.) ἀρχικῶς, κυρίως.—**παρεσκευάδατο** = ἀττ. παρεσκευασμένοι ήσαν.—**οὐδένα λόγον ποιοῦμαί τινος** καθόλου δὲν λογαριάζω τινά.—**οἱ δὲ** = ἀλλά.

Κεφ. 219. τὰ ἵρα τὰ σφάγια, τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων.—**ἄμα ἡσοῖ** (= ἀττ. ἄμ' ἔψ) κατὰ τὴν αὐγὴν (τῆς ἐπομένης ἡμέρας).—**ἐπὶ δὲ** (ἐπίρρ.) ὑστερὸν δέ.—**περίοδος** περικύκλωσις.—**σημαίνω** εἰδοποιῶ.—**ἡμεροσκόπος** φρουρὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας.—**τὸ ἀκρον** ἡ κορυφή.—**διαφαίνει** ἡμέρη ἀρχίζει νὰ ἔημερώνη.—**σχίζομαι** διαίρομαι.—**ἔων** = ἀττ. **εἶων**.—**διακρίνομαι** διαλύομαι, χωρίζομαι.

Κεφ. 220. **κήδομαι** μεριμνῶ, ἐνδιαφέρομαι.—**εὐπρεπέως** ἔχει = πρέπει ἀρμάζει.—**ἀρχήν**, βλ. κεφ. 218.—**ταύτη τῇ γνώμῃ** πλεῖστός είμι εἰς ταύτην τὴν γνώμην κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποκλίνω : μὲ αὐτὴν τὴν γνώμην καθ' ὀλοκληρίαν συμφωνῶ.—**καλῶς** ἔχει εἶναι ἔντιμον.—**ἐκέχρηστο**, πθκ. ὑπερσυντλκ. τοῦ **χρῶ** δίδω χρησμόν.—**χρῶμαι** (χρηστηρίῳ ἢ **Πυθίᾳ**) ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον.—**αὐτίκα** κατ' ἀρχὰς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς.—**ἀνάστατος γίνομαι** καταστρέφομαι.—**ἐπιλέγομαι** σκέπτομαι.—**κατατίθεμαι** δόξαν θησαυρίζω δόξαν.—**διαφέρομαι** γνώμη ἔχω διάφορον γνώμην, διαφωνῶ.—**ἀκόσμως** ἀπρεπῶς.

Κεφ. 221. τὰ ἀνέκαθεν ἐκ καταγωγῆς.—**Μελάμπους** περιφημος μάντις κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους.

Κεφ. 222. ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιοῦμαι θεωρῶ ὡς ὁμήρους.

Κεφ. 223. **ἐπέχω** περιμένω.—**ἔως**, μέχρι.—**κου μάλιστα** περίπου.—**ἀγορῆς πληθώρη** = ἀγορὰ πλήθουσα ὁ χρόνος ἀπὸ 9 - 11 $\frac{1}{2}$ π. μ. περίπου.—**ἐπέσταλτο οὕτω** εἶχε δοθῆ τοιαύτη παραγγελία.—**χῶρος** ἀπόστασις.—**πολλὸν** πολύ.—**ἡπερ** = ἀττ. ἥ.—**ἥ περίοδος**, ἐδῶ : ἥ (περὶ τὸ δρος) κυκλοτερῆς δόξας.—**κατ' ἀρχὰς** πρότερον.—**αὐχὴν** στενόν.—**ἔρυμα** ὁγύρωμα.—**ὑπεξέρχομαι** προφυλακτικῶς ἔξερχομαι.—**συμμίσγοντες**, οἱ "Ελλ. — τέλος, βλ. κεφ. 211.—**ῥαπίζω** μαστιγώω.—**ζωδὸς** ζωντανός.—**οὐδεὶς λόγος** ἔστι

τινος οὐδεὶς φροντίζει περὶ τινος.—**τὸ ἀπολλύμενον** = οἱ ἀπολλύμενοι.—**ἀποδείκνυματι** ἐπιδεικνύω.—**ῥώμης** ὅσον εἶχον μέγιστον τὴν μεγίστην δύναμιν ποὺ εἶχον.—**παραχρεώμενοι** μαχόμενοι ἄνευ σκέψεως περὶ τῆς ζωῆς των, ἀψήφοιοῦντες τὴν ζωήν των.—**ἀτέων παράφορος**, ἔξω φρενῶν.—**κατάγνυμι** θραύω· ὁ πρεμ. **κατέαγα εῖμαι** θραυσμένος.—**διεργάζομαι** φονεύω.

Κεφ. 224. πόνος μάχη.—ἐν δὲ δὴ πρὸς τούτοις δέ.

Κεφ. 225. ὡθισμός, ἐπὶ τῶν μαχομένων ἐν συμπλοκῇ: σπρώξιμον.—**ἔς** ὁ ἔως ὅτου.—**ἀρετὴ** ἀνδρεία.—**ὑπεξερύω** ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—**τοῦτο συνεστήκεε** οὗτος ὁ ἀγών διήρκεσε.—**ἔτεροιοῦμαι** μεταβάλλομαι, ἀλλάσσω μορφήν.—**τὸ νεῖκος** ὁ ἀγών.—**ἀναχωρῶ** ὅπίσω ὑποχωρῶ.—**παραμείθομαι** ὑπερβαίνω.—**κολωνὸς** λόφος.—**ἄληξ,** βλ. κεφ. 211 (ἐν σελ. 259 - 260).—**ἐπὶ Λεωνίδῃ** πρὸς τιμὴν τοῦ Λ.—**ἀλέξομαι** ὑπερασπίζομαι.—**περίειμι** ὑπολείπομαι, ἀπομένω.—**καταχώνυμι** χώνω βαθέως, κατυκαλύπτω, θάπτω.—**ἔξ** ἐναντίης ἐκ τῶν ἔμπροσθεν.—**ἔφεπομαι** ἐπιτίθεμαι.—**συγχώνυμι** μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἐρειπίων, κατακρημνίζω.—**περιέρχομαι** περικυκλώνω.—**περισταδὸν** σταθέντες δόλγυρα.

Κεφ. 226 - 227. εἶπαι = ἀττ. **εἰπεῖν.**—**τὸ ἔπος** ὁ λόγος.—**πρός τευ** παρά τινος.—**ἀπιέωσι** = ἀττ. **ἀφιῶσι**· **ἀφίημι** ρίπτω.—**δῆστος** βέλος.—**ἐν ἀλογίῃ ποιοῦμαί τι** δὲν λογαριάζω τι, ἀδιαφορῶ διά τι.—**τοιουτότροπος** παρόμοιος.—**μνημόσυνον**, βλ. VI, 109 (ἐν σελ. 254).

Κεφ. 228. θαφθεῖσι = ἀττ. **ταφεῖσι.**—**αὐτοῦ ταύτη** ἐδῶ ἐν αὐτῇ τῇ θέσει.—**τῇ περ** ὅπου ἀκριβῶς.—**ἥ,** μετὰ τὸ πρότερον = πρίν.—**γράμματα** ἐπίγραμμα.—**τῇδε** ἐδῶ.—**Πελοποννάσου,** δωρικὸς τύπος.—**τέτορες,** δωρικὸς τύπος = **τέσσαρες.**—**ἀγγέλλειν,** ἀντὶ προστκτ. = **ἄγγελλε.**—**ῥῆμα** νόμος.—**κλεινὸς** ἔνδοξος.—**ἀμείβομαι** διεβαίνω.—**κήρ,** κηρός, συνήθως ἐν τῷ πλήθ. **κῆρες** θάνατος.—**σάφα** σαφῶς.—**οὐκ ἔτλη** (ἀόρ. β' τοῦ ἄχρ. ἐνεστ. τλάω) δὲν ὑπέμεινε, δὲν ἤθέλησε.—**προλείπω** καταλείπω.—**ἔξω** ἥ = πλήν.—**ἐπικοσμῶ** τιμῶ.—**κατὰ ξεινίην,** ἥ κατὰ ἔνεκα.—**Σιμωνίδης,** περὶ τούτου βλ. V, 102 (ἐν σελ. 249).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

Κεφ. 40. κατίσχω τὰς νέας διευθύνω τὰ πλοῖα.—προσδέομαι = δέομαι.—σχεῖν = κατασχεῖν· κατέχω προσορμίζομαι, ἀράζω.—ὑπεξάγομαι φέρω (τοὺς ἴδιους μου) εἰς ἀσφαλῆ τόπον.—τὸ = ἄττ. δ.—τὰ κατήκοντα πρήγματα = τὰ παρεόντα πρήγματα ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων: αἱ παροῦσαι περιστάσεις.—βουλήν ποιοῦμαι = βουλεύομαι.—ἔψευσμένοι γνώμης ἀπατηθέντες εἰς τὰς ἐλπίδας των.—ὑποκάθημαι τινα ἐνεδρεύω τινά.—οἱ δὲ = ἀλλά.—τειχέω = τειχίζω.—περίειμι σφέζομαι.—περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πολὺ φροντίζω.—ἀπιέναι = ἄττ. ἀφιέναι· ἐκ τοῦ ἔπυνθάνοντο.

Κεφ. 41. τῇ (= ἥ) τις ὅπου ἔκαστος.—οἰκέται ὅλοι οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἡ οἰκογένεια· ἐδῶ: γυναῖκες καὶ δοῦλοι.—ὑπεκτίθεμαι = ὑπεξάγομαι (κεφ. 40).—χρηστήριον χρησμός· οἱ Ἀθηναῖοι ἀφότου ἔμαθον, ὅτι ὁ Ξέρξης θὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῆς Ἐλλάδος, εἴχον ζητήσει ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν χρησμόν. Ὁ Ἀπόλλων τοὺς ἀπεκρίθη, ὅτι μεγάλη καταστροφὴ τοὺς περιμένει καὶ ὅτι μόνον τὰ ξύλινα τείχη θὰ ἥτο δύνατὸν νὰ τοὺς σώσουν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπὸ τότε ἐξήγησε τὸν χρησμόν, ὅτι ὁ θεὸς μὲ τὰ ξύλινα τείχη ἐννοεῖ τὰ πλοῖα.—ὑπηρετῶ τινι προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τινα, ὑπακούω εἰς τινα.—ἐνδιαιτῶμαι κατοικῶ, διαιμένω.—ἐν τῷ ἱρῷ, δηλ. τῆς Ποιλάδος Ἀθηνᾶς.—ώς ἔόντι ώς ἐὰν ἀληθῶς ὑπῆρχεν (ὁ ὅφις).—ἐπιμήνια (ἱερὰ) μηνιαῖαι προσφοραὶ ἡ θυσίαι.—προτίθημι παραθέτω.—μελιτόεσσα (= μελιτοῦτα, δηλ. μᾶζα) μελόπητα.—ἀναισιμῶ (-ώ) καταναλίσκω, κατατρώγω.—τῆς θεοῦ, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τὴν ὄποιαν Ἱερὸς ἥτο ὁ ὅφις.—ὑπέκκειμαι (πθτκ.) ἔχω μεταφερθῆ εἰς μέρος ἀσφαλές.—στρατόπεδον στόλος.

Κεφ. 42. ωնτὸς = ὁ αὐτός.—πάρεξ ἐκτός, πλήν.—πεντηκόντερος, βλ. III, 39 (ἐν σελ. 245).

Κεφ. 49. προτίθημι προτείνω.—ὅκου...τῶν... = ὅκου τούτων τῶν χωρέων, τῶν αὐτοὶ ἐγκρατέες εἰσί. — ἐγκρατής κύριος.—

ἐπιτήδειος κατάλληλος.—ἀπεῖτο = ἀττ. ἀφεῖτο· πιθκ. ὑπερσυντλκ. τοῦ ἀφίημι.—συνεκπίπτω εἴμαι σύμφωνος, συμφωνῶ.—ἐπιλέγω λέγω προσέτι.—πολιορκήσονται, ἐν πιθκ. σημασίᾳ.—ἴνα, τοπκ. = ὅπου.—τιμωρίη βοήθεια.—ἐκφέρομαι (μέλλ. ἔξοισομαι) ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ πλοῖον καταφεύγω.

Κεφ. 50. ἐπιλέγονται συσκέπτονται, συζητοῦν.—τρέπομαι πορεύομαι.—ἐκλείπω ἔς = ἐκλείπω καὶ φεύγω ἔς.—Καλλ. ἄρχοντος Ἀθ., δῆλ. τὸ 480 π. Χ.

Κεφ. 51. ἐν τῷ ἱρῷ, δῆλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς ἐν τῇ Ἀκροπόλει.—ταμίας τοῦ ἱροῦ, οὗτοι ἡσαν δέκα καὶ ἐφύλακτον τὰ κειμήλια καὶ τὰ χρήματα τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς καὶ καθόλου φαίνεται, ὅτι εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐποπτείαν ὅλων τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει.—θύρα σανίς.—ἄμα μὲν - πρὸς δὲ ἀφ' ἐνὸς μὲν - πρὸς τούτοις δέ.—ἀσθένεια βίου πενία.—ἐκχωρῶ ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ.—αὐτοὶ αὐτοὶ μόνον.—τὸ μαντήιον, ἐδὼ: τὴν ἔννοιαν (τὴν σημασίαν) τοῦ χρησμοῦ.—χρῶ (-άω) χρησμοδοτῶ.—ἀνάλωτος ἀκυρίευτος, ἀπόρθητος.—κρησφύγετον καταφύγιον.

Κεφ. 52. ἵζομαι, ἐπὶ στρατεύματος: λαμβάνω θέσιν, στρατοπεδεύω.—καταντίον ἀπέναντι.—ὅχθος ὕψωμα, λόφος.—δίκως = διπότε ὁσάκις.—ἀπτω ἀνάπτω.—τὸ ἔσχατον τοῦ κακοῦ τὰ ἔσχατα δεινά.—προδίδωμι (ἀμτβτ.) ἐκλείπω, γίνομαι ἀχρηστος.—λόγιοι προτάσεις.—τῶν Πεισιστρατιδέων, δῆλ. τοῦ Ἰππίου καὶ τῶν ὀπαδῶν του, οἱ ὄποιοι εὑρίσκοντο ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ξέρξου.—διμολογία συνθήκη.—δλοίτροχος στρογγυλὸς λίθος.—ἀπορίησι ἐνέχομαι εὑρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν.

Κεφ. 53. τὰ ἀπορα αἱ ἀπορίαι, ἡ ἀμηχανία.—ἔξοδος διέξοδος.—ἔδεε ἥτο προωρισμένον.—θεοπρόπιον χρησμός.—γίνομαι ὑπό τινι περιέρχομαι εἰς τὴν ἔξουσίαν τινός.—ἔλπιζω μὴ φοβοῦμαι μήτως.—κατὰ ταῦτα ἀπ' αὐτοῦ.—ταύτη ἀπὸ αὐτὸν τὸ μέρος.—κατὰ τοῦ τείχεος κάτω ἀπὸ τὸ τεῖχος κάτω.—ἔς τὸ μέγαρον, δῆλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς μέγαρον δὲ τὸ ἐσώτατον καὶ ιερώτατον μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ ἀδυτον· ἐν αὐτῷ εὑρίσκετο τὸ ἄγαλμα τῆς

θεᾶς.—**τὰς πύλας**, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.—**κατέστρωντο**, πθτκ. ὑπερσυντλ. τοῦ **καταστρώνυμι** φονεύω.

Κεφ. 54. Ἀρταβάνω, τοῦτον ὁ Ξέρξης εἶχεν ἀφήσει εἰς τὰ Σοῦσα ὡς διοικητὴν τοῦ κράτους του.—**εὐπρηξίη** εὐτυχία, ἐπιτυχία.—τοὺς φυγάδας, δηλ. τὸν Ἰππίαν καὶ τοὺς ὄπαδούς αὐτοῦ.—**τὰ ἵρα** τὰς συνήθεις θυσίας.—**ὅψις ἐνυπνίου** δραμα εἰς τὸν ὅπνον.—**ἐνθύμιόν μοι γίνεται ποιήσαντι** αἰσθάνομαι βάρος εἰς τὴν ψυχήν μου (μὲ τύπτει ἡ συνείδησίς μου), διότι ἔκαμα.

Κεφ. 55. ἐπιμιμνήσκομαι τινος μνημονεύω τι.—**γηγενής** ὁ ἐκ τῆς γῆς γεννηθείς.—**θάλασσα** πηγὴ ἀλμυροῦ ὕδατος.—**ἔνι** = ἔνεστι.—**λόγος** (ἐστι) λέγεται.—**μαρτύριον** μαρτυρία, ἀπόδειξις.—**καταλαμβάνει** (ἀπροσ.) συμβαίνει.—**ῶρων** = ἀττ. ἐώρων.—**στέλεχος** κορμός.—**ὅσον τε περίπου**.—**ἀνατρέχω**, ἐδῶ : βλαστάνω, μεγαλώνω.

Κεφ. 56. θόρυβος ταραχή.—μένω περιμένω.—**κυρῶ** (-ώ) ἐπικυρώνω, λαμβάνω ἀπόφασιν.—**τὸ προκείμενον** πρῆγμα τὸ θέμα τῆς συνδιασκέψεως, τῆς συζητήσεως (τὸ ὄποιον εἶχε προταθῆ ὑπὸ τοῦ Εὔρυβιάδου· βλ. κεφ. 49).—**ἔσπιττω** πίπτω ἐντὸς μὲ δρμὴν (μὲ βίαν), εἰσοριμδ. —**ἀείρω** = ἀττ. αἴρω.—**ἀποθευσόμενοι**, τοῦ ἀποθέω ταχέως ἀπέρχομαι.—**τοῖσι τε ὑπολ.**, δτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου.—**καὶ οἱ καὶ οὗτοι**.

Κεφ. 57. **Μνησίφιλος**, πατρικὸς φίλος τοῦ Θεμιστ.—**σφι**, δτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου.—**βεβούλευται** ἔχει ἀποφασισθῆ.—**δέδοκται** = βεβούλευται.—**τοι** βεβαίως.—**ἀπαίρω** τὰς ναῦς κινῶ τὸν στόλον, ἀποπλέω. —**ἀβουλία** ἀπερισκεψία. —**μηχανὴ** τρόπος. —**διαχέαι**, ἀπαρμφ. ἀορ. τοῦ **διαχέω** διαλύω, ματαίωνω.—**ἀνέγνωσα** (ἀόρ. α' τοῦ ἀναγιγνώσκω) ἔπεισα.—**μεταβουλεύομαι** μεταβάλω γνώμην.

Κεφ. 58. **ὑποθήκη** συμβουλή.—**κοινὸν** πρῆγμα ὑπόθεσις κοινῆς φροντίδος : ὑπόθεσις δημοσία.—**συμμείγνυμί τινί τι** ἀνακοινῶ τι εἰς τινα.—**παρίζομαι τινι** κάθημαι πλησίον τινός.—**καταλέγω** διηγοῦμαι, ἐκθέτω.—**ἔμαυτοῦ ποιοῦμαί τι** οἰκειοποιοῦμαι τι.—**ἔς ὅ** ἔως ὅτου.—**χρηίζω** παρακαλῶ.

Κεφ. 59. προτίθημι ἐκθέτω, ἀνακοινώνω. — τῶν εἶνεκεν ἀντί : τοῦ εἶνεκεν = οὗ (δῆλ. λόγου) ἔνεκα. — πολλός εἰμι ἐν τοῖσι λόγοισι διμιλῶ πολλά. — οἷα = ἄτε. — κάρτα δέομαι ἔχω μεγάλην ἀνάγκην. — προεξανίσταμαι, ἐν ἀγῶνι : ξεκινῶ πρὸν δοθῆ τὸ σύνθημα. — ῥαπίζω ραβδίζω, δέρω. — ἀπολύομαι ἀπολογοῦμαι. — ἐγκαταλείπομαι ἐν ἀγῶνι δρόμου : μένω δπίσω.

Κεφ. 60. διαδιδρήσκω = ἀποδιδράσκω. — κόσμον φέρει τινὶ φέρει τιμὴν εἰς τινα. — ὁ δὲ = ἀλλά. — ἀλλου λόγου ἔχομαι πιάνομαι ἀπὸ ἀλλού λόγον : κάμνω χρῆσιν ἀλλου λόγου.

α) ἐν σοὶ ἐστι, βλ. VI, 109 (ἐν σελ. 254). — ἀναζεύγνυμι τὰς ναῦς φέρω τὰ πλοῖα. — ἀνατίθημι ἀντιπαραβάλλω, συγκρίνω. — συμβάλλω συμπλέκομαι. — ἀναπεπταμένος ἀνοικτός. — τὸ = ἀττ. ὅ. — τοῦτο δὲ ἀφ' ἑτέρου δέ. — κινδυνεύω τινὶ κινδυνεύω μέ τινα : ἐκθέτω τινὰ εἰς κινδυνον.

β) χρηστὰ ὡφέλειαι. — τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνει ὁ πόλεμος λαμβάνει ἐκβασιν, ὅποιαν πρέπει. — πολλὸν κρατῶ κερδίζω μεγάλην νίκην. — πρὸς τινος πρὸς τὸ συμφέρον τινός. — αὗτις δὲ πρὸς τούτοις δέ. — περιγίνομαι σφύζομαι. — ὑπέκκειμαι ἔχω μεταφερθῆ χάριν ἀσφαλείας. — ἐν αὐτοῖσι, δῆλ. ἐν τοῖς ὅπ' ἐμοῦ λεγομένοις. — περιέχομαι τινος προσκολλῶμαι εἰς τι : ἐπιδιώκω τι. — προναυμαχῶ τινος ναυμαχῶ ὑπέρ τινος. — καί, μετὰ τὸ δομοίως καθὼς καί. — σφέας, τοὺς Πέρσας.

γ) ἐκαστέρω, συγκριτικ. ἐπίφρ. τοῦ ἐκάς μακράν. — κόσμος τάξις. — κερδαίνω τινὶ περιεόντι ἔχω τὸ κέρδος, ὅτι σφύζεται τις. — λόγιον χρησμός. — κατύπερθε γίνομαι τινος γίνομαι ὑπέρτερός τινος : νικῶ τινα. — οἰκότα δρθά, λογικά. — ως τὸ ἐπίπαν ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — ἐθέλει, ως ὑποκυ. : τὰ βεβουλευμένα ἐθέλω, ἐδῶ : συνηθίζω. — εὖ γίνομαι ἀποβαίνω καλῶς, ἐπιτυγχάνω. — προσχωρῶ πρὸς τινα ὑποστηρίζω, βοηθῶ τινα.

Κεφ. 61. ἐπιφέρομαι (τινὶ) διὰ λόγου καταφέρομαι κατά τινος. — ἐπιψήφιζω τινὶ δίδω δικαίωμα ψήφου εἰς τινα. — παρέχομαι παρουσιάζω, ἔχω. — γνώμας συμβάλλομαι προσθέτω τὴν γνώμην μου εἰς τὰς γνώμας τῶν ἀλλων : δίδω τὴν γνώμην μου, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι. — προσφέρω τί τινι ἐπιφέρειτο τι (ὅνειδος) κατά τινος. —

έωυτοῖσι, δηλ.: ἔαυτῷ καὶ τοῖς ἀλλοῖς Ἀθ.—ἢπερ = ἀττ. ἢ.—
ἔστε ἐφόσον.—οὐδαμὸς = οὐδείς.

Κεφ. 62. διαβαίνω ἔς τινα στρέφομαι πρός τινα.—λόγοι ἐπε-
στραμμένοι λόγοι ἔντονοι, σφοδροί.—τὸ πᾶν τοῦ πολέμου τὴν
ὅλην κρίσιν τοῦ πολέμου.—ώς ἔχομεν ὅπως εἴμεθα: εὐθὺς, ἀμέ-
σως.—ἀναλαμβάνω ἐμβιβάζω εἰς τὰ πλοῖα.—κομίζομαι πλέω.—
ἐκ παλαιοῦ ἔτι ἡδη ἐκ παλαιοῦ χρόνου.—κτίζω ίδρυω, ἀποικίζω,
κατοικίζω.—μονοῦμαι τινος ἐγκαταλείπομαι ἀπό τινα.

Κεφ. 63 - 64. ἀναδιδάσκομαι μεταβάλλω γνώμην.—δοκέειν
μοι, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως: κατὰ τὴν γνώμην μου.—ἀρρωδῶ =
δρρωδῶ φοβοῦμαι.—διαναυμαχῶ συγκροτῶν αυμαχίαν.—ἀκροβο-
λίζομαι, κυρ.: ἀψιμαχῶ· ἀκροβολίζομαι ἐπεσι λοιμαχῶ.—ἐπὶ
Αἰακὸν διὰ τὸν Αἰακόν: διὰ νὰ φέρῃ τὸν Αἰακὸν (τὸ ἄγαλμα δηλ.
αὐτοῦ). ὁ Αἰακὸς ἦτο κατὰ τὸν μῆθον υἱὸς τοῦ Διὸς κι ἡ τῆς νύμφης
Αἰγίνης ἀπόγονοι τούτου (**Αἰακίδαι**) ἦσαν ὁ Πηλεύς, ὁ Τελαμών, ὁ
Φῶκος, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Αἴας καὶ ὁ Τευκρός. Εἰς τὰ ἀγάλματα τῶν
Αἰακιδῶν ἀπεδίδετο ἡ ίδιότης ἰσχυρῶν βοηθῶν κατὰ τὰς μάγιας.

Κεφ. 70. παρήγγειλε, ὁ Ξέρξης.—παρεκρίθησαν διατα-
χέντες παρετάχθησαν κατὰ σειρὰν καὶ τάξιν.—ἔξέχρησε, τοῦ
ἔχρω (- ἀω) ἔξαρκῶ.—οἱ δὲ = ἀλλά.—πολιορκήσονται, ἐν
πθικ. σημασίᾳ.—ἀπολαμφθέντες = ἀττ. ἀποληφθέντες· ἀπο-
λαμβάνω ἀποκλείω.

Κεφ. 71. ἐμεμηχάνητο, ὑπερσυντλκ. ἐν πθικ. σημασίᾳ τοῦ
μηχανῶμαι ἐπινοῶ.—ώς τάχιστα εὐθὺς ὡς.—ΐζομαι στρατοπε-
δεύω.—συγχῶ (- ὁ ω) σκεπάζω (φράζω) μὲ χώματα.—Σκειρωνὶς
ὅδός, ἡ ἄγουσσα ἀπὸ τῆς Κορίνθου εἰς Μέγαρα καὶ Ἀττικὴν παρὰ τὴν
Θάλασσαν ἐπὶ ἀποτόμων βράχων.—ἄνω = ἀνύω περατῶ.—φορμὸς
κοφίνι.—ἐσφορέω εἰσκομίζω.—ἔλινύω (μετὰ μτχ.) παύω νά.

Κεφ. 72. ὑπεραρρωδῶ τινι ὑπερβολικὰ φοβοῦμαι διὰ τινα.—
οὐδὲν μέλει τινὶ καθόλου δὲν ἐνδιαφέρεται τις.—**Κάρνεια**, βλ. VII,

206 (ἐν σελ. 258).— παροιχώκεε, ὑπερσυντλκ. τοῦ παροίχομαι ἔχω παρέθει.

Κεφ. 74. πόνος ἐπίπονος ἐργασία.— συνίσταμαι τινι, ἐδῶ : καταπονοῦμαι μέ τι.— τὸν περὶ τοῦ παντὸς δρόμον θέω διαγωνίζομαι, διακινδυνεύω περὶ τῶν δλων.— ἐλλάμπομαι διακρίνομαι ἐδῶ : κερδίζω τὴν νίκην.— οὐκ οὔτω - ὡς δχι τόσον - ὅσον.— δειμαίνω περὶ τινι φοβοῦμαι διά τινα.— τέως ἐπὶ τινα χρόνον.— σιγῇ μὲ χαμηλὴν τὴν φωνήν.— θῶμα ποιεῦμαι θαυμάζω.— ἔξερράγη (ἀπροσ.) ἡ ἀγανάκτησις των ἔξεσπασε.— ἐς τὸ μέσον φανερά.— δοριάλωτος κυριευμένος.

Κεφ. 75. ἐσσοῦμαι = ἀττ. ἡττῶμαι.— χρεόν, δηλ. ἐστί.— ἐπιδέχομαι δέχομαι προσέτι, δέχομαι νέους (πολίτας).— ὅλβιος πλούσιος.— κατύπερθε γίνομαι ὑπερισχύω.— δρησμὸς (δρασμὸς - διδράσκω) φυγή.— παρέχει (ἀπροσ.) = πάρεστι ἡ ἔξεστι.— περιορῶ (μετὰ μιχ.) ἐπιτρέπω, ἀφήνω νά.— πρὸς ἑαυτοὺς = πρὸς ἀλλήλους.— ἐκποδῶν ἀπαλλάσσομαι ἀπέρχομαι.

Κεφ. 76. τοῦτο μέν... τοῦτο δέ, βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 251).— ἀνῆγον (ἀμτβτ.) τὸ ἀπ’ ἐσπέρης κέρας ἐπροχώρουν μὲ τὸ δυτικὸν κέρας.— κυκλοῦμαι = κυκλῶ.— **Κέος - Κυνόσουρα**, ἀκρωτήρια εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος.— **Μουνιχίη**, χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς μὲ δύμώνυμον λιμένα κείμενον μεταξὺ Πειραιᾶς καὶ Φαλήρου.— ἀπολαμφθέντες, βλ. κεφ. 70.— τίσιν δίδωμι τινος τιμωροῦμαι διά τι.— ἀγώνισμα πολεμικὸν κατέρθωμα.— τῶν Περσέων, δηλ. τινάς.— ἐκφέρομαι (μέλλ. ἐξοίσομαι) φέρομαι ἔξω (ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν).— πόρος τῆς ναυμαχίης τῆς μελλ. ἔσ. τὸ μέρος, ὃπου ἐμελλει νὰ γίνη ἡ ναυμαχία.— περιποιῶ διασφάζω.— πυνθανοίατο = ἀττ. πυνθάνοιντο.— παραρτέομαι τι παρασκευάζω τι.

Κεφ. 78 - 79. ὡθισμὸς λόγων λογομαχία.— οἱ στρατηγοὶ συνίστανται οἱ στρατηγοὶ διαφωνοῦν.— κατὰ χώρην εἰμὶ εῖμαι εἰς τὴν θέσιν μου.— τρόπος χαρακτήρο.— συνέδριον τόπος τοῦ συνεδρίου.— ἐκκαλοῦμαι φωνάζω ἔξω.— ὑπὸ ἔνεκκ.— λήθην ποιοῦ-

μαι = ἐπιλανθάνομαι.— συμμείγνυμί τινι ὄμιλῷ μέτινα.— στασιάζω φιλονικῶ.— τοι = ἀττ. σοι.— ἵσον Πελοποννησίοισι τὸ αὐτὸν (ἀνωφελές) διὰ τοὺς Πελοπ.

Κεφ. 80 - 81. χρηστὰ ὁφέλιμα.— διεκελεύομαι συμβουλεύω.— τὰ ἔγώ ἕδεόμην καὶ π. = αὐτόπτης γενόμενος (τούτων), τὰ γενέσθαι ἔγώ ἕδεόμην.— ἐξ ἐμέο (δηλ. ἔόντα) ὅτι ἐκ μέρους μου ποοέρχονται: ὅτι εἰς τὰς ἐνεργείας μου διείλονται.— παρίσταμαι φέρω πρὸς τὸ μέρος μου διὰ τῆς βίας, ἀναγκάζω.— πλάσσω ἐπινοῶ.— ὡς οὐ ποιεύντων τῶν β. ταῦτα διέτι κατὰ τὴν γνώμην τῶν (δηλ. τὴν γνώμην τῶν λοιπῶν στρατηγῶν) οἱ βάρβαροι δὲν πράττουν ταῦτα.— παρέρχομαι εἰσέρχομαι.— μόγις μόλις, μετὰ δυσκολίας.— ἐφοριμῶ (-έω) μένω ἡγκυροβόλημένος ἐν τινι τόπῳ: ἐκτελῶ ἀποκλεισμόν.— παραρτέομαι γίνομαι ἔτοιμος, παρασκευάζομαι.— ἀλέξομαι (καὶ μέσ. μέλλ. ἀλεξήσομαι) = ἀμύνομαι.— μεθίσταμαι ἀποχωρῶ.— ἀμφισβασίη φιλονικία: λόγων ἀμφισβασίη λογική.

Κεφ. 82. ἐν τοῖσι, ἡ ἐν μεταξύ.— καθαιρῶ καταβόλλω, νικῶ.— ἐς τὸ τρίποδα, τὸν ὄποιον οἱ "Ελλ. μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ ἀφιέρωσαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα": ὁ τρίποντος οὗτος ἦτο χρυσοῦς καὶ ἐστηρίζετο ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τριῶν χαλκῶν ὅφεων, τῶν ὄποιων τὰ σώματα περιπλεκόμενα ἀπετέλουν σπειροειδῆ στήλην. ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὅφεων οἱ "Ελλ. ἐχάραξαν τὰ ὄνόματα τῶν πόλεων, ὅσαι ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας κατὰ τῶν Περσῶν (βλ. πίν. III ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

Κεφ. 83. ῥῆμα λόγος.— ἡώς διαφαίνει, βλ. VII, 216.— καὶ οἱ καὶ οὗτοι (δηλ. οἱ στρατηγοὶ τῶν 'Ελλ.).— ἐπιβάται, βλ. VII, κεφ. 100.— προαγορεύω ὄμιλῷ ἐνώπιον ὅλων.— εῦ ἔχοντα ὠραῖα, εὔστοχα.— ἐκ πάντων ὑπὲρ πάντας.— τὰ ἔπεια ἦν ἀντιτιθέμενα, κατ' ἔννοιαν: εἰς τὸν λόγον του (ὁ Θεμ.) παρέβαλε.— πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ὅλα τὰ εὐγενέστερα πρὸς τὰ χειρότερα (δηλ. τὴν ἀνδρείαν πρὸς τὴν δειλίαν, τὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὴν δουλείαν, τὴν δόξαν πρὸς τὴν καταισχύνην).— ἐγγίνομαι ὑπάρχω.— καταπλέκω τὴν ῥῆσιν τελειώνω τὸν λόγον.— κατὰ τοὺς Αἰακίδας = ἐπὶ

τοὺς Αἰακίδας (βλ. κεφ. 64).—ἀποδημῶ ἀπέρχομαι, ἀποπλέω.

Κεφ. 84. ἐπεκέατο = ἀττ. ἐπέκειντο· ἐπίκειμαι ἐπιτίθεμαι.
— πρύμνην ἀνακρούομαι ὑποχωρῶ μὲ τὴν πρύμναν. — ὥκελ-
λον, πρτκ. ἀποπειρτκ.: ὀκέλλω τὰς νέας ρίπτω τὰ πλοῖα εἰς τὴν
ξηράν.—Παλλήνεύς, ὁ ἐκ τοῦ Ἀττικοῦ δήμου Παλλήνης (νῦν Χαρ-
βάτι).—ἔξανάγομαι ὅρμῶ ἔξω ἀπὸ τὴν γραμμήν.—ἔμβάλλω νηὶ¹
ἐπιπλέπτω ἐναντίον πλοίου (ἔχθρικοῦ).—συμμίσγω συμπλέκομαι.—
δαιμόνιος κακότυχος.

Κεφ. 85. κατὰ ἀπέναντι. — πρὸς Ἐλευσῖνος πρὸς τὸ μέρος
τῆς Ἐλευσ. — ἐθελοκακῶ μὲ τὴν θέλησίν μου δεικνύομαι δειλός.—
κατὰ τὰς Θεμ. ἐντολάς, ὁ Θεμιστ. κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἑλλ.
στόλου ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου εἶχε χαράξει ἐπὶ βράχων αὐτοῦ συμβουλάς
πρὸς τοὺς μετὰ τοῦ Ξέρξου ἐκστρατεύσαντας Ἱωνας, ὅπως ἀποστατή-
σουν ἀπὸ τοὺς Πέρσας ἢ τούλαχιστον δειχθοῦν ἐκουσίως δειλοὶ εἰς μέλ-
λοντας ἀγῶνας.—καταλέγω ἀπαριθμῶ.—μέμνημαι, ἐδῶ : ἀναφέ-
ρω.—καθίστημι διορίζω.

Κεφ. 86. κεραΐζω καταβυθίζω.—σὺν κόσμῳ κανονικῶς.—σὺν
νόῳ μετὰ περισκέψεως. — συμφέρομαι, ἐπὶ γεγονότων : συμ-
βαίνω, γίνομαι.—μακρῶ ποιὺ (ἐπίρρ.).—ἀμείνονες αὐτοὶ ἔωυ-
τῶν ἀνδρειότεροι παρ’ ὅ, τι ἡσαν ἄλλοτε.—βασιλέα, ὑποκμ. τοῦ
θείσασθαι· ὁ Ξέρξης καθήμενος ἐπὶ ἀργυρόποδος θρόνου εἰς τοὺς
πρόποδας τοῦ Αἰγάλεω — ὅρους τῆς Ἀττικῆς ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖ-
νος — ἐπεσκόπει τὴν ναυμαχίαν μετὰ γραμματέων, οἱ δποῖοι ἐσημείω-
νον τὴν δρᾶσιν ἐνὸς ἐκάστου.

Κεφ. 87. κατὰ τοὺς ἄλλους ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους. — ἀτρεκέως
ἀκριβῶς. — εὔδοκιμῶ ἔχω ὑπόληψιν. — θόρυβος ἀταξία. — καὶ ἦ
καὶ αὔτη.—μάλιστα πρὸς τινος ποιὺ πλησίον τινός.—συνήνεικε,
ἀόρ. τοῦ συμφέρω φέρω καλὸν ἀποτέλεσμα, ὡφελῶ.—φέρουσα
μὲ δριμήν.—Καλυνδεῖς οἱ ἐκ τῆς Καλύνδης, πόλεως ἐν Καρίᾳ.—εἰ
μὲν καὶ ἀν καὶ πράγματι.—νεῖκος φιλονικία.—μέντοι ὅμως.—ἐκ
προνοίης ἐπίτηδες.—συγκυρέω (μετὰ μτχ.) συμπίπτω νά.—παρα-

πίπτω συναντῶ.—ἀμύνω τινὶ βοηθῶ τινα.—ἀποστρέφω (ἀμπττ.) στρέφομαι ὀπίσω.

Κεφ. 88. τοῦτο μέν... τοῦτο δέ, βλ. κεφ. 76.—συνήνεικε, ἐδῶ, ὅπως καὶ κατωτέρω : συνέβη.—μανθάνω (μετὰ μτχ.) παρατηρῶ ὅτι.—φημὶ λέγω ναί, διαβεβαιώνω.—τὸ ἐπίσημον τὸ σῆμα τοῦ πλοίου.—ἡπιστέατο = ἀττ. ἡπίσταντο· ἡπίσταμαι ἐδῶ : πιστεύω, νομίζω.

Κεφ. 89. πόνος μάχη.—ἀπὸ μὲν ἔθανε - ἀπὸ δὲ (ἔθανον), τμῆσις.—νέω κολυμβῶ.—χειρῶν νόμος συμπλοκή, μάχη.—διανέω ἐς κολυμβῶν διαπεραιοῦμαι εἰς.—ἐς τὸ πρόσθε παρέρχομαι περνῶ ἐμπρός.—ἀποδεξόμενοι = ἀττ. ἀποδειξόμενοι· ἀποδείκνυμαι (ἐπι) δεικνύω.—περιπίπτω τινὶ πίπτω ἐπάνω εἰς τινα.

Κεφ. 90. διεφθάρατο = ἀττ. ἡσαν διεφθαρμέναι.—ἀπολίατο = ἀττ. ἀπόλοιντο.—ώς προδόντων, δηλ. αὐτῶν (τῶν Ἰώνων).—ἐπιφέρομαι ἐπέρχομαι μὲ δρμήν.—Σαμοθρήικες οἱ ἐκ τῆς Σαμοθράκης, νήσου παρὰ τὰ παράλια τῆς Θράκης, ἀνήκοντες εἰς τοὺς Ἱωνας.—ἀπαράσσω ἐξολοθρεύω, ξεπαστρεύω.—ρύμαι σφέω.—οἰα (μετὰ μτχ.) = ἄτε (μετὰ μτχ.).—νπερλυποῦμαι ἀγανακτῶ πολύ.—κακὸς δειλός.—ὄκως = ὁπότε ὁσάκις.—ὑπὸ τῷ οὔρει εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους.—ἀντίον ἀπέναντι.—ἀναπυνθάνομαι τινὶ ζητῶ πληροφορίας περὶ τινος.—γραμματιστῆς γραμματεύς.—πατρόθεν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός.

Κεφ. 91. ύφισταμαι ἐνεδρεύω.—ἐν τῷ πορθμῷ, τῷ μεταξὺ τῆς νήσου Ψυτταλείας καὶ Ἀττικῆς.—κεραΐζω, βλ. κεφ. 86.—ὄκως, βλ. κεφ. 90.—φέρομαι φεύγω μὲ σπουδήν.

Κεφ. 92. συγκυρέω συναντῶμαι.—σημήιον = ἐπίσημον (κεφ. 88).—βώσας = ἀττ. βοήσας.—ἐπικερτομῶ τινα ὀνειδίζων εύρωνεύματι τινα μὲ πειρακτικοὺς λόγους.—ἐς τὸν μηδισμὸν ὡς πρὸς τὸν μηδισμὸν οἱ Ἀθην. πρὸς δλίγων ἐτῶν εῖχον κατηγορήσει τοὺς Αἰγινήτας ἐπὶ μηδισμῷ καὶ τὸν πατέρα τοῦ Πολυκρίτου, τὸν Κριόν, εῖχον φυλακίσει. Ταύτην τὴν ἄδικον κατηγορίαν ὑπαινίσεται ἐδῶ

ὅ Ποιλύκριτος.—ἀπορρίπτω (ὸνείδη) ἔς τινα ἐξακοντίζω πειρα-
κτικούς λόγους κατά τινος.—περιγίνομαι σώζομαι.—ὑπὸ ὑπὸ τὴν
προστασίαν.

Κεφ. 93. ἄριστα ἀκούω παρὰ πολὺ ἐπαινοῦμαι.—ἐπὶ δὲ
μετὰ τούτους.—'Αναγυράσιος ὁ ἐκ τοῦ 'Αναγυροῦντος, δῆμου τῆς
'Αττικῆς, κειμένου νοτίως τοῦ 'Ιμμητοῦ κατὰ τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς
Βάρης.—ἐπιδιώκω καταδιώκω.—ἐν ταύτῃ, δηλ. τῇ νηὶ.—ἥλω,
τοῦ ἀλίσκομαι συλλαμβάνομαι.—παρεκεκέλευστο (πθτκ.) εἶχε δο-
θῆ διαταγὴ (νὰ συλλάβουν δηλ. τὴν 'Αρτ.).—ποιοῦμαι δεινὸν
θεωρῶ βαρὺ πρᾶγμα : τὸ παίρνω βαρειά.

Κεφ. 95 - 96. τούτων, ἐκ τοῦ πρότερον.—ἐπιμιμήσκο-
μαι τινος κάμνω μνείαν τινός.—ἀπέβησα (ἀδρ. α' τοῦ ἀποβαίνω)
ἀπεβίβασα.—κατειρύω = κατερύω καθέλκω, σύρω.—ταύτη εἰς
τοῦτο τὸ μέρος.—ἔλπιζω ὑποθέτω, νομίζω.—περίειμι ὑπάρχω,
ὑπολείπομαι.

Κεφ. 140. α) ἀμαρτάς = ἀμάρτημα σφάλμα.—τὰς γενομέ-
νας ἔξ= τὰς ποιηθείσας ὑπό.—μετήμη συγχωρῶ.—διμολογῶ
τινι ἔρχομαι εἰς συνεννόησιν μέ τινα : συμβιβάζομαι μέ τινα.

τούτων, ἐξ ὀνομαστικῆς ταῦτα αὗται αἱ διαταγαί.—ἀναγκαίως
ἔχει μοι ἀναγκάζομαι.—τὸ ὑμέτερον ἀντίον γίνεται = ὑμεῖς ἐνα-
τιοῦσθε.—ἀνταειρόμενοι = ἀττ. ἀνταιρόμενοι. ἀνταίρομαι τινι
πόλεμον κινῶ πόλεμον κατά τινος.—ὑπερβάλλομαι ὑπερτερῶ, ὑπερ-
ισχύω.—στρατηλασίη, ἐδῶ : στρατός.—παρισοῦμαι τινι ἔξισοῦμαι
μέ τινα.—θέω περὶ ἐμαυτοῦ διακινδυνεύω τὴν ζωήν μου.—κατα-
λύσασθε, δηλ. βασιλεῖ· καταλύομαι τινι κάμνω εἰρήνην μέ τινα.—
παρέχει = ἔξεστι.—κάλλιστα μὲ τοὺς ἐντιμοτέρους ὅρους.—ταύτη
ῶρμημαι τοιουτοτρόπως σκέπτομαι : τοῦτο ἐπιθυμῶ.—διμαιχμίην
συντίθεμαι τινι συνάπτω συμμαχίαν μετά τινος.

β) προσχρητίζω τινὸς = δέομαι τινος.—λόγοι προτάσεις.—
ἡ βασιλέως χείρ ὑπερμήκης ἔστι εἴναι πολὺ μακρά : φθάνει εἰς
μεγάλην ἀπόστασιν.—προτεινόντων, δηλ. τῶν Περσῶν· μεγάλα
προτείνω ἐπ' οἷσι προτείνω εὐνοϊκούς ὅρους, μὲ τοὺς δόποιους.—
δειμαίνω φοβοῦμαι.—τρίβος μεγάλη δδός, λεωφόρος.—οἰκηματι-

οἰκῶ.—μάλιστα, νὰ συναφθῇ μὲ τό : συμμάχων πάντων.—έξαιρετόν τι... = τὴν γῆν, ἢ ἔξαιρετόν τι μεταίχμιόν ἔστι μεταίχμιον, ἐδὼ : διαμφισβήτουμένη μεθόριος χώρα, ἀμφισβήτουμενα σύνορα.—έκτημαι = κέκτημαι.

Κεφ. 141. διμολογίη συνεννόησις, συμβιβασμός.—λόγιον χρησμός.—χρεόν ἔστι = χρὴ εἶναι ώρισμένον (πεπρωμένον).—έκπιπτω ἐκδιώκομαι.—συνέπιπτε συνέβη.—δόμοῦ συγχρόνως.—σφεων, δηλ. τοῦ Ἀλεξ. καὶ τῶν Λακεδ. πρέσβεων.—κατάστασις παρουσίασις (ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου).—έπαναμένω περιμένω ἐπὶ πλέον.—διατρίβω ἀργοπορῶ.—ένδεικνύμενοι θέλοντες νὰ δείξουν.

Κεφ. 142. διαδέχομαι (τὸν λόγον) λαμβάνω τὸν λόγον.—νεώτερον, ἐπὶ πολιτικῶν μεταβολῶν : νεωτερισμός.—ένδεχομαι ἀποδέχομαι.—κόσμον φέρον (δηλ. ἔστι) = κόσμον φέρει (βλ. κεφ. 60).—οὐδαμός = οὐδείς.—διὰ πάντων μεταξὺ πάντων.—πολλῶν εἴνεκεν διὰ πολλὰς αἰτίας.—οὐδὲν (ἐπίρρ.) εἰς τὸ βουλομένων.—φέρω ἐς ἔκτείνομαι εἰς.—ἄλλως τε καὶ πρὸς τούτοις νὰ συναφθῇ μὲ τό : οὐδαμῶς ἀνασχετὸν (ἔστι) · ἀνασχετὸς ὑποφερτός.—τούτων ἀπάντων... δουλοσύνης = τούτων ἀπάντων αἰτίους (γενομένους) αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης. —τὸ πάλαι ἐκ παλαιῶν χρόνων.

συνάχθομαι τινι συλλυποῦμαί τινα. — διξός = ἀττ. δισσός· καρποὶ δισσοὶ παραγωγὴ δύο ἐτῶν (δηλ. τοῦ 480 καὶ 479).—οἰκοφθόρημαι, πρκμ. τοῦ οἰκοφθορέομαι χάνω τὴν περιουσίαν μου, καταστρέφομαι, χάνομαι.—τὰ οἰκετέων ἔχόμενα = τοὺς οἰκέτας· οἰκέται μέλη οἰκογενείας (ἐδὼ : παιδεῖς καὶ δούλοι).—έπιτρέφω τρέφω.—ἔστ' ἀν συνεστήκη ἐφόσον διαρκεῖ.—ἀνέγνωσα (ἀρ. α' τοῦ ἀναγνώσκω) ἔπεισα.—λεήνας, ἀρ. τοῦ λεαίνω μετριάζω.—συγκατεργάζομαι τινι βοηθῷ τινα.

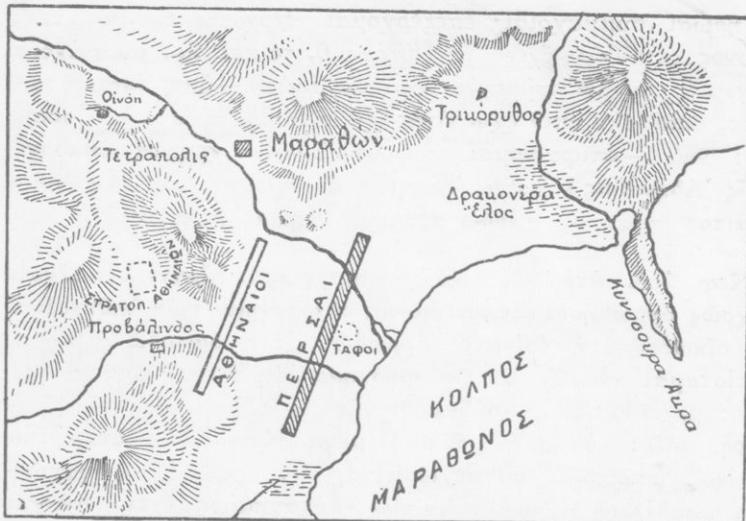
Κεφ. 143. ὑποκρίνομαι = ἀττ. ἀποκρίνομαι.—ἥπερ = ἀττ. ἥ (συγκριτ.).—δνειδίζειν, δηλ. ἡμῖν· δνειδίζω τινί τι κατηγορῶ τινα διὰ τι. — γλίχομαι τινος ποθῶ, σφοδρῶς ἐπιθυμῶ τι.—πίσυνοι μιν... = ἐπέξιμεν, ἀμυνόμενοί μιν, πίσυνοι θεοῖσι τε

καὶ ἥρωσι συμμάχοισι· ἐπεξέρχομαι ἐξέρχομαι ἐναντίον τινός· πίσυνος πεποιθώς, ἔχων πεποιθησιν· θ. τε καὶ ἥρ. συμμάχοισι (κτυγρμ.) : εἰς τὴν συμμαχίαν θεῶν καὶ ἥρων.—ὅπις θρησκευτικὸς φόβος, σεβασμός· ὅπιν ἔχω τινὸς ἔχω σεβασμὸν πρός τινα.—οἶκος, ἐδῶ : ναός.—ἐπιφρανόμαι παρουσιάζομαι.—χρηστὰ ὑπουργῷ (τοῖς Ἀθηναίοις) παρέχω ωφελίμους ἐκδουλεύσεις εἰς τοὺς Ἀθ.—ἀθέμιτος παράνομος.—ἔρδω πράττω.—ἄχαρις δυσάρεστος.

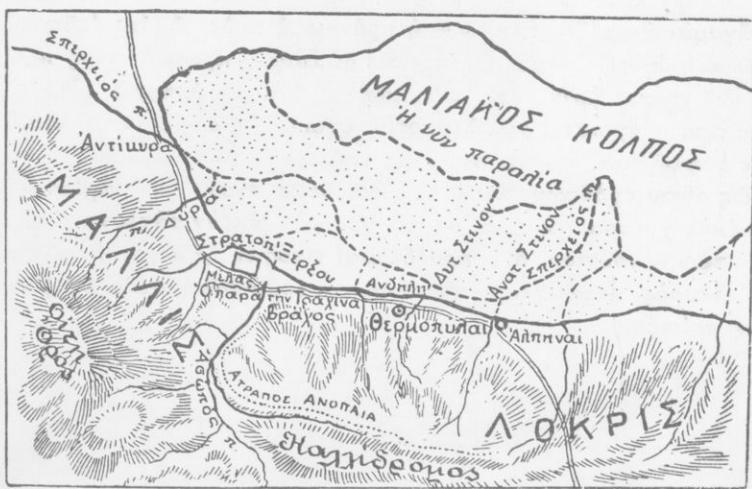
Κεφ. 144. ἀτάρ δέ, ὅμως.—αἰσχρῶς... οἴκατε... = οἴκατε αἰσχρῶς ἀρρωδῆσαι ἔξεπιστάμενοι τὸ φρόνημα τῶν Ἀθηναίων, δτι· οἴκατε = ἀττ. ἔοίκατε· ἀρρωδῶ = ἀττ. ὀρρωδῶ φοβοῦμαι· ἔξεπισταμαι γνωρίζω καλῶς· φρόνημα ὑψηλὸν καὶ εὐγενὲς φρόνημα: μεγαλοφροσύνη.—οὐδαμόθι γῆς εἰς οὐδὲν μέρος τῆς γῆς.—ἀρετή, ἐδῶ : εὐφορία.—(οὕτω) μέγα τόσον πολύ.—ὑπερφέρω ὑπερέχω, ὑπερτερῶ.—συγκεχωσμένα, πθικ. πρικμ. τοῦ συγχώνυμι μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἐρειπίων.—ἀναγκαίως ἔχει = ἀνάγκη (ἔστι).—τιμωρῶ τινι λαμβάνω ἐκδίκησιν διά τι.—αὗτις δὲ ἔπειτα δέ.—τὸ Ἐλληνικὸν οἱ "Ἐλληνες.—ΐδρυμα ναός, ἱερόν.—διμότροπος ὅμοιος.—περίειμι ἐπιζῶ, ὑπάρχω ἐν τῇ ζωῇ.—μηδαμὰ κατ' οὐδένα τρόπον.

ἀγαμαι θαυμάζω, ἐκτιμῶ.—ἡ πρόνοια ἡ πρὸς ἡμέας ἔοῦσα ἡ πρόνοια ἡ ἀφορῶσα ἡμᾶς: ἡ πρόνοια δι' ἡμᾶς.—προορῶ τινος προνοῶ διά τινα.—οὐδὲν, δτκ. τοῦ ποιητικ. αἰτίου.—λιπαρῶ ἐμμένω, ἐγκαρτερῶ.—ἔχωμεν, δηλ. λιπαρεῖν· ἔχω μετ' ἀπαρμφ. = ; —λυπῶ τινα ἐνοχλῶ τινα, γίνομαι βάρος εἰς τινα.

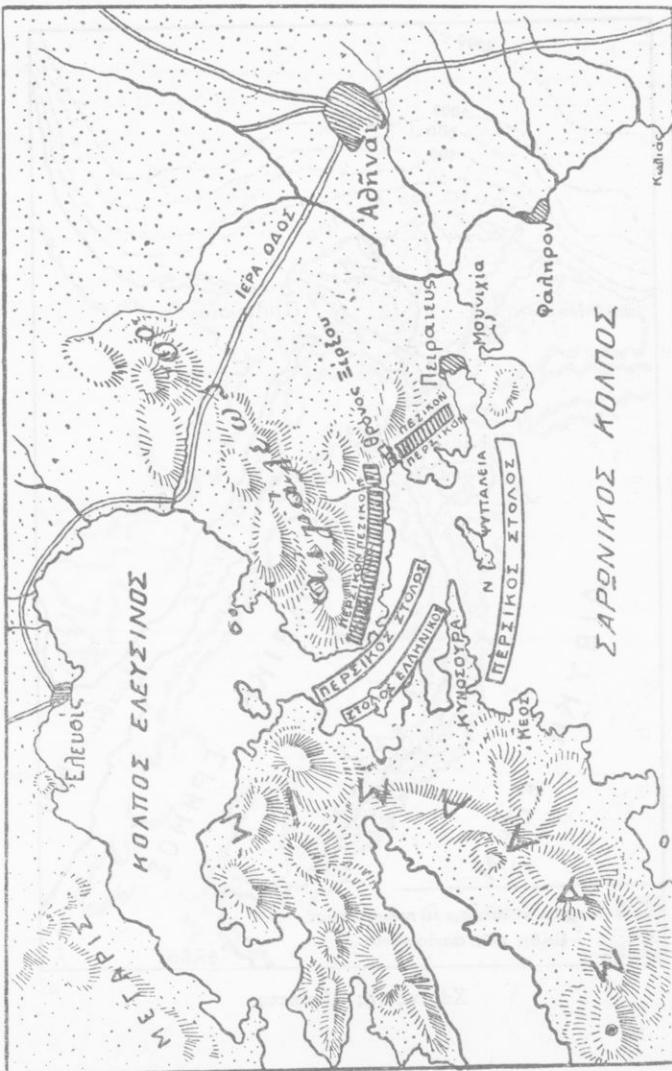
ώς οὕτω ἔχόντων ἀφοῦ τοιουτορόπως ἔχουν τὰ πράγματα.—οὐκ ἕκας χρόνου οὐχὶ ἐν μακρῷ χρόνῳ.—ἐπεὰν τάχιστα εὐθὺς ὡς.—τῶν = τούτων, ἄ.—προσδέομαι τινός τι ζητῶ τι παρά τινος.—καιρὸς κατάλληλος περίστασις.—προβοηθῶ σπεύδω εἰς βοήθειαν πρότερον.

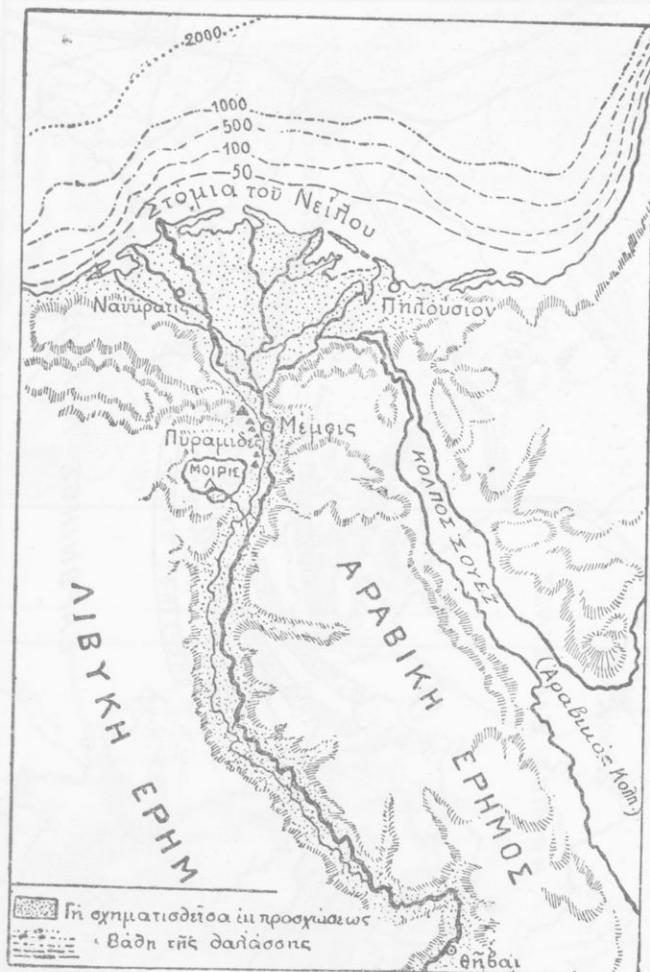
Σχέδιον τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης.

Σχέδιον τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης.

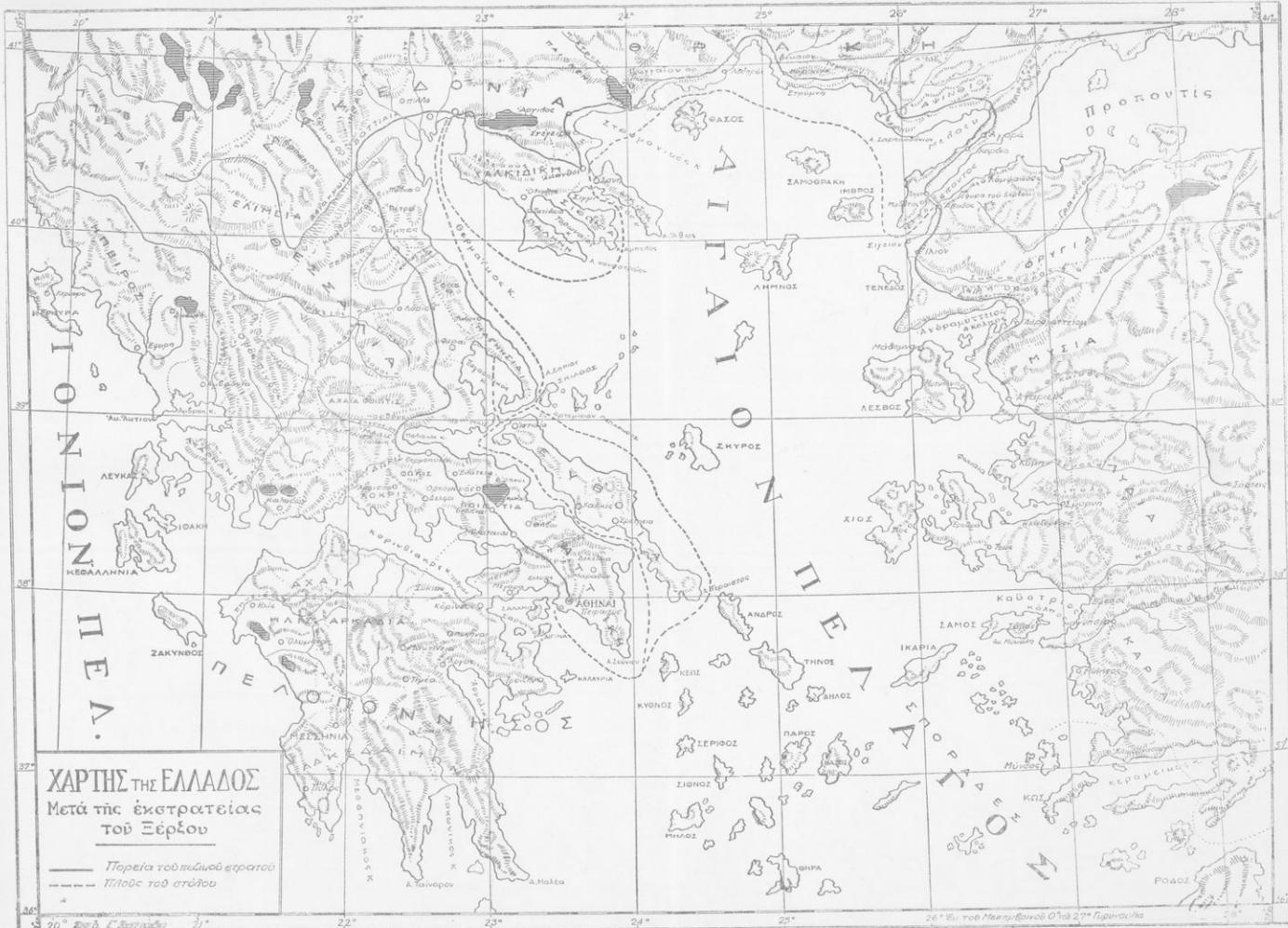

Σχέδιον τῆς ἐν Σαλαμῖνι νευματίσας.

Χάρτης τῆς Αἰγύπτου.

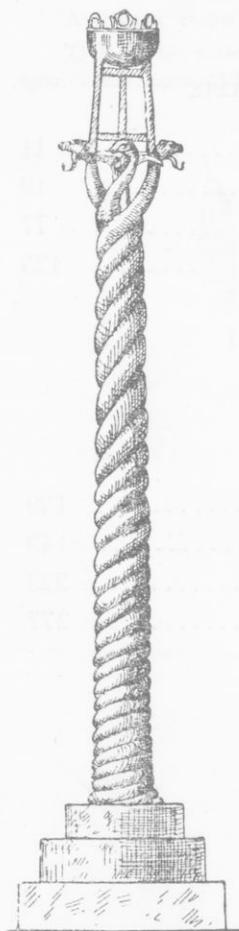

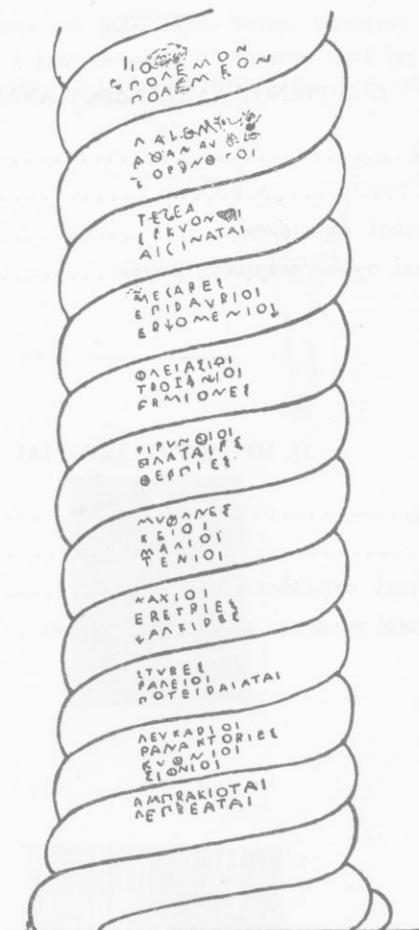
ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΟΣ
Μετά της έκστρατείας
τού Ξέρουν

Πόρεια των πολιμενικών επιφανειών
Πλήθυς των σπόλων

‘Ο ύπό τῶν Ἑλλήνων
ἀφιερωθεὶς εἰς τὸν Ἀπόλ-
λωνα τρίπους.

‘Η ἐπὶ τῶν σπειρῶν
τῶν ὅφεων ἐπιγραφή.

<i>Τοιδε τὸν</i>
<i>πόλεμον</i>
<i>ἐπολέμεον</i>
<hr/>
<i>Λακεδαιμόνιοι</i>
<i>Ἀθαναῖοι</i>
<i>Κορίνθιοι</i>
<hr/>
<i>Τεγέαται</i>
<i>Σικυόνιοι</i>
<i>Αίγινάται</i>
<hr/>
<i>Μεγαρᾶς</i>
<i>Ἐπιδαύριοι</i>
<i>Ἐρχομένιοι</i>
<i>Φλειάσιοι</i>
<i>Τροζάνιοι</i>
<i>Ἐρμιοπῆς</i>
<i>Τιρύνθιοι</i>
<i>Πλαταιές</i>
<i>Θεοπίες</i>
<hr/>
<i>Μυκανᾶς</i>
<i>Κέιοι</i>
<i>Μάλιοι</i>
<i>Τένιοι</i>
<hr/>
<i>Νάξιοι</i>
<i>Ἐρετριές</i>
<i>Χαλκιδές</i>
<hr/>
<i>Στυρᾶς</i>
<i>Γαλέδαιοι</i>
<i>Ποτιδαιάται</i>
<hr/>
<i>Λευκάδιοι</i>
<i>Ραμάκτωριες</i>
<i>Σιώνιοι</i>
<hr/>
<i>Αμπρακιοτάι</i>
<i>Λεπίθεαται</i>

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

1. Είσαγωγή	11
2. Κείμενον	19
3. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις	77
3. Εἰκόνες καὶ σχεδιαγράμματα μαχῶν	125

II. ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

1. Είσαγωγὴ	139
2. Κείμενον	143
3. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις	223
4. Τοπογραφικοὶ πίνακες, εἰκόνες καὶ χάρται	277

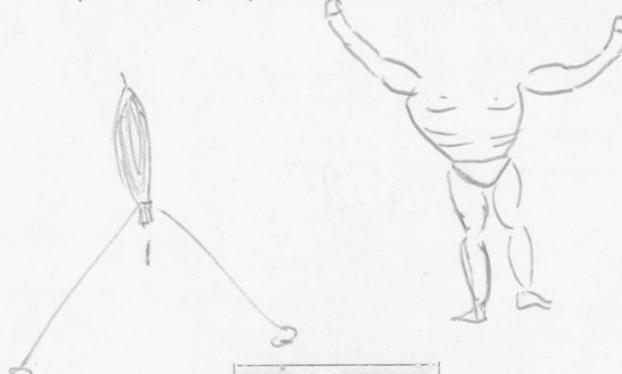
---

*Επιμελητής ἐκδόσεως K. KAYKΗS (ἀπ. Δ.Σ. ΟΕΣΒ 1044/4-4-60)

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Αντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψύτυπον.

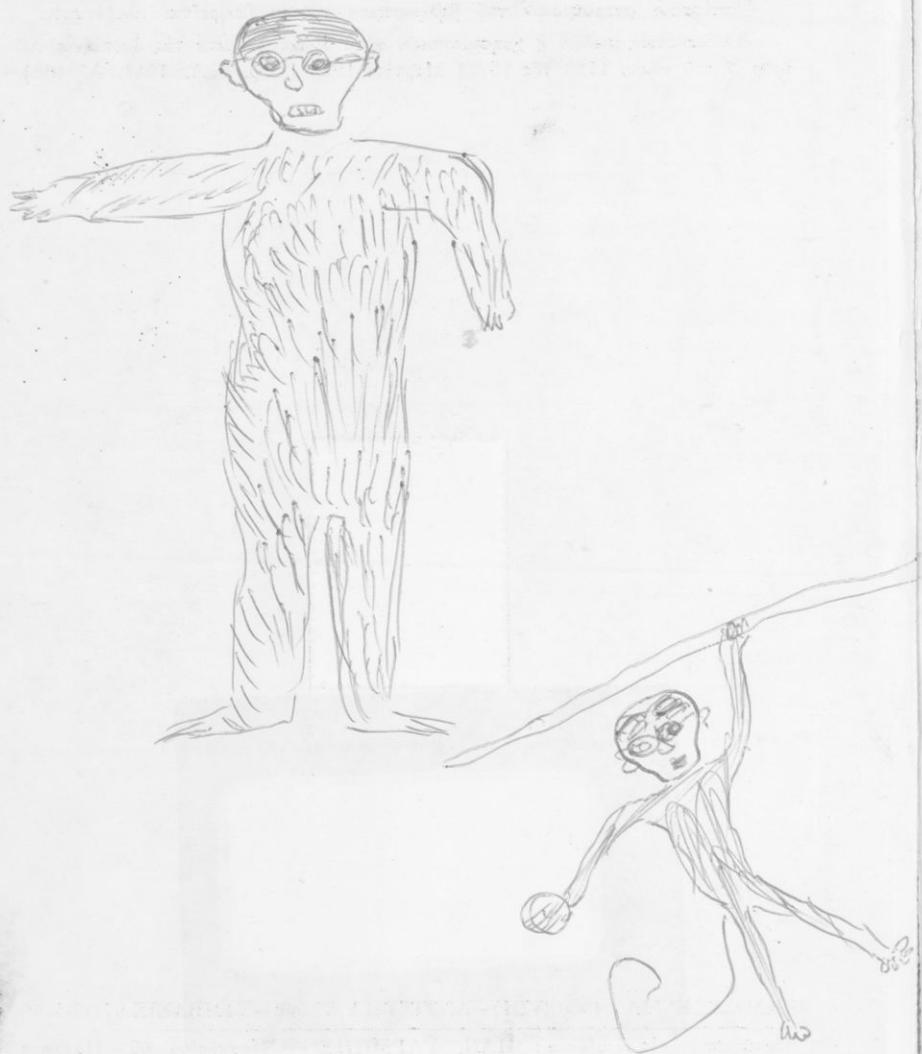
Ο διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸν διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἅρθρ. 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 ('Εφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

024000018061

ΕΚΔΟΣΙΣ Ε' / ΙΑ', 1960 (VIII) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 27.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 974/7-4-6

Εκτύπωσις — Βιβλιοδεσία : ΠΑΝ. ΓΑΡΜΠΗΣ — Ήρακλείου 67 - Πατήσια

Ψηφιοποήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

